

DATGANIAD CYFRIFON

2017-18

CYNNWYS

Tudalen

Cyngor Sir y Fflint:

Adroddiad Naratif	1 - 8
Datganiad Cyfrifoldebau ar gyfer y Datganiad Cyfrifon	9
Dadansoddiad Gwariant a Chyllido	10
Datganiadau Ariannol Craidd:	
Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar gyfer y flwyddyn yn diwedd 31 Mawrth 2018	11
Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn ar gyfer y flwyddyn yn diwedd 31 Mawrth 2018	12
Y Fantolen ar 31 Mawrth 2018	13 - 14
Datganiad Llif Arian ar gyfer y flwyddyn yn diwedd 31 Mawrth 2018	15
Nodiadau ar y Datganiadau Ariannol Craidd:	
1. Nodyn l'r Dadansoddiad Gwariant a Chyllido	16 – 17
2. Incwm a Gwariant Segmentol	18
3. Incwm a Gwariant Wedi'u Dadansoddi yn Ol Natur	18
4. Gwariant Gweithredol Arall	19
5. Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi	19
6. Trethiant Lleol ac Incwm Grant Amhenodol	19 – 20
7. Addasiadau rhwng y Sail Gyfrifo a'r Sail Ariannu dan y Rheoliadau	21 - 22
8. Eiddo, Peiriannau ac Offer	23 - 25
9. Eiddo Buddsoddi ac Ystâd Amaethyddol	26 - 27
10. Asedau i'w Gwerthu	28 – 29
11. Dyledwyr Hirdymor	29
12. Dyledwyr Byrdymor	30
13. Buddsoddiadau Byrdymor	30
14. Arian Parod a Chywerthoedd Arian Parod	30
15. Benthyciadau i'w Had-dalu ar gais neu o fewn 12 mis	30
16. Credydwyr	31
17. Incwm Grant	31 - 32
18. Darpariaethau	33
19. Benthycia Hirdymor	34
20. Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir Eu Defnyddio	34 - 36
21. Cronfeydd Wrth Gefn na Ellir eu Defnyddio	37 - 40
22. Datganiad Llif Arian – Gweithgareddau Gweithredol	40
23. Datganiad Llif Arian – Gweithgareddau Buddsoddi	40
24. Datganiad Llif Arian – Gweithgareddau Ariannu	40
25. Taliadau Swyddogion (gan gynnwys Pecynnau Ymadael)	41 - 43
26. Lwfansau Aelodau	43
27. Partïon Cysylltiedig	44 - 46
28. Ffioedd Archwilio	46
29. Deddf Gwasanaethau Iechyd Cenedlaethol (Cymru) 2006	46
30. Gwasanaethau Asiantaeth	47
31. Cronfeydd eraill a Weinyddir Gan Yr Awdurdod	47

32. Dyled Ddigwyddiadol	48
33. Ased Digwyddiadol	48
34. Dyfarniadau Beirniadol a Rhagdybiaethau	48 - 50
35. Darpariaeth ar gyfer Ad-dalu Benthyciadau Allanol	51
36. Gwariant Cyfalaf ac Ariannu Cyfalaf	51
37. Ymrwmiadau Cyfalaf yn y Dyfodol	52
38. Prydlesu	52 - 54
39. Safonau Cyfrifo Sydd Wedi'u Cyflwyno Ond Heb Eu Mabwysiadu Eto	54 - 55
40. Offerynnau Ariannol	55 - 59
41. Pensiynau	60 - 64

Datganiadau Ariannol Atodol:

Cyfrif Incwm a Gwariant y Cyfrif Refeniw Tai ar gyfer y Flwyddyn yn Diweddu 31 Mawrth 2018	65
Symudiadau Datganiad y Cyfrif Refeniw Tai ar gyfer y flwyddyn yn Diweddu 31 Mawrth 2018	65
Nodiadau ar y Cyfrif Refeniw Tai ar gyfer y flwyddyn yn Diweddu 31 Mawrth 2018	66 - 68

Polisiau Cyfrifo	69 - 84
-------------------------	---------

Cyfrifon Grŵp:

Datganiadau ariannol un endid Cyngor Sir y Fflint ynghyd â'i is-gwmnïau	85 - 92
---	---------

Cyngor Sir y Fflint:

Adroddiad yr Archwilydd Annibynnol i Aelodau Cyngor Sir y Fflint	93 - 94
--	---------

Datganiad Llywodraethu Blynyddol	95 - 121
---	----------

ADRODDIAD NARATIF

CYFLWYNIAD

Ddatganiad Cyfrifon Cyngor Sir y Fflint ar gyfer 2017/18 rhoi manylion yr incwm a'r gwariant ar ddarparu gwasanaeth ar gyfer y flwyddyn rhwng 1 Ebrill, 2017 a 31 Mawrth 2018 a gwerth asedau ac ymrwymadau'r Cyngor ar 31 Mawrth 2018. Mae'r Cyfrifon Grŵp yn cynnwys Datganiadau Ariannol y Cyngor â'r is-gwmnïau y maent yn berchen arnynt; North East Wales Homes (NEW Homes), Newydd a Chynyrchiadau Theatr Clwyd Ltd.

Paratowyd y cyfrifon yn unol â gofynion y Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol 2017/18 sy'n seiliedig ar Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS).

Fel bob amser, mae cynhyrchu'r set gynhwysfawr a chymhleth hon o gyfrifon wedi golygu ymdrech enfawr gan lawer o bobl ar draws y cyngor, o fewn cyllid ac o fewn meysydd portffolio gwasanaeth. Fodd bynnag, mae'r Cyngor yn dal wedi llwyddo i baratoi a chyflwyno'r Cyfrifon i Archwilwyr Allanol y Cyngor erbyn y dyddiad cau deddfwriaethol, sef 30 Mehefin, 2018. Ar ben hynny, cyn y dyddiadau cau statudol cynharach sy'n dod i rym o 2018/19 ymlaen, llwyddodd y Cyngor i gyflwyno'r cyfrifon cyn y dyddiad cau ar 15 Mehefin, blwyddyn cyn y disgwyl.

Mae'r Cyngor wedi gosod eu cyllideb ar gyfer blwyddyn ariannol 2017/18 yn y cyd-destun o barhau lleihad yn nawdd y sector cyhoeddus a galw cynyddol am eu gwasanaethau. Er iddynt wynebu heriau sylweddol, llwyddodd y Cyngor i gyflawni 94% o'u harbedion effeithlonrwydd cyllidebol a chyfyngu'r gwariant i £2,107 mil yn llai na'r gyllideb a gymeradwywyd o ganlyniad i gyfuniad o arbedion untro a rheolaeth ariannol dda. Yr effaith mwyaf sylweddol oedd newid pellach mewn blwyddyn i Bolisi Darpariaeth Refeniw'r Cyngor a gafodd effaith gadarnhaol o £1,422 mil.

Mae'r sefyllfa alldro refeniw, a eglurir isod, yn bwysig i breswylwyr a thalwyr rhent, am ei fod ond yn cofnodi'r gwariannau hynny y mae'r statud yn eu caniatáu i gael eu gwario o gyllideb flynyddol y Cyngor a'r swm a gesglir o dreth y cyngor a rhent. Mae alldro refeniw yn wahanol i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (CIES) oherwydd mae'r CIES yn cynnwys ffioedd ar gyfer eitemau megis dibrisiad, amhariad, grantiau cyfalaf a ffioedd pensiwn sy'n addasiadau cyfrifo nad ydynt wedi'u cynnwys yn yr alldro.

Yn ogystal â bodloni'r terfyn amser statudol ar gyfer cynhyrchu'r Cyfrifon, mae'r gwasanaeth cyllid hefyd yn anelu at ddatblygu Datganiad Cyfrifon sy'n fwy hygyrch i ddefnyddwyr. Mae Cyngor Sir y Fflint yn sefydliad mawr ac amrywiol ac mae'r wybodaeth sydd wedi'i chynnwys yn y Cyfrifon hyn yn dechnegol a chymhleth. Nod y datganiad naratif hwn felly yw darparu canllaw cyffredinol i'r eitemau dan sylw ac amlygu rhai o'r materion mwy sylweddol sydd wedi cyfrannu at safle terfynol y flwyddyn sy'n gorffen 31 Mawrth 2018.

PERFFORMIAD Y CYNGOR YN YSTOD Y FLWYDDYN

Mae Cynllun Gwella'r Cyngor ar gyfer 2017/18 yn gosod blaenoriaethau'r Cyngor ar gyfer y flwyddyn, yn adnabod y meysydd lle'r oedd angen newid gwasanaeth neu ffocws. Mae gan y Cynllun chwe blaenoriaeth ac mae nifer o is-flaenoriaethau yn dibynnu ar ffocws y sylw am y flwyddyn. Mae'r cynllun yn cael ei gyhoeddi ar wefan y Cyngor ac mae'n ddogfen hawdd i'w defnyddio sy'n esbonio'n glir pam y rhoddir blaenoriaeth i bob is-flaenoriaeth, yr hyn rydym yn bwriadu ei gyflawni a sut y byddwn yn mesur y cyflawniadau hynny. Mae dogfen gysylltiedig ar wahân yn cael ei chyhoeddi sy'n rhoi disgrifiad manylach o'r camau gwirioneddol a'r 'cerrig milltir' wrth wneud gwelliannau neu newid drwy gydol y flwyddyn.

Cyhoeddir adroddiadau cyhoeddus sy'n mesur ein cynnydd yn erbyn y ddogfen hon bob chwarter, gyda'r adroddiad ar gyfer y flwyddyn wedi ei adrodd i'r Cabinet ym mis Mehefin 2018. Mae'r adroddiad hwn ar gael ar wefan y Cyngor. Cyhoeddir adroddiad diwedd blwyddyn ym mis Hydref 2018.

ADRODDIAD NARATIF

PERFFORMIAD ARIANNOL YN YSTOD Y FLWYDDYN

Y gyllideb referniw yw'r gyllideb sy'n cynnwys gwariant ac incwm dyddiol y Cyngor ar eitemau fel cyflogau, costau cynnal gwasanaethau a chostau ariannu gwariant cyfalaf. Mae'r rhaglen gyfalaf yn cynnwys gwariant ar gaffael asedau sylweddol a fydd o ddefnydd neu o fudd i'r Cyngor wrth ddarparu ei wasanaethau y tu hwnt i'r flwyddyn gyfrifyddu, fel gwella neu ddisodli ffyrdd, adeiladau ac adeileddau eraill.

Yr hinsawdd economaidd

Daw tua 73% o'r gofynion cyllideb ar gyfer gwasanaethau'r Cyngor gan Lywodraeth Cymru drwy Gyllid Allanol Cyfun (Grant Cynnal Refeniw ac Ardrethi Annomestig). Yn 2017/18, roedd cynnydd is na'r chwyddiant mewn nawdd o 0.2% a oedd wedi'i gyfuno ag effaith costau sylweddol eraill o ffactorau y tu hwnt i reolaeth y Cyngor, megis cyfarwyddiadau polisi neu ddeddfwriaeth newydd gan Lywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru. Disgwylir i'r Cyngor gwrdd â'r effeithiau nas ariennir hyn heb neilltuo nawdd ychwanegol gan y Llywodraeth a chynnwys; chwyddiant, twf ddemograffeg, pwysau costau gweithlu ychwanegol a chynnydd cyffredinol yn y galw am wasanaethau'r Cyngor. Mae effaith nawdd nad yw'n cwrdd â'r costau cynyddol yn achosi canlyniadau sylweddol, ac mae disgwyl iddo wneud hynny am flynyddoedd i ddod a gaiff ei adlewyrchu yn ein Strategaeth Ariannol Tymor Canolig ddiweddaraf.

Er gwaethaf yr her ariannol, galluogodd cynlluniau busnes portffolio ac opsiynau ariannu corfforaethol i ni gynllunio ar gyfer £8,433 mil o arbedion effeithlonrwydd newydd yn ein cyllideb ar gyfer 2017/18, gan alluogi'r Cyngor i fuddsoddi mewn blaenoriaethau fel cyllidebau ysgolion, gofal cymdeithasol a darparu adnoddau i ail-lunio gwasanaethau.

Canlyniad referniw o'i gymharu â'r gyllideb

Cyllideb Cronfa'r Cyngor ar gyfer 2017/18 oedd £255,156 mil ac fe'i cymeradwywyd gan y Cyngor ar 14 Chwefror 2017. Rhoddwyd gwybodaeth fonitro cyllideb i Cabinet ar sail fisol drwy gydol y flwyddyn, ac mae'r alldro terfynol wedi'i drefnu i gael ei gyflwyno ar 17 Gorffennaf 2018.

Roedd strategaeth y gyllideb ar gyfer 2017/18 yn seiliedig ar strategaeth sefydliadol i leihau costau i amddiffyn a diogelu gwasanaethau lleol. Mae'n cynnwys pecyn o fesurau a chynigion sy'n cyfuno opsiynau ariannu corfforaethol, cynigion cynllun busnes ar lefel portffolio, adolygiad o bwysau a niferoedd y gweithlu, yn ogystal â mwyaf o gynhyrchiant incwm ac adolygiad o gronfeydd wrth gefn a balansau.

Cyfanswm gwariant net ar gyfer 2017/18 oedd £253,575 mil yn erbyn y gyllideb o £255,156 mil.

ADRODDIAD NARATIF

	Cyllideb 2017/18	2017/18 Gwirioneddol	Amrywiad
	£000	£000	£000
Gwasanaethau Corfforaethol:			
Prif Weithredwr	2,926	2,805	(121)
Pobl ac Adnoddau	4,073	4,412	339
Llywodraethu	7,613	7,634	21
	14,612	14,851	239
Gwasanaethau Cymdeithasol			
Cymuned a Menter	62,494	63,250	756
Strydlun a Thrafnidiaeth	12,636	12,290	(346)
Strydlun a Thrafnidiaeth	27,770	29,928	2,158
Cynllunio a'r Amgylchedd	4,887	5,132	245
Addysg a Ieuencid	99,705	99,709	4
Newid Sefydliadol	7,896	7,681	(215)
	230,000	232,841	2,842
Cyfrif buddsoddi a benthyciadau canolog	13,262	10,848	(2,414)
Cyllid Canolog a Chorfforaethol	14,240	12,231	(2,009)
	257,501	255,920	(1,581)
Cyfanswm gwariant net			
Cyfraniad o'r cronfeydd wrth gefn	(2,345)	(2,345)	0
	255,156	253,575	(1,581)
Gofyniad Cyllideb			
Ariannwyd gan			
Y dreth gyngor (namyn gwariant praespetau cyngorau cymuned)	70,123	70,649	(526)
Grantiau cyffredinol	135,345	135,345	0
Aiddosbarthiad ardrethi annomestig	49,688	49,688	0
	255,156	255,682	(526)
	0	(2,107)	(2,107)
Amrywiad net - (tanwariant)			

Cynyddodd y tanwariant o £1,581 mil, i £2,107 mil trwy incwm Treth y Cyngor ychwanegol o £ 526 mil, ynghyd â trosglwyddiadau cyllido eraill y cytunwyd arnynt i gynhyrchu cronfeydd referniw cronfa'r Cyngor o £ 13,697 mil ar ddiwedd y flwyddyn.

ADRODDIAD NARATIF

Mae'r tabl isod yn dangos y sefyllfa ar gyfer y Cyfrif Refeniw Tai ar gyfer y flwyddyn:

	2017/18 Cyllideb	2017/18 Gwirioneddol	Amrywiant
	£000	£000	£000
Rheoli ystadau	1,633	1,572	(61)
Gwasanaethau landlordiaid	1,386	1,404	17
Atgyweirio a Chynnal a Chadw	8,559	7,794	(765)
CRT Prosiectau	93	303	210
Cyllid a Chymorth	1,257	1,036	(221)
Gyfraniadau refeniw i ariannu Gwariant Cyfalaf	10,863	12,248	1,385
Gwariant net ar wasanaethau	23,792	24,357	565
Benthyciadau Canolog a cyfrif buddsoddi	7,544	6,968	(576)
Gwasanaethau Cefnogi	937	1,017	80
Cyfanswm y gwariant net	32,273	32,342	69
Cyfraniad gan gronfeydd wrth gefn	244	276	32
Gofyniad cyllideb	32,517	32,618	101
A ariennir gan			
Rhenti	31,666	31,755	(89)
Grantiau ac incwm arall	851	863	(12)
Cyfanswm yr adnoddau	32,517	32,618	(101)
Amrywiant net	0	0	0

2017/18 oedd yr trydydd flwyddyn o raglen 6 blynedd o gynlluniau cyfalaf i wella ansawdd ei stoc tai, a chyflawni Safon Ansawdd Tai Cymru, sy'n cael ei ariannu'n rhannol gan gyfraniadau refeniw. Cynyddodd y rhaglen gyfalaf SATC arfaethedig yn ystod y flwyddyn. Ysgafnwyd y gwariant cynyddol gan danwariant ar benawdau cyllideb eraill, ad-daliadau caffael a benthyciad ychwanegol o £512 mil yn benodol ar gyfer SATC. Gwnaethpwyd cyfraniad o £276 mil i gronfeydd wrth gefn penodol a glustnodwyd yn dod â chyfanswm cronfa wrth gefn y Cyfrif Refeniw Tai ar 31 Mawrth 2018 i £1,918 mil.

Cyllideb, Canlyniad ac Ariannu'r Rhaglen Gyfalaf

Pob blwyddyn mae'r Cyngor yn cymeradwyo rhaglen o waith cyfalaf, sy'n darparu ar gyfer buddsoddiad mewn asedau fel tir, adeiladau a gwelliannau ffyrdd. Cymeradwywyd y Rhaglen Gyfalaf 2017/18 yn y swm o £47,179 mil (Y Cyfrif Refeniw Tai £27,744 mil a Chronfa'r Cyngor £19,435 mil) cynyddodd y ffigur hon yn ystod y flwyddyn i gyfanswm rhaglen terfynol o £59,143 mil, (Y Cyfrif Refeniw Tai £29,772 mil a Chronfa'r Cyngor £29,371 mil). Rhoddwyd gwybodaeth fonitro cyllideb Rhaglen Gyfalaf i Cabinet ar sail chwarterol trwy gydol y flwyddyn, ac mae'r alldro terfynol wedi'i drefnu i gael ei gyflwyno ar 17 Gorffennaf 2018.

ADRODDIAD NARATIF

Amlinellir gwariant a wynebir yn y tabl isod a gyflwynir ar sail y 'blociau gwasanaeth' hynny a ddefnyddiwyd gan Lywodraeth Cymru wrth gasglu data cyfalaf drwy'r ffurflenni Datganiad Canlyniad Cyfalaf (COR), ar gyfer ei Ystadegau Cyllid Llywodraeth Leol a gyhoeddir. Mae'r cynlluniau a'r prosiectau'n cynnwys; buddsoddiad yn stoc tai'r Cyngor fel rhan o'r cynllun i gyrraedd Safon Ansawdd Tai Cymru, a rhaglen adeiladu Ysgolion yr 21ain Ganrif sy'n cynnwys adeiladu ysgol newydd i'r ystod oedran cyfan rhwng 3 ac 16 oed yn Nhreffynnon a 'chanolbwynt' ar gyfer addysg ôl-16 yng Nglannau Dyfrdwy mewn partneriaeth â Choleg Cambria.

	2018
	£000
Addysg	8,543
Gwasanaethau Cymdeithasol	417
Trafnidiaeth	7,773
Tai	35,582
Llyfrgelloedd, diwylliant a threftadaeth	52
Amaethyddiaeth a Physgodfeydd*	255
Chwaraeon a Hamdden	1,095
Gwasanaethau Amgylcheddol eraill	3,664
Alldro	57,381

* yn cynnwys draenio tir ac atal llifogydd/diogelu'r arfordir (sydd yn berthnasol i wariant y Cyngor)

Cafodd y rhaglen ei hariannu fel a ganlyn -

	2018
	£000
Benthyca â Chymorth	4,124
Dulliau Eraill o Fenthyca (yn cynnwys benthyciadau Salix)	23,636
Derbyniadau cyfalaf	0
Grantiau a chyfraniadau cyfalaf	16,750
Cronfeydd wrth gefn/Cyllid o'r cyfrif refeniw	12,871
Ariannu craidd	57,381

Rhaglen Tai ac Adfywio Strategol (SHARP)

Mae'r Cyngor wedi dechrau ar raglen adeiladu tai uchelgeisiol fel rhan o'i Raglen Tai ac Adfywio Strategol (SHARP). Dros gyfnod o 5 mlynedd, bydd 500 o gartrefi newydd yn cael eu hadeiladu ar amrediad o safleoedd ar draws y sir, cymysgedd o dai cyngor newydd a chartrefi fforddiadwy, ochr yn ochr â chomisiynu amrediad o fentrau adfywio cysylltiedig a manteision cymunedol.

Yn ystod y flwyddyn, parhaodd y rhaglen adeiladu Tai Cyngor, a'r cyfan yn cael ei ariannu gan y Cyfrif Refeniw Tai. Cwblhawyd 44 o dai newydd ac fe'u meddiannwyd mewn safleoedd yng Nghei Connah, Coed-Llai, Yr Wyddgrug a'r Fflint a bu datblygu sylweddol i 20 yn fwy o dai yn y lleoliadau hyn. Dechreuwyd ar y gwaith o ddatblygu 15 o gartrefi eraill yn yr hen safle Canolfan Melrose yn Aston ac ar safle'r hen Laethdy yng Nghei Connah. Cyfanswm y costau yn ystod y flwyddyn oedd £7,580 mil (wedi'i gynnwys o fewn y ffigwr tai yn yr Alldro Cyfalaf uchod). Rhoddwyd cymeradwyaeth hefyd ym mis Mawrth ar gyfer 75 o eiddo Cyfrif Refeniw Tai mewn safleoedd yng Ngronant, Penyffordd a Dobshill.

ADRODDIAD NARATIF

Mae cartrefi fforddiadwy'n cael eu datblygu drwy'r is-gwmni sydd ym mherchnogaeth lwyr y Cyngor, Cartrefi Gogledd Ddwyrain Cymru (NEW Homes), mewn partneriaeth â'r Cyngor. Yn ystod y flwyddyn, mae bwrdd NEW Homes wedi cymeradwyo'r datblygiad o 62 o gartrefi fforddiadwy newydd i'w rhentu ar safle The Walks yn y Fflint (un o'r hen safleoedd fflatiau deulawr). Yn dilyn arfarniad trylwyr o opsiynau cyllid cyfalaf sydd ar gael, hoff ddewis y bwrdd oedd ceisio cymeradwyaeth i fenthycy'r cyllid cyfalaf sy'n ofynnol yn uniongyrchol gan y Cyngor. Cymeradwyodd y Cyngor y benthyciad, gyda £3,560 mil wedi'i dynnu i lawr yn ystod y flwyddyn (hefyd wedi'i gynnwys yn y ffigur tai yn yr Alldro Cyfalaf).

Benthycyca

Ni ymgwymerwyd â benthycyca Bwrdd Benthycyca Gwaith Cyhoeddus (PWLb)/sefydliad ariannol tymor hir yn ystod 2017/18 - mae'r Cyngor yn parhau i ddefnyddio cronfeydd arian parod a benthycyca tymor byr i ariannu gwariant cyfalaf yn lle benthycyca newydd. Mae cyfanswm benthycyca'r fantolen (tymor hir) o £253,672 mil yn cynnwys; y swm o £3,051 mil yn ymwneud â benthyciadau di-log gan Salix Finance Ltd, cwmni annibynnol a ariennir gan yr Ymddiriedolaeth Garbon i helpu i wella effeithlonrwydd ynni mewn adeiladau sector cyhoeddus, gyda benthyciadau newydd yn ystod i flwyddyn i wella effeithlonrwydd ynni goleuadau stryd, a benthyciadau am gyfanswm o £860 mil gan Lywodraeth Cymru ar gyfer mentrau adfywio ar Lannau Dyfrdwy o dan y Cynllun Lleoedd Llewyrchus Llawn Addewid o fewn y Rhaglen Gyfalaf.

Sefyllfa Ariannol ar 31 Mawrth 2018

Cronfeydd Wrth Gefn a Darpariaethau

Mae'r Cyngor yn gosod cyllid o'r neilltu i gwrdd ag ymrwymadau yn y dyfodol a datblygiadau gwasanaeth mewn darpariaethau a chronfeydd wrth gefn sy'n cael eu dal ar y Fantolen ar 31 Mawrth 2018.

Mae darpariaethau'n seiliedig ar ddigwyddiadau yn y gorffennol sy'n gosod ymrwymiad ar y Cyngor sy'n debygol o arwain at ymrwymiad ariannol y dyfodol, ond mae ansicrwydd ynghylch amseriad ac union werth yr ymrwymiad. Datgelir darpariaethau yn Nodyn 18.

Mae'r Cyngor wedi sefydlu nifer o gronfeydd refeniw wrth gefn, sydd y tu allan i'r diffiniad o ddarpariaeth, a grynhwir yn y tabl isod. Mae balans Cronfa'r Cyngor yn fesur o'r cronfeydd wrth gefn y mae'r Cyngor yn eu dal yn ddarbodus i gwrdd â gofynion llif arian a digwyddiadau annisgwyl yn y dyfodol.

	Tanwariant			2017
	2018	Net	Arall	
	£000	£000	£000	£000
Balans cronfa'r Cyngor (heb ei glustnodi)	13,697	2,107	637	10,953
Cronfeydd wrth gefn y cyngor a glustnodwyd	13,591	0	(5,378)	18,969
Ysgolion dan reolaeth leol	1,285	0	(271)	1,556
Cronfeydd Wrth Gefn y Cyfrif Refeniw Tai	1,918	276	0	1,642
Cyfanswm Refeniw Wrth Gefn	30,491	2,383	(5,012)	33,120

Ymrwymiad Pensiwn

Bu lleihad yn yr atebolrwydd a gofnodwyd yn y fantolen (£348,865 mil) o £46,185 mil yn ystod y flwyddyn, yn bennaf o ganlyniad i newidiadau i'r tybiaethau ariannol a ddefnyddiwyd gan Actiwari y gronfa bensiynau. Mae'r prif newid yn ymwneud â'r cynnydd yn y gyfradd gostyngiad a ddefnyddiwyd i ostwng llif arian y gronfa yn y dyfodol a lleihad yn y tybiaethau o'r gyfradd Mynegai Prisiau Defnyddwyr. Penderfynir ar y tybiaethau hyn gan yr Actiwari, ac maent yn adlewyrchu amodau'r farchnad ar ddyddiad y fantolen. Mae'r Cyngor yn dibynnu ar farn broffesiynol yr Actiwari, ac yn gosod sicrwydd arni, a'r tybiaethau a ddefnyddir i gyfrifo'r ymrwymiad. Mae datgeliadau yn Nodyn 41 yn unol â Safon Cyfrifo Rhyngwladol 19 (IAS 19), gan gyfrif yn llawn am yr ymrwymiad pensiwn, sef cyfanswm y diffyg a ragamcanir dros oes y gronfa. Nid yw IAS 19 yn cael unrhyw effaith ar lefelau treth y Cyngor na chyllid tai, ond mae'r ymrwymiad yn effeithio ar werth net y Cyngor fel yr adlewyrchir yng nghyfanswm y fantolen o £115,014 mil (£43,518 mil ar 31 Mawrth 2017).

ADRODDIAD NARATIF

Ailbrisió Asedau nad ydynt yn Gyfredol

Dylid ailbrisió bob ased anghyfredol fesul pum mlynedd. Mae'r Cyngor yn cwrdd â'r gofyniad hwn gan ailbrisió cyfran o'r portffolio cyfanswm asedau yn flynyddol, ac yn ystod 2017/18 (y drydedd flwyddyn o'r cylchred presennol, a ddechreuodd ar 1 Ebrill 2015) ail-brisiwyd 23% o asedau gweithredol nad ydynt yn anheddau. Eithriad y trefniant hwn yw Anheddau'r Cyngor a gafodd eu prisió yn 2015/16.

RHAGOLYGN ARIANNOL AR GYFER Y CYNGOR

Mae gan y Cyngor Strategaeth Ariannol Tymor Canolig (MTFS) sy'n rhagweld faint o adnoddau y mae'r Cyngor yn debygol o'u cael dros y tair blynedd nesaf, ac adnabod unrhyw fylchau mewn nawdd, sy'n eu galluogi i adnabod camau gweithredol penodol i gydbwysu'r gyllideb a rheoli adnoddau.

Mae'r MTFS yn cael ei adolygu'n gyson i adlewyrchu datblygiadau yn y gyllideb ar lefel genedlaethol a lleol. Mae'r Cyngor wedi mabwysiadu ymagwedd egwyddorol ond llawn risg i ddod o hyd i atebion i'r lefel digynsail o arbedion yn y gyllideb sydd i'w canfod yn 2018/19 a thu hwnt a bydd fersiwn diwygiedig yn cael ei gyhoeddi'n ddiweddarach yn 2018.

Roedd y Cyngor yn gallu gosod cyllideb gytbwys ar gyfer 2018/19 yn ei gyfarfod yn Chwefror 2018, er bod y rhagolwg diweddaraf yn mynegi y bydd angen canfod £10.6 miliwn pellach ar gyfer 2019/20. Mae'r rhagolwg hwn yn parhau i gael ei ddatblygu, ochr yn ochr â datblygiad rhagolwg tymor canolig wedi'i adnewyddu dros y 3 i 5 mlynedd nesaf, i ymgorffori datblygiadau cyllideb ar lefel genedlaethol a lleol.

Mae Sir y Fflint, fel Cyngor sy'n derbyn lefel isel o arian, wedi gwneud achos ei fod yn arbennig o agored i ostyngiadau blynyddol sylweddol i gyllid y sector cyhoeddus i gwrdd â baich costau cyfredol a newydd. Mae'r Cyngor yn parhau i weithio gyda Llywodraeth Cymru i fynd i'r afael â hyn fel rhan o'i strategaeth ariannol gyffredinol.

Bydd diweddariadau rheolaidd yn cael eu darparu i'r Cabinet a phwyllgorau Craffu perthnasol drwy gydol y flwyddyn fel rhan o broses y gyllideb a fydd yn cynnwys sesiynau ymgysylltu â'r cyhoedd a budd-ddeiliaid allanol.

PRIF RISGIAU AC ANSICRWYDD

Mae gan y Cyngor bolisi a strategaeth rheoli risg gynhwysfawr. Mae pob maes blaenoriaeth o fewn y Cynllun Gwella blynyddol yn nodi'r risgiau a allai atal neu lesteirio ein llwyddiant i gyflawni ein hamcanion. Mae'r risgiau hyn yn cael eu hasesu ac yna eu holrhain drwy gydol y flwyddyn o leiaf unwaith bob chwarter. Mae risgiau hefyd yn cael eu hymgorffori yn ein ffyrdd o weithio - er enghraifft, drwy bartneriaethau, adroddiadau effeithlonrwydd cynllun busnes ac o fewn pob adroddiad a gyflwynir i'r Cabinet neu'r Pwyllgor Trosolwg a Chraffu.

Mae'r Pwyllgor Archwilio yn derbyn crynodeb o risgiau strategol y Cyngor yng nghanol y flwyddyn ac ar ddiwedd y flwyddyn. Adroddwyd y gofrestr risg diwedd blwyddyn i'r Pwyllgor Archwilio ym Mehefin 2018 ac mae ar gael ar wefan y Cyngor.

NEWIDIADAU I'R DATGANIAD CYFRIFON A NEWIDIADAU YN Y DYFODOL

Yn ystod y flwyddyn mae newidiadau sylweddol wedi'u cyflwyno i Ddatganiad Cyfrifon y Cyngor.

ADRODDIAD NARATIF

Newidiadau yn y dyfodol sy'n effeithio ar y Datganiad Cyfrifon:

- Daeth Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2018 i rym ar 14 Mawrth 2018. Cadarnhaodd y rheoliadau amserlenni newydd ar gyfer cyhoeddi'r datganiadau cyfrifon yng Nghymru. Yn 2017-18 mae hyn yn parhau ar 30 Mehefin (cadarnhad gan Swyddog Adran 151), ond yn y blynyddoedd i ddod caiff y dyddiadau eu symud ymlaen. Mae'r Cyngor ar hyn o bryd yn paratoi ar gyfer cynhyrchu eu cyfrifon yn gynt ar y cyd â'u harchwilwyr allanol. Mae'r rheoliadau hefyd yn dileu'r gofyniad o gynnwys datganiadau cronfa bensynau yng nghyfrifon y cyrff gweinyddol.

NEWID YN Y POLISIÂU CYFRIFO

Yn eu cyfarfod ar 1 Mawrth 2018, cytunodd y Cyngor i adolygu eu polisi ar osod yr Isafswm Darpariaeth Refeniw a chaiff hyn ei adlewyrchu mewn adolygiad i'r polisi cyfrifo priodol. Nid oes unrhyw newidiadau sylweddol eraill i bolisiau cyfrifon yn ystod y flwyddyn.

GWYBODAETH BELLACH

Mae'r Datganiad Cyfrifon ar gael ar y rhyngwyd (www.sirymfflint.gov.uk), gyda rhagor o wybodaeth ar gael ar y cyfrifon a'r cyllidebau ar gais gan y Rheolwr Cyllid Corfforaethol, Cyngor Sir y Fflint, Neuadd y Sir, Yr Wyddgrug, CH7 6NA.

DATGANIAD CYFRIFOLDEBAU AR GYFER Y DATGANIAD CYFRIFON

CYFRIFOLDEBAU'R AWDURDOD

Mae'n ofynnol i'r Awdurdod:-

- wneud trefniadau i weinyddu ei faterion ariannol yn briodol a sicrhau bod un o'i swyddogion yn gyfrifol am weinyddu'r materion hynny. Yn yr Awdurdod hwn, y Rheolwr Cyllid Corfforaethol yw hwn, fel y Prif Swyddog Cyllid;
- rheoli ei faterion i sicrhau defnydd economaidd, effeithlon ac effeithiol o'r adnoddau a diogelu ei asedau;
- cymeradwyo'r Datganiad Cyfrifon.

Llofnodwyd:

**Cynghorydd Paul Cunningham
Cadeirydd y Cyngor Sir**

Dyddiad:

CYFRIFOLDEBAU'R PRIF SWYDDOG CYLLID

Mae'r Prif Swyddog Cyllid yn gyfrifol am baratoi Datganiad Cyfrifon yr Awdurdod yn unol â'r arferion priodol a nodwyd yng Nghod Ymarfer CIPFA/LASAAC ar Gyfrifo Awdurdod Lleol yn y Deyrnas Unedig ('y Cod').

Wrth baratoi'r Datganiad Cyfrifon, mae'r Prif Swyddog Cyllid wedi:-

- dewis polisiau cyfrifo addas a'u cymhwyso yn gyson;
- gwneud dyfarniadau a rhagamcanion sy'n rhesymol ac yn ddarbodus;
- cydymffurfio â'r Cod.

Mae'r Prif Swyddog Cyllid hefyd wedi:-

- cadw cofnodion cyfrifeg cywir a'u diweddarau;
- cymryd camau rhesymol i atal a chanfod twyll ac anghysondebau eraill.

Mae'r datganiad cyfrifon yn rhoi darlun gwir a theg o sefyllfa ariannol yr Awdurdod ar 31 Mawrth 2018, a'i incwm a'i wariant ar gyfer y flwyddyn honno.

Llofnodwyd:

**Gary Ferguson CPFA
Rheolwr Cyllid Corfforaethol (Prif Swyddog Cyllid)**

Dyddiad:

DADANSODDIAD GWARIANT A CHYLLIDO

ar gyfer y flwyddyn a orffennodd 31 Mawrth 2018

Mae'r Dadansoddiad Gwariant a Chyllido'n dangos sut y defnyddir ac y cyllidir y gwariant blynyddol o adnoddau (grantiau llywodraeth, rhenti, treth y cyngor ac ardrethi busnes) gan awdurdodau lleol, o'i gymharu â'r adnoddau hynny a dreuliodd neu a enillwyd gan awdurdodau, yn unol â'r arferion cyfrifo a dderbynnir yn gyffredinol. Mae hefyd yn dangos sut y dyrennir y gwariant hwn ar gyfer dibenion gwneud penderfyniadau rhwng portffolios gwasanaeth y Cyngor. Mae incwm a gwariant y cyfrifir amdanynt o dan arferion cyfrifon a dderbynnir yn gyffredinol yn cael eu cyflwyno'n fwy llawn yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

2017/18

	Addasiadau ar gyfer				
	Portffolio Net Alldro Terfynol a Adroddwyd £000	Symudiadau (i)/o Gronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi £000	Gwariant Net a godir ar Gronfeydd wrth gefn C F / HRA £000	Addasiadau rhwng Sail Cyllid a Chyfrifo £000	Gwariant Net - CI&ES £000
Prif Weithredwyr	2,805	51	2,856	39	2,895
Cymuned a Menter	11,764	(221)	11,543	(14,604)	(3,060)
Addysg ac Ieuencid	99,709	1,112	100,821	5,972	106,793
Llywodraethu	7,634	350	7,984	1,613	9,597
Newid Sefydliadol	7,681	432	8,113	706	8,819
Pobl ac Adnoddau	4,412	117	4,529	109	4,638
Cynllunio a'r Amgylchedd	5,132	120	5,251	850	6,101
Gwasanaethau Cymdeithasol	63,250	149	63,399	799	64,198
Strydwedd a Chludiant	29,928	(317)	29,611	5,813	35,425
Cyllid Corfforaethol a Chanolog	20,735	3,192	23,927	(15,923)	8,003
Cyfrif refeniw tai (HRA)	0	(276)	(276)	16,119	15,844
Theatr Clwyd	0	5	5	39	43
Cost gwasanaethau	253,049	4,714	257,763	1,531	259,295
Incwm a gwariant arall	(255,156)	20	(255,136)	21,584	(233,551)
(Gwarged)/diffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau	(2,107)	4,735	2,628	23,116	25,743

Cronfa'r Cyngor/Cronfeydd wrth Gefn HRA Agoriadol

Gwarged / Diffyg Refeniw yn y flwyddyn

Cronfa'r Cyngor (CF)

Cyfrif Refeniw Tai (HRA)

Cronfa'r Cyngor/Cronfeydd wrth gefn yr HRA wrth gau

33,120

(2,903)

276

30,493

2016/17

	Addasiadau ar gyfer				
	Portffolio Net Alldro Terfynol a Adroddwyd £000	Symudiadau (i)/o Gronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi £000	Gwariant Net a godir ar Gronfeydd wrth gefn C F / HRA £000	Addasiadau rhwng Sail Cyllid a Chyfrifo £000	Gwariant Net - CI&ES £000
Prif Weithredwyr	2,892	78	2,970	(74)	2,896
Cymuned a Menter	11,868	192	12,060	532	12,592
Addysg ac Ieuencid	98,947	2,047	100,994	24,792	125,786
Llywodraethu	7,779	271	8,050	974	9,024
Newid Sefydliadol	8,079	276	8,355	5,462	13,817
Pobl ac Adnoddau	4,574	63	4,637	(171)	4,466
Cynllunio a'r Amgylchedd	5,368	(32)	5,336	2,255	7,591
Gwasanaethau Cymdeithasol	60,821	880	61,701	(810)	60,891
Strydwedd a Chludiant	29,364	625	29,989	5,213	35,202
Cyllid Corfforaethol a Chanolog	20,260	3,999	24,259	(17,824)	6,435
Cyfrif refeniw tai (HRA)	0	(126)	(126)	11,702	11,576
Theatr Clwyd	0	(182)	(182)	(63)	(245)
Cost gwasanaethau	249,952	8,091	258,043	31,988	290,031
Incwm a gwariant arall	(251,991)	234	(251,757)	13,788	(237,969)
(Gwarged)/diffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau	(2,039)	8,325	6,286	45,776	52,062

Cronfa'r Cyngor/Cronfeydd wrth Gefn HRA Agoriadol

Gwarged / Diffyg Refeniw yn y flwyddyn

Cronfa'r Cyngor (CF)

Cyfrif Refeniw Tai (HRA)

Cronfa'r Cyngor/Cronfeydd wrth gefn yr HRA wrth gau

39,406

(6,411)

125

33,120

DATGANIAD INCWM A GWARIANT CYNHWYSFAWR

ar gyfer y flwyddyn yn diweddu 31 Mawrth 2018

Mae'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn dangos y gost gyfrifeg yn ystod y flwyddyn o ddarparu gwasanaethau yn unol â'r arferion cyfrifeg a dderbynnir yn gyffredinol, yn hytrach na'r swm i'w ariannu o drethiant lleol. Mae Awdurdodau yn codi trethi lleol i dalu am wariant yn unol â rheoliadau; gall hyn fod yn wahanol i'r gost gyfrifeg. Mae'r sefyllfa trethiant wedi'i nodi yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn.

Nodyn	2018		2017		Gwariant Net	
	Gwariant Gros	Incwm Gros	Gwariant Net	Gwariant Gros		Incwm Gros
Dadansoddiad Gwariant Gwasanaeth	£000	£000	£000	£000	£000	
Prif Weithredwyr	3,016	(121)	2,895	2,933	(37)	2,896
Cymuned a Menter	43,459	(46,520)	(3,060)	54,657	(52,118)	2,539
Addysg ac Ieuencid	135,995	(29,203)	106,793	147,935	(22,149)	125,786
Llywodraethu	10,497	(900)	9,597	9,778	(754)	9,024
Newid Sefydliadol	11,014	(2,195)	8,819	23,757	(9,940)	13,817
Pobl ac Adnoddau	5,030	(392)	4,638	4,797	(331)	4,466
Cynllunio a'r Amgylchedd	9,646	(3,544)	6,101	10,894	(3,303)	7,591
Gwasanaethau Cymdeithasol	85,020	(20,822)	64,198	79,137	(18,246)	60,891
Strydwedd a Chludiant	47,348	(11,924)	35,425	46,391	(11,189)	35,202
Cyllid Corfforaethol a Chanolog	9,305	(1,302)	8,003	7,163	(728)	6,435
Cyfrif Refeniw Tai (HRA)	48,959	(33,115)	15,844	43,751	(31,909)	11,842
Cyfrif Refeniw Tai (HRA)- Anheddau prisiadau	0	0	0	(266)	0	(266)
Theatr Clwyd	5,933	(5,889)	43	5,768	(6,013)	(245)
Cost Gwasanaethau	415,222	(155,927)	259,294	436,695	(156,717)	279,978
Gwariant Gweithredol Arall	4		26,221			23,535
Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi	5		20,716			22,669
Trethiant ac Incwm Grant Amhenodol	6		(280,488)			(274,120)
(Arian Dros Ben)/diffyg ar ddarpariaeth	3		25,743			52,062
(Arian dros ben)/diffyg ar ailbriso asedau anghyfredol			(48,838)			(7,949)
(Arian dros ben)/diffyg ar ailbriso asedau ariannol ar gael i'w gwerthu			0			0
(Enillion) neu golledion actiwaraidd ar asedau a rhwymedigaethau pensiwn			(48,404)			80,557
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr			(71,499)			124,670

DATGANIAD YNGLŶN Â'R SYMUDIADAU YN Y CRONFEYDD WRTH GEFN

ar gyfer y flwyddyn yn diweddu 31 Mawrth 2018

Mae'r datganiad hwn yn dangos y symudiadau yn ystod y flwyddyn yng ngwahanol gronfeydd wrth gefn y Cyngor, wedi'u dadansoddi yn 'gronfeydd y gellir eu defnyddio' (y rhai sy'n cael eu defnyddio i ariannu gwariant neu leihau trethi lleol) a chronfeydd eraill (na ellir eu defnyddio).

Mae'r arian dros ben neu (Diffyg) ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau yn dangos gwir gost economaidd darparu gwasanaethau'r Cyngor, ac mae'r manylion wedi'u dangos yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Mae'r rhain yn wahanol i'r symiau statudol sy'n berthnasol i Falans Cronfa'r Cyngor a'r Cyfrif Refeniw Tai ar gyfer pwrpasau sefydlu treth y cyngor a rhent.

Mae'r Cynnydd/Lleihad yn y flwyddyn yn dangos Balans Cronfa'r Cyngor Statudol a'r Balans Cyfrif Refeniw Tai cyn unrhyw drosglwyddiadau dewisol i neu o'r cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd, fel y dangosir yn Nodyn 20.

Nodyn	Balans	Balans y Cyfrif Refeniw Tai	Cronfa Wrth	Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso	Cyfanswm	Cronfeydd Wrth Gefn na Ellir eu Defnyddio	Cyfanswm Cronfeydd wrth gefn yr Awdurdod
	Cronfa'r Cyngor		Gefn Derbyniadau Cyfalaf		Wrth Gefn y Gellir eu Defnyddio		
	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Ar 31 Mawrth 2017	31,478	1,642	10,671	4,012	47,803	(4,285)	43,518
Yn Symudiadau mewn Cronfeydd Wrth Gefn y Flwyddyn							
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(4,600)	(21,143)	0	0	(25,743)	97,242	71,499
Addasiadau rhwng y Sail Gyfrifo a'r Sail Ariannu dan y Rheoliadau	7 1,697	21,419	3,423	813	27,352	(27,352)	0
Cynnydd /(gostyngiad) yn y flwyddyn	(2,903)	276	3,423	813	1,609	69,890	71,499
Ar 31 Mawrth 2018	28,575	1,918	14,094	4,825	49,412	65,605	115,017

Nodyn	Balans	Balans y Cyfrif Refeniw Tai	Cronfa Wrth	Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso	Cyfanswm	Cronfeydd Wrth Gefn na Ellir eu Defnyddio	Cyfanswm Cronfeydd wrth gefn yr Awdurdod
	Cronfa'r Cyngor		Gefn Derbyniadau Cyfalaf		Wrth Gefn y Gellir eu Defnyddio		
	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Ar 31 Mawrth 2016	37,889	1,517	7,969	3,336	50,711	117,479	168,190
Yn Symudiadau mewn Cronfeydd Wrth Gefn y Flwyddyn							
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(36,713)	(15,349)	0	0	(52,062)	(72,608)	(124,670)
Addasiadau rhwng y Sail Gyfrifo a'r Sail Ariannu dan y Rheoliadau	7 30,302	15,474	2,702	676	49,154	(49,154)	0
Cynnydd /(gostyngiad) yn y flwyddyn	(6,411)	125	2,702	676	(2,908)	(121,763)	(124,670)
Ar 31 Mawrth 2017	31,478	1,642	10,671	4,012	47,803	(4,285)	43,518

Y FANTOLEN
ar 31 Mawrth 2018

		2018		2017	
	Nodyn	£000	£000	£000	£000
ASEDAU ANGHYFREDOL					
Eiddo, Peiriannau ac Offer	8				
Anheddau'r Cyngor		207,735		210,912	
Tir ac Adeiladau Eraill		313,234		271,556	
Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer		14,577		15,918	
Asedau dros ben		8,934		9,008	
Asedau Isadeiledd		153,463		151,232	
Asedau Cymunedol		4,721		4,721	
Asedau sy'n cael eu hadeiladu ar hyn o bryd		7,512		3,789	
Cyfanswm eiddo, peiriannau ac offer			710,176		667,136
Eiddo Buddsoddi ac Ystâd Amaethyddol	9		29,064		28,508
Buddsoddiadau Hirdymor			57		110
Dyledwyr Hirdymor	11		2,387		2,211
CYFANSWM ASEDAU ANGHYFREDOL			<u>741,684</u>		<u>697,965</u>
 ASEDAU CYFREDOL					
Rhestrau Eiddo		836		1,075	
Dyledwyr Byrdymor (darpariaeth lleihad mewn gwerth neu)	12	44,675		40,266	
Buddsoddiadau Byrdymor	13	0		0	
Arian Parod a Chywerthoedd Arian Parod	14	31,803		6,962	
Asedau i'w Gwerthu	10	1,517		4,243	
CYFANSWM ASEDAU CYFREDOL			<u>78,831</u>		<u>52,546</u>
 DYLEDION CYFREDOL					
Benthyciadau i'w Had-dalu ar gais neu o fewn 12 mis	15	(58,084)		(14,377)	
Credydwyr Byrdymor	16	(30,622)		(32,404)	
Darpariaeth ar gyfer absenoldebau cronodig		(1,776)		(2,651)	
Dyledion gohiriedig	38	(541)		(565)	
Derbyniadau Grantiau Ymlaen Llaw	17	(2,512)		(1,528)	
Darpariaethau	18	(609)		(418)	
CYFANSWM DYLEDION CYFREDOL			<u>(94,144)</u>		<u>(51,943)</u>
 DYLEDION ANGHYFREDOL					
Credydwyr Hirdymor	16	(1,342)		(240)	
Benthyca Hirdymor	19	(253,672)		(250,998)	
Dyledion gohiriedig	38	(4,846)		(5,386)	
Darpariaethau	18	(1,000)		(994)	
Dyledion Hirdymor Eraill	41	(348,865)		(395,050)	
Derbyniadau Grantiau Ymlaen Llaw	17	(1,632)		(2,382)	
CYFANSWM DYLEDION ANGHYFREDOL			<u>(611,357)</u>		<u>(655,050)</u>
 ASEDAU NET					
			<u>115,014</u>		<u>43,518</u>

Y FANTOLEN

	Nodyn	2018		2017	
		£000	£000	£000	£000
CRONFEYDD WRTH GEFN Y GELLIR EU DEFNYDDIO	20				
Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf		14,094		10,671	
Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso		4,825		4,012	
Cronfa'r Cyngor		13,697		10,953	
Cronfeydd Wrth Gefn sydd wedi'u Clustnodi		14,876		20,525	
Cyfrif Refeniw Tai		1,918		1,642	
CYFANSWM CRONFEYDD WRTH GEFN Y GELLIR EU DEFNYDDIO			49,410		47,803
CRONFEYDD WRTH GEFN NA ELLIR EU DEFNYDDIO	21				
Y Gronfa Adbriso Wrth Gefn		103,062		59,697	
Cyfrif Addasiadau Cyfalaf		319,537		340,435	
Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol		(6,452)		(6,814)	
Y Gronfa Bensiynau Wrth Gefn		(348,865)		(395,050)	
Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig		98		98	
Cyfrif absenoldebau cronedig		(1,776)		(2,651)	
CYFANSWM CRONFEYDD WRTH GEFN NA ELLIR EU DEFNYDDIO			65,604		(4,285)
CYFANSWM CRONFEYDD WRTH GEFN			<u>115,014</u>		<u>43,518</u>

Mae'r Fantolen yn dangos gwerth yr asedau a'r dyledion sy'n cael eu cydnabod gan y Cyngor fel ag yr oeddent ar ddyddiad y Fantolen. Mae asedau net y Cyngor (asedau llai dyledion) yn cael eu cydweddu â'r cronfeydd wrth gefn. Adroddir ynglŷn â chronfeydd wrth gefn mewn dau gategori -

- Cronfeydd wrth gefn y gellir eu defnyddio - y cronfeydd wrth gefn hynny y gall yr awdurdod eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau, yn amodol ar yr angen i gadw lefel ddoeth o gronfeydd wrth gefn ac ar unrhyw gyfyngiadau statudol ar eu defnydd (e.e. y Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn na ellir ei defnyddio ond i gyllido gwariant cyfalaf neu ad-dalu dyled).
- Cronfeydd wrth gefn na ellir eu defnyddio – y cronfeydd nad yw'r Awdurdod yn gallu eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau, gan gynnwys cronfeydd wrth gefn sy'n dal enillion a cholledion sydd heb eu gwireddu (e.e. y Gronfa Adbriso Wrth Gefn), ble y deuai symiau ar gael i ddarparu gwasanaeth dim ond os gwerthir yr asedau, a chronfeydd wrth gefn sy'n dal gwahaniaethau amseru a gaiff eu dangos yn y llinell 'Addasiadau rhwng y sail gyfrifo a'r sail gyllido o dan reoliadau' yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn.

DATGANIAD LLIF ARIAN

ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2018

Mae'r Datganiad Llif Arian yn dangos y newidiadau mewn arian parod ac elfennau sy'n cyfateb i arian parod, sy'n perthyn i'r Awdurdod, yn ystod y cyfnod yr adroddir yn ei gylch. Mae'r datganiad yn dangos sut y mae'r Awdurdod yn cynhyrchu ac yn defnyddio arian parod ac elfennau sy'n cyfateb i arian parod, drwy ddsbarthu llifoedd arian yn weithgareddau gweithredu, buddsoddi ac ariannu. Mae swm y llifoedd arian net sy'n deillio o weithgareddau gweithredu yn ddangosydd allweddol o ran y graddau y caiff gweithrediadau'r Awdurdod eu cyllido drwy drethi ac incwm grant neu gan y sawl sy'n cael gwasanaethau a ddarperir gan yr Awdurdod. Mae gweithgareddau buddsoddi yn cynrychioli'r graddau y darparwyd all-lifoedd arian ar gyfer adnoddau y bwriedir iddynt gyfrannu i'r modd y bydd yr Awdurdod yn darparu gwasanaethau yn y dyfodol. Mae llifoedd arian sy'n deillio o weithgareddau ariannu'n ddefnyddiol o ran rhagweld hawliadau ar lifoedd arian yn y dyfodol gan ddarparwyr cyfalaf (h.y. arian a fenthyciwyd) i'r Awdurdod.

Adroddir y datganiad llif arian gan ddefnyddio'r dull anuniongyrchol, lle gwarged neu ddiffyg net ar ddarparu gwasanaethau yn cael ei addasu ar gyfer effeithiau trafodion o natur nad yw'n arian parod, unrhyw ohiriadau neu cronladau o dderbyniadau arian parod gweithredu yn y gorffennol neu yn y dyfodol neu daliadau, a eitemau o refferiw neu gost sy'n gysylltiedig â buddsoddi neu ariannu llif arian.

	Nodyn	2018		2017	
		£000	£000	£000	£000
Gwarged neu (ddiffyg) net ar ddarparu gwasanaethau		(25,743)		(52,062)	
Addasiad i warged neu ddiffyg ar ddarparu gwasanaethau ar gyfer symudiadau anariannol		62,551		68,900	
Addasiad ar gyfer eitemau a gynhwysir yn y gwarged neu ddiffyg net ar gwasanaethau sy'n weithgareddau buddsoddi neu ariannu		<u>(20,986)</u>		<u>(22,811)</u>	
All-lif arian parod net o weithgareddau gweithredu	22		15,822		(5,973)
Llif arian parod net o weithgareddau buddsoddi	23	(30,087)		(22,245)	
Llif arian parod net o weithgareddau ariannu	24	<u>39,106</u>		<u>10,117</u>	
			9,019		(12,128)
(Cynnydd) / Gostyngiad net mewn arian parod a chyfwerth ag arian parod			<u>24,841</u>		<u>(18,101)</u>
Arian parod a chyfwerth ag arian parod ar ddechrau'r cyfnod adrodd	14		6,962		25,063
Arian parod a chyfwerth ag arian parod ar ddiwedd y cyfnod adrodd	14		31,803		6,962

NODIADAU AR Y DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

ar gyfer y flwyddyn yn diwedd 31 Mawrth 2018

CYFLWYNIAD I NODIADAU

Mae'r datganiadau ariannol wedi'u paratoi yn unol â Chod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2017/18 (y Cod) a'r pholisiau cyfrifo'r Cyngor. Mae'r nodiadau canlynol (1-41) yn nodi gwybodaeth ychwanegol i gynorthwyo darllenwyr.

1. NODYN I'R DADANSODDIAD GWARIANT A CHYLLIDO

Mae'r addasiadau rhwng y sail cyllido a chyfrifo o fewn y Dadansoddiad Gwariant a Chyllido yn cael eu hegluro mewn mwy o fanylder isod.

Addasiadau o Gronfa'r Cyngor / HRA i gyrraedd Symiau CI&ES	2017/18			
	Addasiad ar gyfer Dibenion Cyfalaf £000	Addasiad ar gyfer		Cyfanswm Addasiadau £000
		Dibenion Budd £000	Addasiadau Eraill £000	
Nodyn	a	b	c	
Prif Weithredwyr	0	39	0	39
Cymuned a Menter	2,331	(6,314)	(10,620)	(14,604)
Addysg ac Ieuenctid	7,817	(1,627)	(219)	5,972
Llywodraethu	1,564	76	(28)	1,613
Newid Sefydliadol	3,210	(3,701)	1,197	706
Pobl ac Adnoddau	0	109	0	109
Cynllunio a'r Amgylchedd	944	126	(220)	850
Gwasanaethau Cymdeithasol	269	530	0	799
Strydwedd a Chludiant	6,023	252	(462)	5,813
Cyllid Corfforaethol a Chanolog	1,343	1,550	(18,817)	(15,923)
Cyfrif refeniw tai (HRA)	35,239	123	(19,243)	16,119
Theatr Clwyd	0	39	0	39
Cost gwasanaethau	58,741	(8,799)	(48,411)	1,531
Incwm a gwariant arall o'r EFA	(16,663)	10,142	28,106	21,585
Gwahaniaethau rhwng Gronfa'r Cyngor / HRA a CI&ES dros ben / diffyg	42,078	1,343	(20,305)	23,116

Addasiadau o Gronfa'r Cyngor / HRA i gyrraedd Symiau CI&ES	2016/17			
	Addasiad ar gyfer Dibenion Cyfalaf £000	Addasiad ar gyfer		Cyfanswm Addasiadau £000
		Dibenion Budd £000	Addasiadau Eraill £000	
Nodyn	a	b	c	
Prif Weithredwyr	0	(74)	0	(74)
Cymuned a Menter	4,051	(208)	(3,311)	532
Addysg ac Ieuenctid	26,748	(1,826)	(130)	24,792
Llywodraethu	1,218	(152)	(92)	974
Newid Sefydliadol	5,005	(470)	927	5,462
Pobl ac Adnoddau	33	(204)	0	(171)
Cynllunio a'r Amgylchedd	2,575	(237)	(83)	2,255
Gwasanaethau Cymdeithasol	213	(1,023)	0	(810)
Strydwedd a Chludiant	6,845	(478)	(1,154)	5,213
Cyllid Corfforaethol a Chanolog	1,147	136	(19,107)	(17,824)
Cyfrif refeniw tai (HRA)	30,453	(210)	(18,541)	11,702
Theatr Clwyd	0	(63)	0	(63)
Cost gwasanaethau	78,288	(4,809)	(41,491)	31,988
Incwm a gwariant arall o'r EFA	(16,166)	11,383	18,571	13,788
Gwahaniaethau rhwng Gronfa'r Cyngor / HRA a CI&ES dros ben / diffyg	62,122	6,574	(22,920)	45,776

a. Addasiadau ar gyfer Dibenion Cyfalaf

Mae'r golofn hon yn ychwanegu addasiadau cyfrifo cyfalaf heb eu hadrodd yn alldro terfynol y portffolio, ond sy'n ofynnol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr gan y Cod Ymarfer ac yn cynnwys; dibrisiad, lleihad, colledion ailbriso, amorteiddiad a gwariant cyfalaf a gyllidir o gyfalaf o dan statud (REFCUS).

Mae enillion a cholledion net wrth waredu asedau nad ydynt yn gyfredol (a gynhwysir o fewn gwariant gweithredu eraill) a grantiau cyfalaf a chyfraniadau (a gynhwysir o fewn trethiant ac incwm grant a gwariant amhenodol), yn cael eu hadrodd yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ond nid yn yr adroddiad alldro terfynol, ac felly'n cael eu cynnwys yn yr addasiadau cyfrifo cyfalaf.

b. Addasiadau ar gyfer Dibenion Buddion Gweithwyr

Mae'r golofn hon yn ychwanegu addasiadau cyfrifo'n gysylltiedig â Buddion Gweithwyr IAS 19 nad ydynt yn cael eu hadrodd yn alldro terfynol y portffolio, ond sy'n ofynnol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr gan y Cod Ymarfer ac yn cynnwys; addasiadau pensiwn - cael gwared ar gyfraniadau pensiwn gweithwyr a wnaed i gronfeydd pensiwn yn ystod y flwyddyn, a'u disodli gyda chostau'r gwasanaeth cyfredol a'r gorffennol (sef y budd a gyfrifwyd a enillwyd yn ystod y flwyddyn), a symudiad darpariaeth absenoldebau a gasglwyd (sef y gost gyfrifo o hawliadau absenoldeb a enillir gan weithwyr, ond heb eu cymryd cyn diwedd y flwyddyn, sy'n cael eu dwyn ymlaen i'r flwyddyn ariannol nesaf).

Mae'r treuliau gweinyddol a'r llog net ar yr ymrwymiad budd net a ddiffinnir (wedi'u cynnwys o fewn gwariant a chyllido gweithredu arall ac incwm a gwariant buddsoddi yn eu tro) yn cael eu hadrodd yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, ond nid yn yr adroddiad alldro terfynol, ac felly'n cael eu cynnwys o fewn addasiadau cyfrifo budd gweithwyr.

c. Addasiadau eraill

Mae'r golofn hon yn cynnwys yr holl addasiadau cyfrifo eraill sy'n ofynnol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr gan y Cod Ymarfer, nad ydynt yn cael eu hadrodd mewn alldro terfynol portffolio ac yn cynnwys; grantiau Cyfalaf a dderbyniwyd i gyllido REFCUS, cael gwared ar daliadau i refeniw i gyllido cynlluniau cyfalaf, cael gwared ar ddyletswydd statudol i ariannu gwariant cyfalaf (Darpariaeth Isafswm Refeniw) ac aildrefnu dyledion.

Yn ogystal, mae'r golofn hefyd yn cynnwys addasiadau i drafodion a adroddwyd o fewn alldro terfynol y portffolio, y mae'r Cod Ymarfer yn ei gwneud yn ofynnol i gael eu hadrodd o dan y llinell Cost Gwasanaethau o fewn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ac yn cynnwys; incwm a gwariant yn gysylltiedig ag eiddo buddsoddi (wedi'u cynnwys o fewn cyllido ac incwm buddsoddi a gwariant), llog yn daladwy a'r llog a'r incwm buddsoddi (a gynhwysir o fewn incwm cyllido a buddsoddi a gwariant).

NODIADAU AR Y DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

2. INCWM A GWARIANT SEGMENTOL

Mae'r incwm a gwariant a adroddir ar sail segmentol yn cael eu cynnwys yn y golofn 'Alldro Terfynol Portffolio Net' yn y Dadansoddiad Gwariant a Chyllido a ddadansoddir isod

2017/18	CE £000	C&E £000	E&Y £000	Gov £000	OC £000	P&R £000	P&E £000	SS £000	S&T £000	Cyllid Canolog a Theatr		HRA £000	Cyfanswm £000
										Chorfforaethol £000	Clwyd £000		
Refeniw gan Gwsmeriaid Allanol	(121)	(3,179)	(8,798)	(684)	(4,476)	(385)	(1,959)	(9,078)	(9,408)	(1,302)	(3,975)	(33,115)	(76,480)
Refeniw o Drafodion gyda Segmentau Gweithredu													
Eraill	0	(109)	(3,881)	(954)	(841)	(42)	(168)	(135)	(905)	(119)	(68)	0	(7,220)
Refeniw llog	0	0	0	0	0	0	0	0	0	(137)	0	0	(137)
Traul llog	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7,913	0	4,637	12,550

2016/17	CE £000	C&E £000	E&Y £000	Gov £000	OC £000	P&R £000	P&E £000	SS £000	S&T £000	Cyllid Canolog a Theatr		HRA £000	Cyfanswm £000
										Chorfforaethol £000	Clwyd £000		
Refeniw gan Gwsmeriaid Allanol*	(16)	(3,124)	(2,326)	(560)	(10,953)	(331)	(1,859)	(9,611)	(7,469)	(695)	(2,250)	(31,809)	(71,002)
Refeniw o Drafodion gyda Segmentau Gweithredu													
Eraill	0	(95)	(3,455)	(935)	(3,772)	(7)	(164)	(153)	(934)	0	(41)	0	(9,555)
Refeniw llog	0	0	0	0	0	0	0	0	0	(224)	0	0	(224)
Traul llog	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7,774	0	4,815	12,590

* Wedi'i ailddatgan ar gyfer trosglwyddiadau yn ymwneud â Chynrychiadau Theatr Clwyd Ltd

3. INCWM A GWARIANT WEDI'U DADANSODDI YN ÔL NATUR

Mae Incwm a Gwariant a adroddir o fewn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn cael eu dadansoddi fel a ganlyn

Natur y treuliau	2017/18 £000	2016/17 £000
Gwariant		
Treuliau Buddion Gweithwyr	169,420	177,470
Treuliau Gwasanaeth Eraill	198,452	203,115
Dibrisiad, Amorteiddiad ac Amhariad	58,589	78,524
Taliadau Llog	13,090	13,401
Archebion ac Ardollau	25,886	24,684
Elw neu golled wrth waredu asedau sefydlog	(559)	(2,089)
Cyfanswm y Gwariant	464,879	495,105
Incwm		
Ffioedd, Taliadau ac Incwm Gwasanaeth Arall	(71,691)	(72,006)
Grantiau a Chyfraniadau	(235,687)	(237,687)
Llog ac Incwm Buddsoddi	(2,720)	(2,153)
Incwm o Dreth y Cyngor a Chyfraddau Annomestig	(129,039)	(131,197)
Cyfanswm yr Incwm	(439,136)	(443,043)
Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	25,743	52,062

NODIADAU AR Y DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

4. GWARIANT GWEITHREDOL ARALL

	2018	2017
	£000	£000
Praesept – Mae Heddlu Gogledd Cymru a Chomisiynydd Trosedd	15,836	15,070
Praeseptau eraill – cynghorau cymuned	2,711	2,591
Tâl - Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru	7,340	7,023
Enillion net ar werthu asedau anghyfredol	(559)	(2,089)
Treuliau gweinyddu ar y ddyled buddiannau diffiniedig net	894	940
	<u>26,221</u>	<u>23,535</u>

5. INCWM A GWARIANT ARIANNU A BUDDSODDI

Mae cyfanswm Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi cyfanredol net o £20,716 mil (£22,669 mil yn 2016/17), yn cynnwys y colledion buddsoddi a'r gwariant buddsoddi a nodir isod.

	2018	2017
	£000	£000
Llog yn daladwy a thaliadau tebyg	13,189	13,401
Colledion buddsoddi a Gwariant Buddsoddi (gweler y nodyn isod)	2,005	2,454
Llog net ar y ddyled buddiannau diffiniedig net (gweler nodyn 41)	9,248	10,443
Llog ac Incwm buddsoddi	<u>(3,727)</u>	<u>(3,629)</u>
	<u>20,716</u>	<u>22,669</u>

6. TRETHIANT LLEOL AC INCWM GRANT AMHENODOL

	2018	2017
	£000	£000
Incwm Treth y Cyngor *	(79,350)	(75,293)
Cyfraddau annomestig	(49,688)	(45,851)
Grantiau llywodraeth heb eu neilltuo	(135,345)	(138,899)
Grantiau Cyfalaf a chyfraniadau	(16,105)	(14,077)
	<u>(280,488)</u>	<u>(274,120)</u>

*Ailddatganwyd 2016/17 i gynnwys Cynllun Lleihau Treth y Cyngor

Treth y Cyngor

Mae pob eiddo domestig wedi'i gynnwys yn Rhestr Brisio Treth y Cyngor a gyhoeddir ac a gynhelir gan Asiantaeth y Swyddfa Brisio sy'n rhan o Gyllid a Thollau ei Mawrhydi. Mae pob eiddo wedi'i osod mewn un o naw band eiddo (Band A i Band I) yn dibynnu ar werth yr annedd yn y farchnad agored ar 1 Ebrill 2003 (a elwir fel arall fel y dyddiad prisio). Mae degfed band (A-) ar gael i'r trethdalwyr hynny sy'n byw mewn eiddo band 'A' ac yn gymwys i dderbyn gostyngiad ar sail anableded.

Mae Treth y Cyngor yn daladwy yn seiliedig ar fand prisio'r eiddo a bennir gan Asiantaeth y Swyddfa Brisio. Cyfrifir costau gros drwy rannu cyfanswm gofynion incwm y Cyngor Sir, Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru a'r Cynghorau Tref/Cymuned yn unol â sylfaen Treth y Cyngor.

Y sylfaen dreth yw cyfanswm yr eiddo ym mhob band sydd wedi'u haddasu i drosi'r rhif yn gyfwerth â Band 'D', a'i addasu ar gyfer eithriadau, gostyngiadau ac anwybyddiadau. Yn ogystal, rhoddir ystyriaeth o fewn y sylfaen dreth i ddyledion drwg neu amheus. Y sylfaen dreth ar gyfer 2017/18 oedd 63,543 eiddo a gyfatebir i fand 'D' (62,759 yn 2016/17).

NODIADAU AR Y DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

Praesept Cyngor Sir y Fflint ar gyfer eiddo band 'D' yn 2017/18 oedd £1,103.55 (£1,071.41 yn 2016/17). Roedd biliau Treth y Cyngor yn seiliedig ar y lluosyddion canlynol ar gyfer bandiau A- i I:-

Band	A-	A	B	C	D	E	F	G	H	I
Lluosydd	5/9	6/9	7/9	8/9	9/9	11/9	13/9	15/9	18/9	21/9
Nifer o anheddau Band 'D' cyfatebol	7	2,235	6,187	15,897	11,510	11,878	9,822	4,928	1,102	460

Mae ychwanegiadau praeseptau eraill i hysbysiadau Treth y Cyngor 2017/18 yn cynnwys praesept yr Heddlu a Throseddau Cymru Comisiynydd Gogledd o £15,836 mil (£15,070 mil yn 2016/17) a 34 Cyngor Tref a Chymuned sydd, gyda'i gilydd, â phraeseptau gwerth £2,711 mil (£2,591 mil yn 2016/17).

Dadansoddiad o'r enillion net o Dreth y Cyngor:

	2018 £000	2017 £000
Treth y Cyngor a gasglwyd	89,434	85,578
Cynnydd/Gostyngiad yn y ddarpariaeth drwgddyledion	79	0
Cynllun Lleihau Treth Cyngor*	(9,955)	(10,053)
Llai - Symiau wedi'u dileu	(208)	(232)
	<u>79,350</u>	<u>75,293</u>
Llai - Daladwy I Heddlu Cymru a Throseddau Chomisiynydd Gogledd	(15,836)	(15,070)
	<u>63,515</u>	<u>60,223</u>

* Heb ei datgelu yn 2016/17 cyfrifon

Ardrethi Annomestig

Trefnir Ardrethi Annomestig yn genedlaethol. Mae'r llywodraeth yn pennu puntal y dreth, a oedd yn 49.9c yr eiddo yn 2017/18 (48.6c yn 2016/17). Mae'r Cyngor yn gyfrifol am gasglu'r trethi yn ei ardal ac fe'u telir wedyn i'r gronfa Ardrethi Annomestig a weinyddir gan Lywodraeth Cymru.

Mae Llywodraeth Cymru yn dosbarthu derbyniadau cronfa'r Ardrethi Annomestig i awdurdodau lleol yn seiliedig ar swm sefydlog ar gyfer pob person. Talwyd £56,747 mil o incwm Ardrethi Annomestig i mewn i'r gronfa, ar ôl tynnu gostyngiadau a darpariaethau (£65,805 mil yn 2016/17), yn seiliedig ar werth trethadwy diwedd blwyddyn o £147,698 mil (£154,991 mil yn 2016/17).

Dadansoddiad o'r enillion net o gyfraddau annomestig:

	2018 £000	2017 £000
Ardrethi annomestig a gasglwyd	57,083	65,973
Llai - Talwyd i mewn i gronfa Ardrethi Annomestig	(56,747)	(65,805)
Llai - Cost casglu	(339)	(341)
Cynnydd/Gostyngiad yn y ddarpariaeth drwgddyledion	(85)	168
Cynlluniau rhyddhad	88	5
	<u>0</u>	<u>0</u>
Derbyniadau o'r gronfa	49,688	45,851
	<u>49,688</u>	<u>45,851</u>

NODIADAU AR Y DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

7. ADDASIADAU RHWNG Y SAIL GYFRIFO A'R SAIL ARIANNU DAN Y RHEOLIADAU

Mae'r nodyn hwn yn manylu ynglŷn â'r addasiadau a wneir i gyfanswm yr incwm a'r gwariant cynhwysfawr y mae'r Awdurdod yn eu cydnabod yn ystod y flwyddyn yn unol â'r arferion cyfrifeg priodol ynglŷn â'r adnoddau hynny sydd wedi'u pennu gan ddarpariaethau statudol fel rhai sydd ar gael i'r Awdurdod eu defnyddio i gwrdd â gwariant cyfalaf a referniw. Yr addasiad debyd ar gyfer y flwyddyn yw £27,352 mil (£49,154 mil yn 2016/17).

	Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir eu Defnyddio				Cronfeydd Wrth Gefn Na Ellir eu Defnyddio
	Balans Cronfa'r Cyngor £000	Cyfrif Referniw Tai £000	Gefn Derbyniadau Cyfalaf £000	Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso £000	
2017/18					
Addasiadau sy'n ymwneud â'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf:					
<i>Gwrthdroad eitemau sydd wedi eu debydu a'u credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:</i>					
Y tâl a godir am ddibrisio ac amharu ar asedau anghyfredol	17,724	35,239	0	0	(52,963)
Colledion ailbriso Eiddo, Peiriannau ac Offer	3,135	0	0	0	(3,135)
Symudiadau yng ngwerth marchnad yr Eiddo Buddsoddi	(152)	0	0	0	152
Amorteiddio asedau anniriaethol	53	0	0	0	(53)
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a gymhwyswyd	0	0	0	(16,750)	16,750
Gwariant referniw a ariennir o gyfalaf trwy statud	2,590	0	0	0	(2,590)
Symiau'r asedau anghyfredol a ddiddymwyd wrth waredu neu werthu fel rhan o'r enillion/colledion wrth waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	2,703	162	0	0	(2,865)
Cynnwys eitemau nad ydynt wedi eu debydu na'u credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:					
Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiadau cyfalaf	(3,125)	(2,337)	0	0	5,462
Gwariant Cyfalaf y codir tâl yn erbyn Cronfa'r Cyngor a Balansau'r Cyfrif Referniw Tai	(623)	(12,248)	0	0	12,871
Addasiadau'n ymwneud â'r Cyfrif Grantiau Cyfalaf Heb eu Cymhwyso:					
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau heb eu cymhwyso a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(17,562)	0	0	17,562	0
Addasiadau sy'n ymwneud â'r Cyfrif Derbyniadau Cyfalaf:					
Trosglwyddiad enillion gwerthiannau arian parod a gredydwyd fel rhan o'r enillion/colledion wrth waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cyfrif Referniw Tai	(3,332)	(92)	3,424	0	0
Defnydd o'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn i ariannu gwariant cyfalaf newydd	0	0	0	0	0
Addasiadau sy'n ymwneud â'r Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol:					
Swm y mae costau cyllid a godir i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn wahanol i gostau cyllid sy'n daladwy yn y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	(360)	(2)	0	0	362
Addasiadau sy'n ymwneud â'r Gronfa Bensiynau					
Gwrthdroad eitemau yn ymwneud â buddiannau ymdddeol sydd wedi eu debydu neu'u credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	26,048	1,985	0	0	(28,033)
Cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr sy'n daladwy yn y flwyddyn	(24,527)	(1,288)	0	0	25,815
Addasiad yn ymwneud â'r Cyfrif Absenoldeb Cronedig:					
Y swm y mae taliadau swyddogion a godir i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail croniadau yn wahanol i'r taliadau sy'n daladwy yn y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	(875)	0	0	0	875
Addasiadau sy'n ymwneud â'r Cyfrif Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig:					
Trosglwyddiad o'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig Wrth Gefn i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	0	0	0	0	0
Addasiadau rhwng y Sail Gyfrifo a'r Sail Ariannu dan y Rheoliadau	1,697	21,419	3,423	813	(27,352)

NODIADAU AR Y DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

	Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir eu Defnyddio				Cronfeydd Wrth Gefn Na Ellir eu Defnyddio
	Balans Cronfa'r Cyngor £000	Cyfrif Refeniw Tai £000	Gefn Derbyniadau Cyfalaf £000	Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso £000	
2016/17					
Addasiadau sy'n ymwneud â'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf:					
Gwrthdroad eitemau sydd wedi eu debydu a'u credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:					
Y tâl a godir am ddirisio ac amharu ar asedau anghyfredol	19,980	30,716	0	0	(50,696)
Colledion ailbrisio Eiddo, Peiriannau ac Offer	18,764	(266)	0	0	(18,498)
Symudiadau yng ngwerth marchnad yr Eiddo Buddsoddi	235	0	0	0	(235)
Amorteiddio asedau anniriaethol	114	3	0	0	(117)
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a gymhwyswyd	0	0	0	(17,104)	17,104
Gwariant refeniw a ariennir o gyfalaf trwy statud	8,978	0	0	0	(8,978)
Symiau'r asedau anghyfredol a ddiddymwyd wrth waredu neu werthu fel rhan o'r enillion/colledion wrth waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	1,845	1,106	0	0	(2,951)
Cynnwys eitemau nad ydynt wedi eu debydu na'u credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:					
Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiadau cyfalaf	(4,101)	(2,132)	0	0	6,233
Gwariant Cyfalaf y codir tâl yn erbyn Cronfa'r Cyngor a Balansau'r Cyfrif Refeniw Tai	(1,289)	(11,566)	0	0	12,855
Addasiadau'n ymwneud â'r Cyfrif Grantiau Cyfalaf Heb eu Cymhwyso:					
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau heb eu cymhwyso a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(17,780)	0	0	17,780	0
Addasiadau sy'n ymwneud â'r Cyfrif Derbyniadau Cyfalaf:					
Trosglwyddiad enillion gwerthiannau arian parod a gredydwyd fel rhan o'r enillion/colledion wrth waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cyfrif Refeniw Tai	(2,262)	(2,778)	5,033	0	7
Defnydd o'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn i ariannu gwariant cyfalaf newydd	0	0	(2,331)	0	2,331
Addasiadau sy'n ymwneud â'r Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol:					
Swm y mae costau cyllid a godir i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn wahanol i gostau cyllid sy'n daladwy yn y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	(362)	(3)	0	0	365
Addasiadau sy'n ymwneud â'r Gronfa Bensiynau					
Gwrthdroad eitemau yn ymwneud â buddiannau ymdeol sydd wedi eu debydu neu'u credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	29,204	1,623	0	0	(30,827)
Cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr sy'n daladwy yn y flwyddyn	(23,783)	(1,230)	0	0	25,013
Addasiad yn ymwneud â'r Cyfrif Absenoldeb Cronedig:					
Y swm y mae taliadau swyddogion a godir i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail croniadau yn wahanol i'r taliadau sy'n daladwy yn y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	759	1	0	0	(760)
Addasiadau sy'n ymwneud â'r Cyfrif Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig:					
Trosglwyddiad o'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig Wrth Gefn i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	0	0	0	0	0
Addasiadau rhwng y Sail Gyfrifo a'r Sail Ariannu dan y Rheoliadau					
	30,302	15,474	2,702	676	(49,154)

NODIADAU AR Y DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

8. EIDDO, PEIRIANNAU AC OFFER

Anheddau'r Cyngor, tir ac adeiladau eraill, cerbydau, peiriannau, dodrefn ac offer sy'n cael eu dal, meddiannu, eu defnyddio neu eu contractio i'w defnyddio ar ran yr Awdurdod, neu eu defnyddio wrth ddarparu gwasanaethau. Mae'r rhain yn cynnwys anheddau ac eiddo tai eraill, adeiladau swyddfeydd, ysgolion, llyfrgelloedd, canolfannau chwaraeon a phyllau nofio, cartrefi preswyl/canolfannau dydd, depos a gweithdai, adeiladau mynwentydd, meysydd parcio oddi ar y stryd, cerbydau, peiriannau mecanyddol, darnau a gosodiadau ac offer arall.

Mae asedau isadeiledd yn asedau diymwad, gwariant a ellir ei adennill drwy barhau i ddefnyddio'r ased a grëwyd, h.y. nid oes modd ei werthu neu ei ddefnyddio at ddibenion eraill. Mae'r rhain yn cynnwys priffyrdd, llwybrau troed, pontydd, cyfleusterau dŵr a draenio ac amddiffynfeydd arfordirol.

Aседau cymunedol y mae'r Awdurdod yn bwriadu dal ei afael ynddynt am yr hir dymor, nad oes iddynt unrhyw oes ddefnyddiol benodadwy a gallai hynny, yn ogystal, gyfyngu ar sut y gellir eu gwaredu. Asedau nad oes fawr o obaith eu gwerthu neu eu defnyddio at ddibenion eraill e.e. parciau a mannau agored, meysydd hamdden, mannau chwarae a thir mynwentydd.

Symudiadau 2017/18

	Anheddau'r Cyngor a Garejys	Tir ac Adeiladau Eraill	Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer	Asedau Dros Ben	Asedau Isadeiledd	Asedau Cymunedol	Asedau sy'n cael eu hadeiladu ar hyn o bryd	Cyfanswm
	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Cost neu Brisiad								
Ar 1 Ebrill 2017	267,720	320,985	28,201	9,116	225,505	4,721	3,789	860,038
Ychwanegiadau a Caffaeliadau	22,192	4,610	2,122	77	8,028	0	13,747	50,776
Cynnydd Ailbriso / (gostyngiad) a gydnabyddir yn y Gronfa Ailbriso	0	34,300	0	7	0	0	0	34,307
Cynnydd Ailbriso / (gostyngiad) a gydnabyddir yn y Gwarged / Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau	0	(1,094)	0	0	0	0	0	(1,094)
Asedau Datgydnabod	0	(34)	(1,900)	0	0	0	0	(1,934)
Ailddosbarthiadau	(162)	(225)	0	(19)	0	0	0	(406)
Symudiadau eraill yn y gost neu brisiad	10,024	0	0	0	0	0	(10,024)	0
Ar 31 Mawrth 2018	299,774	358,542	28,423	9,181	233,533	4,721	7,512	941,687

Dibrisiad a Lleihad mewn Gwerth Cronedig

Ar 1 Ebrill 2017	(56,808)	(49,430)	(12,283)	(108)	(74,273)	0	0	(192,902)
Tâl dibrisiant	(5,076)	(13,213)	(3,463)	(62)	(5,797)	0	0	(27,611)
Dibrisiad wedi'i ysgrifennu allan i'r Gronfa Adbriso Wrth Gefn	0	15,739	0	0	0	0	0	15,739
Dibrisiad wedi'i ysgrifennu allan i'r Arian Dros Ben/Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	0	1,227	0	0	0	0	0	1,227
Amhariadau ddileu i'r Gronfa Ailbriso	0	1,890	0	(7)	0	0	0	1,883
Namau a gydnabyddir yn y Gronfa Ailbriso	0	(3,246)	0	0	0	0	0	(3,246)
Gwrthdroi Namau a gydnabuwyd yn y Gwarged / Diffyg	0	5,096	0	7	0	0	0	5,103
Amhariadau ysgrifennu allan i Gwarged / Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau	0	(1,953)	0	0	0	0	0	(1,953)
Namau a gydnabyddir yn y Gwarged / Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau	(30,155)	(1,485)	0	(77)	0	0	0	(31,717)
Asedau wedi'i dad-gydnabod	0	34	1,900	0	0	0	0	1,934
Asedau hailddosbarthu (i) / o Dal i'w Gwerthu	0	32	0	0	0	0	0	32
Ar 31 Mawrth 2018	(92,039)	(45,309)	(13,846)	(247)	(80,070)	0	0	(231,511)

Y Fantolen ar 31 Mawrth 2018

207,735 313,234 14,577 8,934 153,463 4,721 7,512 710,176

Y Fantolen ar 1 Ebrill 2017

210,912 271,555 15,918 9,008 151,232 4,721 3,789 667,136

Natur Deiliad Asedau

Perchen	207,735	313,234	9,966	8,934	153,463	4,721	7,512	705,565
Prydles Ariannol	0	0	4,611	0	0	0	0	4,611
Ar 31 Mawrth 2018	207,735	313,234	14,577	8,934	153,463	4,721	7,512	710,176

NODIADAU AR Y DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

Symudiadau 2016/17

	Anheddau'r Cyngor a Garejys £000	Tir ac Adeiladau Eraill £000	Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer £000	Asedau Dros Ben £000	Asedau Isadeiledd £000	Asedau Cymunedol £000	Asedau sy'n cael eu hadeiladu ar hyn o bryd £000	Cyfanswm £000
Cost neu Brisïad								
Ar 1 Ebrill 2016	242,376	302,265	27,505	8,721	222,108	4,711	21,089	828,775
Ychwanegiadau a Caffaeliadau	26,232	13,711	4,329	20	3,397	10	3,419	51,118
Cynnydd Ailbrïso / (gostyngiad) a gydnabyddir yn y Gronfa Ailbrïso	(14)	7,951	0	(230)	0	0	0	7,707
Cynnydd Ailbrïso / (gostyngiad) a gydnabyddir yn y Gwarged / Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau	0	(14,697)	(346)	(209)	0	0	0	(15,252)
Asedau Datgydnabod	0	(4,940)	(3,287)	0	0	0	0	(8,227)
Ailddosbarthiadau	(874)	(4,714)	0	664	0	0	0	(4,924)
Symudiadau eraill yn y gost neu brisiad	0	21,410	0	150	0	0	(20,719)	841
Ar 31 Mawrth 2017	267,720	320,986	28,201	9,116	225,505	4,721	3,789	860,038

Dibrisiad a Lleihad mewn Gwerth Cronedig

Ar 1 Ebrill 2016	(26,190)	(42,303)	(12,544)	(27)	(68,559)	0	0	(149,623)
Tâl dibrisiant	(5,050)	(10,315)	(2,940)	(61)	(5,714)	0	0	(24,080)
Dibrisiad wedi'i ysgrifennu allan i'r Gronfa Adbrïso Wrth Gefn	16	3,896	0	84	0	0	0	3,996
Dibrisiad wedi'i ysgrifennu allan i'r Arian Dros Ben/Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	0	224	94	0	0	0	0	318
Amhariadau ddileu i'r Gronfa Ailbrïso	0	(260)	0	72	0	0	0	(188)
Namau a gydnabyddir yn y Gronfa Ailbrïso	0	(4,094)	0	(2)	0	0	0	(4,096)
Gwrthdroi Namau a gydnabuwyd yn y Gwarged / Diffyg	0	2,167	0	121	0	0	0	2,288
Amhariadau ysgrifennu allan i Gwarged / Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau	0	97	0	(121)	0	0	0	(24)
Namau a gydnabyddir yn y Gwarged / Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau	(25,584)	(3,938)	(180)	(18)	0	0	0	(29,720)
Asedau wedi'i dad-gydnabod	0	4,940	3,287	0	0	0	0	8,227
Asedau hailddosbarthu (i) / o Dal i'w Gwerthu	0	156	0	(156)	0	0	0	0
Ar 31 Mawrth 2017	(56,808)	(49,430)	(12,283)	(108)	(74,273)	0	0	(192,902)
Y Fantolen ar 31 Mawrth 2017	210,912	271,556	15,918	9,008	151,232	4,721	3,789	667,136
Y Fantolen ar 1 Ebrill 2016	216,186	259,962	14,961	8,694	153,549	4,711	21,089	679,152

Natur Deiliad Asedau

Perchen	210,912	271,556	10,680	9,008	151,232	4,721	3,789	661,898
Prydles Ariannol	0	0	5,238	0	0	0	0	5,238
Ar 31 Mawrth 2017	210,912	271,556	15,918	9,008	151,232	4,721	3,789	667,136

NODIADAU AR Y DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

Mesur Gwerth Teg Asedau Dros Ben

Mae manylion asedau dros ben yr awdurdod a gwybodaeth am yr hierarchaeth gwerth teg ar 31 Mawrth fel a ganlyn:

	Dyfnbrisiau mewn marchnadoedd gweithredol ar gyfer asedau sy'n union yr un fath (Lefel 1)	Mewnbynnau gweladwy arwyddocaol eraill (Lefel 2)	Mewnbynnau anweladwy arwyddocaol eraill (Lefel 3)	Gwerth teg ar 31 Mawrth
	£000	£000	£000	£000
2017/18 Asedau Dros Ben	0	3,261	5,674	8,935
2016/17 Asedau Dros Ben	0	3,280	5,729	9,009

Ni fu trosglwyddiadau rhwng y gwahanol lefelau o'r hierarchaeth gwerth teg yn ystod y flwyddyn ac nid oes unrhyw newid wedi bod yn y technegau prisio a ddefnyddir yn ystod y flwyddyn ar gyfer asedau dros ben.

Wrth amcangyfrif gwerth teg asedau dros ben yr awdurdod, mae defnydd uchaf a gorau'r eiddo wedi'i gymryd i ystyriaeth.

Mae gofyn i'r awdurdod ddatgelu sut mae'r defnydd uchaf a gorau yn wahanol i'r defnydd presennol. Yn unol â'u triniaeth fel asedau dros ben, mae nifer o'r asedau hyn yn wag ar hyn o bryd; yn yr achosion hyn nid yw'r defnydd presennol yn ddefnydd uchaf a gorau.

Trwy ddefnyddio technegau prisio priodol, mae prisiwr y Cyngor wedi cynyddu'r defnydd a wneir o fewnbynnau perthnasol hysbys a lleihau'r defnydd a wneir o fewnbynnau anweladwy.

Y technegau prisio a ddefnyddir i fesur gwerth teg asedau dros ben yw dull y farchnad a'r dull incwm. Roedd prisiwr y Cyngor o'r farn bod y seiliau hyn yn briodol oherwydd:-

(i) Dull y farchnad – mae defnyddio prisiau a gwybodaeth a data perthnasol eraill a gynhyrchwyd gan drafodion y farchnad yn adlewyrchu gwerth yr ased sy'n daladwy gan y farchnad.

(ii) Dull incwm – mae defnyddio'r dull hwn yn adlewyrchu disgwyliadau'r farchnad ar gyfer llif arian sy'n dderbyniadwy gan yr ased hwnnw yn y dyfodol.

NODIADAU AR Y DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

9. EIDDO BUDDSODDI AC YSTÂD AMAETHYDDOL

	2018 £000	2017 £000
Cost neu Brisiad		
Ar 1 Ebrill	28,554	30,612
Ailddosbarthiadau	405	(1,868)
Ychwanegiadau	86	46
Mae cynnydd Ailbriso/Gostyngiad i Gwarged/Diffyg	106	(237)
Addasiadau Eraill	0	1
Ar 31 Mawrth	29,151	28,554
 Dibrisiant a Lleihad mewn Gwerth		
Ar 1 Ebrill	46	1
Ailddosbarthiadau	0	0
Gwrthdrychiad namau a gydnabyddir yn y Gwarged / Diffyg	0	(1)
Nam / Dibrisiant	41	46
Ar 31 Mawrth	87	46
 Y Fantolen ar 31 Mawrth	29,064	28,508

Mesuriad Gwerth Teg ar gyfer Eiddo Buddsoddi

Mae manylion eiddo buddsoddi'r awdurdod a gwybodaeth am yr hierarchaeth gwerth teg ar 31 Mawrth fel a ganlyn:

	Dyfnbrisiau mewn marchnadoedd gweithredol ar gyfer asedau sy'n union yr un fath (Lefel 1) £000	Mewnbynnau gweladwy arwyddocaol eraill (Lefel 2) £000	Mewnbynnau anweladwy arwyddocaol eraill (Lefel 3) £000	Gwerth teg ar 31 Mawrth £000
2017/18				
Ystadau Masnachol a Diwydiannol	0	0	16,912	16,912
Ystâd Amaethyddol - Ffermydd	0	0	11,290	11,290
Ystâd Amaethyddol - Tir Pori	0	0	861	861
Cyfanswm	0	0	29,063	29,063
 2016/17				
Ystadau Masnachol a Diwydiannol	0	0	17,018	17,018
Ystâd Amaethyddol - Ffermydd	0	10,630	0	10,630
Ystâd Amaethyddol - Tir Pori	0	0	860	860
Cyfanswm	0	10,630	17,878	28,508

Mae trosglwyddiadau rhwng gwahanol lefelau o'r hierarchaeth gwerth teg yn ystod y flwyddyn wedi digwydd oherwydd ffactorau marchnad anwedol ac ansicrwydd annormal oherwydd canlyniad refferendwm yr UE gan greu lefel ehangach o ansicrwydd sy'n effeithio ar y rhagdybiaethau a ddefnyddir mewn prisiadau.

Wrth amcangyfrif gwerth teg eiddo buddsoddi'r awdurdod, defnydd uchaf a gorau yr eiddo yw eu defnydd presennol.

NODIADAU AR Y DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

Mesurir gwerth teg eiddo buddsoddi'r awdurdod yn flynyddol ar bob dyddiad adrodd. Yn 2017/18 prisiwyd ffermydd a thyddynnod y Cyngor gan brisiwr allanol, a phrisiwyd y gweddiill gan briswyr mewnol y Cyngor. Caiff yr holl brisiadau eu gwneud yn unol â'r fethodoleg a'r seiliau amcangyfrif a osodir yn safonau proffesiynol y Sefydliad Brenhinol Syrfwyr Siartredig. Mae arbenigwyr prasio'r awdurdod yn gweithio'n agos â swyddogion ariannol ar holl faterion prasio.

Technegau Prasio a ddefnyddir i bennu Gwerth Teg Lefel 2 a 3 ar gyfer Eiddo Buddsoddi

Mewnbynau gweladwy arwyddocaol eraill - Lefel 2

Prisiwyd ffermydd a thyddynnod y Cyngor gan brisiwr annibynnol allanol yn unol â gofynion Gwerth Teg IFRS 13, gan ddefnyddio dull y farchnad ar gyfer asedau tebyg ond gan adlewyrchu amgylchiadau penodol pob ased e.e. gwag neu â thenantiaeth bresennol. Ystyriwyd bod yr hierarchaeth prasio Lefel 2 yn briodol a rhoddwyd manylion y cymaryddion marchnad fel rhan o'r adroddiad prasio. Roedd y technegau prasio hefyd yn ystyried y defnydd uchaf a gorau gan adlewyrchu'r hyn sy'n ffisegol bosibl neu'n cael ei ganiatáu gan y gyfraith.

Mewnbynau gweladwy arwyddocaol eraill - Lefel 3

Y technegau prasio a ddefnyddir i fesur gwerth teg tir pori a thir moel yw dull y farchnad a'r dull incwm. Roedd prisiwr y Cyngor o'r farn bod y seiliau hyn yn briodol oherwydd:-

- (i) Dull y farchnad – mae defnyddio prisiau a gwybodaeth a data perthnasol eraill a gynhyrchwyd gan drafodion y farchnad yn adlewyrchu gwerth yr ased sy'n daladwy gan y farchnad.
- (ii) Dull incwm – mae defnyddio'r dull hwn yn adlewyrchu disgwyliadau'r farchnad ar gyfer llif arian sy'n dderbyniadwy gan yr ased hwnnw yn y dyfodol.

Trwy ddefnyddio technegau prasio priodol dan yr amgylchiadau a lle'r oedd data digonol ar gael, mae prisiwr y Cyngor wedi cynyddu'r defnydd a wneir o fewnbynau perthnasol hysbys a lleihau'r defnydd a wneir o fewnbynau anweladwy. Roedd y technegau prasio tir pori a thir moel yn adlewyrchu mewnbwn Lefel 3 oherwydd diffyg data'r farchnad a oedd ar gael i brisiwr y Cyngor.

Y technegau prasio a ddefnyddir i fesur gwerth teg ystadau masnachol a diwydiannol yw'r dull incwm (ar gyfer asedau) a dull y farchnad (ar gyfer tir gwag). Roedd prisiwr y Cyngor o'r farn bod y seiliau hyn yn briodol oherwydd:-

- (i) Dull incwm – mae defnyddio'r dull hwn yn adlewyrchu disgwyliadau'r farchnad ar gyfer llif arian sy'n dderbyniadwy gan yr ased hwnnw yn y dyfodol.
- (ii) Dull y farchnad – mae defnyddio prisiau a gwybodaeth a data perthnasol eraill a gynhyrchwyd gan drafodion y farchnad yn adlewyrchu gwerth yr ased sy'n daladwy gan y farchnad.

Fodd bynnag, y prif ddull a ddefnyddiwyd i brisio unedau masnachol a diwydiannol oedd gwybodaeth a data presennol y Cyngor ei hun a oedd yn adlewyrchu ffactorau megis twf rhent, lefelau deiliadaeth, lefelau dyledion drwg a chostau rhwymedigaethau trwsio a chynnal a chadw. Gan hynny, hierarchaeth prasio unedau masnachol a diwydiannol y Cyngor yw Lefel 3 gan fod y dull prasio'n defnyddio mewnbynau anweladwy a gwneir hynny ar yr un sail wrth brisio'r ased ag a ddefnyddir gan gyfranogwyr y farchnad.

NODIADAU AR Y DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

10. ASEDAU A GÂNT EU DAL I'W GWERTHU

	Anheddau'r Cyngor a Garejys £000	Eiddo, Peiriannau ac Offer £000	Eiddo Buddsoddi £000	Cyfanswm £000
Ar 1 Ebrill 2017	0	1,112	3,131	4,243
Ychwanegiadau	0	0	0	0
Asedau newydd eu dosbarthu fel rhai a ddelir i'w gwerthu	162	212	0	374
Asedau newydd eu dad-ddosbarthu fel rhai a ddelir i'w gwerthu	0	0	(404)	(404)
Ailddosbarthiadau Net	162	212	(404)	(30)
Namau	0	0	0	0
Enillion Adbriso	0	105	82	187
Colledion Adbriso	0	0	(19)	(19)
Adbrisiadau net	0	105	63	168
Asedau a werthwyd	(162)	(629)	(2,073)	(2,864)
Ar 31 Mawrth 2018	0	800	717	1,517
Ar 1 Ebrill 2016	0	956	2,600	3,556
Ychwanegiadau	0	100	0	100
Asedau newydd eu dosbarthu fel rhai a ddelir i'w gwerthu	874	4,214	2,051	7,139
Asedau newydd eu dad-ddosbarthu fel rhai a ddelir i'w gwerthu	0	0	(347)	(347)
Ailddosbarthiadau Net	874	4,214	1,704	6,792
Namau	0	0	0	0
Enillion Adbriso	0	374	178	552
Colledion Adbriso	0	(3,640)	(166)	(3,806)
Adbrisiadau net	0	(3,266)	12	(3,254)
Asedau a werthwyd	(874)	(892)	(1,185)	(2,951)
Ar 31 Mawrth 2017	0	1,112	3,131	4,243

Mesuriad Gwerth Teg Asedau sy'n cael eu Dal i'w Gwerthu

Mae manylion asedau'r awdurdod sy'n cael eu dal i'w gwerthu a gwybodaeth am yr hierarchaeth gwerth teg ar 31 Mawrth fel a ganlyn:

	Dyfnbrisiau mewn marchnadoedd gweithredol ar gyfer asedau sy'n union yr un fath (Lefel 1) £000	Mewnbynnau gweladwy arwyddocaol eraill (Lefel 2) £000	Mewnbynnau anweladwy arwyddocaol eraill (Lefel 3) £000	Gwerth teg ar 31 Mawrth £000
2017/18 Asedau sy'n cael eu dal i'w gwerthu	0	0	1,517	1,517
2016/17 Asedau sy'n cael eu dal i'w gwerthu	0	710	3,533	4,243

Ni fu trosglwyddiadau rhwng y gwahanol lefelau o'r hierarchaeth gwerth teg yn ystod y flwyddyn ac nid oes unrhyw newid wedi bod yn y technegau prisio a ddefnyddir yn ystod y flwyddyn ar gyfer asedau sy'n cael eu dal i'w gwerthu.

NODIADAU AR Y DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

Wrth amcangyfrif gwerth teg asedau yr awdurdod sy'n cael eu dal i'w gwerthu, mae defnydd uchaf a gorau'r eiddo wedi'i gymryd i ystyriaeth.

Mae gofyn i'r awdurdod ddatgelu sut mae'r defnydd uchaf a gorau yn wahanol i'r defnydd presennol. Mae nifer o asedau sy'n cael eu dal i'w gwerthu yn wag ar hyn o bryd ac yn aros i gael eu gwaredu; yn yr achosion hyn nid y defnydd presennol yw'r defnydd uchaf a gorau.

Mewnbynnau gweladwy arwyddocaol eraill - Lefel 3

Y technegau prisio a ddefnyddir i fesur gwerth teg asedau sy'n cael eu dal i'w gwerthu yw dull y farchnad a'r dull incwm. Roedd prisiwr y Cyngor o'r farn bod y seiliau hyn yn briodol oherwydd:-

- (i) Dull y farchnad – mae defnyddio prisiau a gwybodaeth a data perthnasol eraill a gynhyrchwyd gan drafodion y farchnad yn adlewyrchu gwerth yr ased sy'n daladwy gan y farchnad.
- (ii) Dull incwm – mae defnyddio'r dull hwn yn adlewyrchu disgwyliadau'r farchnad ar gyfer llif arian sy'n dderbyniadwy gan yr ased hwnnw yn y dyfodol.

Trwy ddefnyddio technegau prisio priodol, mae prisiwr y Cyngor wedi cynyddu'r defnydd a wneir o fewnbynnau perthnasol hysbys a lleihau'r defnydd a wneir o fewnbynnau anweladwy.

11. DYLEDWYR HIRDY MOR

	2018	2017
	£000	£000
Endidau ac unigolion eraill	2,387	2,211
Cyfanswm	<u>2,387</u>	<u>2,211</u>

Dadansoddiad o ddyledwyr hirdymor a ddosbarthwyd fel 'endidau ac unigolion eraill':-

	2018	2017
	£000	£000
Benthyciadau adnewyddu a gwella	2,134	1,923
Benthyciadau prynwyr tro cyntaf	100	100
Benthyciadau Prynu Car gyda Chymorth	11	47
Dyddodion Tai fforddiadwy	98	98
Gwaith strydoedd preifat	44	43
Cyfanswm	<u>2,387</u>	<u>2,211</u>

NODIADAU AR Y DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

12. DYLEDWYR BYRDY MOR

	2018	2017
	£000	£000
Cyrff llywodraeth ganolog	14,661	16,231
Awdurdodau Lleol eraill	1,873	1,771
Cyrff GIG	3,762	2,513
Corfforaethau cyhoeddus a chronfeydd masnachu	3	0
Endidau ac unigolion eraill	24,120	19,420
Treth y Cyngor	2,700	2,714
	<u>47,119</u>	<u>42,649</u>
Llai darpariaeth ar gyfer colledion lleihad yn y gwerth (nodyn 18)	(2,444)	(2,383)
Cyfanswm	<u>44,675</u>	<u>40,266</u>

13. BUDDSODDIADAU BYRDY MOR

Mae cyfanswm y fantolen yn cael ei gofnodi'n net o'r symiau hynny a fuddsoddwyd am 3 mis neu lai (yn cynnwys arian dros nos/cyfrif) sy'n cael eu trin fel arian parod.

	2018	2017
	£000	£000
Buddsoddiadau (3 mis - 365 diwrnod)	0	0
Llog a Gronnwyd	<u>0</u>	<u>0</u>
Cyfanswm	<u>0</u>	<u>0</u>

14. ARIAN PAROD A CHYWERTHOEDD ARIAN PAROD

	2018		2017	
	£000	£000	£000	£000
Asedau Cyfredol				
Buddsoddiadau dros dro (cyfrifon galw)		0		0
Arian parod a chywertioedd arian parod	34,161		9,375	
Dyled arian parod	<u>(2,358)</u>		<u>(2,413)</u>	
		<u>31,803</u>		<u>6,962</u>
Cyfanswm		<u>31,803</u>		<u>6,962</u>

15. BENTHYCIADAU I'W HAD-DALU AR GAIS NEU O FEWN 12 MIS

	2018	2017
	£000	£000
Llog cronedig ar fenthyca hirdymor allanol	5,837	2,722
Benthyciad Aeddfedu	0	1,600
Benthyciad Buddsoddi i Arbed (gan Lywodraeth Cymru)	0	0
Benthyciadau Effeithlonrwydd Ynni (gan Salix Finance Ltd)	105	54
Tymor Byr benthyca allanol	52,100	10,000
Llog cronedig ar benthyciadau allanol yn y tymor byr	<u>42</u>	<u>1</u>
Cyfanswm	<u>58,084</u>	<u>14,377</u>

NODIADAU AR Y DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

16. CREDYDWYR

	2018	2017
	£000	£000
Byrdymor		
Cyrff llywodraeth ganolog	5,131	8,009
Awdurdodau lleol eraill	2,998	1,449
Cyrff y GIG	315	596
Corfforaethau cyhoeddus a chronfeydd masnachu	3	1
Endidau ac unigolion eraill	22,175	22,349
Cyfanswm	<u>30,622</u>	<u>32,404</u>
Hirdymor		
Awdurdodau lleol eraill	205	0
Cyrff y GIG	145	0
Endidau ac unigolion eraill	992	240
Cyfanswm	<u>1,342</u>	<u>240</u>

17. INCWM GRANT

Credydodd yr Awdurdod y grantiau a'r cyfraniadau canlynol i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:

	2018	2017
	£000	£000
Credydwyd i Drethiant ac Incwm Grant Amhenodol		
Grant Cynnal Refeniw	135,345	138,899
Cyfanswm Grantiau Llywodraeth heb eu Neilltuo	<u>135,345</u>	<u>138,899</u>
Llywodraeth Cymru:		
Lwfans Atgyweiriadau Mawr	5,065	5,050
Grant Cyfalaf Cyffredinol	2,510	2,545
Ysgolion yr 21ain Ganrif	1,739	1,330
Cronfa Cludiant Lleol	2,001	230
Grant Ailwampio Ffyrdd	1,427	0
Grantiau Eraill Llywodraeth Cymru	1,802	3,017
Grantiau Cyfalaf a chyfraniadau eraill	1,561	1,905
Cyfanswm Grantiau Cyfalaf a chyfraniadau	<u>16,105</u>	<u>14,077</u>
Cyfanswm	<u>151,450</u>	<u>152,976</u>

NODIADAU AR Y DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

	2018 £000	2017 £000
Gredydwyd i'r Gwasanaethau		
Llywodraeth Cymru		
Cefnogi Pobl	5,809	5,810
DELLS Ôl 16	4,756	5,012
Grant Gwella Addysg	6,474	6,408
Dechrau'n Deg	2,907	2,955
Teuluoedd yn Gyntaf	1,565	1,533
Amddifadedd Disgyblion	3,660	3,416
Tocynnau Teithio Rhatach	1,853	2,066
Grant Refeniw Sengl	2,897	2,822
Cronfa Gofal Integredig	1,857	1,412
Y gronfa byw'n annibynnol	1,591	1,558
Arall	8,864	6,025
Adran Gwaith a Phensiynau	37,052	40,408
Cyngor Celfyddydau Cymru	2,043	2,031
Grantiau a Chyfraniadau Eraill	2,908	3,254
	84,236	84,710

Grantiau a chyfraniadau a Dderbyniwyd Ymlaen Llaw

Mae'r Awdurdod wedi derbyn nifer o grantiau a chyfraniadau nad ydynt eto wedi'u cydnabod fel incwm, gan eu bod ag amodau ynghlwm wrthynt sy'n nodi y byddai angen dychwelyd yr arian i'r rhoddwr grant os nad yw'r gofynion yn cael eu bodloni. Mae'r balansau ar ddiwedd y flwyddyn fel a ganlyn:

	2018 £000	2017 £000
Byrdymor		
Grantiau Refeniw	1,908	1,101
Grantiau Cyfalaf	0	0
Cyfraniadau Cyfalaf	319	322
Cyfraniadau Refeniw	285	105
Cyfanswm	2,512	1,528
Hirdymor		
Grantiau Refeniw	0	0
Grantiau Cyfalaf	0	0
Cyfraniadau Refeniw	431	324
Cyfraniadau Cyfalaf	1,201	2,058
Cyfanswm	1,632	2,382

NODIADAU AR Y DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

18. DARPARIAETHAU

Mae'r symiau a gydnabyddir fel darpariaethau yn amcangyfrifon o'r gwariant sydd ei angen i setlo rhwymedigaethau presennol. Mae cyfanswm y darpariaethau (cyfredol ac anghyfredol), sef £1,609 mil, yn cynnwys y balansau canlynol:-

	2018 £000	Ychwanegiadau	Gwariant a dynnir	Symiau gwrthdroi	Gwahardd Disgownt	2017 £000
Rhwymedigaethau cyfredol						
Ôl-ofal hen safleoedd tirlenwi	49	4	0	0	2	43
Buddion Terfynu Staff	561	561	(336)	0	0	336
Tribiwnlysoedd cyflogaeth	0	0	(39)	0	0	39
Cyfanswm	609	565	(375)	0	2	418
Rhwymedigaethau Anghyfredol						
Ôl-ofal hen safleoedd tirlenwi	995	0	0	(13)	19	989
Gwaith adfer ar hen safleoedd tirlenwi	5	0	0	0	0	5
Cyfanswm	1,000	0	0	(13)	19	994

- Mae ôl-ofal o hen safleoedd tirlenwiyn darparu ar gyfer costau ôl-ofal amgylcheddol ar gyfer hen safleoedd gwaredu gwastraff yn Standard, Bwcle a Brookhill, wedi ei rannu dros ddyled gyfredol a dyled anghyfredol. Mae'r costau arfaethedig wedi eu hymgorffori mewn gweithredoedd perfformiad gyda Chyfoeth Naturiol Cymru (Asiantaeth yr Amgylchedd gynt). Mae'r gweithredoedd yn ffurfio sail rhwymedigaeth gyfreithiol y Cyngor i ariannu'r ôl-ofal am 60 mlynedd o ddyddiad cau'r safle tirlenwi. Mae'r ddarpariaeth yn cael ei diwygio trwy fynegeio blynyddol yn unol â'r Mynegai Prisiau Manwerthu, ac yn cael ei hadolygu ar gyfer digonolrwydd. Mae'r ddarpariaeth yn cyfateb i'r rhwymedigaeth gyfreithiol a gynhwysir yn y gweithredoedd perfformiad.
- Mae gan Bortffolios gwasanaeth y Cyngor gynlluniau busnes sy'n cynnwys gostyngiadau cynlluniedig i nifer y gweithlu a chostau er mwyn gwneud arbedion refeniw cylchol. Roedd y Cyngor yn ddigon ymrwymedig gyda rhai cynigion ar ddyddiad y fantolen i warantu creu darpariaeth yn 2017/18 i derfynu buddiannau gweithwyr a fyddai'n gadael eu swyddi yn y Cyngor yn 2018/19.
- Mae'r ddarpariaeth hawliadau cyflogeion gorchuddiedig costau hawliadau disgwylidig cyflogeion yn erbyn y Cyngor.
- Yn unol â gofynion Rhan 2A Deddf Diogelu'r Amgylchedd 1990, a Strategaeth Arolygu Tir Halogedig y Cyngor, bydd hen safleoedd gwaredu gwastraff ar draws y Sir yn cael eu hystyried, gyda chyflwr pob un yn cael ei asesu yn ôl y gofyn maes o law. Mae'r Cyngor wedi neilltuo darpariaeth i ariannu ei ymrwymadau ar gyfer unrhyw waith adfer yr ystyrir yn hanfodol ar sail amcangyfrif gorau ar ddyddiad y fantolen.

Darpariaethau Cyfredol - Darpariaeth ar gyfer Colledion Lleihad yn y Gwerth (Drwgddyledion)

Mae'r symiau sy'n ddyledus i'r Cyngor wedi'u gostwng yn sgil amcangyfrif o'r ddarpariaeth ar gyfer colledion lleihad yn y gwerth.

	2018 £000	2017 £000
Rhenti tai	578	422
Treth y cyngor	723	802
Dyledwyr eraill	1,143	1,159
Cyfanswm	2,444	2,383

NODIADAU AR Y DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

19. BENTHYCA HIRDY MOR

Dadansoddiad	Cyfraddau Llog		2018	2017
	Lleiafswm %	Uchafswm %	£000	£000
Yn ol math o Fenthyciad (Cyfradd Sefydlog)				
Salix Finance (Effeithlonrwydd Ynni)		Di-log	3,051	378
Llywodraeth (PWL B)	0.57	9.50	230,810	230,810
Sefydliadau ariannol eraill	4.48	4.58	18,950	18,950
Llywodraeth Cymru		Di-log	860	860
Cyfanswm			<u>253,672</u>	<u>250,998</u>
Yn ol cyfnod aeddfedu				
Rhwng 1 a 2 flynedd			235	105
Rhwng 2 a 5 mlynedd			16,429	13,362
Rhwng 5 a 10 mlynedd			17,034	14,129
Mwy na 10 mlynedd			219,974	223,402
Cyfanswm			<u>253,672</u>	<u>250,998</u>

20. CRONFEYDD WRTH GEFN Y GELLIR EU DEFNYDDIO

Mae'r Cyngor yn cadw nifer o gronfeydd wrth gefn ar y Fantolen. Mae rhai yn cael eu dal am resymau statudol, mae angen rhai i gydymffurfio ag arfer cyfrifeg priodol ac mae eraill wedi'u sefydlu yn wirfoddol i glustnodi adnoddau ar gyfer cynlluniau gwario yn y dyfodol. Mae'r symudiadau yn y cronfeydd wrth gefn y gellir eu defnyddio wedi'u nodi yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn ac yn nodyn 7.

Cronfa'r Cyngor

Mae balans Cronfa'r Cyngor, sef £13,697 mil, yn cynrychioli gwerth y cronfeydd wrth gefn heb eu clustnodi sydd ar gael i'r Awdurdod (£10,953 mil yn 2016/17).

Cyfrif Refeniw Tai

Mae balans cronedig cronfa wrth gefn y cyfrif refeniw tai, sef £1,918 mil (£1,642 mil yn 2016/17), yn cynnwys diffyg Cyfrif Refeniw Tai yn 2017/18 o £276 mil (£125 mil (diffyg) yn 2016/17), fel y nodir ar dudalennau 65.

Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf

Mae'r gronfa wrth gefn derbyniadau cyfalaf yn cynnwys derbyniadau o werthu asedau sydd eto i'w defnyddio i ariannu cyfalaf neu i ad-dalu dyled.

Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso

Mae grantiau cyfalaf heb eu cymhwyso yn symiau a dderbyniwyd ond heb eu defnyddio eto i ariannu gwariant cyfalaf.

Cronfeydd Wrth Gefn sydd wedi'u Clustnodi

Mae cyfanswm y cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd, sef £14,876 mil (£20,525 mil yn 2016/17) yn cynnwys:

- Balansau gwasanaeth - yn cynrychioli'r elfen o lithriadau y mae adrannau gwasanaeth yn gallu eu dwyn ymlaen i'w defnyddio yn y flwyddyn ariannol ddilynol ac incwm/tanwariant achlysurol perthnasol sy'n ymestyn dros fwy nag un flwyddyn.

NODIADAU AR Y DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

- Balansau ysgolion – mae'r swm hwn yn cynrychioli elfen o falansau a rhyddhawyd dan gynllun dirprwyo cyllidebau i ysgolion a oedd heb ei wario ar ddiwedd y flwyddyn ariannol.
- Statws sengl / cyflog cyfartal - cronfa wrth gefn wedi'i chronni i ariannu costau gweithlu untro pellach, ynghyd â champau terfynol diogelu cyflog sy'n codi o weithredu'r cytundeb statws sengl.
- Newid sefydliadol – arian wrth gefn wedi'i gronni i ariannu costau ailfodelu gwasanaethau a phrosiectau 'Buddsoddi i Arbed'
- Strategaeth y Gyllideb – arian a gronnwyd wrth gefn i'w ddefnyddio i gydbwysu cyllidebau dros y tymor canolig.
- Cydraddoli Budd-daliadau – cyflwynwyd y gronfa hon i warchod yn erbyn newid posibl yn y Cymhorthdal Budd-daliadau Tai.
- Etholiadau'r Sir – arian wrth gefn i ariannu costau etholiadau'r dyfodol
- Cefnogi pobl - mae'r gronfa wedi'i sefydlu i liniaru effaith y lleihad arfaethedig mewn arian grant gan Lywodraeth Cymru.
- Cynllun Datblygu Lleol – cyllid i dalu costau sy'n gysylltiedig â chadarnhau ac yna gweithredu'r Cynllun Datblygu Lleol.
- Gwaredu Gwastraff – defnyddir y gronfa hon yn bennaf i ariannu cyfraniad Cyngor Sir y Fflint i Bartneriaeth Trin Gwastraff Gweddilliol Gogledd Cymru.
- Cynnal a chadw yn ystod y gaeaf – mae arian wrth gefn ar gyfer y perygl o dywydd difrifol
- Yswiriant Wrth Gefn – yswiriant wrth gefn amrywiol gan gynnwys cronfa'r Cyngor i dalu costau hunan-yswiriant gan nad yw pob risg wedi'i yswirio'n allanol.
- Hyfforddeion Sir y Fflint – cronfa wrth gefn i ariannu rhaglen Hyfforddeion Sir y Fflint.
- Ail-wampio Ceginau - cronfa wrth gefn i ariannu'r gwaith o ailwampio ceginau mewn ysgolion amrywiol.
- Diffyg Incwm Rhent – cronfa wrth gefn wedi'i chreu i liniaru'r incwm a gollir o rentu eiddo diwydiannol.
- Awyru Ceginau Ysgolion – cronfa wrth gefn i ariannu gwaith posibl sy'n ystyried yr angen i uwchraddio systemau awyru ceginau ysgolion amrywiol.
- Strategaeth Gwasanaeth Cwsmeriaid – i alluogi bod y Strategaeth Gwasanaethau Cwsmeriaid yn cael ei chyflwyno. Bydd hyn yn cynnwys gwelliannau i'r Canolfannau sy'n Cysylltu, gwella cyfleusterau hunan-wasanaethu a buddsoddi mewn meddalwedd newydd.
- Capita One - system TG ranbarthol sy'n dal gwybodaeth reoli i ysgolion a gynhelir gan Sir y Fflint. Bydd unrhyw gyllid sy'n cael ei dal ar ddiwedd y flwyddyn ariannol sy'n rhagori ar gostau, yn cael ei gwario ar ddarparu'r gwasanaeth yn y dyfodol.
- Band Eang y Sector Cyhoeddus (PSBA) – i gynorthwyo gyda chyflwyniad Dysgu yn y Gymru Ddigidol.
- Ffioedd goruchwylio – mae'r gronfa wrth gefn hon yn cael ei defnyddio ar gyfer gwaith y Tîm Rheoli Datblygiadau mewn gwaith goruchwylio datblygiadau tai, mewn cysylltiad â mabwysiadu ffyrdd a/neu waith cysylltiedig arall a ystyrir yn hanfodol.
- Adolygiad Cludiant – i ariannu adolygiad o'r ffordd y darperir gwasanaethau cludiant.
- Cwricwlwm LMS – defnyddir cyllid ar gyfer costau trosiannol yn ymwneud â moderneiddio ysgolion cyn 16 oed
- Gwaith adfer Swyddfeydd Ewloe - cronfa wrth gefn i ailwampio'r swyddfeydd yn Ewloe sy'n berchen i'r cyngor er mwyn ail-leoli'r swyddogion i'r adeilad hwn.
- Newid Sefydliadol/ADM - cefnogi costau gosod cychwynnol a chefnogaeth dechnegol ariannol ar gyfer arian at raid unrhyw faterion ariannol sy'n codi o ganlyniad i weithredu dulliau darparu gwasanaeth gwahanol.
- Grantiau a Chyfraniadau – grantiau a chyfraniadau amrywiol gan ddarparwyr allanol y dylid eu gwario yn unol â chyfyngiadau defnyddio cysylltiedig.

NODIADAU AR Y DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

Mae'r symudiadau rhwng y cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd wedi'u crynhoi yn y tabl isod:-

	Balans ar			Balans ar			Balans ar
	31 Mawrth	Trosglwyddiadau	Trosglwyddiadau	31 Mawrth	Trosglwyddiadau	Trosglwyddiadau	31 Mawrth
	2016	Allan 2016/17	i Mewn 2016/17	2017	Allan 2017/18	i Mewn 2017/18	2018
	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Balansau Gwasanaeth	3,730	(3,545)	1,426	1,611	(969)	873	1,515
Balansau Ysgolion	2,306	(4,139)	3,389	1,556	(4,489)	4,218	1,285
Statws Sengl / Cyflog Cyfartal	7,549	(3,223)	159	4,485	(2,970)	106	1,621
Buddsoddi mewn newid sefydliadol	1,269	(541)	210	938	(399)	900	1,439
Strategaeth y Gyllideb	4,460	(1,575)	7	2,892	(2,892)	0	0
Gwireddu Buddion	193	(108)	34	119	0	199	318
Etholiadau sirol	194	(186)	130	138	(152)	184	170
Cefnogi Pobl	832	(445)	0	387	(387)	0	0
Cynllun Datblygu Lleol	647	(177)	10	480	(300)	0	180
Rheoli adeiladu	91	(30)	61	122	(108)	41	55
Gwaredu Gwastraff	371	(337)	278	312	(208)	25	129
Flintshire Enterprise Ltd	73	(6)	0	67	0	41	108
Ffioedd dylunio	200	0	0	200	0	0	200
Cynnal a Chadw yn y Gaeaf	250	(35)	0	215	0	0	215
Parcio Ceir	86	(60)	0	26	0	22	48
Yswiriant Wrth Gefn	1,221	(585)	835	1,471	(594)	928	1,805
Arian parod a derbynebaw adolygiad	241	(163)	1	79	0	4	83
Hyfforddeion Sir y Fflint	0	0	398	398	0	78	476
Ail-wampio Ceginau	0	0	110	110	(110)	0	0
Diffyg Incwm Rhent	0	0	300	300	(150)	0	150
Awyru Ceginau Ysgolion	0	0	200	200	(200)	0	0
Strategaeth Gwasanaeth Cwsmeri	0	0	129	129	(26)	0	103
Capita One	0	0	109	109	(90)	0	19
PSBA	0	0	530	530	(530)	0	0
Ffioedd goruchwyllo	0	0	141	141	(141)	49	49
Adolygiad Cludiant	0	0	170	170	0	0	170
Cwricwlwm LMS	1,295	(1,034)	524	785	(791)	785	779
Gwaith adfer Swyddfeydd Ewloe	0	0	0	0	0	830	830
Newid Sefydliadol/ADM	0	0	0	0	(145)	300	155
Adferiad Argyfwng	0	0	0	0	0	50	50
Grantiau a Chyfraniadau	2,737	(821)	639	2,555	(617)	986	2,924
Cyfanswm	27,745	(17,010)	9,790	20,525	(16,268)	10,619	14,876

NODIADAU AR Y DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

21. CRONFEYDD WRTH GEFN NA ELLIR EU DEFNYDDIO

Mae'r balansau ar gyfer cronfeydd wrth gefn na ellir eu defnyddio fel a ganlyn-

	2018	2017
Cronfeydd Wrth Gefn	£000	£000
Cronfa Adbriso Wrth Gefn	103,062	59,697
Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	319,537	340,435
Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol	(6,452)	(6,814)
Y Gronfa Bensiynau Wrth Gefn	(348,865)	(395,050)
Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig	98	98
Cyfrif absenoldebau cronedig	(1,776)	(2,651)
Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn na ellir eu Defnyddio	65,604	(4,285)

Mae manylion y symudiadau yn y cronfeydd wrth gefn na ellir eu defnyddio fel a ganlyn:-

Y Gronfa Adbriso Wrth Gefn

Mae'r Gronfa Adbriso Wrth Gefn yn cynnwys enillion yr Awdurdod a ddeilliodd o'r cynnydd yng ngwerth ei Eiddo, Peiriannau ac Offer. Caiff y balans ei leihau pan gaiff asedau ag enillion crynodol eu:

- adbriso i lawr neu eu gwanhau gan golli'r enillion
- defnyddio i ddarparu gwasanaethau gan golli'r enillion drwy ddibrisio, neu
- gwerthu gan wireddu'r enillion.

Mae'r gronfa wrth gefn adbriso yn cofnodi enillion adbriso nas gwiredwyd ers 1 Ebrill 2007, sef y dyddiad y crëwyd y gronfa. Mae'r gronfa yn cael ei chyfateb gan asedau anghyfredol o fewn y fantolen - nid yw'r adnoddau ar gael at ddibenion cyllido.

	2018		2017	
	£000	£000	£000	£000
Balans Ar 1 Ebrill		59,697		55,016
Adbriso asedau yn uwch	57,051		13,654	
Adbriso asedau yn is a cholledion nam ddim yn cael eu talu o'r Gweddill/Diffyg Darpariaeth Gwasanaethau		(8,213)		(5,705)
Gwarged neu ddiffyg ar adbriso asedau nad ydynt yn gyfredol nas postiwyd at y gwarged/ diffyg ar ddarparu gwasanaethau		48,838		7,949
Gwahaniaeth rhwng dibrisiad gwerth teg a dibrisiad cost hanesyddol	(5,133)		(2,721)	
Enillion cronedig ar asedau a werthwyd neu a waredwyd		(340)		(547)
Swm a ddiddymwyd yn y Cyfrif Addasiadau Cyfalaf		(5,473)		(3,268)
Balans ar 31 Mawrth		103,062		59,697

NODIADAU AR Y DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

Y Gronfa Bensiynau Wrth Gefn

Mae'r Gronfa Bensiynau Wrth Gefn yn gyfrif addasiadau sy'n cynnwys y gwahaniaeth amseru sy'n deillio o'r gwahanol drefniadau ar gyfer buddiannau ar ôl cyflogaeth ac ar gyfer ariannu buddion yn unol â'r darpariaethau statudol.

Mae'r Awdurdod yn rhoi cyfrif am fuddiannau ôl gyflogaeth yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr – mae'r buddiannau yn cael eu hennill gan weithwyr sy'n cronni blynyddoedd o wasanaeth. Mae'r dyledion sy'n cael eu cydnabod yn y cyfrifon yn cael eu diweddarau i adlewyrchu chwyddiant, newid rhagdybiaethau ac adenillion buddsoddi ar unrhyw adnoddau a neilltuwyd i dalu'r costau.

Mae trefniadau statudol yn ei gwneud yn ofynnol i ariannu buddiannau a enillwyd wrth i'r Awdurdod wneud cyfraniad y cyflogwr i'r gronfa bensiwn neu dalu unrhyw bensiwn y mae'n gyfrifol amdano yn uniongyrchol. Felly, mae balans debyd y Gronfa Bensiwn Wrth Gefn yn dangos diffyg sylweddol yn y manteision a enillwyd gan weithwyr y gorffennol a'r presennol a'r adnoddau y mae'r Awdurdod wedi'u neilltuo i'w diwallu. Bydd y trefniadau statudol yn sicrhau bod arian wedi'i neilltuo erbyn amser talu'r buddion.

	2018	2017
	£000	£000
Balans Ar 1 Ebrill	(395,050)	(308,679)
Enillion ar asedau'r cynllun	10,491	84,251
Enillion a Cholledion Actiwaraid	37,912	(164,808)
Taliadau net i warged / diffyg ar ddarparu gwasanaethau	(28,033)	(30,827)
Cyfraniadau cyflogwyr sy'n daladwy i'r cynllun	25,815	25,013
Balans ar 31 Mawrth	<u>(348,865)</u>	<u>(395,050)</u>

Cyfrif Addasiadau Cyfalaf

Mae'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf yn amsugno'r gwahaniaethau amser sy'n deillio o'r gwahanol drefniadau cyfrifo ar gyfer defnyddio asedau anghyfredol ac ar gyfer ariannu caffael, adeiladu neu wella'r asedau hynny dan ddarpariaethau statudol. Mae cost caffael, adeiladu neu wella yn cael ei ddebydu o'r Cyfrif a dibrisiad, colledion nam ac amorteiddiad yn cael ei dalu o'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (gan gysoni o'r Gronfa Adbriso Wrth Gefn i newid ffigurau gwerth teg yn sail cost hanesyddol). Mae'r cyfrif yn cael ei gredydu gyda'r symiau a neilltuwyd gan yr Awdurdod ar gyfer costau caffael, adeiladu a gwella.

Mae'r cyfrif yn cynnwys enillion a cholledion cronedig ar eiddo buddsoddi ac enillion adbriso cronedig ar Eiddo, Peiriannau ac Offer cyn 1 Ebrill 2007, y dyddiad y crëwyd y Gronfa Adbriso ar gyfer enillion o'r fath.

Mae Nodyn 7 yn darparu manylion ffynhonnell yr holl drafodion sy'n rhan o'r Cyfrif, ac eithrio'r rhai sy'n cynnwys y Gronfa Adbriso wrth gefn.

NODIADAU AR Y DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

	2018		2017	
	£000	£000	£000	£000
Balans Ar 1 Ebrill		340,435		380,112
Gwrthdroad eitemau mewn perthynas â gwariant cyfalaf sydd wedi eu debydu a'u credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:				
- Y tâl a godir am ddibrisio ac amharu ar asedau anghyfredol	(52,983)		(50,695)	
- Colledion adbriso ar PP & E	(3,135)		(18,498)	
- Amorteiddio asedau anniriaethol	(53)		(117)	
- Gwariant refeniw a ariennir o gyfalaf trwy statud	(2,590)		(8,978)	
- Symiau o asedau nad ydynt yn gyfredol a ddilëwyd ar waredu neu werthu fel rhan o'r enillion / colled ar waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(2,865)		(2,951)	
- Symudiadau yng ngwerth marchnad yr Eiddo Buddsoddi a ddebydwyd neu gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	152		(235)	
	<u>(61,474)</u>		<u>(81,474)</u>	
Addasu symiau a adawyd allan o'r Gronfa Adbriso Wrth Gefn	5,472		3,268	
Swm net a adawyd allan o gost asedau anghyfredol yn ystod y flwyddyn		(56,002)		(78,206)
Ariannu Cyfalaf a ddefnyddiwyd yn ystod y flwyddyn:				
- Defnydd o'r gronfa derbyniadau wrth gefn	0		2,329	
- Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr sydd wedi cael eu cymhwyso i ariannu cyfalaf	16,750		17,104	
- Asedau Anniriaethol - Ychwanegiadau	0		0	
- Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiadau cyfalaf a godir yn erbyn Cronfa'r Cyngor a'r Cyfrif Refeniw Tai	5,506		6,232	
- Gwariant Cyfalaf y codir tâl yn erbyn Cronfa'r Cyngor a Balansau'r Cyfrif Refeniw Tai	12,871		12,855	
Addasiadau dyledwyr tymor hir - Ad-daliadau Benthyciad	(23)		7	
		35,104		38,529
Balans ar 31 Mawrth		<u>319,537</u>		<u>340,435</u>

Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol

Mae'r cyfrif addasiadau offerynnau ariannol yn darparu mecanwaith cydbwysu rhwng y gwahanol gyfraddau y mae enillion a cholledion (fel premiymau ar dalu dyledion yn gynnar) yn cael eu cydnabod dan y Cod ac yn ofyniad statudol ar gyfer gronfa'r Cyngor. Unwaith eto, mae'r gronfa yn cael ei chyfateb gan fenthyciadau a buddsoddiadau yn y fantolen, ac nid yw'r adnoddau ar gael at ddibenion cyllido.

	2018		2017	
	£000	£000	£000	£000
Balans Ar 1 Ebrill		(6,814)		(7,177)
Premiymau a gafwyd yn ystod y flwyddyn a'u codi ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	0		0	
Cyfan y premiymau a gafwyd yn y blynyddoedd ariannol blaenorol i'w codi ar y balans Cronfa'r Cyngor yn unol â'r gofynion statudol	<u>361</u>		<u>363</u>	
Swm y mae costau cyllid a godir i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn wahanol i gostau cyllid sy'n daladwy yn y flwyddyn yn unol â gofynion statudol		361		363
Balans ar 31 Mawrth		<u>(6,452)</u>		<u>(6,814)</u>

NODIADAU AR Y DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig

Derbynebaw cyfalaf gohiriedig yw benthyciadau y mae'r Cyngor wedi'u rhoi i unigolion ar y gofrestr tai fforddiadwy. Y benthyciad yw blaendal yr unigolyn i'w cynorthwyo i brynu cartref fforddiadwy yn y sir. Mae'r benthyciad yn addaladwy pan werthir y tŷ neu ar ôl 25 mlynedd, pa bynnag un sy'n digwydd gyntaf. Mae'r arian wrth gefn yn dal y dderbyneb gydnabyddedig yn y dyfodol.

	2018	2017
	£000	£000
Dyddodion Cartrefi fforddiadwy	98	98
	98	98

22. DATGANIAD LLIF ARIAN – GWEITHGAREDDAU GWEITHREDOL

Mae'r llifoedd arian parod net o £15,822 mil mewnlif (£5,973 mil all-lif yn 2016/17) yn sgil gweithgareddau gweithredol yn cynnwys yr elfennau llog canlynol:

	2018	2017
	£000	£000
Llog a gafwyd	129	155
Llog a dalwyd	(16,325)	(13,159)

23. DATGANIAD LLIF ARIAN – GWEITHGAREDDAU BUDDSODDI

	2018	2017
	£000	£000
Prynu eiddo, peiriannau ac offer, eiddo buddsoddi ac asedau anniriaethol	(50,861)	(50,997)
Prynu buddsoddiadau tymor byr a thymor hir.	0	0
Taliadau eraill ar gyfer gweithgareddau buddsoddi	(212)	(109)
Elw o werthiant eiddo, peiriannau ac offer, eiddo buddsoddi ac asedau anniriaethol.	3,423	5,031
Elw o fuddsoddiadau tymor byr a thymor hir	0	6,000
Derbynebaw eraill o weithgareddau buddsoddi	17,563	17,830
Llifoedd arian net o Weithgareddau Gweithredol	(30,087)	(22,245)

24. DATGANIAD LLIF ARIAN – GWEITHGAREDDAU ARIANNU

	2018	2017
	£000	£000
Derbynebaw arian parod o fenthycia tymor byr a thymor hir	44,824	10,697
Derbynebaw eraill o weithgareddau ariannu	0	0
Taliadau i leihau'r ddyled sy'n weddill mewn perthynas â phrydlesau ariannol	(564)	(580)
Ad-dalu benthycia tymor byr a thymor hir	(1,600)	0
Taliadau eraill ar gyfer gweithgarwch buddsoddi	(3,555)	0
Llif arian net o weithgarwch ariannu	39,106	10,117

NODIADAU AR Y DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

25. TÂL SWYDDOGION

Uwch Dâl Cyflogeion

Mae Rheoliadau Cyfrifon ac Archwiliad (Cymru) 2014 yn gofyn am ddatgeliad (mewn bandiau o £5,000) o nifer y cyflogeion y mae eu taliadau - pob symiau a delir neu a dderbynnir gan y gweithiwr cyflogedig, gan gynnwys taliadau ar derfynu cyflogaeth, lwfansau treul sy'n daladwy i dreth, a'r arian gwerth y budd-daliadau - yn fwy na £60,000. Nid yw gwerthoedd y band yn cynnwys cyfraniadau pensiwn cyflogwyr. Mae colofnau ar gyfer ysgolion yn cynnwys yr holl ysgolion a gynhelir gan gynnwys Ysgolion Gwirfoddol a Gynorthwyr ac Ysgolion Sefydledig.

Band Taliadau Cydnabyddiaeth	2018		2017	
	Dim ysgolion	Ysgolion	Dim ysgolion	Ysgolion
	Nifer	Nifer	Nifer	Nifer
£60,000 - £64,999	3	14	2	16
£65,000 - £69,999	1	9	1	9
£70,000 - £74,999	0	10	0	9
£75,000 - £79,999	0	3	0	3
£80,000 - £84,999	0	1	0	1
£85,000 - £89,999	0	1	0	1
£90,000 - £94,999	0	1	0	2
£95,000 - £99,999	0	1	0	1
£100,000 - £104,999	0	1	0	0
	4	41	3	42

Mae rhai swyddi a lenwir yn cael eu talu yn unol â thelerau ac amodau Soulbury a gytunwyd yn genedlaethol. Gall Cyrff Llywodraethu ddefnyddio eu doethineb wrth osod cyflogau Penaethiaid o fewn terfynau Tâl ac Amodau Athrawon Ysgol 2015.

Mae Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014 hefyd yn mynnu datgelu'r manylion tâl unigol ar gyfer cyflogeion hŷn drwy'r post lle mae cyflog rhwng £60,000 a £150,000 ac enw lle mae'r cyflog yn fwy na £150,000. Uwch-weithwyr cyflogedig at ddibenion datgelu yn y Prif Weithredwr, prif swyddogion, swyddogion statudol a'r personau y Prif Weithredwr yn uniongyrchol gyfrifol amdanynt.

Mae cyflogau tîm y Prif Weithredwr a'r Prif Swyddog wedi'u gosod gan y Cyngor llawn yn unol â Datganiad ar Bolisiau Tâl y Cyngor (ar gael ar wefan y Cyngor). Nid yw cyfraddau tâl wedi amrywio o gwbl yn ystod y flwyddyn oni bai am gynnydd chwyddiant ar gyfer gweithredu cyflogau blynyddol a gytunwyd yn genedlaethol i gynrychioli'r cynnydd mewn cost byw. Ni dderbyniodd y Prif Swyddogion unrhyw bonysau, lwfansau treuliau trethadwy, taliadau iawndal na buddion trethadwy eraill.

NODIADAU AR Y DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

Teitl Swydd	2017/18			2016/17		
	Taliadau Cydnabyddiaeth		Cyfraniad Pensiwn y Cyflogwr	Taliadau Cydnabyddiaeth		Cyfraniad Pensiwn y Cyflogwr
	Nodyn	£	£	£	£	
Prif Weithredwr	1	133,870	36,011	132,545	33,680	
Prif Swyddog Llywodraethu	1	92,605	24,911	87,567	22,251	
Prif Swyddog Addysg ac Ieuenctid	2 3	25,392	6,830	93,236	23,691	
Prif Swyddog Dros Dro Addysg ac Ieuenctid	4	78,011	20,985	64,191	16,305	
Prif Swyddog Gofal Cymdeithasol	2	92,605	24,911	93,236	23,691	
Prif Swyddog Cymunedol a Menter		92,605	24,911	91,688	23,298	
Prif Swyddog Cynllunio a'r Amgylchedd		92,605	24,911	87,567	22,251	
Prif Swyddog Gwasanaethau Stryd a Thrafnidiaeth		92,605	24,911	87,567	22,251	
Prif Swyddog Newid Sefydliadol 1		92,605	24,911	87,567	22,251	
Prif Swyddog Newid Sefydliadol 2		92,605	24,911	87,567	22,251	
Rheolwr Cyllid Corfforaethol (Swyddog Adran 151)		69,100	18,512	73,336	18,635	
Uwch Reolwr (AD & AG)		64,491	17,348	63,890	16,235	
		1,019,099	274,063	1,049,957	266,790	

Nodyn 1 : Nid yw cydnabyddiaeth ariannol yn cynnwys unrhyw symiau a ddaw i law ar gyfer;

a) Rolau Swyddog Canlyniadau a Dirprwy Swyddog Canlyniadau mewn etholiadau (costau ar gyfer etholiadau lleol, rhanbarthol a chenedlaethol a refferenda wedi'i ad-dalu gan Lywodraeth Berthnasol yn seiliedig ar fformiwlâ talu gosodedig cenedlaethol) a;

b) Swyddogaethau Clerc a Dirprwy Clerc yn Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (costau'n cael eu had-dalu).

Nodyn 2 : Cyflogau Cyn Gyfarwyddwyr yn cael eu diogelu o dan bolisi Newid Sefydliadol y Cyngor.

Nodyn 3 : Cyflogaeth Dyddiad gorffen 9 Gorffennaf 2017

Nodyn 4 : Penodi Prif Swyddog newydd, dyddiad dechrau'r swydd 26 Mehefin 2017. Nid yw tâl wedi'i datgelu yn y cyfrifon 2016/17

Mae Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014 hefyd yn mynnu fod y gymhareb rhwng taliadau'r Prif Weithredwr a'r enillwr canolrifol sy'n cyfateb i lawn amser (£17,772) yn cael ei ddatgelu; ar gyfer 17/18 roedd hwn yn 1:7.53. (am 2016/17 roedd hyn yn 1:7.72)

Pecynnau Gadael

Mae'n ofynnol i'r Cyngor ddatgelu (mewn bandiau £20 mil hyd at £100 mil a £50 mil bandiau wedi hynny) nifer y pecynnau gadael a gytunwyd a chost y pecynnau i'r Awdurdod yn y flwyddyn ariannol. Mae costau gadael sy'n codi yn 2017/18 y mae'r awdurdod wedi ymrwymo iddynt ar 31 Mawrth 2018, ond yn eu talu ar ôl y dyddiad hwnnw, hefyd wedi eu cynnwys yn y datgeliad. Mae gwybodaeth wedi'i chynnwys ar gyfer pob ysgol a gynhelir, gan gynnwys Ysgolion Gwirfoddol a Gynorthwyir ac Ysgolion Sefydledig.

Mae'r cyfansymiau a ddatgelir yn cynnwys taliadau dileu swydd a roddwyd i'r unigolyn ac unrhyw daliadau gan y Cyngor i'r gronfa pensiwn pan fydd gweithiwr yn ymddeol yn gynnar heb ostyngiad actiaraidd mewn pensiwn yn unol â Pholisi lawndal Yn Ôl Disgresiwn y Cyngor. Mae'r costau hyn yn cael eu talu'n defnyddio cronfa neilltuedig wrth gefn a grëwyd yn arbennig i ariannu costau newid sefydliadol.

NODIADAU AR Y DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

Band Cost Pecyn Gadael	Colli swydd Gorfodol		Ffyrdd Eraill o Adael y Cytunwyd Arnynt		Cyfanswm Pecynnau Gadael yn ôl Band Cost		Cyfanswm Pecynnau Gadael ym Mhob Band	
	2017/18	2016/17	2017/18	2016/17	2017/18	2016/17	2017/18	2016/17
	No.	No.	No.	No.	No.	No.	£	£
£0 - £20,000	65	58	4	21	69	79	475,116	548,945
£20,001 - £40,000	25	14	2	15	27	29	758,816	845,785
£40,001 - £60,000	8	3	0	3	8	6	355,465	282,107
£60,001 - £80,000	1	0	2	2	3	2	233,609	139,848
£80,001 - £100,000	3	0	1	0	4	0	357,855	0
£100,001 - £150,000	1	0	1	1	2	1	238,877	110,647
	<u>103</u>	<u>75</u>	<u>10</u>	<u>42</u>	<u>113</u>	<u>117</u>	<u>2,419,738</u>	<u>1,927,332</u>

26. LWFANSAU AELODAU

Talwyd lwfansau gwerth cyfanswm o £1,417 mil yn uniongyrchol i aelodau'r cyngor, ac ar eu rhan yn 2017/18 (£1,339 mil yn 2016/17), yn cynnwys £35 mil wedi'i dalu i gyn-aelodau o'r Cyngor na ddychwelodd i'r swydd yn dilyn etholiadau Mai 2017.

	2018 £000	2017 £000
Lwfans Sylfaenol	932	929
Lwfansau Cyfrifoldeb Arbennig	244	247
Yswiriant cenedlaethol cyflogwr	83	84
Pensiwn cyflogwr	126	63
Treuliau Aelodau	32	16
	<u>1,417</u>	<u>1,339</u>

Mae treuliau'n cynnwys costau teithio, cynhaliaeth, ffonau a lluniaeth.

Mae'r lwfansau a dalwyd yn disgyn i'r bandiau canlynol:-

Band Lwfans	2018 Nifer Aelodau	2017 Nifer Aelodau
£0 - £9,999	2	0
£10,000 - £14,999	26	39
£15,000 - £19,999	25	12
£20,000 - £24,999	5	8
£25,000 - £29,999	3	3
£30,000 - £34,999	6	5
£35,000 - £39,999	2	1
£40,000 - £44,999	1	1
£45,000 - £49,999	0	0
£50,000 - £54,999	0	0
£55,000 - £59,999	0	0
£60,000 - £64,999	1	1
	<u>71</u>	<u>70</u>

27. PARTIÖN CYSYLLTIEDIG

Mae'r Cyngor yn gorfod datgelu trafodion materol gyda phartïon cysylltiedig – cyrff neu unigolion sydd â'r potensial i reoli neu ddylanwadu ar y Cyngor, neu i'w rheoli neu eu dylanwadu gan y Cyngor. Mae datgelu'r trafodion hyn yn caniatáu darllenwyr i asesu'r graddau y gallai'r Cyngor fod wedi'i gyfyngu yn ei allu i weithredu'n annibynnol neu efallai wedi diogelu'r gallu i gyfyngu ar allu parti arall i ymdrin yn rhydd â'r Cyngor.

Mae'r ffigyrau ar gyfer 2016/17 wedi'u hailddatgan i adlewyrchu sail wahanol o gyfrifo.

Cymru a'r Llywodraeth Ganolog

Mae gan Lywodraeth Cymru ddylanwad sylweddol drwy ddeddfwriaeth a chyllid grant - mae'n gyfrifol am ddarparu'r fframwaith statudol y mae'r Cyngor yn gweithredu ynddo, yn darparu'r mwyafrif o'i gyllid ar ffurf grantiau, ac yn rhagnodi telerau sawl trafodyn sydd gan y Cyngor â phartïon eraill fel biliau treth y cyngor a budd-daliadau tai. Mae grantiau a dderbyniwyd gan Lywodraeth Cymru ac adrannau llywodraeth eraill wedi'u nodi yn y dadansoddiad pynciol yn Nodyn 6 a 17.

Aelodau

Mae gan Aelodau o'r Cyngor reolaeth uniongyrchol dros bolisiau ariannol a gweithredol y Cyngor. Mae cyfanswm y lwfansau a dalwyd i Aelodau yn 2017/18 wedi'u dangos yn nodyn 26.

Mae'r Cyngor yn penodi aelodau i rai cyrff elusennol ac wirfoddol allanol neu Aelodau cael datgan cysylltiad â sefydliadau, cyrff cyhoeddus ac awdurdodau. Mae cyfanswm y trafodion gyda chyrff dan y pennawd hwn yn ystod 2017/18 fel a ganlyn:

• Taliadau	£667 mil	(£801 mil yn 2016/17)
• Derbynebaw	£16 mil	(£19 mil yn 2016/17)
• Symiau sy'n ddyledus gan y Cyngor	£20 mil	(£54 mil yn 2016/17)
• Symiau sy'n ddyledus i'r Cyngor	£4 mil	(£0 mil yn 2016/17)

Mae Aelodau wedi datgan cysylltiad neu berthynas mewn cwmnïau neu fusnesau a allai fod wedi ymwneud â'r Cyngor. Mae cyfanswm y taliadau a wnaed i gwmnïau dan y pennawd hwn yn ystod 2017/18 a'r symiau sy'n ddyledus ar 31 Mawrth fel a ganlyn:

• Taliadau	£245 mil	(£84 mil yn 2016/17)
• Derbynebaw	£84 mil	(£0 mil yn 2016/17)
• Symiau sy'n ddyledus gan y Cyngor	£44 mil	(£21 mil yn 2016/17)
• Symiau sy'n ddyledus i'r Cyngor	£245 mil	(£0 mil yn 2016/17)

Mae Aelod wedi cyflwyno 'Safle Ymgeisiol' i'w gynnwys yn y cynllun datblygu Lleol. Fe wnaeth y Cyngor gynnal 'Galwad am Safleoedd Ymgeisiol' lle'r oedd pobl â diddordeb yn gallu cyflwyno tir i'w ystyried gan y Cyngor, fel safleoedd posibl i'w cynnwys yn y Cynllun. Nid oes gwarant y bydd y safle'n cael ei gynnwys yn y Cynllun.

Mae cysylltiadau personol pob Aelod yn cael eu cofnodi yn y Gofrestr Gyhoeddus o Gysylltiadau Aelodau, yn unol â'r gyfraith a Chod Ymddygiad y Cyngor. Mae'r Gofrestr ar gael i'r cyhoedd ei gweld drwy gysylltu â Phennaeth y Gwasanaethau Cyfreithiol a Democrataidd Cyngor Sir y Fflint, Neuadd y Sir, Yr Wyddgrug.

Swyddogion

Mae Uwch Swyddogion wedi datgan yn ôl y galw a lle bo'n briodol, gysylltiad neu berthynas mewn cwmni, corff gwirfoddol, elusennol, neu gyhoeddus sy'n derbyn taliadau gan y Cyngor. Mae cyfanswm y trafodion â chyrff o'r fath yn ystod 2017/18 fel a ganlyn:

• Taliadau	£373 mil	(£367 mil yn 2016/17)
• Symiau sy'n ddyledus i'r Cyngor	£4 mil	(£0 mil yn 2016/17)

NODIADAU AR Y DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

Trosglwyddo Asedau Cymunedol (CAT)

Mae nifer o Aelodau ac Uwch Swyddogion diddordeb mewn grwpiau cymunedol lleol sy'n cyfranogi yng nghynllun CAT y Cyngor. Mae'r cynllun yn cynnwys trosglwyddo prydles (ar werth enwol) asedau penodol y Cyngor, i sefydliadau gyda phwrpas cymunedol sy'n bwriadu defnyddio'r asedau er budd y gymuned leol. Mae'r asedau wedi aros ar fantolen y Cyngor a gyda gwerth net ar bapur cyfun o £9,828 mil (£10,184 mil yn 2016/17). Mewn rhai amgylchiadau mae'r Cyngor wedi, neu'n bwriadu, cyhoeddi grantiau cyfalaf ar gyfer unrhyw waith cyfalaf angenrheidiol. Y trafodion gyda'r grwpiau hyn yn ystod 2017/18 yw:

• Grantiau a ddyfarnwyd	£352 mil	(£95 mil yn 2016/17)
• Grantiau a dalwyd ymlaen llaw	£33 mil	(£33 mil yn 2016/17)
• Taliadau	£48 mil	(£44 mil yn 2016/17)
• Symiau sy'n ddyledus gan y Cyngor	£7 mil	(£4 mil yn 2016/17)
• Derbynebaw	£2 mil	(£0 mil yn 2016/17)

Cwmnïau Cysylltiedig

Mae gan y Cyngor dri is-gwmni dan berchnogaeth, North East Wales Homes Ltd, Newydd Arlwygo a Glanhau Ltd, a Chynyrchiadau Theatr Clwyd Ltd. Mae'r rhain yn gwmnïau cyfyngedig gan gyfranddaliadau ac wedi'u cynnwys yn ffin cyfrifo grŵp yr Awdurdod. Mae gan Cartrefi Newydd gyfleuster benthyca â'r Cyngor, ac ar 31 Mawrth 2018 cyfanswm hwn oedd £7,106 mil.

Cyrff Cyhoeddus Eraill

Cronfa Bensiwn Clwyd

Y Cyngor yw'r awdurdod gweinyddu ar gyfer Cronfa Bensiwn Clwyd. Mae manylion y trafodion gyda Chronfa Bensiwn Clwyd i'w gael yng nghyfrifon Cronfa Bensiwn Clwyd sydd ar gael yn www.clwydpensionfund.org.uk.

Asiantaeth Pensiynau Athrawon

Y costau pensiwn a godir yw'r gyfradd gyfrannu a osodwyd gan yr Adran Addysg ar sail cronfa dybiannol. Mae manylion pensiwn athrawon wedi'u nodi yn nodyn 41.

Mae Heddlu Gogledd Cymru a Chomisiynydd Trosedd ac Awdurdod Tân Gogledd Cymru

Comisiynwyr Trosedd ac Tân Heddlu ac Achub ac Awdurdodau yn pennu eu ffioedd eu hunain i drethdalwyr y cyngor sydd wedyn yn cael eu cynnwys yn y bil treth y cyngor – mae'r taliadau hyn yn cael eu hadnabod fel y praesept. Cyfanswm praeseptau ac ardollau a dalwyd i'r Heddlu Cymru a Throsedd Gogledd a Chomisiynydd ac Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru yw £23,176 mil (£22,093 mil yn 2016/17).

Trosglwyddiadau eraill â Chomisiynydd Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru ac Awdurdod Tân Gogledd Cymru yn ystod 2017/18 yw:

• Taliadau	£39 mil	(£21 mil yn 2016/17)
• Derbynebaw	£98 mil	(£109 mil yn 2016/17)
• Symiau sy'n ddyledus gan y Cyngor	£5 mil	(£5 mil yn 2016/17)
• Symiau sy'n ddyledus i'r Cyngor	£26 mil	(£35 mil yn 2016/17)

Cynghorau Cymuned / Tref

Cyfanswm praeseptau yn cynnwys praeseptau mynwentydd wedi'u talu i 34 o gynghorau cymuned/tref oedd £2,719 mil (£2,602 mil yn 2016/17). Trosglwyddiadau eraill â chynghorau cymuned yn ystod 2017/18 yw:

• Taliadau	£114 mil	(£64 mil yn 2016/17)
• Derbynebaw	£360 mil	(£276 mil yn 2016/17)
• Symiau sy'n ddyledus gan y Cyngor	£15 mil	(£10 mil yn 2016/17)
• Symiau sy'n ddyledus i'r Cyngor	£63 mil	(£59 mil yn 2016/17)

Roedd y trafodion gyda'r cyrff canlynol yn ystod 2017/18 fel a ganlyn:

Bwrdd Iechyd Lleol Prifysgol Betsi Cadwaladr (gweithgareddau gofal iechyd cysylltiedig):

Mae trafodion gyda Bwrdd Iechyd Lleol Prifysgol Betsi Cadwaladr ar gyfer gweithgareddau gofal iechyd cysylltiedig yn ystod 2017/18 fel a ganlyn:

NODIADAU AR Y DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

• Taliadau	£1,926 mil	(£1,710 mil yn 2016/17)
• Derbynebaw	£7,377 mil	(£6,424 mil yn 2016/17)
• Symiau sy'n ddyledus gan y Cyngor	£295 mil	(£505 mil yn 2016/17)
• Symiau sy'n ddyledus i'r Cyngor	£3,604 mil	(£2,531 mil yn 2016/17)

Cydbwyllgor Addysg Cymraeg

• Taliadau	£206 mil	(£508 mil yn 2016/17)
• Derbynebaw	£0 mil	(£8 mil yn 2016/17)
• Symiau sy'n ddyledus gan y Cyngor	£437 mil	(£340 mil yn 2016/17)

Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru

• Taliadau	£100 mil	(£101 mil yn 2016/17)
• Derbynebaw	£7 mil	(£7 mil yn 2016/17)
• Symiau sy'n ddyledus gan y Cyngor	£0 mil	(£1 mil yn 2016/17)

28. FFOEDD ARCHWILIO

Cyfanswm y ffioedd archwilio ac arolygu a oedd yn ddyledus yn ystod y flwyddyn oedd £370 mil (£363 mil yn 2016/17). Darparwyd gwasanaethau archwilio allanol gan Swyddfa Archwilio Cymru.

	2018	2017
	£000	£000
Ffioedd ar gyfer y cyfrifon	207	210
Ffioedd ar gyfer y Mesur Llywodraeth Leol	100	100
Ffioedd ar gyfer grantiau	63	53
	370	363

29. DEDDF Y GWASANAETH IECHYD GWLADOL (CYMRU) 2006

Mae gan y Cyngor gytundeb gyda Chyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam a Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr, yn unol ag Adran 33 Deddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Cymru) 2006, er mwyn darparu gwasanaeth cyfarpar cymunedol integredig dan drefniant cronfa gyfun. Darperir y gwasanaeth gan staff Cyngor Sir y Fflint (fel partner lletyol) yn Uned 3, Stad Ddiwydiannol Penarlâg, Penarlâg.

Partneriaeth	2018	2017
	£000	£000
Gwariant Gros	996	1,034
Incwm Gros	(1,128)	(1,100)
(Gweddill) / diffyg ar gyfer y flwyddyn	(132)	(66)

Cyfraniad at y Gyllideb

Cyngor Sir y Fflint	291	288
---------------------	-----	-----

Mae Uned 3, sydd yn Sir y Fflint, yn eiddo i Gyngor Sir y Fflint (50.25%) a Chyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam (49.75%), ac mae wedi'i brisio'n £1,011 mil; mae'r safle wedi'i gynnwys ym mantolen Cyngor Sir y Fflint (fel partner lletyol):-

	Gros	Net	
	£000	£000	%
Cyngor Sir y Fflint	508	495	50.25
Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam	503	490	49.75
	1,011	985	100.00

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

30. GWASANAETHAU ASIANTAETH

Mae Cyngor Sir y Fflint yn un o chwe phartner Asiantaeth Cefnffyrdd Gogledd Cymru, y partneriaid eraill yw Ynys Môn, Conwy, Sir Ddinbych, Gwynedd a Wrecsam. Mae Portffolio Strydwedd a Chludiant Cyngor Sir y Fflint yn ymgymryd â gwaith cefnffyrdd ar ran Asiantaeth Cefnffyrdd Gogledd Cymru ar gyfer Llywodraeth Cymru. Mae ad-daliadau am waith a wnaed dan y Cytundeb Asiantaeth Prifffyrdd yn dod i £3,103mil (£2,481 mil yn 2016/17).

Mae chwe chyngor gogledd Cymru'n gweithredu fel asiantau i Lywodraeth Cymru i ddarparu benthyciadau y gellir eu hailgylchu dan y cynllun Troi Tai'n Gartrefi, ar gyfer trwsio eiddo sydd wedi bod yn wag ers peth amser, gyda'r bwriad o'u defnyddio unwaith eto. Cyngor Sir y Fflint yw'r awdurdod arweiniol/bancio ar gyfer gogledd Cymru ac mae'n gyfrifol am weinyddu'r gronfa. Ni dderbyniwyd unrhyw incwm arall gan Lywodraeth Cymru yn ystod 2017/18 (£0 mil yn 2016/17) ac roedd y taliadau gros yn erbyn y swm a ddygwyd ymlaen yn £649 mil (£355k yn 2016/17), ac ad-dalwyd £125 mil yn ystod y flwyddyn, sy'n rhoi cyfanswm net taliadau o £524 mil. O hynny, bu i Gyngor Sir y Fflint dderbyn a dosbarthu gwerth £168 mil o fenthyciadau (£280 mil yn 2016/17) ac ad-dalwyd £125 mil (£325 mil yn 2016/17).

Darparodd Llywodraeth Cymru gyllid i Gyngor Sir y Fflint i ddarparu nwyddau benthyca ailgylchadwy ychwanegol sy'n cael eu trin fel trefniadau asiantaeth yng nghyfrifon y Cyngor. Y cynnyrch cyntaf yw ail gynllun Tai i Gartrefi gyda'r arian i'w ddychwelyd ymhen 13 mlynedd, gyda'r un diben ag a amlinellir uchod. Ni roddwyd unrhyw fenthyciadau hyd yn hyn. Mae'r ail gynnyrch, a elwir yn Benthyciadau Gwella Cartrefi, ar gyfer gwaith wrth wneud eiddo preswyl yn ddiogel yn gynnes a / neu ddiogel, unwaith eto gyda'r arian i'w adennill ymhen 13 mlynedd. Rhoddwyd £ 109k mewn benthyciadau yn ystod y flwyddyn (£17 mil yn 2016/17).

Mae Cyngor Sir y Fflint yn gweithredu fel asiant ar ran Llywodraeth Cymru, wrth dderbyn a dosbarthu grantiau amrywiol ar gyfer rhanbarth gogledd Cymru. Grant Cefnogi Gwasanaethau Bysiau i gefnogi gwasanaethau cludiant cyhoeddus a bysiau yn y rhanbarth. Y cyfanswm a dderbyniwyd yn 2017/18 oedd £7,692mil, gyda £745mil yn gyfran Sir y Fflint, a gynhwyswyd yng nghyfrifon Sir y Fflint (£6,748mil yn 2016/17, £593mil yng nghyfrifon Sir y Fflint).

Mae Cyngor Sir y Fflint yn asiantwyr ar ran cwmnïau dŵr ac yn casglu taliadau dŵr a charthffosiaeth gan denantiaid sy'n byw yn anheddau'r Cyngor. Yn 2017/18 casglwyd £3,495 mil (£3,473 mil 2016/17). Mae'r Cyngor hefyd yn gweithredu fel asiant sy'n trefnu a chasglu yswiriant cynnwys aelwydydd ar ran meddiannau tenantiaid os ydynt yn dymuno hynny. Yn 2017/18 casglwyd £99mil (£101mil yn 2016/17). Mae'r Cyngor hefyd yn casglu taliadau gwres gan denantiaid sy'n byw mewn adeiladau cymunedol ym meddiant y Cyngor, ac yn 2017/18 casglwyd £139mil (£161mil yn 2016/17).

31. CRONFEYDD ERAILL A WEINYDDIR GAN YR AWDURDOD

Mae'r Cyngor yn gweinyddu cronfa ymddiriedolaeth ar ran Optec D.D. (UK) Limited. Mae'r gronfa yn rhoi cymorth ariannol i'r cynllun cyfnewid ieuencid rhwng Cyngor Sir y Fflint a Murata a Kuga Cho yn Japan. Balans y gronfa ar 31 Mawrth 2018 oedd £45 mil (£61 mil yn 2016/17); nid yw wedi'i gynnwys yn y fantolen.

Gweithredodd Cyngor Sir y Fflint fel prif awdurdod gweinyddu Cronfa'r Degwm ar ran Sir Ddinbych, Sir y Fflint a Wrecsam. Rhannwyd incwm a dderbyniwyd gan fuddsoddiadau, net costau rheoli canolog, i bob awdurdod i'w ddefnyddio i roi grantiau sy'n cyd-fynd â'r nodau penodedig. Ar 29 Mawrth 2018, trosglwyddwyd y nawdd a gaiff ei gadw gan Gyngor Sir y Fflint (£537 mil) a gweinyddiaeth y Gronfa i Sefydliad Cymunedol yng Nghymru. Mae gan Gyngor Sir y Fflint dal £13 mil a gaiff ei drosglwyddo yn 2018-19 (balans y nawdd oedd £570 mil yn 2016/17).

Mae portffolio Gwasanaethau Cymdeithasol - Adran Gwasanaethau Cymdeithasol i Oedolion yn cynnal cyfrifon banc unigol ar gyfer defnyddwyr gwasanaeth sy'n byw yn y gymuned nad ydynt yn gallu ymdopi â'u materion ariannol; Cymeradwyr aelodau unigol o'r tîm Dirprwy i weithredu fel penodwr corfforaethol gyda'r Adran Gwaith a Phensiynau ar gyfer pob defnyddiwr gwasanaeth. Y cyfanswm a ddelir gan y Cyngor ar 31 Mawrth 2018 oedd £4,417 mil, mewn 423 o gyfrifon ar wahân (£3,912 mil mewn 408 o gyfrifon yn 2016/17).

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

32. DYLEDION DIGWYDDIADOL

Yn unol â darpariaethau Rhan 2A Deddf Diogelu'r Amgylchedd 1990 a Strategaeth Archwilio Tir Halogedig y Cyngor, bydd hen safle gwaredu gwastraff yn y sir yn cael eu hystyried a bydd cyflwr pob un yn cael ei asesu maes o law. Gall yr asesiadau ddod i'r casgliad bod y Cyngor yn gyfrifol am ymgymryd ag unrhyw waith adfer angenrheidiol neu gyfran o unrhyw waith.

Mae'r Cyngor yn cydnabod y bydd unrhyw daliad gan MMI ar ôl cyflwyno'r ardoll gychwynnol yn cael ei wneud ar gyfradd is o 75% ac maent wedi creu cronfa wrth gefn benodol i ariannu'r 25% y bydd ar y Cyngor angen ei dalu ar gyfer unrhyw hawliad a setlir yn y dyfodol. Mae rhagweld hawliadau yn y dyfodol yn ansicr oherwydd natur ddirgel nifer yr hawliadau y mae MMI yn parhau i'w derbyn. Mae'r ardoll yn ddarostyngedig i'w adolygu o leiaf unwaith bob 12 mis gan weinyddwr y cynllun, a'r mynegiant mwyaf diweddar gan y gweinyddwr yw ardoll sy'n amrywio o 15% i 34%.

Sir y Fflint yw'r corff deddfwriaethol sy'n olynu Cyngor Sir Clwyd mewn unrhyw achosion yn ymwneud â honiadau o gam-drin. Mae nifer o honiadau o'r fath yn parhau i gael eu cyflwyno gan bobl a oedd mewn gofal pan oeddent yn blant. Weithiau, ni all y Cyngor hawlio tâl gan yr yswirwyr a, bryd hynny, mae'n bosibl y bydd angen i'r Cyngor ariannu hawliadau llwyddiannus.

Mae 5 hawliad yn erbyn y Cyngor yn Nhribiwnlysoedd Cyflogaeth a gaiff eu clywed yn y flwyddyn ariannol nesaf. Yn seiliedig ar ganlyniadau'r achosion, gall y Cyngor orfod talu'r cyfan, ychydig neu dim o'r hawliad.

Mae'r Cyngor wedi dechrau contractau tymor hir â dau ddarparwr gwasanaeth, Newydd ac AURA. Trosglwyddwyd rhai o gyflogeion y Cyngor i'r darparwyr gwasanaeth newydd. Mae'r Cyngor wedi rhoi gwarantiadau pensiwn i Newydd ac Aura. Golyga'r gwarantiadau hyn os wnaiff y cyrff hyn fethu â chwrrd â'u rhwymedigaethau pensiwn, bydd y Cyngor yn cymryd cyfrifoldeb drostynt.

33. ASEDAU DIGWYDDIADOL

Mae Adran 106 Deddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 yn caniatáu cytundebau cyfreithiol fel rhan o ganiatâd cynllunio sy'n ymrwymo'r datblygwr i wneud gwaith neu gyfraniadau mewn da tuag at amrywiaeth o isadeiledd neu wasanaethau. Mae cynllun tai fforddiadwy o'r enw 'Ecwiti a Rennir' yn ymrwymiad o'r fath; mae'r datblygwr yn gwneud nifer o'r eiddo ar gael i'w prynu gan y rheiny ar y gofrestr tai fforddiadwy am 70% o werth y farchnad. Mae'r 30% sy'n weddill yn cael ei drosglwyddo i'r Cyngor ar ffurf pridiant cyfreithiol yn erbyn yr eiddo. Gall perchennog y tŷ adbrynu'r cyfran y'r cyngor o 30% neu werthu'r eiddo ar unrhuw adeg yn y dyfodol. Dylid ceisio gwerthu'r eiddo yn y lle cyntaf i bobl ar y gofrestr tai fforddiadwy ond, os nad yw'r eiddo wedi'i werthu o fewn cyfnod penodol, gellir ei werthu ar y farchnad agored. Mae'n debygol y bydd y Cyngor yn cael budd o'r cytundebau hyn yn y dyfodol ar ffurf derbyniadau cyfalaf Fodd bynnag, mae'n rhaid defnyddio'r dderbynneg ar gyfer darparu tai fforddiadwy.

O ganlyniad i achos llwyddiannus a gyflwynwyd gan y London Borough of Ealing yn erbyn CTHEM mewn perthynas ag ymdriniaeth â TAW ar weithgareddau chwaraeon, mae Sir y Fflint wedi gwneud dau hawliad ar wahân i adennill TAW o flynyddoedd blaenorol. Mae CTHEM wedi rhoi gwybod i Sir y Fflint bod yr hawliad cyntaf wedi bod yn llwyddiannus ac mai'r swm y bydd Sir y Fflint yn ei dderbyn yw tua £1.1 miliwn. Mae'r ail hawliad yn parhau'n heb ei gasglu ac nid yw'n glir pryd y caiff hwn ei ystyried gan CTHEM a'r swm y mae Sir y Fflint yn disgwyl i'w dderbyn.

34. DYFARNIADAU BEIRNIADOL A RHAGDYBIAETHAU

Wrth baratoi'r Datganiad Cyfrifon, mae'r Cyngor wedi gorfod gwneud penderfyniadau, amcangyfrifon a rhagdybiaethau ar gyfer eitemau penodol sy'n effeithio ar ei bolisiau ac wedi adrodd ar lefelau asedau, rhwymedigaethau, incwm a threuliau. Mae'r amcangyfrifon a'r rhagdybiaethau cysylltiedig wedi'u seilio ar brofiad hanesyddol, tueddiadau cyfredol a ffactorau perthnasol eraill sy'n cael eu hystyried i fod yn rhesymol ac yn cael eu defnyddio i lywio'r sail ar gyfer dyfarniadau am werthoedd cario asedau a dyledion, lle nad yw'r rhain ar gael yn rhwydd o ffynonellau eraill. Fodd bynnag, gan na ellir pennu'r rhain â sicrwydd, gallai'r canlyniadau gwirioneddol fod yn wahanol i'r rhagdybiaethau a'r amcangyfrifon.

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

Mae'r amcangyfrifon cyfrifeg sylweddol o fewn y Datganiad Cyfrifon yn ymwneud ag asedau anghyfredol a lleihad mewn gwerth asedau ariannol. Adolygir amcangyfrifon a rhagdybiaethau sylfaenol yn rheolaidd. Mae newidiadau mewn amcangyfrifon cyfrifeg yn addasiadau o swm cario'r ased neu'r rhwymedigaethau, neu swm y defnydd cyfnodol o ased, sy'n deillio o'r asesiad o statws presennol o, a'r manteision a'r rhwymedigaethau disgwylidig sy'n gysylltiedig ag asedau a dyledion. Mae newidiadau i amcangyfrifon cyfrifeg yn cael eu cydnabod yn y cyfnod y caiff yr amcangyfrif ei ddiwygio os yw'r diwygiad yn effeithio ar y cyfnod hwnnw yn unig, neu'n cael eu cydnabod yn ystod cyfnod yr adolygiad a chyfnodau yn y dyfodol os yw'r diwygiad yn effeithio ar y cyfnod presennol a chyfnodau i ddod.

Y dyfarniadau cyfrifeg beirniadol nodwyd gan y Cyngor sy'n cael effaith sylweddol ar y datganiadau ariannol yw:

- Cyllid gan y Llywodraeth a Chronfeydd Wrth Gefn - Mae lefelau'r cyllid ar gyfer awdurdodau lleol yn y dyfodol yn ansicr iawn. Mae'r Cyngor wedi neilltuo symiau mewn darpariaethau, balansau gweithio a chronfeydd wrth gefn y mae'n credu sy'n briodol yn seiliedig ar amgylchiadau lleol, gan gynnwys ei gyllideb gyffredinol, risgiau, gadernid yr amcangyfrifon cyllideb, mentrau mawr ar y gweill, rhagdybiaethau cyllideb, arian wrth gefn a darpariaethau eraill wedi'u clustnodi ac enw da'r Cyngor o ran rheolaeth ariannol. Newidiadau i fformat y Cyfrif Cronfa Bensiwn a'r Datganiad Asedau Net.
- Darpariaethau - Mae'n ofynnol i'r Cyngor fynegi barn wrth asesu a ddylai dyled bosibl gael ei chyfrif fel darpariaeth neu ddyled ddiwyddiadol. Wrth gyfrifo lefel y darpariaethau, mae'r Cyngor hefyd yn mynegi barn; maent yn cael eu mesur yn ôl amcangyfrif gorau'r Cyngor o'r costau sydd eu hangen i setlo'r rhwymedigaeth ar ddyddiad y Fantolen.
- Eiddo Buddsoddi - Mae'r Cyngor yn dosbarthu eiddo buddsoddi yn unol â gofynion y Cod Ymarfer, sef bod asedau'n cael eu dal ar gyfer incwm rhentu adbrisiant cyfalaf yn unig. Mae asesu eiddo fel hyn yn golygu rhoi dyfarniadau a allai gael eu dehongli mewn gwahanol ffyrdd.
- Prisiadau Asedau – Mae'r Cyngor yn prisio ei Stoc Dai drwy amcangyfrif y 'Gwerth Defnydd Presennol – Tai Cymdeithasol'. Y fethodoleg prisio a gymhwyswyd yw'r Gwerth Meddiant Gwag Wedi'i Addasu (a elwir yn Ddull Goleufa). Ar hyn o bryd nid oes canllawiau yng Nghymru sy'n diffinio cydrannau'r fethodoleg hon yn benodol, mae rhai ohonynt yn dibynnu ar ddyfarniadau proffesiynol sy'n benodol i amgylchiadau lleol.

Mae'r dull hwn yn ceisio gosod gwerth ar yr ased, yn seiliedig ar Werth Teg (gwerth y farchnad) gan dybio fod yr ased yn 'feddiant gwag' sydd wedyn yn cael ei amrywio i adlewyrchu defnydd yr ased fel tŷ cymdeithasol sydd eisoes â thenant. Egwyddorion tanategol y dull hwn yw:

- Caiff ased cynrychioladol ei defnyddio fel arfer fel sail i brisio cyfres o asedau tebyg.
- Penderfynir ar Werth Teg yr ased (gwerth y farchnad) o dystiolaeth ynglŷn â gwerthiant eiddo cymharol. Mae hyn yn rhoi gwerth 'meddiant gwag'.
- Addasir gwerth y farchnad gan ffactor i adlewyrchu'r gwahaniaeth rhwng rhenti / arenillion y sector preifat a rhenti / arenillion y sector tai cymdeithasol. Y bwriad y tu ôl i hyn yw adlewyrchu'r llifoedd arian gwahaniaethol a fyddai'n digwydd rhwng y ddau fath o landlord o ystyried fod tenant eisoes yn yr eiddo a bod unrhyw werth datblygol yn cael ei anwybyddu wrth i barhad y defnydd presennol gael ei gymryd yn ganiataol.
- Cyfrif am drefniadau sy'n cynnwys prydles (prydlesi corfforedig) - Yn ystod 2016/17, gwnaeth y Cyngor drefniant lle byddai cyflenwad a gwaith cynnal a chadw pob cerbyd, ynghyd â rheoli fflyd, yn cael eu gwneud gan Wasanaethau Fflyd Hanfodol (EFS). Mae'r Cyngor wedi adolygu'r canllaw cyfrifo addas, wedi ceisio cyngor proffesiynol, ac wedi dod i'r casgliad bod y trefniant hwn yn cynnwys prydlesi gweithredu corfforedig.

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

- Trosglwyddo Asedau Cymunedol (CAT) - mae'r cynllun yn cynnwys trosglwyddo prydles (ar werth enwol) asedau penodol y Cyngor, i sefydliadau gyda phwrpas cymunedol sy'n bwriadu defnyddio'r asedau er budd y gymuned leol. Mae cytundebau'r brydles wedi'u hystyried; er bod risg a gwobrau gweithredol yn trosglwyddo i'r grŵp cymunedol, mae'r Cyngor o'r farn bod risg a gwobrwyo perchnogaeth yn aros gyda'r Cyngor ac felly mae gwerth yr asedau wedi aros ar fantolen y Cyngor.
- Prydlesau Hamdden a Llyfrgell – cynnwys trosglwyddo prydles asedau Cyngor penodol i sefydliad elusennol, dielw, sy'n gyfrifol am reoli'r mwyafrif o ganolfannau hamdden a llyfrgelloedd a gafodd eu rhedeg yn uniongyrchol gan Gyngor Sir y Fflint yn y gorffennol. Ystyriwyd y cytundebau prydles; tra bod risg a budd gweithredol yn cael eu trosglwyddo i'r sefydliadau elusennol, barn y Cyngor yw bod y risg a'r budd o berchnogaeth yn parhau â'r Cyngor ac felly mae gwerth yr asedau wedi aros ar fantolen y Cyngor. Mae dosbarthiad yr asedau hefyd wedi aros yn gyson ag ymdriniaeth y flwyddyn flaenorol. Cânt eu cydnabod fel Eiddo, Offer a Pheiriannau gweithredol, sy'n unol â'r dosbarthiad mwyaf addas i ddefnyddio'r asedau wrth eu cymharu â diffiniadau eraill asedau er enghraifft asedau dros ben ac asedau buddsoddiad.

Y prif ffynonellau allweddol o ansicrwydd amcangyfrif a nodwyd gan y Cyngor sy'n cael effaith sylweddol ar y datganiadau ariannol yw:

- Rhwymedigaethau Buddiannau Ymddeol - Mae'r Cyngor yn cydnabod ac yn datgelu ei rhwymedigaeth buddiannau ymddeol yn unol â mesur a gofynion "Buddiannau Gweithwyr" IAS 19. Mae amcangyfrif o'r ddyled bensiwn net er mwyn talu pensiynau yn dibynnu ar nifer o ddyfarniadau ac amcangyfrifon cymhleth sy'n ymwneud â chyfradd y gostyngiad a ddefnyddir, y gyfradd y rhagwelir y bydd cyflogau'n codi, newid mewn oedranau ymddeol, cyfraddau marwoldeb a'r adenillion disgwylidig ar asedau'r gronfa bensiynau. Mae cwmni o actiwariaid yn ymwneud â hyn i ddarparu cyngor arbenigol i'r Cyngor ynglŷn â'r rhagdybiaethau i'w defnyddio. Gall newidiadau yn y rhagdybiaethau hyn gael effaith sylweddol ar werth rhwymedigaeth buddiannau ymddeol y Cyngor. Gwelir manylion pellach sy'n asesu sensitifrwydd amcangyfrifon yn Nodyn 41.
- Lleihad yng Ngwerth Asedau Ariannol - Mae'r Cyngor yn darparu ar gyfer lleihad yng ngwerth ei symiau derbyniadwy yn seiliedig ar oedran, math ac adennill pob dyled. Darperir amcangyfrif rhesymol o leihad ar gyfer dyledion amheus yng nghyfrifon y Cyngor ar ddyddiad y fantolen, fodd bynnag yn yr hinsawdd economaidd bresennol ni ellir bod yn sicr y byddai lwfans felly yn ddigonol.
- Eiddo, Peiriannau ac Offer - Mae asedau yn cael eu dibrisio dros eu hoes ddefnyddiol ac yn adlewyrchu materion megis lefel y gwaith atgyweirio a chynnal a chadw a fydd yn cael eu gwneud mewn perthynas â mathau unigol o asedau, cost adnewyddu a chynnal a chadw tybiedig, amcangyfrif o oes ddefnyddiol heb ddarhod yr ased.
- Defnyddir technegau prisio i bennu gwerth teg asedau dros ben, asedau sy'n cael eu dal i'w gwerthu ac eiddo buddsoddi. Mae hyn yn cynnwys datblygu amcangyfrifon a thybiaethau sy'n cyd-fynd â sut y byddai cyfranogwyr y farchnad yn prisio asedau tebyg. Cyhyd ag sy'n bosibl, mae tybiaethau'n seiliedig ar ddata gweladwy. Os nad oes data gweladwy ar gael defnyddir y wybodaeth orau sydd ar gael. Gan hynny, gall gwerthoedd teg amcangyfrifol amrywio o brisiau gwirioneddol a fyddai'n cael eu cyflawni mewn trafodion hyd braich ar y dyddiad adrodd.

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

35. DARPARIAETH AR GYFER AD-DALU BENTHYCIADAU ALLANOL

Mae Adran 22 Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Cyllid a Chyfrifo Cyfalaf) (Cymru) (Diwygiad) 2008 yn ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod roi isafswm darpariaeth refeniw o'r neilltu mewn perthynas ag ariannu gwariant cyfalaf a grëwyd y flwyddyn honno neu mewn unrhyw flwyddyn ariannol cyn y flwyddyn honno. Roedd y symiau a roddwyd o'r neilltu yn 2017/18 fel a ganlyn:-

	2018	2017
	£000	£000
Cyfanswm y ddarpariaeth refeniw leiaf	5,505	6,233
Ad-daliad l'r cyfrif refeniw tai	(2,337)	(2,132)
	3,168	4,101

36. GWARIANT CYFALAF AC ARIANNU CYFALAF

Mae cyfanswm y gwariant cyfalaf yn y flwyddyn a ddengys yn y tabl isod (gan gynnwys gwerth yr asedau a gafaelwyd dan brydlesi ariannol), ynghyd â'r adnoddau a ddefnyddiwyd i'w ariannu. Pan ariennir gwariant cyfalaf yn y dyfodol drwy daliadau i refeniw gan fod asedau'n cael eu defnyddio gan yr Awdurdod, mae'r gwariant yn golygu bod cynnydd yn y gofyniad cyllido cyfalaf, mesuriad o'r gwariant cyfalaf a wnaed yn hanesyddol gan yr Awdurdod nad yw wedi'i ariannu eto.

	2018	2017
	£000	£000
Buddsoddiad Cyfalaf		
Eiddo, peiriannau ac offer	50,860	50,997
Asedau Annirweddol	0	0
REFCUS	6,521	12,496
	57,381	63,493
Ffynonellau Cyllid		
Derbyniadau cyfalaf	0	(2,329)
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau	(16,750)	(17,104)
Cronfeydd Cyfalaf / CERA	(12,871)	(12,855)
	(29,621)	(32,288)
Cynnydd/(lleihad) yn y gofyniad cyllido cyfalaf	27,760	31,205
Cynnydd mewn benthyca â chymorth	4,124	4,137
Cynnydd mewn benthyca arall (digymorth)	23,636	27,068
	27,760	31,205

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

37. YMRWYMIADAU CYFALAF YN Y DYFODOL

Ar 31 Mawrth 2018, mae'r Awdurdod wedi ymrwymo i nifer o gontractau ar gyfer adeiladu neu wella Eiddo, Offer a Chyfarpar yn 2018/19 a'r blynyddoedd i ddod. Mae'r prif ymrwymadau, sy'n fwy na £ 1 miliwn, i'w gweld isod:

Manylion Y Contract	2018 Swm y contract £000
Cronfa'r Cyngor	
Ysgol Uwchradd Cei Connah	8,265
Ysgol Gynradd Penyffordd	6,629
Cyfanswm Ymrwymadau	14,894

38. PRYDLESU

Rhenti Prydlesai

Prydlesi Ariannol

Mae'r Cyngor wedi caffael nifer o gerbydau ac offer dan brydlesi ariannol. Mae'r asedau a gafaelwyd dan y prydlesi hyn wedi'u cynnwys fel Eiddo, Peiriannau ac Offer yn y fantolen gyda'r symiau net canlynol:

Dosbarthiad Asedau	2018 £000	2017 £000
Cerbydau, peiriannau ac offer	4,614	5,238

Mae'r Cyngor yn ymroddedig i dalu'r isafswm dan y prydlesi hyn, sy'n cynnwys setliad o'r ddyled hirdymor ar gyfer y llog yn yr eiddo, peiriannau ac offer a gafaelwyd gan y Cyngor, a chostau cyllid a fydd yn daladwy gan y Cyngor yn y dyfodol tra bydd y ddyled yn ddyledus. Mae isafswm taliadau prydles yn cynnwys y symiau canlynol ac mae £541 mil ohonynt i'w talu yn y 12 mis nesaf (£565 mil ar gyfer y flwyddyn ariannol flaenorol).

	2018 £000	Ad-dalwyd £000	Newydd £000	2017 £000
Rhwymedigaethau prydles ariannol (gwerth net presennol yr isafswm taliadau prydles):				
Cyfredol	541	24	0	565
Anghyfredol	4,846	540	0	5,386
	5,387	564	0	5,951
Costau cyllid sy'n daladwy yn y blynyddoedd i ddod	2,365	520	0	2,885
Isafswm taliadau prydles	7,752	1,084	0	8,836

Isafswm taliadau prydles - y swm lleiaf y disgwylir i brydlesai dalu ar brydles yn ystod oes y brydles

Rhwymedigaethau prydles ariannol - elfen gyfalaf yr isafswm taliadau prydles

Costau cyllid - elfen log yr isafswm taliadau prydles

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

Bydd isafswm taliadau prydles a dyledion prydles ariannol yn daladwy dros y cyfnodau canlynol:

	Isafswm Taliadau Prydles		Rhwymedigaethau Prydles Ariannol	
	2018	2017	2018	2017
	£000	£000	£000	£000
Dim mwy nag un flwyddyn	1,006	1,084	541	565
Mwy nag un flwyddyn ond dim mwy na phum mlynedd	4,313	4,501	2,718	2,661
Mwy na phum mlynedd	2,433	3,251	2,128	2,725
	7,752	8,836	5,387	5,951

Prydlesi Gweithredu

Yn 2017/18, cyfanswm y rhenti prydlesi gweithredu a dalwyd oedd £3,282 mil (£1,811 mil yn 2016/17).

Dosbarthiad Asedau	2018	2017
	£000	£000
Tir	45	45
Adeiladau	144	139
Contract Fflyd EFS	2,764	925
Cerbydau, peiriannau ac offer	329	702
	3,282	1,811

Y taliadau prydles isafswm yn y dyfodol sy'n ddyledus dan brydlesi gweithredu yw:

	Tir	Adeiladau	Contract Fflyd EFS	Cerbydau, Peiriannau ac Offer	Cyfanswm
	£000	£000	£000	£000	£000
Dim mwy nag un flwyddyn	42	160	3,050	190	3,442
Mwy nag un flwyddyn ond dim mwy na phum mlynedd	92	346	12,127	189	12,754
Mwy na phum mlynedd*	989	942	1,532	0	3,463
	1,123	1,448	16,709	379	19,659

* Cyfrifir unrhyw gytundeb penagored hyd at 2030/31 yn unol ag oes cyfartalog cyffredinol y prydlesi hiraf

Yn ystod 2016/17, gwnaeth y Cyngor drefniant lle byddai cyflenwad a gwaith cynnal a chadw pob cerbyd, ynghyd â rheoli fflyd, yn cael eu gwneud gan Wasanaethau Fflyd Hanfodol (EFS). Ystyrir bod y trefniant hwn yn cynnwys prydlesi corfforedig, felly mae taliadau i'r EFS yn cael eu cynnwys yn y ffigurau uchod. Nid yw'n cael ei ystyried yn ymarferol hollti'r rhaniadau yn elfennau prydles ac nid yn brydles, felly mae cyfanswm y taliadau'n cael eu dangos. Mae'r ffigurau wedi'u haddasu i adlewyrchu'r ffaith bod EFS yn ad-dalu'r Cyngor o dan y trefniant hwn, ar gyfer prydlesi presennol cerbydau nes iddynt ddod i ben.

Rhenti Prydleswr

Prydlesi Gweithredu

Mae'r Cyngor yn prydlesu eiddo dan brydlesi gweithredu ar gyfer dibenion datblygu economaidd. Yn 2017/18, cyfanswm y rhenti prydlesi a dderbyniwyd oedd £2,829 mil (£3,008 mil yn 2016/17).

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

Yr isafswm taliadau prydles sy'n dderbyniadwy dan brydlesi gweithredu yn y dyfodol yw:

	Tir	Adeiladau	Cyfanswm
	£000	£000	£000
Dim mwy nag un flwyddyn	69	1,999	2,068
Mwy nag un flwyddyn ond dim mwy na phum mlynedd	184	6,941	7,125
Mwy na phum mlynedd*	457	8,840	9,297
	<u>710</u>	<u>17,780</u>	<u>18,490</u>

* Cyfrifir unrhyw gytundeb penagored hyd at 2030/31 yn unol ag oes cyfartalog cyffredinol y prydlesi hiraf

Prydlesi Ariannol

Nid yw'r Cyngor yn darparu prydles ar unrhyw eiddo ar brydles ariannol.

39. SAFONAU CYFRIFO SYDD WEDI'U CYFLWYNO OND HEB EU MABWYSIADU ETO

Nid yw'r Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2017/18 wedi cyflwyno unrhyw newidiadau, addasiadau a dehongliadau i safonau presennol sy'n orfodol ar gyfer cyfnodau cyfrifyddu y Cyngor sy'n dechrau ar neu ar ôl 1 Ebrill 2017 neu gyfnodau diweddarach a byddai angen newid polisiau cyfrifo yn y cyfrifon mlynedd nesaf.

IFRS 9 – Offerynnau Ariannol

Bydd y Cyngor yn mabwysiadu Offerynnau Ariannol IFRS 9 a fydd yn dod i rym ar 1 Ebrill 2018. Bydd hyn yn cyflwyno newidiadau i ddsbarthiad asedau ariannol a'r gydnabyddiaeth gynt o'r amhariad ar asedau ariannol dan y model newydd "colli credyd disgwylidig."

Nid yw'r Cyngor yn disgwyl i'r newidiadau aiddosbarthu gael llawer o effaith ar y datganiadau ariannol oherwydd bydd y mwyafrif o'u hasedau ariannol yn cadw'r un sail fesur. I'r perwyl hwn, ar 1 Ebrill 2018 pleidleisiodd y Cyngor yn ddi-alw'n-ôl i gyflwyno newidiadau yng ngwerth teg y buddsoddiadau ecwiti mewn incwm cynhwysol eraill fel y caniateir gan y IFRS.

Nid yw'r Cyngor yn disgwyl i'r newidiadau amhariad gael effaith sylweddol ar ddatganiadau ariannol oherwydd bydd y ffi amhariad yn ansylweddol i'w asedau rheoli trysorlys (e.e. MMFau, blaendaliadau banc a bondiau) ac mae'n barod yn darparu ar gyfer dyledion ansicr ar ei asedau gwasanaeth.

IFRS 15 – Refeniw gan Gwsmeriaid â Chontractau

Bydd y Cyngor o 1 Ebrill 2018 ymlaen yn mabwysiadu IFRS 15 Cydnabyddiaeth Refeniw gan Contractau â Chwsmeriaid ac IPSAS 23 Refeniw o Drosglwyddiadau Digyfnewid (Trethi a Throsglwyddiadau) cyfrif am gydnabyddiaeth refeniw yn unol â'r safonau hyn. Bydd SAARh 15 angen i awdurdodau lleol gydnabod refeniw mewn ffordd sy'n cynrychioli'r ddarpariaeth o nwyddau a gwasanaethau a addawyd i'r derbynnydd gwasanaeth (cwsmer) mewn nifer sy'n adlewyrchu'r ystyriaeth y mae'r awdurdod yn disgwyl bod â'r hawl iddi, mewn cyfnewid am y nwyddau hynny neu wasanaethau.

Mae CIPFA o'r farn gyffredinol na ddylai hyn gael effaith sylweddol ar awdurdodau lleol sydd â ffrydiau incwm eithaf rhagweladwy, ond efallai y caiff effaith ar awdurdodau lle mae'r ystyriaeth yn amrywiol a/neu pan gaiff incwm ei gydnabod dros amser. Nid yw'r Cyngor yn disgwyl i'r newidiadau gael effaith sylweddol ar y datganiadau ariannol.

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

IFRS 16 – Prydlesau

Mae'r safon hon yn gofyn i'r Cyngor lle maent yn les ddeiliaid i gydnabod y rhan fwyaf o lesodded ar eu mantolenni fel asedau hawl i ddefnydd â rhwymedigaethau prydles sy'n cyfateb (mae cydnabyddiaeth ar gyfer prydlesau tymor byr a gwerth isel). Nid yw'r Cyngor ar hyn o bryd yn disgwyl i'r newidiadau gael effaith sylweddol ar y datganiadau ariannol, fodd bynnag mae gwaith pellach yn cael ei wneud i asesu effaith y newidiadau

IAS 7 Datganiad Llif Arian (Menter Datgeliad) -

Gallai mabwysiadu'r safon hon ymfyn bod y Cyngor yn darparu dadansoddiad ychwanegol o Llif Arian gan Weithgareddau Ariannu (wedi'i amlygu yn Nodyn 24) yn y blynyddoedd i ddod.

IAS 12 Trethi Incwm (Cydnabyddiaeth o Asedau treth Gwaharddedig ar gyfer Colledion heb eu Gwireddu)-

Mae hyn yn berthnasol i asedau treth gwaharddedig sy'n ymwneud ag offerynnau dyledion wedi'u mesur ar werth teg. Nid yw'r Cyngor yn disgwyl i'r newidiadau gael effaith sylweddol ar y datganiadau ariannol.

40. OFFERYNNAU ARIANNOL

Mae offerynnau ariannol sydd wedi'u cynnwys ar y fantolen yn cynnwys y dyledion ariannol a'r asedau canlynol:

	Tymor Hir		Cyfredol	
	2018	2017	2018	2017
	£000	£000	£000	£000
Rhwymedigaethau ariannol ar gost wedi'i amorteiddio				
Prif	253,672	250,998	52,205	11,654
Llog a Gronnwyd	0	0	5,879	2,723
Fenthyciadau	<u>253,672</u>	<u>250,998</u>	<u>58,084</u>	<u>14,377</u>
Dyled arian parod	0	0	2,358	2,413
Arian parod ac arian cyfwerth ag	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>2,358</u>	<u>2,413</u>
Phrydlesau Ariannol	4,846	5,386	541	565
Dyledion gohiriedig	<u>4,846</u>	<u>5,386</u>	<u>541</u>	<u>565</u>
Masnachu Derbyniadwy	0	0	26,534	24,694
O Fewn Credydwy	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>26,534</u>	<u>24,694</u>
Cyfanswm Dyledion Ariannol	<u>258,518</u>	<u>256,384</u>	<u>87,517</u>	<u>42,049</u>
Asedau ariannol ar gost wedi'i amorteiddio				
Prif	0	0	0	0
Llog a Gronnwyd	0	0	0	0
Buddsoddiadau	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Arian parod a chywerthoedd arian parod				
Llog a Gronnwyd	0	0	34,154	9,375
Arian parod a chywerthoedd arian parod	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>7</u>	<u>1</u>
Symiau Masnachu Derbyniadwy	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>34,161</u>	<u>9,376</u>
O Fewn Dyledwyr	<u>2,387</u>	<u>2,211</u>	<u>21,371</u>	<u>22,061</u>
Cyfanswm yr Asedau Ariannol	<u>2,387</u>	<u>2,211</u>	<u>21,371</u>	<u>22,061</u>
	<u>2,387</u>	<u>2,211</u>	<u>55,532</u>	<u>31,437</u>

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

Mae Credydwr tymor byr (nodyn 16) yn cynnwys £4,088mil (2016/17 £5,980mil) pellach nad ydyw'n bodloni'r diffiniad o fasnach sy'n daladwy.

Mae Dyledwr tymor byr (nodyn 12) yn cynnwys £23,304mil (2016/17 £16,277mil) pellach nad ydyw'n bodloni'r diffiniad o fasnach sy'n dderbyniadwy.

Yn y llinell Arian a Cyfwerth ag Arian ar y fantolen mae asedau a dyledion ariannol yn cael eu gosod yn erbyn:-

	2018	2017
	Net	Net
	Total	Total
	£000	£000
Asedau Ariannol-Cyfrifon Banc Mewn Credyd	34,161	9,375
Rhwymedigaethau Ariannol - Gorddrafft Arian Parod	(2,358)	(2,413)
Adroddwyd Sefyllfa Net ar y Fantolen	31,803	6,962

Mae'r enillion a'r colledion a gydnabuwyd yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr mewn perthynas ag offerynnau ariannol fel a ganlyn:

	2018			2017		
	Rhwymedigaethau Ariannol	Asedau Ariannol		Rhwymedigaethau Ariannol	Asedau Ariannol	
	Rhwymedigaethau a fesurir ar gost wedi'i amorteiddio £000	Benthyciadau a Symiau Derbyniadwy £000	Cyfanswm £000	Rhwymedigaethau a fesurir ar gost wedi'i amorteiddio £000	Benthyciadau a Symiau Derbyniadwy £000	Cyfanswm £000
Treuliau llog	(13,189)	0	(13,189)	(13,401)	0	(13,401)
Llog sy'n daladwy a thaliadau tebyg	(13,189)	0	(13,189)	(13,401)	0	(13,401)
Incwm llog	0	129	129	0	141	141
Llog ac incwm buddsoddiadau	0	129	129	0	141	141
Elw/(colled) net ar gyfer y flwyddyn	(13,189)	129		(13,401)	141	

Gwerth Teg Asedau a Dyledion ar Gost wedi'i Hamorteiddio

Mae asedau ariannol a ddsberthir fel benthyciadau a symiau derbyniadwy, a phob ymrwymiad ariannol nad ydynt yn ddeilliannol, yn cael eu cario ar y Fantolen ar gost wedi'i hamorteiddio. Mae eu gwerthoedd teg yn y tabl isod wedi'u hamcangyfrif drwy gyfrifo gwerth net presennol y llifoedd arian parod cytundeb sy'n weddill fel yr oedd 31 Mawrth 2018, gan ddefnyddio'r dulliau a'r tybiaethau canlynol:

- Mae benthyciadau gan y Cyngor wedi'u priso drwy ostwng llifoedd arian parod cytundeb dros oes gyfan yr offeryn, ar gyfradd addas y farchnad ar gyfer benthyciadau awdurdod lleol.
- Mae gwerth benthyciadau "Opsion Benthyciwr Opsion Benthycyca" (LOBO) wedi cynyddu gan werth yr opsiynau corfforedig. Mae opsiynau benthycwyr i gynnig cynnydd yn y gyfradd log ar y benthyciad wedi'u priso'n unol â model priodol ar gyfer cyfnewidiadau Bermwdaidd y gellir eu canslo. Mae opsiynau wrth gefn y benthycyca i dderbyn y gyfradd gynyddol neu i ad-dalu'r benthyciad wedi'i briso'n sero, yn seiliedig ar y dybiaeth y bydd benthycwyr ond yn arfer eu hopsiynau pan fydd cyfraddau'r farchnad wedi codi uwchben cyfradd gyfundebol y benthyciad.

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

- Mae gwerthoedd teg benthyciadau a buddsoddiadau tymor hir eraill wedi'u gostwng ar gyfraddau'r farchnad ar gyfer offerynnau tebyg, gyda thelerau tebyg yn weddill o ran aeddfedrwydd 31 Mawrth.
- Mae gwerthoedd teg ymrwymadau prydlesau ariannol wedi'u cyfrifo drwy ostwng llifoedd arian dan gytundeb yn yr arenillion bond corfforaethol ar y raddfa AA briodol.
- Nid oes unrhyw ad-daliad neu amhariad buan wedi'i gydnabod ar gyfer unrhyw offeryn ariannol.
- Tybir bod gwerth teg offerynnau tymor byr, yn cynnwys y fasnach sy'n daladwy a'r symiau sy'n dderbyniadwy, yn frasmcan i'r swm i'w gario, o ystyried yr amgylchedd cyfradd log sefydlog ac isel.

Cyfrifir gwerthoedd teg fel a ganlyn, yr hierarchaeth gwerth teg yn cael ei esbonio o fewn polisïau cyfrifyddu Cyngor

	Lefel Teg	Gwerth	2018		2017	
			Swm i'w gario	Gwerth Teg	Swm i'w gario	Gwerth Teg
			£000	£000	£000	£000
Rhwymedigaethau Ariannol						
Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus	2		230,810	337,993	230,810	352,221
LOBO	2		18,950	27,383	18,950	29,163
Symiau Taladwy Brydles	3		5,387	4,873	5,951	5,432
			<u>255,147</u>	<u>370,249</u>	<u>255,711</u>	<u>386,816</u>
Asedau ariannol						
Tystysgrifau Adneuron	2		<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>

Mae gwerth teg Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus yn uwch na'r swm a gariwyd oherwydd bod portffolio benthyciadau'r Awdurdod yn cynnwys nifer o fenthyciadau sefydlog lle mae'r gyfradd llog sy'n daladwy yn uwch na'r cyfraddau sydd ar gael ar gyfer benthyciadau tebyg ar ddyddiad y fantolen. Mae'r ymrwymiad hwn i dalu llog uwch na chyfraddau presennol y farchnad yn cynyddu'r swm y byddai'n rhaid i'r Awdurdod ei dalu petai'r benthyciwr yn gofyn neu'n cytuno i ad-dalu'r benthyciad yn gynt. Mae'r un peth yn wir am LOBO, gyda chyfraddau llog uwch na chyfraddau Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus ar ddyddiad y fantolen, gan arwain at werth teg uwch.

Mae'r Cyngor yn derbyn Benthyciadau gan y cynllun Salix Energy Efficiency a ddarperir gan Lywodraeth Cymru mewn partneriaeth â Salix Finance a'r Ymddiriedolaeth Garbon i ddarparu benthyciadau di-log. Nid yw'r Cyngor yn cyfrif y benthyciadau hyn fel benthyciadau meddal oherwydd nid yw'r addasiad gwerth teg yn sylweddol. Mae'r dull yma hefyd wedi ei gymryd ar gyfer benthyciadau Llefydd Llewyrchus Llawn Addewid.

DATGELU NATUR A MAINT Y RISGIAU SY'N DEILLIO O OFFERYNNAU ARIANNOL

Mae'r Cyngor yn cydymffurfio â Chod Ymarfer Rheoli Trysorlysoedd CIPFA a Chod Darbodus ar gyfer Cyllid Cyfalaf mewn Awdurdodau Lleol, y ddau wedi'u hadolygu yn Rhagfyr 2017.

Yn unol â Chod Rheoli Trysorlys, mae'r Cyngor yn cymeradwyo Strategaeth Rheoli Trysorlys cyn dechrau bob blwyddyn ariannol. Mae'r Strategaeth yn amlinellu'r paramedrau ar gyfer rheoli'r risgiau sy'n gysylltiedig ag offerynnau ariannol. Mae'r Cyngor hefyd yn cynhyrchu Ymarferion Rheoli Trysorlys sy'n manylu ar y trefniadau ymarferol i'w dilyn er mwyn rheoli'r risgiau hyn.

Mae'r Strategaeth Rheoli Trysorlys yn cynnwys Strategaeth Fuddsoddi yn unol â Chanllaw i Lywodraeth Leol ar Fuddsoddi, gan Lywodraeth Cymru. Mae'r Canllaw yn amlgu y dylid rhoi blaenoriaeth i sicrwydd a hylifedd, yn hytrach na chynnyrch. Mae Strategaeth Rheoli Trysorlys y Cyngor a'u Ymarferion Rheoli Trysorlys yn gobeithio cyflawni cydbwysedd addas rhwng risg a dychwelyd a chost. Mae'r arferion yn cynnwys risgiau ariannol megis, Risg Credyd, Risg Hylifedd a Risg Marchnad.

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

Mae gweithgareddau'r Awdurdod yn agored i amrywiaeth o risgiau ariannol:

- Risg credyd - y posibilrwydd y bydd partion eraill yn methu talu'r symiau sy'n ddyledus i'r awdurdod
- Risg hylifedd - y posibilrwydd na fyddai gan yr awdurdod gyllid i gadw ei ymrwymadau i wneud taliadau
- Risg y farchnad - y posibilrwydd y gallai'r awdurdod wynebu colled ariannol o ganlyniad i newidiadau mewn mesurau fel cyfraddau llog a symudiadau ar y farchnad stoc.

Mae rhaglen rheoli risg gyffredinol yr Awdurdod yn canolbwyntio ar natur anrhagweladwy marchnadoedd ariannol ac yn ceisio lleihau'r effeithiau posibl ar yr adnoddau sydd ar gael i ariannu gwasanaethau. Mae rheoli risg yn cael ei wneud gan dîm trysorlys canolog, dan bolisiau a gymeradwyir gan Gyngor Sir y Fflint yn y Datganiad a Strategaeth Polisi. Mae Sir y Fflint yn darparu egwyddorion ysgrifenedig ar gyfer rheoli risg cyffredinol, yn ogystal â pholisiau ysgrifenedig ar feysydd penodol fel risg cyfraddau llog, risg credyd a buddsoddi arian dros ben.

Risg - Dyledion

Caiff y Cyngor gyllid hirdymor drwy fenthycia gan y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus neu'r farchnad drwy LOBO.

- Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus - mae'r rhan fwyaf o'r ddyled hon ar gyfradd sefydlog, felly nid oes risg o ran cyfraddau llog. Os bydd y cyfraddau yn gostwng, bydd y Cyngor yn talu mwy na chyfradd y farchnad ar hyn o bryd. Fodd bynnag, ystyrir ei bod yn fwy buddiol cael sicrwydd cyllidebol ar daliadau llog yn y dyfodol mewn amgylchedd cyfradd llog isel. Ar 31 Mawrth 2018 roedd 4.3% o'r ddyled ar gyfradd newidiol, gan leihau'r risg o ran cyfraddau llog a chynyddu'r ansicrwydd cyllidebol. Mae dewis yn y Strategaeth Rheoli Trysorlys i gael dyled sy'n £60miliwn newidiol os tybir bod hynny'n briodol. Caiff risg o ran hylifedd ei reoli drwy broffil aeddfedrwydd dyledion a dangosydd darbodus nad yw'n caniatáu mwy na 10% o'r ddyled i aeddfedu mewn blwyddyn.
- LOBO - Mae gan bob LOBO gyfradd llog sefydlog rhwng 12 a 23 mis ac yna gyfradd sefydlog pellach ar gyfer y cyfnod y benthyciad. Fodd bynnag gall y benthyciwr alw'r benthyciad yn ôl ar ôl cyfnod penodol o amser. Defnyddir LOBO oherwydd bod ganddynt gyfradd llog is na Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus a chaiff hyn ei gydbwysu yn erbyn y risgiau o ran cyfraddau'n codi a gorfod ad-dalu'r benthyciad, sy'n arwain at risg ail-ariannu ar adeg o gyfraddau llog uwch. Mae swm LOBO wedi'i gyfyngu i £60miliwn o fenthycia hirdymor.

Mae dadansoddiad yn dangos, petai cyfraddau llog yn codi 1%, y byddai'r effaith ariannol yn golygu cynnydd o £290 mil yng nghostau dyledion cyfradd amrywiadwy.

Risgiau - Benthyciadau a Symiau Derbyniadwy

Buddsoddiadau Hirdymor -

- Cyfeirir at fuddsoddiadau o fwy na 1 blwyddyn fel buddsoddiadau amhenodol oherwydd y risg ychwanegol o ran cyfraddau llog. Mae terfyn o £5 miliwn ar gyfer buddsoddiadau hirdymor a gweithdrefnau ychwanegol i'w hawdurdodi gan y Rheolwr Cyllid Corfforaethol.
- Mae adneuo gyda banciau a chymdeithasau adeiladu yn cynnwys rhywfaint o risg credyd ac mae hyn yn cael ei reoli yn defnyddio tri asiantaeth sgorio. Mae'r Cyngor yn defnyddio'r meini prawf canlynol, ac mae buddsoddiadau yn cael eu gwneud yn amodol ar y cyfyngiadau ariannol a'r cyfyngiadau amser a ddangosir.

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

Isafswm Statws Credyd	Banciau Gwarantu	Banciau Wedi Sicrhau	Llywodraeth	Corfforaethol	Darparwyr Cofrestredig
Llywodraeth y DU			£ Diderfyn 50 Mlynedd		
AAA	£2miliwn	£2miliwn	£2miliwn	£2miliwn	£2miliwn 10 mlynedd
AA+	5 mlynedd	5 mlynedd	25 mlynedd	5 mlynedd	
AA	£2miliwn 4 mlynedd	£2miliwn 4 mlynedd	£2miliwn 15 mlynedd	£2miliwn 4 mlynedd	
AA-	£2miliwn 3 mlynedd	£2miliwn 3 mlynedd	£2miliwn 10 mlynedd	£2miliwn 3 mlynedd	
A+	£2miliwn 2 mlynedd	£2miliwn 2 mlynedd	£2miliwn 5 mlynedd	£2miliwn 2 mlynedd	£2miliwn 5 mlynedd
A	£2miliwn 1 flwyddyn	£2miliwn 1 flwyddyn		£2miliwn 1 flwyddyn	
A-	£2miliwn 6 mis	£2miliwn 6 mis		£2miliwn 6 mis	
Cronfeydd cyfun	£3miliwn y Gronfa				
BBB-	Mae'r Cyngor yn gyfyngedig i dros nos dyddodion ar ei ' banc cyfrif cyfredol eu hunain gyda therfyn o £5miliwn lle mae statws credyd isaf banciau BBB +, BBB neu BBB-(neu gyfwerth)				

Mae dadansoddiad yn dangos, petai cyfraddau llog yn codi 1%, y byddai'r effaith ariannol yn golygu incwm o £334 mil mewn buddsoddiadau. Petai cyfraddau yn gostwng 1%, byddai'r un swm yn cael ei gollu.

Bondiau –

Ceir risg credyd cyfyngedig wrth fuddsoddi mewn bondiau oherwydd eu bod wedi'u cefnogi gan y llywodraeth. Fodd bynnag, bydd y farchnad yn amrywio'n seiliedig ar gyfraddau llog cyfredol ac felly'n newid y gwerth teg.

Symiau derbyniadwy eraill –

Mae'n ofynnol i gwsmeriaid wneud trefniadau i dalu arian sy'n ddyledus i'r Cyngor, ar sail eu gallu i dalu. Gofynnir i gwsmeriaid lenwi ffurflen asesiad ariannol a chadarnhau'n ysgrifenedig y swm y cytunwyd arno a'r dyddiad y bydd y trefniant yn dechrau. Mae gofyn iddynt hefyd roi gwybod i swyddogion y Cyngor am amgylchiadau mewn perthynas â'u gallu i dalu y maent yn dymuno i'r swyddogion eu hystyried wrth gynnal yr asesiad.

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

41. PENSIYNAU

Pensiynau - Athrawon

Mae athrawon a gyflogir gan y Cyngor yn aelodau o Gynllun Pensiwn Athrawon; cynllun aml-gyflogwr â buddion diffiniedig sy'n darparu buddion penodol i athrawon ar eu hymddeoliad. At ddibenion cyfrifyddu caiff ei drin fel cynllun cyfraniadau diffiniedig gan nad yw'r Cyngor yn gallu nodi ei gyfran o'r asedau a'r rhwymedigaethau gyda digon o ddibynadwyedd. Nid yw'r Cynllun wedi'i gyllido ac mae'r Adran Addysg yn defnyddio cronfa ddybiannol i gyfrifo cyfradd gyfraniadau cyflogwyr.

Mae'r Cyngor yn cyfrannu at y cynllun drwy wneud cyfraniadau ar sail canran cyflogau pensiynadwy athrawon. Yn 2017/18 talodd y Cyngor £8,337 mil (£8,334 mil yn 2016/17), sy'n cynrychioli 16.48% (cyfartaledd) o dâl pensiynadwy athrawon (16.48% yn 2016/17). Amcangyfrifir y bydd cyfraniad 2018/19 yn £8,043 mil, sef 16.42% o dâl pensiynadwy athrawon.

Nid yw'r Cyngor yn atebol i'r cynllun dros unrhyw rwymedigaeth endidau arall dan y cynllun.

Yn ogystal, mae'r Cyngor yn gyfrifol am yr holl daliadau pensiwn sy'n ymwneud â'r buddiannau y mae wedi'u dyfarnu yn ôl disgrisiwn yn dilyn ymddeoliadau cynnar (h.y. ychwanegu blynyddoedd), ynghyd â'r cynnydd cysylltiedig, y tu allan i delerau'r cynllun athrawon. Maent yn cael eu cyfrifo ar sail buddiannau diffiniedig fel y manylir yn yr adran ganlynol.

Pensiynau – Gweithwyr Eraill

Fel rhan o delerau ac amodau cyflogaeth ei swyddogion, mae'r Cyngor yn gwneud cyfraniadau at gost buddiannau ar ôl cyflogaeth. Mae swyddogion a gyflogir gan y Cyngor yn aelodau o Gynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, Cronfa Bensiynau Clwyd, a weinyddir yn lleol gan Gyngor Sir y Fflint. Mae hwn yn gynllun cyflog terfynol â buddiannau diffiniedig a gaiff ei gyllido, sy'n golygu bod y Cyngor a gweithwyr yn talu cyfraniadau i mewn i gronfa, a gyfrifir ar lefel a fwriedir i gydbwyso dyledion pensiynau gydag asedau buddsoddi.

Mae trefniadau ar gyfer rhoi buddiannau â disgrisiwn ar ôl ymddeol wrth ymddeol yn gynnar yn drefniant buddiannau diffiniedig na chaiff ei ariannu, lle caiff dyledion eu cydnabod pan gaiff y buddiannau eu rhoi. Nid oes unrhyw asedau wedi'u cynllunio i dalu'r rhwymedigaethau pensiwn hyn.

Gweithredir Cronfa Bensiynau Clwyd dan y fframwaith rheoleiddio ar gyfer y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol ac mae Panel Cronfa Bensiynau Clwyd yn gyfrifol am lywodraethu'r cynllun. Gosodir y polisi yn unol â Rheoliadau'r Gronfa Bensiwn.

Y prif risgiau i awdurdod y cynllun yw'r tybiaethau hirhoedledd, newidiadau statudol i'r cynllun, newidiadau strwythurol i'r cynllun (h.y. codi arian ar raddfa fawr o'r cynllun), newidiadau i chwyddiant, llog bondiau a pherfformiad y buddsoddiadau ecwiti a ddelir gan y cynllun.

Mae gwybodaeth bellach am gyfrifon Cronfa Bensiwn Clwyd ac yn Adroddiad Blynyddol Cronfa Bensiynau Clwyd ar gael yn www.clwydpensionfund.org.uk.

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

Trafodion yn Ymwneud â Buddion Ymddeol

Caiff cost buddiannau ymddeol eu cydnabod yng nghost net gwasanaethau pan gânt eu hennill gan weithwyr, yn hytrach na phan gaiff y buddiannau eu talu fel pensiynau. Fodd bynnag, mae'r tâl y mae angen ei wneud yn erbyn Treth y Cyngor yn seiliedig ar y swm sy'n daladwy yn y flwyddyn, felly caiff cost wirioneddol buddiannau ymddeol ei gwrthdroi yn y datganiad ynglŷn â'r symudiadau yn y cronfeydd wrth gefn. Mae trafodion y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a'r Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn yn ystod y flwyddyn fel a ganlyn:-

	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		Trefniadau buddion dewisol	
	2018	2017	2018	2017
	£000	£000	£000	£000
Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr				
Dadansoddiad o Wariant Gwasanaethau -				
Costau cyfredol darparu gwasanaethau	26,602	18,725	0	0
Costau darparu gwasanaeth yn y gorffennol/(elw)	1	46	0	0
Cwtogiadau/setliadau	(8,712)	673	0	0
Gwariant Gweithredu Arall				
Treuliau gweinyddu	894	940	0	0
Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi				
Treuliau llog net	7,999	8,987	1,249	1,456
Tâl net ar y gweddill/diffyg wrth ddarparu gwasanaethau -	<u>26,784</u>	<u>29,371</u>	<u>1,249</u>	<u>1,456</u>
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall				
Ailfesur rhwymedigaeth y buddion diffiniedig net -				
Elw ar asedau'r cynllun	10,491	84,251	0	0
(Elw) a cholled actwaraidd - rhagdybiaethau ariannol	36,849	(154,635)	1,063	(10,173)
Tâl net ar incwm a gwariant cynhwysfawr arall -	<u>47,340</u>	<u>(70,384)</u>	<u>1,063</u>	<u>(10,173)</u>
Tâl Net Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant -	<u>74,124</u>	<u>(41,013)</u>	<u>2,312</u>	<u>(8,717)</u>
Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn				
Gwrthdroi taliadau a wnaed ar y gweddill/diffyg wrth ddarparu gwasanaethau ar gyfer buddion ymddeol yn unol ag IAS 19	(26,784)	(29,371)	(1,249)	(1,456)
Gwir swm a godwyd ar falans cronfa'r Cyngor ar gyfer pensiynau yn ystod y flwyddyn				
Cyfraniad cyflogwyr sy'n dyladwy i'r cynllun	22,673	21,805	3,142	3,208
Debyd/(credyd) net i'r symudiad yn y datganiad o gronfeydd wrth gefn	<u>(4,111)</u>	<u>(7,566)</u>	<u>1,893</u>	<u>1,752</u>

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

Aседau Pensiynau a Rhwymedigaethau mewn perthynas â Buddiannau Ymddeol cydnabyddedig yn y Fantolen

Mae'r swm a gynhwyswyd yn y Fantolen yn codi o rwymedigaeth y Cyngor mewn perthynas â'i gynlluniau buddion wedi'u diffinio fel a ganlyn:-

	Cynllun Pensiwn		Trefniadau buddion dewisol	
	Llywodraeth Leol			
	2018	2017	2018	2017
	£000	£000	£000	£000
Gwerth y rhwymedigaethau presennol	(891,294)	(930,122)	(48,620)	(51,576)
Gwerth Teg asedau	591,049	586,648	0	0
Gweddill/diffyg yn y cynllun	<u>(300,245)</u>	<u>(343,474)</u>	<u>(48,620)</u>	<u>(51,576)</u>

Mae cyfanswm y rhwymedigaethau yn adlewyrchu'r ymrwymadau tymor hir gwaelodol sydd gan yr Awdurdod mewn perthynas â buddiannau ymddeol sy'n ddyledus. Mae rhwymedigaeth net o £358,204 mil wedi'i gynnwys fel rhan o gyfanswm y cronfeydd wrth gefn anefnyddadwy ar y Fantolen.

Cysoniad o'r gwerth presennol rhwymedigaethau'r cynllun:-

	Cynllun Pensiwn		Trefniadau buddion dewisol	
	Llywodraeth Leol			
	2018	2017	2018	2017
	£000	£000	£000	£000
1 Ebrill	930,122	751,269	51,576	43,155
Costau cyfredol darparu gwasanaethau	26,602	18,725	0	0
Costau llog	22,435	26,652	1,249	1,456
Cyfraniadau gan gyfranogwyr y cynllun	4,806	4,996	0	0
Elw a cholled actwaraidd - rhagdybiaethau ariannol	(36,849)	154,635	(1,063)	10,173
Buddion a dalwyd	(27,106)	(26,874)	(3,142)	(3,208)
Costau darparu gwasanaethau yn y gorffennol	1	46	0	0
Cwtogiadau/setliadau	(28,717)	673	0	0
31 Mawrth	<u>891,294</u>	<u>930,122</u>	<u>48,620</u>	<u>51,576</u>

Cysoniad o'r gwerth teg asedau'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol:-

	2018	2017
	£000	£000
1 Ebrill	586,648	485,745
Incwm llog	14,436	17,665
Treuliau gweinyddu	(894)	(940)
Elw ar asedau'r cynllun	10,491	84,251
Cyfraniadau'r cyflogwr	22,673	23,437
Cyfraniadau gan gyfranogwyr y cynllun	4,806	4,996
Buddion a dalwyd	(27,106)	(28,506)
Setliadau	(20,005)	0
31 Mawrth	<u>591,049</u>	<u>586,648</u>

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

Mae asedau'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn cynnwys y categorïau canlynol:-

	2018		2017	
	£000	£000	£000	£000
Buddsoddiadau ecwiti:				
UK dyfynedig*	0		0	
Byd-Eang dyfynedig*	48,466		45,172	
Byd-Eang annfyfynedig	0		0	
Yr Unol Daleithiau*	0		0	
Japan*	0		0	
Ewrop*	0		0	
Marchnadoedd Datblygol*	41,373		36,372	
Cyffindir*	0		0	
Y Dwyrain Pell*	0		0	
		89,839		81,544
Bondiau:				
Tramor Arall	67,380		69,811	
Buddsoddiadau a yrrir gan rwymedigaethau*	133,577		136,689	
		200,957		206,500
Eiddo:				
UK*	30,143		26,399	
Tramor	7,684		13,493	
		37,827		39,892
Arian Parod:				
Cyfrifon Arian Parod*	7,093		5,280	
		7,093		5,280
Arall:				
Cronfeydd Mantoli	49,648		51,625	
Ecwiti Preifat	60,878		58,665	
Isadeiledd	13,594		10,560	
Coed ac Amaeth	8,275		9,973	
Nwyddau	0		0	
Credyd Preifat	4,728		0	
Gronfa Twf Amrywiol	118,210		122,609	
		255,333		253,432
		591,049	586,648	

* Dosbarth ased sydd â phris marchnad wedi'i ddyfynnu mewn marchnad weithredol.

Mae'r cynllun yn cadw ymrwymadau mewn amrywiaeth o offerynnau ariannol sydd yn ei amlygu i amrywiaeth o risgiau ariannol gan gynnwys risg credyd, risg cyd-barti, risg hylifedd, risg y farchnad a risg y gyfradd gyfnewid. Adolygir gweithdrefnau rheoli risg yn flynyddol ac maent yn canolbwyntio ar natur anrhagweladwy'r marchnadoedd ariannol ac ar weithredu cyfyngiadau i leihau'r risgiau hyn. Mae'r polisi presennol yn ceisio gostwng y risg drwy arallgyfeirio buddsoddiadau ar draws dosbarthiadau ased, rhanbarthau buddsoddi a rheolwyr cronfeydd.

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

Sail ar gyfer Amcangyfrif Asedau a Dyledion

Mae dyledion wedi'u hasesu ar sail actiwaraidd gan ddefnyddio'r dull credyd uned a ragamcanir, amcangyfrif o'r pensiynau a fydd yn daladwy mewn blynyddoedd i ddod yn dibynnu ar ragdybiaethau am gyfraddau marwolaeth, lefelau cyflog ac ati. Mae'r dyledion wedi'u hasesu gan Mercer Human Resource Consulting, cwmni annibynnol o actiwariaid; ac mae amcangyfrifon ar gyfer y Cyngor Sir yn seiliedig ar brisiad llawn diweddaraf y cynllun ar 31 Mawrth 2016. Mae'r tybiaethau arwyddocaol a ddefnyddiwyd gan yr actiwari fel a ganlyn:-

	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		Trefniadau buddion dewisol	
	2018	2017	2018	2017
Rhagdybiaethau Marwolaeth				
Hirhoedledd pensiynwyr cyfredol 65 oed -				
Dynion	23.1 bl	23 bl	23.1 bl	24 bl
Merched	25.6 bl	25.5 bl	25.6 bl	26.6 bl
Hirhoedledd pensiynwyr 65 oed yn y dyfodol -				
Dynion	25.7 bl	25.6 bl	n/a	n/a
Merched	28.3 bl	28.2 bl	n/a	n/a
Cyfradd Chwyddiant (Mynegai Prisiau Defnyddwyr)	2.1%	2.3%	2.1%	2.3%
Cyfradd cynnydd mewn cyflogau	3.4%	3.6%	n/a	n/a
Cyfradd cynnydd mewn pensiynau	2.2%	2.3%	2.2%	2.3%
Cyfradd gostwng rhwymedigaethau'r cynllun	2.6%	2.5%	2.6%	2.5%

Mae amcangyfrif y rhwymedigaeth buddiannau diffiniedig yn sensitif i'r rhagdybiaethau actiwaraidd a nodir yn y tabl uchod. Mae'r dadansoddiadau sensitifwydd isod wedi'u cyfrifo trwy newid rhagdybiaethau perthnasol yn defnyddio'r swm a bennir, gan dybio bod yr holl newidynnau eraill yn aros yr un fath. Nid yw'r dull hwn o reidrwydd yn realistig gan fod rhai rhagdybiaethau yn gysylltiedig; er enghraifft, os yw'r senario yn dangos chwyddiant uwch na'r disgwyl, efallai y byddai'n rhesymol disgwyl y byddai'r cynnyrch nominal ar fondiau corfforaethol hefyd yn uwch. Fodd bynnag, mae'r dadansoddiad yn ynysu un effaith o un arall.

	Effaith y cynnydd ar y Rhwymedigaeth Buddiannau Diffiniedig	Effaith y lleihad ar y Rhwymedigaeth Buddiannau Diffiniedig
	£000	£000
Hirhoedledd (cynnydd / lleihad mewn 1 flwyddyn)	(18,741)	18,741
Cyfradd Chwyddiant (cynnydd / lleihad o 0.1%)	(16,883)	16,883
Cyfradd cynnydd mewn cyflogau (cynnydd / lleihad o 0.1%)	(2,724)	2,724
Cyfradd gostwng (cynnydd / lleihad o 0.1%)	16,584	(16,584)

Mae cynnydd mewn pensiynau yn gysylltiedig â chynnydd mewn chwyddiant (CPI), ac felly mae'r effaith ar y gyfradd chwyddiant a'r effaith ar y cynnydd mewn pensiynau yr un fath.

Effaith ar Lifoedd Arian

Mae'r rheoliadau sy'n llywodraethu'r cynllun yn gofyn am brisiad actiwaraidd pob tair blynedd. Mae cyfraniadau ar gyfer pob cyflogwr wedi'u pennu gan ystyried eu hamgylchiadau unigol. Mae'r rheoliadau yn ei gwneud yn ofynnol i'r cyfraniadau gael eu pennu gyda golwg ar dargedu diddyledrwydd y cynllun, ac mae'r darpariaethau manwl wedi'u nodi yn Natganiad Strategaeth Cyllido Cronfa Bensiwn Clwyd. Cafodd y prisiad diweddaraf ei wneud ar 31 Mawrth 2016, a dangosodd ddiffyg asedau yn erbyn rhwymedigaethau o £437 miliwn ar y dyddiad hwnnw; sy'n cyfateb i lefel ariannu o 76%. Mae cyflogwyr y cynllun yn talu cyfraniadau ychwanegol am gyfnod o dros 15 mlynedd er mwyn cwrdd â'r diffyg.

Cyfanswm y cyfraniadau y disgwylir y cânt eu gwneud i Gynllun Pensiwn Llywodraeth Leol gan y Cyngor yn y flwyddyn at 31 Mawrth 2019 yw £23.3 miliwn.

Hyd y rhwymedigaeth buddiannau diffiniedig ar gyfer aelodau'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yw 18 mlynedd yn 2017/18 (18 mlynedd yn 2016/17).

DATGANIAD INCWM A GWARIANT Y CYFRIF REFENIW TAI

ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2018

Mae'r Datganiad Incwm a Gwariant y Cyfrif Refeniw Tai ac yn dangos y gost economaidd yn y flwyddyn o ddarparu gwasanaethau tai yn unol ag arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol, yn hytrach na'r swm sydd i'w gyllido o renti a grantiau llywodraeth. Awdurdodau yn codi rhenti i dalu am wariant yn unol â'r fframwaith deddfwriaethol; gall hyn fod yn wahanol i'r gost gyfrifyddol. Mae'r cynnydd neu ostyngiad yn y flwyddyn, ar y sail y rhenti yn cael eu codi, yn cael ei ddangos yn y Mudiad ar y Datganiad Refeniw Tai.

	2018		2017	
	£000	£000	£000	£000
Gwariant				
Atgyweirio a chynnal a chadw		7,354		7,189
Rheoli a goruchwyllo		4,239		3,701
Gwasanaethau Arbenigol		1,551		1,654
Rhenti, ardrethi, trethi a thaliadau eraill		6		125
Dibrisiant ac amhariad yng nghyswllt asedau nad ydynt yn rhai cyfredol		35,317		30,719
Prisiadau - Anheddau		0		(266)
Costau rheoli dyledion		42		33
Cynnydd yn y ddarpariaeth ar gyfer drwgddyledion		450		330
Cyfanswm gwariant		48,959		43,485
Incwm				
Rhenti anheddau (gros)		31,645		30,200
Rhenti safleoedd heblaw anheddau (gros)		364		352
		32,009		30,552
Taliadau am wasanaethau a chyfleusterau		1,058		719
Ad-dalu costau		48		638
Cyfanswm incwm		33,115		31,909
Cost net gwasanaethau y cyfrif refeniw tai fel y mae wedi ei gynnwys yn natganiad incwm a gwariant cynhwysfawr yr awdurdod cyfan		15,844		11,576
Gwariant Gweithredu Eraill				
Rhwyd (elw) / colled ar waredu asedau cyfredol				
Gwaith gweinyddol, treuliau ar y rhwymedigaeth budd diffiniedig net		70		(1,672)
		53		53
Ariannu a Buddsoddi Incwm a Gwariant				
Llog taladwy a thaliadau tebyg				
Colled net ar waredu asedau nad ydynt yn gyfredol		4,655		4,841
llog ar y rhwymedigaeth budd diffiniedig net (gweler nodyn 41)		521		551
tai		21,143		15,349

Mae'r datganiad hwn yn dangos sut y mae'r gwarged / diffyg ar y Datganiad Gwariant ar gyfer y flwyddyn Incwm a'r Cyfrif Refeniw Tai yn cysoni gwarged / diffyg am y flwyddyn ar y Cyfrif Refeniw Tai Statudol.

	Nodyn (o nodiadau craidd)	2018 £000	2017 £000
Ar 1 Ebrill		1,642	1,517
Gwarged/(diffyg) ar ddatganiad incwm a gwariant y cyfrif refeniw tai		(21,143)	(15,349)
Cyfanswm incwm a gwariant cynhwysfawr		(21,143)	(15,349)
Addasiadau rhwng y sail gyfrifyddu a'r sail gyllido dan reoliadau	7	21,419	15,474
Cynnydd/(gostyngiad) yn ystod y flwyddyn ar y cyfrif refeniw tai		276	125
Ar 31 Mawrth		1,918	1,642

NODIADAU AR DDATGANIAD INCWM A GWARIANT Y CYFRIF REFENIW TAI

1. DEDDFWRIAETH

Mae'r Cyfrif Refeniw Tai, yn unol â Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989, yn adlewyrchu rhwymedigaeth statudol i roi cyfrif ar wahân am ddarpariaethau tai awdurdod lleol. Mae'n dangos prif elfennau'r gwariant refeniw ar dai – gwaith cynnal a chadw, ad-daliadau rhent, gwaith gweinyddu – a chostau ariannu cyfalaf, a sut y telir am y rhain drwy gyfrwng rhenti, cymorthdaliadau ac incwm arall.

2. STOC TAI

Dyma nifer yr anheddau a'u math ar 31 Mawrth 2018 were :-

Math	2018 Nifer	2017 Nifer
Tai	4,048	4,029
Fflatiau	1,373	1,355
Maisonettes	10	10
Byngalos	1,794	1,795
	<u>7,225</u>	<u>7,189</u>

3. ÔL-DDYLEDION RHENT

Mae cyfanswm y rhenti, sef £1,539 mil (£1,094 mil in 2016/17) yn cynnwys, yn ychwanegol at yr elfen rent sylfaenol, symiau sy'n ddyledus am drethi dŵr/carthffosiaeth, taliadau gwresogi, yswiriant cartref, trwyddedau teledu cyffredin a threth ar werth ar rai rhenti garejys. Nid oes modd nodi'r elfennau rhent unigol hyn ar wahân i'r cyfanswm.

Dadansoddiad o ôl-ddyledion	2018 £000	2017 £000
Rhent		
Tenantiaid cyfredol	1,378	953
Cyn-denantiaid	161	141
	<u>1,539</u>	<u>1,094</u>
Darpariaeth ar gyfer colledion oherwydd amhariadau (drwgddyledic)	£000	£000
Darpariaeth agoriadol	422	409
Dilewyd yn ystod y flwyddyn	(287)	(290)
Cynnydd yn y ddarpariaeth	443	303
	<u>578</u>	<u>422</u>

NODIADAU AR DDATGANIAD INCWM A GWARIANT Y CYFRIF REFENIW TAI

4. CYFRIFYDDU ASED AU NAD YDYNT YN ASED AU CYFREDOL

Gwariant Cyfalaf a Chyllido

Cafodd gwariant cyfalaf y cyfrif refeniw tai, sef £29,772 mil fel a ganlyn; £ 0 mil - Tir, £ 21,480 mil - Anheddau'r Cyngor, £ 6,659 mil - Asedau dan Adeiladu £ 712 mil - offer, (£29,911 mil in 2016/17) ei ariannu fel a ganlyn :-

	Derbyniadau Cyfalaf	Cyfraniadau a Grantiau Cyfalaf £000	Cyfraniadau Refeniw	Benthycu £000	Cyfanswm £000
Ariannau cyfalaf	0	5,332	12,248	12,192	29,772
	0	5,332	12,248	12,192	29,772

Lwfans Atgyweiriadau Mawr

Cynhwysir yng nghyfanswm y cyfraniadau a'r grantiau cyfalaf (£5,332 mil) y swm a ddyrannwyd ar gyfer atgyweiriadau mawr yn 2017/18 sef £5,065 mil (£5,050 mil yn 2016/17 hefyd). Caiff y swm a ddyrannwyd ar gyfer atgyweiriadau mawr ei gynnwys yng ngrantiau'r llywodraeth – llinell gyffredinol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Cafodd y grant hwn gan Lywodraeth Cymru ei ddefnyddio'n llawn yn 2017/18 i ariannu gwariant cyfalaf cymwys.

Derbyniadau Cyfalaf

Gwireddwyd derbyniadau cyfalaf gros gwerth £355 mil (£2,801 mil in 2016/17) drwy werthu anheddau, gwerthu tir, gwerthu perchnogaeth a rennid ac ad-dalu morgesi :-

	2018 £000	2017 £000
Anheddau'r cyngor	277	1,724
Sales Perchnogaeth a Renni	78	130
Gwerthu tir	0	947
	355	2,801

Dibrisiant

Darperir ar gyfer dibrisiant llinell syth ar bob ased ac iddo oes ddefnyddiol gyfyngedig, nad yw'n ased cyfredol yn y cyfrif refeniw tai, ac eithrio tir nad oes modd ei ddibrisio. Seilir y swm o £5,162 mil (£5,132 mil yn 2016/17) ar brisiadau mantolen net agoriadol 2017/18 (rhestr brisio namyn dibrisiant cronus) gan ragdybio nad oes dim gwerthoedd gweddilliol.

	2018 £000	2017 £000
Anheddau	5,056	5,030
Garejys	20	20
Peiriannau a chyfarpar	86	82
	5,162	5,132

Colledion oherwydd amhariadau a gwariant refeniw a gyllidir o gyfalaf dan statud

Cyfrifwyd cyfanswm addasiad amhariad Cyfrif Refeniw Tai (HRA) o £ 30,155 mil yn 2017/18 (£ 25,584 mil yn 2016/17). Ni chyfrifwyd unrhyw wariant refeniw a gyllidwyd gan gyfalaf o dan statud yn 2017/18 (£0 mil yn 2016/17).

NODIADAU AR DDATGANIAD INCWM A GWARIANT Y CYFRIF REFENIW TAI

5. CYFRAN CYFRIF REFENIW TAI O GYFRANIADAU I / O GEFN PENSIYAU

Mae cost budd-daliadau ymddeol yn cael ei gydnabod yng nghost net y gwasanaethau pan gânt eu hennill gan weithwyr, yn hytrach na phan fo'r gweithiwr yn eu derbyn fel pensiwn. Fodd bynnag, mae'r ffi y mae'n ofynnol i'r Cyfrif Refeniw Tai yn seiliedig ar gyfraniadau y cyflogwyr 'a wnaed yn ystod y flwyddyn, felly mae gwir gost budd-daliadau ymddeol yn cael ei ôl-dynnu yn y mudiad yn natganiad cronfeydd wrth gefn.

Mae'r trafodion Cyfrif Refeniw Tai yn y datganiad incwm a gwariant cynhwysfawr a'r mudiad yn natganiad cronfeydd wrth gefn yn ystod y flwyddyn fel a ganlyn: -

	2018		2017	
	£000	£000	£000	£000
Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr				
Dadansoddiad Gwariant Gwasanaeth -				
Cost gwasanaeth cyfredol	1,411		982	
Cwtogiadau / setliadau	0		37	
Gwariant Gweithredol Arall -		1,411		1,019
Costau gweinyddol	53		53	
Cyllido a Buddsoddi, Incwm a Gwariant		53		53
Gwariant llog net	521		551	
		521		551
Tâl Cyfrif Cyfanswm Refeniw Tai		1,985		1,623
 Symudiadau yn y Datganiad Cronfeydd wrth gefn				
Dadwneud taliadau net ar ddarpariaeth gwasanaethau ar gyfer budd-daliadau ymddeol yn unol â IAS 19		(1,985)		(1,623)
 Swm gwirioneddol a godwyd yn erbyn y Cyfrif Refeniw Tai cydbwyso ar gyfer pensiynau yn y flwyddyn:				
Cyfraniadau cyflogwyr sy'n daladwy i'r cynllun		1,288		1,230

DATGANIAD POLISIÂU CYFRIFO

Egwyddorion Cyffredinol

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn crynhoi trafodion y Cyngor ar gyfer blwyddyn ariannol 2017/18 a'i sefyllfa diwedd blwyddyn ar 31 Mawrth 2018. Mae gofyn i'r Cyngor baratoi Datganiad Cyfrifon Blynyddol gan Reoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014, y mae'r Rheoliadau hynny'n gofyn iddynt gael eu paratoi yn unol ag arferion cyfrifo priodol. Mae'r arferion hyn yn cynnwys y Cod Ymarfer ar Gyfrifo Awdurdod Lleol yn y Deyrnas Unedig 2017/18 yn bennaf (y Cod), a gefnogir gan y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS). Mae'r confensiwn cyfrifo a fabwysiadir yn y Datganiad Cyfrifon yn gost hanesyddol yn bennaf, wedi'i addasu gan ailbriso categorïau penodol o asedau ac offerynnau ariannol nad ydynt yn gyfredol.

Croniadau Incwm a Gwariant

Mae cyfrifon refeniw a chyfalaf y Cyngor yn cael eu paratoi ar sail cronïadau. Mae symiau wedi'u cynnwys yn y cyfrifon terfynol i wneud iawn am incwm neu wariant sydd i'w briodoli i flwyddyn y cyfrif ar gyfer nwyddau a dderbyniwyd neu waith a wnaed, ond nad yw taliad wedi'i dderbyn/ei wneud erbyn 31 Mawrth 2018. Pan gydnabyddwyd incwm a gwariant ond nad yw arian wedi ei dderbyn neu ei dalu, cofnodir dyledwr neu gredydwr am y swm perthnasol yn y Fantolen. Yn benodol:-

Cofnodir cyflenwadau fel gwariant pan maent yn cael eu defnyddio - lle ceir bwlch rhwng y dyddiad y derbynnir cyflenwadau a phryd y cânt eu defnyddio, cânt eu cario fel rhestr eiddo ar y Fantolen.

Costau Benthycia

Mae'r Cyngor wedi dewis mabwysiadu'r addasiad gan y Cod mewn perthynas ag IAS 23 sy'n caniatáu i gostau benthycia, mewn perthynas ag asedau cymwys, i gael eu nodi fel treuliau yn hytrach na chyfalaf. Felly, mae'r holl gostau benthycia yn cael eu cydnabod fel traul wrth iddynt godi.

Derbynnion Cyfalaf

Mae derbynnion cyfalaf yn codi o werthu asedau eiddo ac ad-dalu blaensymiau, a rhoddir cyfrif amdanynt ar sail cronïadau; caiff symiau nad ydynt yn fwy na £10 mil o unrhyw werthiant eu trin fel incwm refeniw, yn unol â rheoliadau cyfalaf. Mae balans derbynniadau sydd ddim wedi'i ddefnyddio at ddibenion ariannu cyfalaf wedi'i gynnwys yn y fantolen fel derbynniadau cyfalaf defnyddiadwy.

Cynllun Ymrwymiad i Leihau Carbon

Mae gofyn i'r Cyngor gymryd rhan yng Nghynllun Arbed Ynni yr Ymrwymiad Lleihau Carbon. Yn y cynllun ar hyn o bryd yn yr pedwerydd flwyddyn yr ail gam yn rhedeg o 1 Ebrill 2014 i 31 Mawrth 2019.

Mae'n ofynnol i'r Cyngor brynu ac ildio lwfansau, yn ôl-weithredol ar hyn o bryd, ar sail allyriadau h.y. y carbon deuocsid a gynhyrchir wrth ddefnyddio ynni. Wrth i garbon deuocsid gael ei allyrru (h.y. wrth ddefnyddio ynni), cydnabyddir ymrwymiad ar y Fantolen a thraul o fewn cost y llinell gwasanaethau o'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Bydd yr ymrwymiad yn cael ei ryddhau drwy ildio lwfansau. Caiff yr ymrwymiad ei fesur ar amcangyfrif gorau'r gwariant sy'n ofynnol i fodloni'r rhwymedigaeth, fel arfer ar bris cyfredol y farchnad o nifer y lwfansau gofynnol i fodloni'r ymrwymiad ar y dyddiad adrodd.

Arian Parod a Chywerthoedd Arian Parod

Mae arian yn cael ei gynrychioli gan arian parod mewn llaw ac adneuo'n gyda sefydliadau ariannol sy'n ad-daladwy heb gosb ar rybudd o ddim mwy na 24 awr. Mae cywerthoedd arian parod yn fuddsoddiadau hylifol iawn sy'n aeddfedu mewn tri mis neu lai o'r dyddiad caffael ac yn trosi'n hawdd i symiau hysbys o arian parod gyda risg ansylweddol o newid mewn gwerth.

Yn y Fantolen a'r Datganiad Llif Arian, mae arian parod a chywerthoedd arian parod yn cael eu dangos fel symiau net o orddrafftiau banc sy'n cael eu talu pan ofynnir amdanynt ac maent yn rhan annatod o reoli arian y Cyngor.

DATGANIAD POLISIÂU CYFRIFO

Codi taliadau ar Refeniw ar gyfer Asedau nad ydynt yn Gyfredol

Codir y symiau canlynol ar y Portffolios Gwasanaeth, i gofnodi'r gost o ddal asedau sefydlog yn ystod y flwyddyn:-

- Dibrisiad i'w briodoli i'r asedau a ddefnyddir gan y gwasanaeth perthnasol.
- Colledion ailbriso a lleihad yng ngwerth asedau a ddefnyddir gan y gwasanaeth lle nad oes unrhyw enillion cronedig yn y Gronfa Adbriso wrth gefn y gall y colledion gael eu dileu yn eu herbyn.
- Amorteiddio asedau sefydlog annirweddol i'w priodoli i'r gwasanaeth.
- Nid oes gofyn i'r Cyngor godi treth y cyngor i ariannu dibrisiad, ailbrisiad a cholledion lleihad yn y gwerth neu amorteiddio. Fodd bynnag, mae gofyn iddo roi cyfraniad ariannol o refeniw tuag at leihad yn ei ofyniad benthycy cyffredinol sy'n gyfystyr â swm a gyfrifir ar sail ddarvoudus a benderfynir gan y Cyngor yn unol â chanllaw statudol. Felly, caiff dibrisiad, ailbrisiad a cholledion lleihad yn y gwerth ac amorteiddio eu disodli gan gyfraniad ym Malans Cronfa'r Cyngor – Isafswm Darpariaeth Refeniw (MRP) drwy drafodyn addasu gyda'r Cyfrif Addasu Cyfalaf yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn, ar gyfer y gwahaniaeth rhwng y ddau.

Caiff MRP y Cyngor ei gyfrifo'n unol â Datganiad Polisi 2016/17 fel y cytunwyd gan y Cyngor yn Chwefror 2016, ac a gafodd ei ddiwygio wedi hynny ym Mehefin 2016, Chwefror 2017 a Mawrth 2018, cafodd ei bennu'n unol â Chanllaw Llywodraeth Cymru ar MRP. Polisi'r Cyngor yw codi'r isafswm darpariaeth refeniw:

- 2% o ddyled sy'n ddyledus ar gyfer y cyfrif refeniw tai
- 2% o ddyled cyllid y cyngor wedi'i osod 31 Mawrth 2016, ar wariant cyfalaf a wnaed cyn 1 Ebrill 2008 a gwariant cyfalaf wedi'i ariannu gan fenthycy â chymorth rhwng 1 Ebrill 2008 a 31 Mawrth 2016.
- Bydd gwariant cyfalaf a wnaed ar neu ar ôl 1 Ebrill 2008, a ariennir gan fenthycy darvoudus, a holl wariant cyfalaf a ariennir gan ddyledion yn y dyfodol, yn cael eu had-dalu'n seiliedig ar fywyd defnyddiol disgwylidig yr ased yn defnyddio rhandaliadau blynyddol cyfartal.

Yn ogystal, gall y Cyngor dalu neu ddisodli'r benthyciadau'n gynt na'r hyn a drefnwyd yn wreiddiol, fel rhan o'i strategaeth rheoli dyledion, yn dibynnu ar amodau marchnad cyffredinol, risg a budd ariannol. Mae dadansoddiad o'r MRP a godwyd am y flwyddyn wedi'i ddatgelu yn Nodyn 35.

Buddiannau Gweithwyr

Buddiannau'n daladwy yn ystod cyflogaeth

Buddion gweithwyr tymor byr yw'r rhai sy'n cael eu talu o fewn 12 mis o ddiwedd y flwyddyn. Maent yn cynnwys buddiannau fel cyflogau, gwyliau blynyddol â thâl a thâl absenoldeb oherwydd salwch ar gyfer gweithwyr presennol ac yn cael eu cydnabod fel traul am wasanaethau yn y flwyddyn y mae'r gweithiwr yn gwasanaethu'r Cyngor. Gwneir cronriad ar gyfer cost hawliau gwyliau (neu unrhyw ffurf o absenoldeb, e.e. amser hyblyg, amser mewn llaw) a enillir gan weithwyr ond heb eu cymryd cyn diwedd y flwyddyn, y gall gweithwyr eu dwyn ymlaen i'r flwyddyn ariannol nesaf. Gwneir y cronriad ar y cyfraddau cyflog a'u cymhwysu yn y flwyddyn gyfrifo ganlynol, sef y cyfnod y gall y gweithiwr gymryd y budd.

Caiff y cronriad ei godi ar yr Arian dros Ben neu Ddiffyg yn Narpariaeth y Gwasanaethau, (ond yna caiff ei wrthdroi drwy'r Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn) fel bod buddiannau gwyliau'n cael eu codi ar refeniw yn y flwyddyn ariannol y mae'r absenoldeb gwyliau'n digwydd.

DATGANIAD POLISIÂU CYFRIFO

Buddiannau Dod â Swydd i Ben

Mae Buddiannau Dod â Swydd i Ben yn symiau sy'n daladwy o ganlyniad i benderfyniad gan y Cyngor i derfynu cyflogaeth swyddog cyn y dyddiad ymddeol arferol neu benderfyniad swyddog i dderbyn diswyddo gwirfoddol. Maent yn cael eu codi ar sail croniadau pan nad oes modd i'r Cyngor bellach dynnu'r cynnig ar gyfer y buddiannau hynny neu pan fydd yr awdurdod yn cydnabod costau ar gyfer ailstrwythuro.

Pan fydd buddiannau dod â swydd i ben yn cynnwys codi pensiynau, mae darpariaethau statudol yn gofyn i falans Cronfa'r Cyngor gael ei godi gyda'r swm sy'n daladwy gan y Cyngor i'r gronfa bensiwn neu bensiynwr yn y flwyddyn, nid y swm a gyfrifir yn unol â safonau cyfrifo perthnasol. Yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn, mae angen dyraniadau i a gan y Gronfa Bensiynau Wrth Gefn i gael gwared ar ddebydau a chredydau tybiannol ar gyfer buddion pensiwn wrth ddod â swydd i ben, a'u disodli gyda debydau ar gyfer yr arian parod a delir i'r gronfa bensiynau a'r pensiynwyr ac unrhyw symiau o'r fath sy'n daladwy, ond heb eu talu, ar ddiwedd y flwyddyn.

Buddiannau ar ôl Cyflogaeth

Mae gweithwyr y Cyngor yn aelodau o ddau gynllun pensiwn ar wahân:-

- Y Cynllun Pensiwn Athrawon, a weinyddir gan Bensiynau Athrawon Capita neu ar ran yr Adran Addysg (DfE).
- Y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, Cronfa Bensiwn Clwyd (a weinyddir gan Gyngor Sir y Fflint).

Mae'r cynlluniau yn rhoi buddiannau diffiniedig i aelodau (cyfandaliadau ymddeol a phensiynau) a enillir wrth iddynt weithio i'r Cyngor.

Fodd bynnag, mae'r trefniadau ar gyfer cynllun yr athrawon yn golygu na all y rhwymedigaeth i'r buddiannau hyn gael eu pennu ar y Cyngor fel arfer. Felly, caiff y cynllun ei gyfrif fel pe bai'n gynllun cyfraniadau diffiniedig ac nid oes unrhyw ddyled ar gyfer taliadau buddiannau yn y dyfodol wedi'i nodi ar y Fantolen. Caiff llinell y Gwasanaethau Ieuenctid ac Addysg yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ei chodi gyda chyfraniadau'r gweithiwr sy'n daladwy i'r Pensiynau Athrawon yn y flwyddyn.

Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol

Caiff Cynllun y Llywodraeth Leol ei gyfrif fel cynllun buddiannau wedi'i ddiffinio:-

- Mae dyledion y gronfa bensiwn sydd i'w priodoli i'r Cyngor yn cael eu cynnwys yn y Fantolen ar sail actiwaraidd yn defnyddio dull gwiriad credyd cost actiwaraidd amcanol - asesiad o'r taliadau yn y dyfodol a fydd yn cael eu gwneud mewn perthynas â buddiannau ymddeol a enillwyd hyd yma gan gyflogaeth, yn seiliedig ar ragdybiaethau ynghylch cyfraddau marwolaeth, cyfraddau trosiant gweithwyr ac ati, a rhagamcanion enillion gweithwyr presennol.
- Mae dyledion yn cael eu gostwng i'w gwerth ar brisiau cyfredol yn defnyddio cyfradd sy'n seiliedig ar y gyfradd ddangosol ar fond corfforaethol ansawdd uchel.
- Mae asedau Cronfa Bensiwn Clwyd a briodolir i'r Cyngor yn cael eu cynnwys yn y Fantolen yn ôl eu gwerth teg.
- Mae'r newid yn y dyledion pensiwn net yn cael ei ddadansoddi fesul saith rhan:-
 - Cost gwasanaeth cyfredol – y cynnydd mewn rhwymedigaethau o ganlyniad i flynyddoedd o wasanaeth a enillir eleni - wedi'i ddyrannu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr i'r gwasanaethau roedd y gweithwyr yn gweithio iddynt.

DATGANIAD POLISIÂU CYFRIFO

- Cost gwasanaeth yn y gorffennol – y cynnydd mewn dyledion yn codi o benderfyniadau'r flwyddyn hon y mae eu heffeithiau yn ymwneud â blynyddoedd o wasanaeth a enillwyd yn ystod blynyddoedd blaenorol – wedi'i debydu i'r Arian Dros Ben neu'r Diffyg mewn Darparu Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o Corfforaethol a Portffolio Gwasanaeth Cyllid Canolog.
- Enillion neu golledion ar setliadau a chwtogiadau - canlyniad camau i ryddhau'r Cyngor o ddyledion neu ddigwyddiadau sy'n lleihau'r gwasanaeth a ragwelir yn y dyfodol neu groniad buddiannau gweithwyr – sydd wedi'u debydu neu eu credydu i'r Arian Dros Ben neu Ddiffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o Corfforaethol a Portffolio Gwasanaeth Cyllid Canolog.
- Llog net ar y dyledion buddiannau diffiniedig net – cost y llog net ar gyfer y Cyngor, y newid yn ystod y cyfnod sy'n codi o dreigl amser – a ddebydir i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Cyfrifir hyn fel llog ar ddyledion pensiwn gan dynnu'r llog ar asedau. Caiff gwerth y dyledion ei gyfrifo drwy ddisgowntio'r taliadau buddiannau a ddisgwyllir yn y dyfodol ar gyfer y cyfnod rhwng y dyddiad talu disgwyliedig a'r dyddiad y pennir eu gwerth. Y llog ar asedau yw'r llog ar asedau sy'n cael eu dal ar ddechrau'r cyfnod a'r llif arian sy'n digwydd yn ystod y cyfnod, a gyfrifir gan ddefnyddio'r gyfradd ostyngol ar ddechrau'r flwyddyn.
- Costau gweinyddu – nid yw costau rhedeg y gronfa a briodolir i'r Cyngor yn cynnwys costau rheoli buddsoddiadau – a ddebydir i'r llinell Gwariant Gweithredu Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.
- Adenillion ar asedau cynlluniau - ac eithrio symiau a gynhwyswyd mewn llog net ar y ddyled buddiannau diffiniedig net - tâl i'r Gronfa Bensiynau.
- Enillion a cholledion actiwaraidd – newidiadau yn y rhwymedigaeth pensiynau net sy'n codi oherwydd nad ydyw digwyddiadau wedi cyd-daro â rhagdybiaethau a wnaed yn y prisiad actiwaraidd diwethaf neu oherwydd bod yr actiwariaid wedi diweddarau eu rhagdybiaethau - wedi'u codi i'r Gronfa Bensiwn Wrth Gefn.
- Cyfraniadau wedi'u talu i Gronfa Bensiwn Clwyd – arian parod wedi'i dalu fel cyfraniadau gweithiwr i'r gronfa bensiwn i setlo dyledion; ni chyfrifir am hyn fel traul.

Mewn perthynas â buddiannau ymddeol, mae darpariaethau statudol yn gofyn i Falans Cronfa'r Cyngor/ Cyfrif Refeniw Tai gael ei godi gyda'r swm sy'n daladwy gan y Cyngor i'r gronfa bensiwn neu yn uniongyrchol i bensiwnwyr yn ystod y flwyddyn, nid y swm a gyfrifir yn unol â safonau cyfrifo perthnasol.

Yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn, mae hyn yn golygu bod dyraniadau i a gan y Gronfa Bensiynau Wrth Gefn i gael gwared ar ddebydau a chredydau tybiannol ar gyfer buddiannau ymddeol a'u disodli gyda debydau ar gyfer yr arian parod a delir i'r gronfa bensiynau a phensiwnwyr ac unrhyw symiau o'r fath sy'n daladwy, ond heb eu talu, ddiwedd y flwyddyn. Mae'r balans negyddol sy'n codi ar y Gronfa Bensiynau wrth Gefn, felly'n mesur yr effaith fuddiol ar Gronfa'r Cyngor/Cyfrif Refeniw Tai sydd angen cyfrif am fuddiannau ymddeol ar sail llifoedd arian yn hytrach, na buddiannau a enillir gan weithwyr.

Buddiannau â Disgresiwn

Mae gan y Cyngor bwerau cyfyngedig i ddyfarnu buddiannau ymddeol yn ôl disgresiwn, mewn achosion o ymddeoliadau cynnar. Mae rhwymedigaethau yr amcangyfrifir iddynt godi o ganlyniad i roi dyfarniad i unrhyw aelod o staff (gan gynnwys athrawon), yn cael eu cronni yn ystod blwyddyn y penderfyniad i wneud y dyfarniad, ac yn cael ei gyfrif drwy ddefnyddio'r un polisiau ag sy'n gymwys i'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol.

Digwyddiadau Ar ôl y Cyfnod Adrodd

Digwyddiadau ar ôl dyddiad y Fantolen yw'r digwyddiadau hynny, boed ffafriol neu anffafriol, sy'n digwydd rhwng diwedd y cyfnod rhoi gwybod a'r dyddiad yr awdurdodir cyhoeddi'r Datganiad Cyfrifon. Gellir nodi dau fath o ddigwyddiad:-

DATGANIAD POLISIÂU CYFRIFO

- Y rhai hynny sy'n darparu tystiolaeth amodau a fodolodd ar ddiwedd y cyfnod adrodd – mae'r Datganiad Cyfrifon yn cael ei addasu i adlewyrchu digwyddiadau o'r fath.
- Y rhai hynny sy'n dangos amodau a gododd ar ôl y cyfnod adrodd - nid yw'r Datganiad Cyfrifon yn cael ei addasu i adlewyrchu digwyddiadau o'r fath, ond lle byddai categori o ddigwyddiadau yn cael effaith faterol, gwneir datgeliad yn nodiadau'r natur o ddigwyddiadau a'u heffaith ariannol fel y cawsant eu hamcangyfrif.

Mesur Gwerth Teg

Mae'r Cyngor yn mesur rhai o'i asedau nad ydynt yn ariannol megis asedau dros ben ac eiddo buddsoddi a rhai offerynnau ariannol am werth teg ar bob dyddiad adrodd. Gwerth teg yw'r pris a fyddai'n cael ei dderbyn wrth werthu ased neu a fyddai'n cael ei dalu i drosglwyddo atebolrwydd mewn trafodiad trefnus rhwng cyfranogwyr y farchnad ar y dyddiad mesur. Tybir fod:

- Trafodion yn digwydd yn y brif farchnad, neu'r farchnad fwyaf manteisiol
- Prisiau'n cael eu gosod gan gyfranogwyr y farchnad sy'n gweithredu er eu lles economaidd gorau
- Asedau nad ydynt yn ariannol yn cael eu defnyddio am eu defnydd uchaf a gorau i'r prynwr a'r gwerthwr

Mae'r Cyngor yn defnyddio technegau prisio sy'n briodol o dan yr amgylchiadau ac sydd â data digonol ar eu cyfer, gan gynyddu'r defnydd a wneir o fewnbynnau gweladwy perthnasol a lleihau'r defnydd o fewnbynnau anweladwy.

Mae'r mewnbynnau i'r technegau prisio o ran asedau a dyledion lle mae'r gwerth teg yn cael ei fesur neu ei ddatgan yn natganiadau ariannol y Cyngor yn cael eu categorioedd yn yr hierarchaeth gwerth teg, fel a ganlyn:-

- Mewnbynnau Lefel 1 – dyfynbrisiau (heb eu haddasu) mewn marchnadoedd gweithredol ar gyfer asedau neu ddyledion sy'n union yr un fath y gall y Cyngor gael mynediad atynt ar y dyddiad mesur
- Mewnbynnau Lefel 2 – mewnbynnau heblaw am y dyfynbrisiau a gynhwysir yn Lefel 1 sy'n weladwy ar gyfer yr ased neu'r ddyled, naill ai'n uniongyrchol neu'n anuniongyrchol
- Mewnbynnau Lefel 3 – mewnbynnau anweladwy ar gyfer yr ased neu'r ddyled

Offerynnau Ariannol

Offeryn ariannol yw contract sy'n peri ased ariannol gan un endid a dyled ariannol neu offeryn ecwiti gan endid arall. Nid yw trafodion digyfnwid, megis y rheiny sy'n ymwneud â threthi a grantiau llywodraeth, yn ennyn offerynnau ariannol.

Dyledion Ariannol

Mae dyled ariannol yn rhwymedigaeth i drosglwyddo buddiannau economaidd a reolir gan y Cyngor a gall rhwymedigaeth dan contract i ddarparu arian neu asedau ariannol gydag endid arall sydd o bosibl yn anffafriol i'r Cyngor adlewyrchu hynny.

Cydnabyddir rhwymedigaethau ariannol ar y Fantolen pan fo'r Cyngor yn rhan o ddarpariaethau contract offeryn ariannol, ac wedi'u mesur yn y lle cyntaf ar werth teg ac yn cael eu cario ar gost wedi'u hamorteiddio. Mae taliadau blynyddol i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, ar gyfer y llog sy'n daladwy, yn seiliedig ar swm cario'r rhwymedigaeth, wedi'i luosi gan y gyfradd log effeithiol ar gyfer yr offeryn. Mae hyn yn golygu mai'r swm a gyflwynir yn y Fantolen yw'r prif swm sy'n ad-daladwy (ynghyd â llog cronodig) a'r llog a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yw'r swm sy'n daladwy yn y flwyddyn yn ôl y cytundeb benthyciad.

Mae'r enillion a cholledion ar adbrynu neu setlo benthyciadau yn gynnar yn cael eu credydu a'u debydu i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn Natganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn y flwyddyn adbrynu/setliad. Fodd bynnag, lle mae adbrynu'n digwydd fel rhan o ailstrwythuro'r portffolio benthyciadau sy'n

DATGANIAD POLISIÂU CYFRIFO

cynnwys addasu neu gyfnewid offerynnau sy'n bodoli eisoes, mae'r premiwm neu'r disgownt yn cael ei dynnu neu ei ychwanegu yn ôl eu trefn o gost wedi'i amorteiddio'r benthyciad newydd neu'n un wedi'i addasu, ac mae'r ysgrifennu i lawr i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn cael ei ledaenu dros oes y benthyciad drwy addasu'r gyfradd log effeithiol.

Pan godir premiymau neu ddisgowntiau ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, mae rheoliadau yn caniatáu i'r effaith ar Falans Cronfa'r Cyngor gael ei ledaenu dros y blynyddoedd i ddod. Mae gan y Cyngor bolisi o ledaenu'r enillion neu'r golled dros y tymor a oedd yn weddill ar y benthyciad yn erbyn y premiwm a oedd yn daladwy neu'r disgownt yn dderbyniadwy pan gafodd ei ad-dalu. Mae'r cysoniad o'r symiau a godwyd ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr i'r gost net sy'n ofynnol yn erbyn Balans Cronfa'r Cyngor yn cael ei reoli gan drosglwyddiad i neu o'r Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol yn y Datganiad o'r Symudiad yn y Cronfeydd Wrth Gefn.

Asedau Ariannol

Ased ariannol yw hawl i fuddiannau economaidd yn y dyfodol a reolir gan y Cyngor a gynrychiolir gan arian neu offerynnau eraill neu rwymedigaeth dan gcontract i dderbyn arian neu ased ariannol arall.

Caiff asedau ariannol eu dosbarthu i ddau fath:-

- Benthyciadau a symiau derbyniadwy – asedau gyda thaliadau sy'n sefydlog neu wedi'u penderfynu, ond nad ydynt yn cael eu dyfynnu mewn marchnad weithredol.
- Asedau ar gael i'w gwerthu - asedau sydd â phris y farchnad a/neu sydd heb daliadau sefydlog neu daliadau y gellir eu pennu.

Benthyciadau a Symiau Derbyniadwy:

Cydnabyddir benthyciadau a symiau derbyniadwy ar y Fantolen pan fo'r Cyngor yn rhan o ddarpariaethau contract offeryn ariannol, ac wedi'u mesur yn y lle cyntaf ar werth teg. Maent yn cael eu mesur wedyn ar eu cost wedi'i hamorteiddio.

Mae credydau blynyddol i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, ar gyfer y llog sy'n daladwy, yn seiliedig ar swm cario'r ased, wedi'i luosi gan y gyfradd log effeithiol ar gyfer yr offeryn ariannol. Mae hyn yn golygu mai'r swm a gyflwynir yn y Fantolen yw'r prif swm sy'n ddyledus ac yn dderbyniadwy (ynghyd â llog cronedig), a'r llog sydd wedi'i gredyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yw'r swm a dderbynnir ar gyfer y flwyddyn, fel y nodir yn y cytundeb benthyciad.

Asedau ar gael i'w Gwerthu:

Cydnabyddir asedau sydd ar gael i'w gwerthu ar y Fantolen pan fo'r Cyngor yn rhan o ddarpariaethau contract offeryn ariannol, a mesurir hwy yn y lle cyntaf ar werth teg.

Pan fo gan yr ased daliadau sefydlog neu y gellir eu pennu, mae credydau blynyddol i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar gyfer y llog sy'n daladwy, yn seiliedig ar gost wedi'i amorteiddio'r ased, wedi'i luosi gan y gyfradd log effeithiol ar gyfer yr offeryn.

Lle nad oes unrhyw daliad sefydlog neu y gellir ei bennu, caiff incwm (e.e. difidendau) ei gredydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr pan ddaw'n dderbyniadwy gan y Cyngor.

Cedwir yr asedau yn y Fantolen yn ôl eu gwerth teg. Mae gwerthoedd wedi'u seilio ar yr egwyddorion canlynol:-

- Offerynnau gyda phrisiau marchnad a ddyfynnwyd - pris y farchnad
- Offerynnau eraill gyda thaliadau sefydlog a thaliadau y gellir eu pennu / dadansoddiad llif arian gostyngol

DATGANIAD POLISI'AU CYFRIFO

- Cyfranddaliadau ecwiti heb brisiau dyfynedig y farchnad - asesiad annibynnol o werth y cwmni.

Cydbwysir newidiadau mewn gwerth teg gan gofnod yn y Gronfa Wrth Gefn Asedau ar Gael i'w Gwerthu a chydabyddir enillion/colledion yn yr Arian Dros Ben neu Ddiffyg ar Adbriso Asedau ar gael i'w Gwerthu.

Yr eithriad i hyn yw achosion lle gwelir lleihad mewn colledion - caiff y rhain eu debydu i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, ynghyd ag unrhyw enillion/colled net ar gyfer yr ased a gronwyd yn y Gronfa Wrth Gefn Asedau ar gael i'w Gwerthu.

Pan mae gwerth asedau wedi lleihau, oherwydd y tebygolrwydd sy'n codi o ddigwyddiad yn y gorffennol na fydd taliadau sy'n ddyledus dan gytundeb yn cael eu gwneud (taliadau sefydlog neu y gellir eu pennu) neu pan fydd y gwerth teg yn is na'r gost, mae'r ased yn cael ei ysgrifennu i lawr a thâl yn cael ei godi ar y llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Os oes gan yr ased daliadau gosodedig neu fesuradwy, mae colled yr amhariad yn cael ei fesur fel y gwahaniaeth rhwng y swm cario a gwerth presennol y llif arian diwygiedig yn y dyfodol wedi'i ddisgowntio ar gyfradd llog gwreiddiol yr ased. Fel arall caiff colled yr amhariad ei fesur fel unrhyw ddiffyg gwerth teg yn erbyn cost caffael yr offeryn (net unrhyw brif ad-daliad ac amorteiddiad).

Mae unrhyw enillion neu golledion sy'n codi o beidio â chydabod yr ased yn cael eu credydu neu ddebydu i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, ynghyd ag unrhyw enillion neu golledion cronedig a gydnabuwyd yn flaenorol yn y Gronfa Wrth Gefn Ar Gael i'w Werthu. Os na ellir mesur gwerth teg yn ddibynadwy, caiff yr offeryn ei gario am gost is nag unrhyw golledion o amhariad.

Grantiau Llywodraeth a Chyfraniadau

Os ydynt yn cael eu talu fel ernes, mewn rhandaliadau neu fel ôl-ddyledion, cydnabyddir grantiau'r llywodraeth a chyfraniadau trydydd parti a rhoddion yn ddyledus i'r Cyngor pan mae sicrwydd rhesymol:-

- Bydd y Cyngor yn cydymffurfio â'r amodau sydd wedi'u hatodi i'r taliadau, a
- Derbynnir y grant neu'r cyfraniadau.

Nid yw'r symiau sy'n cael eu cydnabod yn ddyledus i'r Cyngor yn cael eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hyd nes bydd yr amodau sydd ynghlwm wrth y grant neu'r cyfraniad wedi'u bodloni. Mae'r amodau yn amodiad sy'n nodi bod yn rhaid i'r buddion economaidd yn y dyfodol neu'r potensial am wasanaeth yn defnyddio'r grant neu'r cyfraniad gael eu gwireddu gan y derbynnydd fel y nodir, neu bydd yn rhaid dychwelyd y grant/cyfraniad yn ôl i'r trosglwyddwr.

Mae arian a roddwyd fel blaendal fel grantiau a chyfraniadau lle nad yw'r amodau wedi'u bodloni yn cael eu cario yn y Fantolen fel credydwr (Derbyniadau Grantiau Ymlaen Llaw).

Pan fo'r amodau wedi'u bodloni, mae'r grant neu'r cyfraniad yn cael ei gredydu i'r llinell gwasanaeth berthnasol (grantiau referniw a chyfraniadau y gellir eu priodoli), neu Drethiant ac Incwm Grant nad ydyw'n Benodol (grantiau referniw heb eu neilltuo a phob grant cyfalaf) yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Lle credydir grantiau cyfalaf i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, cânt eu gwrthdroi o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn. Lle nad yw'r grant wedi'i ddefnyddio eto i ariannu gwariant cyfalaf, caiff ei bostio i Gronfa Wrth Gefn Grantiau Cyfalaf Heb eu Cymhwyso. Lle bydd wedi'i gymhwyso, caiff ei bostio i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf. Trosglwyddir symiau yng Nghronfa Wrth Gefn Grantiau Cyfalaf Heb eu Cymhwyso i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf unwaith y byddant wedi'u defnyddio i ariannu gwariant cyfalaf.

DATGANIAD POLISI'AU CYFRIFO

Asedau Treftadaeth

Asedau treftadaeth yw'r asedau hynny y mae'r Cyngor yn bwriadu eu cadw mewn ymddiriedolaeth ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol oherwydd eu cysylltiadau diwylliannol, amgylcheddol neu hanesyddol. Mae'r asedau hyn yn cynnwys adeiladau hanesyddol, casgliadau archifau (swyddfa cofnodion) a chasgliadau amgueddfeydd.

Adeiladau Hanesyddol:-

Mae adeiladau hanesyddol y Cyngor wedi'u lleoli yn bennaf ym Marc Treftadaeth Dyffryn Maes Glas. Mae adeiladau hanesyddol yn cael eu dosbarthu fel rhai gweithredol neu anweithredol.

Gweithredol

Os yw adeilad, yn ogystal â chael ei ddal am nodweddion treftadaeth, yn cael ei ddefnyddio ar gyfer gweithgareddau eraill neu i ddarparu gwasanaethau eraill; yna mae'n cael ei brisio yn yr un modd ag adeiladau eraill o'r math hwnnw ac yn cael ei nodi'n ased gweithredol.

Anweithredol

Os yw adeilad yn cael ei ddal oherwydd ei nodweddion treftadaeth yn unig; yna mae'n cael ei brisio yn unol â FRS 30 (Asedau Treftadaeth). Rhoddwyd ystyriaeth i gategori a gwerth yr asedau hyn ar sail eu defnydd presennol ac unrhyw ddefnydd arall posibl. Nid yw'r rhan fwyaf o'r rhain yn gofyn am werth marchnad ac o ystyried eu natur ni ellir rhoi gwerth o'r fath arnynt ar sail costau adnewyddu; oherwydd hynny, lle cedwir cofnodion, ystyrir eu prisio ar sail cost hanesyddol. Wrth gyfrifo'r asedau hyn, cydnabyddir y caffaelwyd y rhan fwyaf ohonynt cyn dyddiad bodolaeth yr awdurdod gweinyddol cyfredol (h.y. cyn ad-drefnu'r Llywodraeth Leol yn 1996) ac felly mae hynny yn atal casglu gwybodaeth gywir ynghylch costau hanesyddol at ddibenion cyfrifo.

Casgliadau:-

Archifau'r Sir

Mae'r archifau, sy'n amrywio o un darn o bapur i filoedd o ddogfennau, yn cael eu cadw dan amrywiaeth o dermau, y rhai mwyaf cyffredin yw adnau (benthyciad tymor hir), rhodd neu bryniant.

Mae'r rhan fwyaf o archifau yn cael eu cadw ar adnau. Nid oes ymgais wedi'i wneud at bennu gwerth arian parod neu yswiriant i'r dreftadaeth hanesyddol a diwylliannol unigryw. Fodd bynnag, lle mae'r archifau wedi cael eu prynu, efallai bod cofnodion ynglŷn â'u gwerth ar y diwrnod y prynwyd nhw ar gael. Byddai prisio holl asedau yn cymryd cryn dipyn o amser, adnoddau ac arian, ac ni fyddai unrhyw werth marchnad a roddir ar asedau hyn yn adlewyrchiad cywir o werth yr asedau i dreftadaeth y Sir, h.y. ni fyddai modd disodli neu ailadeiladu'r ased pe bai'n cael ei gollu. O ganlyniad, nid yw'r Cyngor yn cydnabod yr asedau hyn ar y Fantolen.

Mae nifer fechan o eitemau yn arteffactau yn hytrach na deunydd dogfennol sy'n ffurfio mwyafrif helaeth y daliadau, ac fel y cyfryw yn eithriadau. Mae'r Cyngor yn ystyried ei fod yn briodol i yswirio'r arteffactau er nad yw'n berchen arnynt; eu gwerth yswirio hanesyddol yw £174,415 ac ni ystyrir yr eitemau at ddibenion adrodd/datgelu.

Amgueddfa'r Sir

Mae casgliad amgueddfa'r Sir yn cynnwys oddeutu 6,800 o eitemau neu grwpiau o eitemau. O'r rhain mae oddeutu 260 yn cael eu harddangos yn Amgueddfa'r Wyddgrug, 200 yn Amgueddfa Bwcle a grŵp o oddeutu 580 o eitemau ar fenthyg i Ymddiriedolaeth Dyffryn Maes Glas. Mae'r gweddill mewn storfa oddi ar y safle. Mae'r mwyafrif helaeth o eitemau'r casgliad wedi'u rhoi. Ni all y mwyafrif helaeth o'r casgliad gael ei brisio oherwydd ei natur amrywiol ac unigryw. Mae dulliau prisio confensiynol yn annibynadwy ac nid oes manteision i geisio rhoi gwerth ar yr eitemau - byddai ceisio rhoi gwerth arnynt yn costio mwy. Fel gyda chasgliad Archifau'r Sir, nid yw'r Cyngor yn cydnabod yr asedau hyn ar y Fantolen.

DATGANIAD POLISI'AU CYFRIFO

Asedau Anniriaethol

Mae asedau anniriaethol yn asedau nad ydynt yn ariannol ac yn asedau heb sylwedd ffisegol. Mae gwariant ar asedau anniriaethol yn cael ei gyfalafu os disgwylir y bydd buddiannau economaidd yn y dyfodol neu botensial am wasanaeth yn cael ei ddarparu i'r Cyngor ac os oes modd mesur cost yr ased yn ddibynadwy.

Gall gwariant datblygu, neu drwyddedau meddalwedd a brynwyd, fodloni'r diffiniad o ased pan fydd mynediad at y buddion economaidd yn y dyfodol yn cael ei reoli gan y Cyngor, naill ai drwy ddalffa neu warchodaeth gyfreithiol; yn yr achosion hyn, ni fydd lefel gwariant de minimis o £20 mil (ni fydd gofynion cyfrifo cyfalaf yn berthnasol i symiau is) wedi'i phennu.

Caiff asedau anniriaethol eu cario ar gost wedi'i hamorteiddio. Mae swm dibrisiedig ased anniriaethol yn cael ei amorteiddio dros ei oes ddefnyddiol i linellau gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Mae amorteiddio yn cychwyn yn y flwyddyn lawn gyntaf yn dilyn caffael/ychwanegiad.

Yr oes ddefnyddiol a ddefnyddir ar gyfer amorteiddio yw:-

	Blynyddoedd
Trwyddedau Meddalwedd	5
Gwariant datblygu	7

Os yw gwariant ar asedau anniriaethol yn gymwys fel gwariant cyfalaf at ddibenion statudol, ni chaniateir i gostau amorteiddio gael effaith ar Falans Cronfa'r Cyngor, a gan hynny maent yn cael eu tynnu'n ôl o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn a'u rhoi yn y Cyfrif Addasiadau Cyfalaf.

Taliadau Llog

Mae llog allanol sy'n daladwy yn cael ei godi ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, ynghyd ag amorteiddiad yr enillion a'r colledion ar ail-brynu neu setliad cynnar benthyciadau a gariwyd ymlaen yn y Fantolen.

Rhestr

Mae rhestrau wedi'u cynnwys yn y fantolen ar lefel isaf y gost neu'r gwerth net gwireddadwy. Mae cost pob rhestr eiddo yn cael ei fesur mewn ffordd wahanol; y mesuriadau a ddefnyddir mewn perthynas â phrif restrau eiddo'r Cyngor yw:-

• Depo Helygain (cynnal a chadw Priffyrdd a halen craig)	Cyfartaledd pwysau
• Depo Alltami (Tiroedd a chynnal a chadw cerbydau a halen craig)	Cyfartaledd pwysau
• Depo Alltami (tanwydd fflyd)	Cyntaf i mewn, cyntaf allan
• Depo Canton (Cynnal a chadw adeiladau)	Cyntaf i mewn, cyntaf allan

Mae'r holl stoc arall yn cael ei fesur yn seiliedig ar eu cost.

Buddsoddiadau

Dangosir y buddsoddiadau yn y fantolen yn ôl gwerth teg (gwerth y farchnad) ar gyfer pob dosbarth o offeryn ariannol.

Mae adneuoedd a buddsoddiadau tymor byr yn cael eu cynnwys efo arian parod a chywerthoedd arian parod, yn hytrach na buddsoddiadau tymor byr, os ydynt yn aeddfedu o fewn 3 mis o ddyddiad eu caffael, dan IAS 7.

DATGANIAD POLISI'AU CYFRIFO

Eiddo Buddsoddi

Eiddo buddsoddi yw'r rhai hynny a ddefnyddir ar gyfer ennill rhent a/neu adbrisiant cyfalaf yn unig. Nid yw'n cwrdd â'r diffiniad os defnyddir yr eiddo mewn unrhyw ffordd i hwyluso darpariaeth gwasanaethau neu gynhyrchu nwyddau neu os yw wedi'i ddal i'w werthu.

Caiff eiddo buddsoddi ei fesur i ddechrau yn ôl y gost ac yn ôl gwerth teg ar ôl hynny, sef y pris a fyddai wedi cael ei dderbyn i werthu ased felly mewn trafodiad trefnus rhwng cyfranogwyr y farchnad ar y dyddiad mesur. Fel ased nad yw'n ariannol mae eiddo buddsoddi yn cael ei fesur ar y defnydd uchaf a gorau.

Ni chaiff eiddo eu dibrisio ond fe'u hadbrisir yn flynyddol yn ôl amgylchiadau'r farchnad ar ddiwedd y flwyddyn. Mae enillion neu golledion yn cael eu postio i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Mae'r un driniaeth yn berthnasol i enillion a cholledion ar waredu.

Fodd bynnag, nid yw'r trefniadau statudol yn caniatáu i enillion a cholledion ailbriso a gwaredu gael effaith ar Falans Cronfa'r Cyngor. Felly caiff enillion a cholledion eu gwrthdroi allan o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad o Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn a'u postio i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf (ac ar gyfer unrhyw dderbyniadau gwerthiant dros £10 mil, i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn).

Mae rhent a dderbynnir mewn perthynas ag eiddo buddsoddi yn cael ei gredydu i'r llinell Incwm Ariannu a Buddsoddi ac yn arwain at gynnydd ym Malans Cronfa'r Cyngor.

Cyd-bwyllgorau

Mae'r Cyngor yn cydnabod ar y Fantolen yr asedau y mae'n eu rheoli a'r rhwymedigaethau sy'n dod o weithgaredd unrhyw wasanaeth a ddarperir ar y cyd â phartïon eraill. Mae'n adlewyrchu ei wariant a chyfran yr incwm y mae'n ei ennill o hynny yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Prydlesau

Prydlesau Ariannol

Er mwyn i brydles fod yn brydles ariannol, mae'n rhaid i'r Cyngor gario bron y cyfan o'r risgiau a'r gwobrau a ddaw yn sgil perchnogaeth. Ceir pum sefyllfa y gall, yn unigol neu gyda'i gilydd, arwain at brydles ariannol. Sef:

- perchnogaeth yr ased yn cael ei throsglwyddo i'r prydlesai cyn diwedd cyfnod y brydles
- y prydlesai yn cael cynnig prynu'r ased am bris y disgwylir iddo fod yn is na'r gwerth teg er mwyn sicrhau y byddai'r cynnig yn cael ei dderbyn
- cyfnod y brydles ar gyfer y rhan fwyaf o oes economaidd yr ased
- gwerth presennol yr isafswm taliadau prydles yn cyfateb i o leiaf bron y cyfan o werth teg yr ased ar brydles (mae'r Cyngor wedi penderfynu bod 'bron y cyfan' yn cyfateb i 90%, yn ôl cyngor eu hymgynghorwyr prydles annibynnol), a
- ased a brydesir yn ased o natur arbenigol a dim ond y prydlesai sy'n gallu ei ddefnyddio heb wneud addasiadau mawr.

Lle bo bron y cyfan o risgiau a gwobrau perchenogaeth ased ar brydles yn cael eu cario gan y Cyngor, caiff yr ased ei gofnodi fel eiddo, peiriant neu offer a chydabyddir y ddyled gyfatebol.

Mae'r gwerth y mae'r ddau yn cael eu cydnabod yn is na gwerth teg yr ased neu werth presennol yr isafswm taliadau prydles, wedi'u gostwng yn defnyddio cyfradd llog sy'n berthnasol i'r les. Mae'r gyfradd llog perthnasol yn cynhyrchu cyfradd llog gyfnodol gyson ar y ddyled sy'n weddill.

DATGANIAD POLISIÀU CYFRIFO

Mae'r eiddo, y peiriannau neu'r offer a gaffaelwyd dan brydlesau cyllid yn cael eu dibrisio dros oes yr ased yn unol â'r polisi cyfrifo dibrisiant. Mae'r ased a'r ddyled yn cael eu cydnabod ar ddechrau'r brydles, ac yn cael eu dad-gydnabod pan fydd y ddyled yn cael ei rhyddhau, canslo neu ddibennu.

Mae'r rhent blynyddol yn cael ei rannu rhwng ad-dalu'r ddyled a chostau ariannol. Mae costau ariannol blynyddol yn cael eu cyfrifo yn defnyddio'r gyfradd llog sy'n berthnasol i'r ddyled sy'n weddill.

Prydlesau Gweithredu

Mae prydlesau nad ydynt yn bodloni diffiniad prydlesau ariannol yn cael eu cyfrif fel prydlesau gweithredu. Mae rhenti prydlesau gweithredu yn cael eu codi ar gyfrifon refeniw, ar sail croniadau, ar sail llinell syth dros gyfnod y brydles.

Mar prydlesau eiddo yn cael eu dosbarthu a'u cyfrifo fel prydlesau tir ac adeiladau unigol.

Addasiadau Cyfnodau Blaenorol, Newidiadau mewn Polisiâu Cyfrifo ac Amcangyfrifon a Gwallau

Gall addasiadau cyfnodau blaenorol godi o ganlyniad i newid mewn polisiâu cyfrifo neu i gywiro gwall materol. Caiff newidiadau mewn amcangyfrifon cyfrifo eu cyfrif yn y dyfodol, h.y. yn y blynyddoedd presennol a'r dyfodol y mae'r newid yn effeithio arnynt ac nid ydynt yn arwain at addasiad cyfnod blaenorol.

Ni wneir newidiadau i bolisiâu cyfrifo oni bai bo angen drwy arferion cyfrifo cywir neu pan fo'r newid yn darparu gwybodaeth fwy dibynadwy neu berthnasol am effaith trafodion, digwyddiadau eraill ac amodau ar sefyllfa ariannol neu berfformiad ariannol y Cyngor. Pan gaiff newid ei wneud, caiff ei wneud yn ôl-weithredol (oni nodir yn wahanol) drwy addasu balansau agoriadol a symiau cymharol ar gyfer y cyfnod blaenorol fel pe bai'r polisi newydd wedi'i ddefnyddio bob amser.

Caiff gwallau materol yn ffigurau'r cyfnod blaenorol eu cywiro'n ôl-weithredol drwy addasu balansau agoriadol a symiau cymharol ar gyfer y cyfnod blaenorol.

Eiddo, Peiriannau ac Offer

Caiff asedau sydd â sylwedd ffisegol ac y'u cedwir i'w defnyddio i gynhyrchu neu gyflenwi nwyddau neu wasanaethau, i'w rhentu i eraill, neu at ddibenion gweinyddol ac y disgwylir iddynt gael eu defnyddio yn ystod mwy nag un flwyddyn ariannol eu dosbarthu fel Eiddo, Peiriannau ac Offer.

Cydnabyddiaeth

Caiff gwariant ar gaffael, creu neu wella Eiddo, Peiriannau ac Offer, a dybir sy'n gwella gwerth ased, ei gyfalafu ar sail croniadau, cyn belled â'i bod yn debygol y bydd manteision economaidd neu botensial y gwasanaeth yn y dyfodol sy'n gysylltiedig â'r eitem yn llifo i'r Cyngor ac y gellir mesur cost yr eitem mewn modd dibynadwy. Caiff asedau o'r fath eu hadbriso yn ystod y flwyddyn a'u gwerth yn cael ei leihau neu ei ailbriso fel y bo'n briodol i sicrhau eu bod yn cael eu cynnal dan y gwerth cario cywir.

Caiff gwariant sy'n cynnal potensial ased i ddarparu buddion economaidd neu botensial gwasanaeth yn y dyfodol ond nad yw'n ychwanegu ato (h.y. trwsio a chynnal a chadw) ei gyfalafu yn y lle cyntaf, ond wedi hynny gan nam ar y swm cyfatebol. Mae lefel gwariant de minimis o £20 mil (ni fydd gofynion cyfrifo cyfalaf yn berthnasol i symiau is) wedi'i phennu.

DATGANIAD POLISI'AU CYFRIFO

Mesuriad

Caiff asedau eu mesur yn ôl cost i ddechrau, gan gynnwys:-

- Pris prynu
- Unrhyw gost a briodolir i ddod â'r ased i'r lleoliad a'r cyflwr angenrheidiol er mwyn gallu gweithredu yn y modd y mae'r rheolwyr yn ei fwriadu.
- Amcangyfrif cychwynnol costau datgymalu a symud yr eitem ac adfer y safle y mae wedi'i leoli arno.

Yna caiff asedau eu cario yn y Fantolen yn defnyddio'r seiliau mesur canlynol:-

- Anheddau'r Cyngor - gwerth teg, a bennir yn defnyddio gwerth defnydd presennol ar gyfer tai cymdeithasol (gwerth defnydd presennol - Tai Cymdeithasol).
- Asedau Isadeiledd - cost hanesyddol dibrisiedig.
- Cerbydau, peiriannau, dodrefn ac offer - cost hanesyddol dibrisiedig.
- Pob ased gweithredu arall – gwerth teg, a bennir fel y swm a delir am yr ased yn ei ddefnydd presennol (gwerth defnydd presennol).
- Asedau cymunedol - cost hanesyddol ac nid cost dibrisiedig.
- Asedau dros ben - Mae mesur gwerth presennol yn seiliedig ar werth teg, amcangyfrifir y bydd defnydd mwyaf a gorau o safbwynt participant farchnad.
- Asedau sy'n cael eu hadeiladu - cost hanesyddol.

Pan nad oes tystiolaeth o'r farchnad o werth presennol oherwydd natur arbenigol ased, defnyddir costau amnewid dibrisiedig fel amcangyfrif o werth presennol.

Pan fo gan asedau nad ydynt yn eiddo oes ddefnyddiol fyr neu werth isel (neu'r ddau), defnyddir sail cost hanesyddol dibrisiedig fel dirprwy ar gyfer gwerth teg.

Adbriso

Mae asedau a gynhwysir yn y Fantolen ar werth presennol yn cael eu hadbriso yn rheolaidd (o leiaf bob pum mlynedd) i sicrhau nad yw eu swm cario'n sylweddol wahanol i'w gwerth presennol ar ddiwedd y flwyddyn. Mae'r Cyngor yn bodloni'r gofyniad hwn trwy ailbriso cyfran o gyfanswm y portffolio asedau ar 1 Ebrill bob blwyddyn; ym 2017/18 ailbriso oddeutu 23% o asedau gweithredol nad oeddent yn annedd. Cynhelir prisiau yn unol â Phrasiad Sefydliad Brenhinol y Syrfewyr Siartredig (RICS) - Safonau Proffesiynol yn y Byd a'r DU (Ionawr 2014). Cynhelir prisiau gan briswyr RICS mewnol y Cyngor lle bynnag y bo'n bosibl, ond mewn rhai achosion defnyddir priswyr allanol.

Y fethodoleg briso a ddefnyddir ar gyfer Stoc Tai y Cyfrif Refeniw Tai yw Dull Goleufa, techneg gwerth meddiant gwag wedi'i addasu sy'n seiliedig ar werth yr eiddo gan dybio meddiant gwag, gyda ffactor addasu i adlewyrchu meddiant parhaus gan denant. Mae'r fethodoleg hon – a ddefnyddir gan y rhan fwyaf o awdurdodau lleol yng Nghymru – yn debygol o gynhyrchu prisiadau cyson ar gyfer eiddo Cyfrif Refeniw Tai tebyg mewn gwahanol awdurdodau lleol. Mae gwerth presennol anheddau'r Cyngor yn cael ei fesur yn defnyddio gwerth defnydd presennol - tai cymdeithasol, fel y diffinnir gan Safonau Priso RICS, sef y swm a amcangyfrifwyd ar gyfer cyfnewid eiddo (ar ddyddiad y prisio) rhwng prynwr a gwerthwr mewn trafodyn hyd braich.

Caiff cynnydd o ran prisiadau eu paru gan gredydau i'r Gronfa Adbriso Wrth Gefn i gydnabod enillion na wireddwyd. Yn eithriadol, gellir credydu enillion i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr pan fyddant yn codi o wrthdroi colled a godwyd ar wasanaeth o'r blaen.

Pan nodir lleihad o ran gwerth, cânt eu cyfrif fel a ganlyn:

- Pan fo balans enillion adbriso ar gyfer yr ased yn y Gronfa Adbriso Wrth Gefn, caiff swm cario'r ased ei ysgrifennu i lawr yn erbyn y balans hwnnw (hyd at swm yr enillion cronedig).

DATGANIAD POLISI'AU CYFRIFO

- Pan nad oes balans yn y Gronfa Adbriso Wrth Gefn neu pan fo balans annigonol, caiff swm cario'r ased ei ysgrifennu i lawr yn erbyn y llinell(au) gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Mae'r Gronfa Adbriso Wrth Gefn yn cynnwys enillion adbriso a gydnabuwyd ers 1 Ebrill 2007 yn unig, sef dyddiad ei weithredu'n ffurfiol. Mae enillion a godwyd cyn y dyddiad hwnnw wedi'u cyfuno yn y Cyfrif Addasiadau Cyfalaf.

Lleihad mewn Gwerth

Caiff asedau eu hadolygu ar gyfer lleihad mewn gwerth ar ddiwedd pob cyfnod adrodd er mwyn sicrhau nad ydynt yn cael eu cario ar werth uwch na'u swm adferadwy. Mae enghreifftiau o leihad yn cynnwys gostyngiad sylweddol mewn gwerth asedau penodol a thystiolaeth o ddifrod ffisegol (e.e. difrod tân).

Caiff asedau eu hasesu ar ddiwedd pob blwyddyn i weld a oes unrhyw arwydd y gallai fod lleihad mewn gwerth. Pan fo arwyddion yn bodoli a phan amcangyfrifir bod unrhyw wahaniaethau posibl yn faterol, caiff swm adferadwy'r ased ei amcangyfrif, a phan fo hyn yn llai na swm cario'r ased, caiff swm lleihad ei gydnabod ar gyfer y diffyg. Pan gaiff lleihad mewn gwerth ei nodi, cânt eu cyfrif fel a ganlyn:-

- Pan fo balans enillion adbriso ar gyfer yr ased yn y Gronfa Adbriso Wrth Gefn, caiff swm cario'r ased ei ysgrifennu i lawr yn erbyn y balans hwnnw (hyd at swm yr enillion cronodig)
- Pan nad oes balans yn y Gronfa Adbriso Wrth Gefn neu pan fo balans annigonol, caiff swm cario'r ased ei ysgrifennu i lawr yn erbyn y llinell(au) gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Pan gaiff lleihad mewn gwerth ei wrthdroi o ganlyniad, caiff y gwrthdroi ei gredydu i'r llinell(au) gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hyd at swm y golled wreiddiol, wedi'i haddasu ar gyfer dibrisiad a fyddai wedi'i godi pe na bai'r golled wedi'i chydabod.

Dibrisiad

Darperir dibrisiant ar gyfer yr holl asedau Eiddo, Peiriannau ac Offer gydag oes ddefnyddiol gyfyngedig. Gwneir eithriad ar gyfer asedau nad oes ganddynt oes ddefnyddiol gyfyngedig ac asedau nad oes modd eu defnyddio eto (h.y. asedau sy'n cael eu hadeiladu). Mae dibrisiant ar asedau newydd yn cael ei godi o'r flwyddyn lawn gyntaf yn dilyn ychwanegu'r ased. Yn achos asedau a gafwyd dan brydles ariannol gwneir y ddarpariaeth o'r flwyddyn yr ychwanegwyd yr ased.

Cyfrifir dibrisiant ar sail llinell syth, gan dybio dim gwerthoedd gweddilliol ar gyfer yr holl eiddo, peiriannau ac offer. Yr oes ddefnyddiol fwyaf cyffredin yw:-

	Blynyddoedd
Adeiladau	50
Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer	3-10
Aседau Isadeiledd	40

Caiff Tai Cyngor eu dibrisio yn ôl swm sy'n cyfateb i'r Lwfans Atgyweiriadau Mawr.

Caiff asedau a gânt eu cyfalafu dan brydlesau ariannol eu dibrisio dros fywyd penodol yr ased naill ai yn unol â'r contract sydd yn ei le neu, yn absenoldeb yr wybodaeth hon, gan ymgynghorwyr prydles annibynnol y Cyngor yn eu hadolygiad o'r brydles.

Ni chaiff asedau sy'n cael eu hadeiladu eu dibrisio nes bydd yr ased yn cael ei ddefnyddio.

Cydrannu

Pan fo gan ased Eiddo, Peiriant neu Offer gydrannau mawr sydd â chost sylweddol o ran cyfanswm cost yr eitem ac sydd ag oes ddefnyddiol amcangyfrifedig gwahanol iawn i oes ddefnyddiol y prif ased, caiff y cydrannau eu dibrisio ar wahân.

Mae lefel de minimis materiolaeth o £2.5 miliwn ar gyfer gwerth asedau wedi'i bennu. Dan y lefel hon ni fydd eitemau unigol o eiddo, peiriannau ac offer yn cael eu hystyried fesul cydran; bydd cydrannau arwyddocaol yn cael eu hystyried fel cydrannau y mae eu gwerth cyfredol yn 20% neu fwy o gyfanswm gwerth cyfredol yr ased.

Caiff enillion adbriso eu dibrisio hefyd, gyda swm sydd gyfwerth â'r gwahaniaeth rhwng dibrisiad gwerth presennol a godir ar asedau a'r dibrisiad a fyddai wedi'i godi ar sail eu cost hanesyddol yn cael ei drosglwyddo bob blwyddyn o'r Gronfa Adbriso Wrth Gefn i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf.

Dad-gydnabod Eiddo, Peiriannau ac Offer

Caiff eiddo, peiriant neu offer ei ddad-gydnabod drwy waredu neu pan na ddisgwylir unrhyw fudd economaidd yn y dyfodol neu botensial am wasanaeth o'u defnyddio.

Gwarediadau ac Asedau Anghyfredol a gânt eu Dal i'w Gwerthu

Pan ddaw'n debygol y bydd swm cludo ased yn cael ei adennill yn bennaf drwy werthiant yn hytrach na thrwy ei ddefnyddio'n barhaus, caiff ei ailddosbarthu fel Ased a gaiff ei Ddal i'w Werthu unwaith y mae'n bodloni'r meini prawf canlynol:

- Mae'n rhaid i'r ased fod ar gael i'w werthu ar unwaith yn ei gyflwr presennol yn amodol ar delerau sy'n arferol ac yn gyffredin i werthu ased o'r fath.
- Mae'n rhaid i'r gwerthiant fod yn debygol iawn; mae'n rhaid i'r lefel briodol o reolwyr fod yn ymrwymedig i gynllun i werthu'r ased ac mae'n rhaid cael rhaglen weithredol i ganfod prynwr a chwblhau'r cynllun.
- Mae'n rhaid i'r ased (neu grŵp gwaredu) gael ei farchnata i'w werthu am bris sy'n rhesymol o ran ei werth teg cyfredol.

Dylid disgwyl i'r gwerthiant gael ei gydnabod fel gwerthiant wedi'i gwblhau o fewn blwyddyn i ddyddiad y dosbarthiad ac fe ddylai'r cam gweithredu sydd ei angen i gwblhau'r cynllun nodi ei fod yn annhebygol y bydd newidiadau sylweddol i'r cynllun yn cael eu gwneud neu y bydd y cynllun yn cael ei dynnu'n ôl.

Caiff yr ased ei ailbriso'n syth cyn eil ailddosbarthu ac yna caiff ei gario ar y swm isaf a gwerth teg llai costau gwerthu. Pan fo lleihad dilynol i werth teg llai costau gwerthu, caiff y golled ei phostio i'r llinell Gwariant Gweithredu Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Caiff enillion o ran gwerth teg eu cydnabod hyd at swm unrhyw golledion blaenorol yn unig a gydnabyddir yn y Gwarged neu Golled ar Darpariaeth Gwasanaethau. Ni chaiff dibrisiad ei godi ar Asedau a gânt eu Dal i'w Gwerthu.

Os na fydd asedau yn bodloni'r meini prawf i gael eu dosbarthu'n Asedau a gânt eu Dal i'w Gwerthu bellach, cânt eu hailddosbarthu'n asedau anghyfredol a'u prisio ar swm isaf eu swm cludo cyn iddynt gael eu dosbarthu fel asedau a gânt eu dal i'w gwerthu (cânt eu haddasu ar gyfer dibrisiad, amorteiddio neu adbriso a fyddai wedi'u cydnabod pe na baent wedi'u dosbarthu fel asedau a gânt eu Dal i'w Gwerthu) a'u swm adenilladwy ar ddyddiad y penderfyniad i beidio â gwerthu.

Ni chaiff asedau a gaiff eu gadael neu eu sgrapio eu hailddosbarthu fel Asedau a gânt eu Dal i'w Gwerthu.

Pan gaiff ased ei waredu neu ei ddatgomisiynu, caiff swm cludo'r ased ar y Fantolen (p'un a yw'n Eiddo, Peiriant, Offer neu'n Asedau a gânt eu Dal i'w Gwerthu) ei diddymu i'r llinell Gwariant Gweithredu Arall yn y Datganiad

DATGANIAD POLISI'AU CYFRIFO

Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r enillion neu'r golled wrth ei waredu. Caiff derbyniadau o warediadau eu credydu i'r un llinell yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hefyd fel rhan o'r enilliad neu golled wrth waredu (h.y. wedi'i rwydo i ffwrdd yn erbyn gwerth cludo'r ased adeg ei waredu). Caiff enillion adbrisio a gronnir ar gyfer yr ased yn y Gronfa Adbrisio Wrth Gefn eu trosglwyddo i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf.

Caiff symiau a dderbynnir ar gyfer gwarediad mwy na £10 mil eu dosbarthu fel derbyniadau cyfalaf. Mae credydu balans derbynebaw i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn, ac yna dim ond ar gyfer buddsoddiad cyfalaf newydd y gellir eu defnyddio, neu eu neilltuo i leihau angen sylfaenol y Cyngor i fenthycia (y Nawdd Cyfalaf Gofynnol). Caiff derbynebaw eu hadfeddu i'r Gronfa Wrth Gefn o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn.

Nid yw gwerth y gwarediadau sydd wedi'u diddymu yn dâl yn erbyn y dreth gyngor na rhenti, gan fod cost asedau anghyfredol yn cael eu talu'n llawn dan drefniadau ar wahân ar gyfer cyllido cyfalaf. Caiff symiau eu hadfeddu i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn.

Darpariaethau, Dyledion Wrth Gefn ac Asedau Wrth Gefn

Darpariaethau

Gwneir darpariaethau pan fo digwyddiad wedi digwydd sy'n rhoi rhwymedigaeth gyfreithiol neu adeiladol i'r Cyngor sydd, y mae'n fwy na thebyg, angen setliad trwy drosglwyddo buddiannau economaidd neu botensial gwasanaeth, a phan y gellir gwneud amcangyfrif dibynadwy o'r swm y rhwymedigaeth honno.

Codir tâl am ddarpariaethau fel gwariant ar linell y gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn ystod y flwyddyn y daw'r Cyngor yn ymwybodol o'r rhwymedigaeth, a chânt eu mesur ar yr amcangyfrif gorau ar ddyddiad mantolen y gwariant y mae angen ei wneud er mwyn setlo'r rhwymedigaeth, gan roi ystyriaeth i risgiau ac ansicrwydd perthnasol.

Pan wneir taliadau maes o law, fe'u codi o'r ddarpariaeth sydd eisoes yn y Fantolen. Caiff setliadau a amcangyfrifwyd eu hadolygu ar ddiwedd pob blwyddyn ariannol - pan ddaw'n llai na thebygol y bydd bellach angen trosglwyddo buddiannau economaidd (neu fod setliad is na'r hyn a ddisgwyliid yn cael ei wneud), caiff y ddarpariaeth ei dychwelyd a'i chredydu yn ôl i'r gwasanaeth perthnasol.

Pan fo disgwyl i beth, neu'r cyfan, o'r taliad sydd ei angen i setlo darpariaeth gael ei adfer gan barti arall (e.e. o hawliad yswiriant), dim ond pan fo'n bron yn sicr y caiff ad-daliad ei dderbyn os bydd y cyngor yn setlo'r rhwymedigaeth y caiff hyn ei gydnabod fel incwm i'r gwasanaeth perthnasol.

Dyledion Digwyddiadol

Mae dyled ddigwyddiadol yn digwydd pan fo digwyddiad wedi digwydd sy'n rhoi rhwymedigaeth bosibl i'r Cyngor na ellir cadarnhau ei bodolaeth ond trwy un neu ragor o ddigwyddiadau ansicr yn y dyfodol nad ydynt yn llwyr o fewn rheolaeth y Cyngor.

Mae dyledion digwyddiadol hefyd yn codi mewn amgylchiadau pan wneid darpariaeth fel arall ond naill ai nad yw'n debygol y bydd angen all-lif o adnoddau neu na ellir mesur swm y rhwymedigaeth yn ddibynadwy. Nid yw dyledion digwyddiadol yn cael eu cydnabod ar y Fantolen, yn hytrach datgelir nhw mewn nodyn ynglŷn â'r cyfrifon.

Asedau Digwyddiadol

Mae ased digwyddiadol yn digwydd pan fo digwyddiad wedi digwydd sy'n rhoi ased bosibl i'r Cyngor na ellir cadarnhau ei fodolaeth ond trwy un neu ragor o ddigwyddiadau ansicr yn y dyfodol nad ydynt yn llwyr o fewn rheolaeth y Cyngor. Nid yw asedau digwyddiadol yn cael eu cydnabod ar y Fantolen ond yn cael eu datgelu mewn nodyn ynglŷn â'r cyfrifon pan ei fod yn debygol y budd mewnllif o fuddiannau economaidd neu botensial gwasanaeth.

Ysgolion

Caiff holl ysgolion y Cyngor a gynhelir eu hystyried yn endidau a reolir gan y Cyngor. Yn unol â gofynion y cod mae'r Cyngor yn cynnwys ei ysgolion a gynhelir yn ei ddatganiadau ariannol endidau unigol. Mae hyn yn cynnwys incwm, gwariant, asedau, rhwymedigaethau, arian dros ben a llif arian yr ysgolion.

Asedau Anghyfredol - Ysgolion

Mae asedau anghyfredol ysgolion cymunedol yn eiddo i'r Cyngor ac yn cael eu cynnwys ar y Fantolen.

Mae adeiladau Ysgolion Gwirfoddol a Gynorthwyr ac Ysgolion Gwirfoddol a Reolir yn perthyn i gyrff crefyddol ac felly nid ydynt yn cael eu cydnabod ar y Fantolen. Mae unrhyw dir a/neu gaeau chwarae sy'n perthyn i'r Cyngor mewn ysgolion gwirfoddol a gynorthwyr / ysgolion gwirfoddol a reolir yn cael eu cynnwys ar y Fantolen.

Mae unig Ysgol Sefydledig y Cyngor yn perthyn i lywodraethwyr yr ysgol a gan hynny mae wedi'i chynnwys ar y Fantolen.

Is-gwmnïau

Mae'r Cyngor yn berchen ar dri chwmni o'r enw Cartrefi a Rheoli Eiddo Gogledd-ddwyrain Cymru (NEW Homes), Arlwyo a Glanhau Newydd Ltd a Cynyrchiadau Theatr Clwyd Ltd

Gan fod y Cyngor felly yn rheoli'r endidau hyn, mae'n ofynnol eu bod yn cael eu cyfuno mewn cyfrifon grŵp. Yng nghyfrifon endid unigol y Cyngor, cofnodir buddiannau mewn is-gwmnïau yn ôl y gost.

Cronfeydd Wrth Gefn

Caiff symiau eu neilltuo ar gyfer dibenion y tu allan i'r diffiniad o ddarpariaethau eu hystyried fel cronfeydd wrth gefn. Maent naill ai'n arian parod wedi'i neilltuo i dalu am wariant annisgwyl yn y tymor byr, adnoddau i helpu i reoli llif arian neu adnoddau cronedig na chawsant eu gwario na'u clustnodi ar ddiwedd y cyfnod cyfrifo. Mae'r trosglwyddiadau i'r ac o'r cronfeydd wrth gefn wedi'u nodi fel sy'n briodol yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn.

Gwariant Refeniw a Ariennir o Gyfalaf Trwy Statud (REFCUS)

Codir am wariant a wnaed yn ystod y flwyddyn y gellir ei wneud yn gyfalaf o dan ddarpariaethau statudol ond nad yw'n arwain at greu asedau anghyfredol fel gwariant i gyfrif refeniw'r gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn y flwyddyn.

Pan fo'r Cyngor wedi penderfynu cwrdd â chostau'r gwariant hwn yn defnyddio adnoddau cyfalaf presennol neu trwy fenthycu, trosglwyddiad yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn o Falans Cronfa'r Cyngor i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf yn gwrthdroi'r symiau a godir fel nad yw Treth y Cyngor neu rent yn cael ei effeithio.

Mae gwariant REFCUS yn cynnwys grantiau Cyfleusterau i'r Anabl, grantiau i fusnesau a chynlluniau gwella eiddo preifat.

Treth Ar Werth (VAT)

Caiff VAT taladwy ei gynnwys fel gwariant dim ond cyhyd â nad oes modd ei adfer gan Adran Refeniw a Thollau Ei Mawrhydi. Caiff VAT derbyniadwy ei eithrio o'r incwm.

CYFRIFON GRŴP

Mae'r Cod yn gofyn bod awdurdod lleol a chanddo gysylltiadau materol mewn is-gwmnïau, cyfranogion a mentrau ar y cyd yn paratoi Cyfrifon Grŵp yn ychwanegol at ei gyfrifon endid unigol.

Endid yw is-gwmni gan gynnwys unrhyw endid anghorfforedig megis partneriaeth a reolir gan endid arall (y Cyngor), a adwaenir fel y rhiant.

At ddibenion Cyfrifon Grŵp, mae'r Cyngor wedi cydgrynhoi cyfrifon y tri is-gwmni sy'n berchen i'r Cyngor;

- North East Wales Homes Limited (NEW Homes),
- Arlwyo a Glanhau Newydd, a;
- Cynyrchiadau Theatr Clwyd Ltd

Mae trefniadau cydweithio eraill y Cyngor wedi cael eu hadolygu yn erbyn gofynion y Cod a phennwyd nad oes angen cynnwys unrhyw un o'r trefniadau hyn yn y Cyfrifon Grŵp.

Mae'r Cyfrifon Grŵp yn cynnwys:

- Datganiad Grŵp ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn
- Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Grŵp
- Mantolen Grŵp
- Datganiad Llif Arian Grŵp

NEW Homes

Sefydlwyd NEW Homes ar 3 Ebrill 2014 i fod yn berchen ar, gosod a rheoli eiddo gyda'r nod o gynyddu nifer a safon y tai fforddiadwy ar draws y sir, gan ddarparu gwasanaeth proffesiynol i landlordiaid a thenantiaid.

Mae NEW Homes yn gwmni sy'n gyfyngedig gan gyfrannau, sy'n eiddo'n llwyr i'r Cyngor (1 am lawnerth £1), wedi'i sefydlu dan adran 95 o Ddeddf Llywodraeth Leol 2003. Mae gan y Cyngor reolaeth lem dros NEW Homes fel cyfranddaliwr unigol sy'n cymeradwyo:

- rhoi cyfalaf cyfranddaliadau
- dosbarthu arian masnachu dros ben
- cynllun busnes blynyddol
- cael gwared ag unrhyw asedau
- unrhyw fenthycu yn erbyn asedau
- penodi cyfarwyddwyr ar y bwrdd

Mae mwy o wybodaeth am NEW Homes ar gael ar ei wefan www.northeastwaleshomes.co.uk.

Mae mantolen NEW Homes yn dangos ei fod yn berchen ar asedau anghyfredol. Mae'r rhain yn cyfateb i gyfanswm o 37 eiddo sydd wedi cael eu rhoi am £1 yr un gan ddatblygwyr preifat o dan gytundebau adran 106 i ddarparu tai fforddiadwy. Mae'r cytundebau hyn rhwng datblygwyr ac awdurdodau cynllunio lleol yn cael eu trefnu fel rhan o amod caniatâd cynllunio ac maent yn galluogi awdurdodau lleol i drefnu cyfraniad tuag at ystod o isadeiledd a gwasanaethau, gan gynnwys tai fforddiadwy. Cyfanswm gwerth yr eiddo hyn ar Fantolen NEW Homes yw £5.6 miliwn.

Mae'r Cyngor a NEW Homes yn creu cytundeb hawliau enwebu ar gyfer pob eiddo, sy'n rhoi hawl i'r Cyngor ddewis pob tenant a defnyddio hyn i roi cartref i bobl sydd ar gofrestr tai fforddiadwy Sir y Fflint.

CYFRIFON GRŴP

Arlwyo a Glanhau Newydd Ltd

Cwmni masnach Awdurdod Lleol newydd yw Arlwyo a Glanhau Newydd Ltd wedi'i ymgorffori ar 28 Chwefror 2017 fel Cwmni sy'n gyfyngedig i gyfranddaliadau â'r Cyngor yn berchen ar yr holl gyfranddaliadau, 100 ar £1 gwerth par. Crëwyd y gwasanaeth Arlwyo a Glanhau â'r nod i fod yn fwy atebol i alw'r farchnad ac i fod yn rhydd i ddenu cwsmeriaid newydd y tu hwnt i'r Cyngor.

Ar ymgorfforiad, rhestrir y Cyngor fel bod ganddynt reolaeth sylweddol yn ymwneud â'r cwmni; eu bod yn berchen ar fwy na 75% o'r cyfranddaliadau, gyda mwy na 75% o'r hawliau pleidleisio ac â'r hawl i benodi / cael gwared ar y mwyafrif o'r Bwrdd Cyfarwyddwyr

Mae gan y Cyngor lefel uchel o reolaeth dros Newydd fel y cyfranddaliwr sengl gan gymeradwyo;

- Cymeradwyo unrhyw nodau strategol a phenderfyniadau strategol
- Cymeradwyo unrhyw drosglwyddiadau o gyfranddaliadau'r cwmni.
- Cymeradwyo cadw neu ddsbarthu unrhyw arian dros ben
- Dosbarthiadau gan y cwmni o unrhyw gyfranddaliadau yng nghyfalaf y Cwmni, a'r hawl a/neu gyfyngiadau i unrhyw gyfranddaliadau.
- unrhyw fenthyciadau yn erbyn asedau

Gellir dod o hyd i fwy o wybodaeth am Newydd Ltd ar eu gwefan www.newydd.wales

Cynyrchiadau Theatr Clwyd Ltd

Ymgorfforwyd Cynyrchiadau Theatr Clwyd Ltd ar 22 Rhagfyr 2015 fel Cwmni sy'n gyfyngedig i gyfranddaliadau â'r Cyngor yn berchen ar y cyfranddaliadau i gyd, 1 ar £1 gwerth par. Sefydlwyd y cwmni i'r theatr gynhyrchu eu cynyrchiadau eu hunain gan weithredu dan y manteision sydd ar gael i Gwmnïau Cynhyrchu Theatrig.

Mae gan y Cyngor lefel uchel o reolaeth dros Gynyrchiadau Theatr Clwyd fel y cyfranddaliwr sengl gan gymeradwyo;

- Cymeradwyo'r Cynllun Busnes ac unrhyw benderfyniad y mae'r Cwmni yn eu gweithredu ar unrhyw fusnes oni bai am rheiny sy'n unol â'r Cynllun Busnes.
- Cymeradwyo unrhyw newidiadau i'r memorandwm a/neu erthyglau cymdeithasu
- Cymeradwyo dosbarthu unrhyw gyfranddaliadau
- Cymeradwyo unrhyw fenthyciadau (heb eu diogelu neu wedi'u diogelu gan fridiant cyfreithiol yn erbyn tir neu adeiladau sy'n berchen i'r cwmni)

Polisiau Cyfrifo

Mae'r polisiau cyfrifo ar gyfer y Grŵp yn dilyn y rhai a fabwysiadwyd gan Gyngor Sir y Fflint yn y cyfriflenni endid unigol, fel sy'n cael ei nodi ar dudalennau 69 hyd at 84. Lle mae polisiau cyfrifo'r is-gwmnïau yn wahanol, mae'r cydgrynhoi wedi'i addasu er mwyn unioni unrhyw wahaniaethau mewn ymdriniaeth gyfrifo.

DATGANIAD GRŴP YNGLYN Â'R SYMUDIADAU YN Y CRONFEYDD WRTH GEFN

ar gyfer y flwyddyn a orffennodd ar 31 Mawrth 2018

	Balans Cronfa'r Cyngor £000	Eraill Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir eu Defnyddio £000	Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir eu Defnyddio £000	Cronfeydd Wrth Gefn na Ellir eu Defnyddio £000	Cyfanswm Cronfeydd wrth gefn yr Awdurdod £000	Mae is- gwmni yn cadw'r £000	Grŵp Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn £000
Ar 31 Mawrth 2017	31,478	16,325	47,803	(4,283)	43,518	3,586	47,104
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	1,355	(21,143)	(19,788)	97,243	77,455	(4,587)	72,867
Addasiadau rhwng cyfrifon grŵp a Chyfrifon awdurdod	(5,957)	0	(5,957)	0	(5,957)	3,038	(2,919)
Cynnydd/(Ileihad) net cyn trosglwyddiadau	(4,602)	(21,143)	(25,745)	97,243	71,498	(1,549)	69,948
Addasiadau rhwng cyfrifyddu a sail o dan y rheoliadau ariannu	1,697	25,655	27,352	(27,352)	0	0	0
Cynnydd /(gostyngiad) yn y flwyddyn	(2,905)	4,512	1,607	69,889	71,498	(1,549)	69,949
Ar 31 Mawrth 2018	28,573	20,837	49,410	65,606	115,014	2,037	117,051

DATGANIAD GRŴP YNGLYN Â'R SYMUDIADAU YN Y CRONFEYDD WRTH GEFN

ar gyfer y flwyddyn a orffennodd ar 31 Mawrth 2017

	Balans Cronfa'r Cyngor £000	Eraill Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir eu Defnyddio £000	Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir eu Defnyddio £000	Cronfeydd Wrth Gefn na Ellir eu Defnyddio £000	Cyfanswm Cronfeydd wrth gefn yr Awdurdod £000	Mae is- gwmni yn cadw'r £000	Grŵp Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn £000
Ar 31 Mawrth 2016	37,889	12,822	50,711	117,479	168,190	2,489	170,679
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(36,892)	(15,349)	(52,241)	(72,608)	(124,849)	1,276	(123,573)
Addasiadau rhwng cyfrifon grŵp a Chyfrifon awdurdod	179	0	179	0	179	(179)	0
Cynnydd/(Ileihad) net cyn trosglwyddiadau	(36,713)	(15,349)	(52,062)	(72,608)	(124,670)	1,097	(123,573)
Addasiadau rhwng cyfrifyddu a sail o dan y rheoliadau ariannu	30,302	18,852	49,154	(49,154)	0	0	0
Cynnydd /(gostyngiad) yn y flwyddyn	(6,411)	3,503	(2,908)	(121,762)	(124,671)	1,097	(123,574)
Ar 31 Mawrth 2017	31,478	16,325	47,803	(4,283)	43,518	3,586	47,104

DATGANIAD INCWM A GWARIANT CYNHWYSFAWR GRŴP

ar gyfer y flwyddyn a orffennodd ar 31 Mawrth 2018

	2018		2017			
	Gwariant Gros	Incwm Gros	Gwariant Net	Gwariant Gros	Incwm Gros	Gwariant Net
	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Dadansoddiad Gwariant Gwasanaeth						
Prif Weithredwyr	3,014	(121)	2,893	2,933	(37)	2,896
Cymuned a Menter	50,518	(46,927)	3,592	64,869	(52,295)	12,574
Addysg ac Ieuenctid	131,535	(29,203)	102,333	147,935	(22,149)	125,786
Llywodraethu	10,494	(889)	9,605	9,781	(754)	9,027
Newid Sefydliadol	9,877	(2,079)	7,798	23,757	(9,940)	13,817
Pobl ac Adnoddau	5,030	(384)	4,646	4,799	(256)	4,543
Cynllunio a'r Amgylchedd	9,645	(3,544)	6,100	10,894	(3,303)	7,591
Gwasanaethau Cymdeithasol	84,288	(20,822)	63,466	79,137	(18,246)	60,891
Strydwedd a Chludiant	47,327	(11,871)	35,457	46,391	(11,189)	35,202
Cyllid Corfforaethol a Chanolog	9,305	(1,302)	8,003	7,163	(721)	6,442
Cyfrif Refeniw Tai	48,838	(33,115)	15,723	43,769	(31,909)	11,860
Cyfrif Refeniw Tai - prisiadau	0	0	0	(266)	0	(266)
Theatr Clwyd	4,661	(4,539)	121	5,768	(6,013)	(245)
Cost Gwasanaethau	414,532	(154,796)	259,736	446,930	(156,812)	290,118
Gwariant Gweithredol Arall			26,221			23,535
Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi			20,890			22,685
Trethiant ac Incwm Grant Amhenodol			(280,488)			(284,173)
(Arian Dros Ben)/diffyg ar ddarpariaeth			26,358			52,165
Treuliau treth is-gwmni			(219)			(5)
Grŵp (Gwarged) / Diffyg			26,139			52,160
(Arian dros ben)/diffyg ar ailbriso asedau anghyfredol			(50,199)			(9,144)
(Arian dros ben)/diffyg ar ailbriso asedau ariannol ar gael i'w			0			0
Treth sy'n ymwneud ag incwm cynhwysfawr arall			357			0
(Enillion) neu golledion actiwaraidd ar asedau a			(49,164)			80,557
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr			(72,867)			123,573

MANTOLEN GRŴP
fel yr oedd hi ar 31 Mawrth 2018

		2018		2017	
		£000	£000	£000	£000
ASEDAU ANGHYFREDOL	Nodyn				
Eiddo, Peiriannau ac Offer					
	Anheddau'r Cyngor	207,735		210,912	
	Tir ac Adeiladau Eraill	323,217		276,057	
	Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer	14,622		15,918	
	Asedau dros ben	8,934		9,009	
	Asedau Isadeiledd	153,463		151,232	
	Asedau Cymunedol	4,721		4,721	
	Asedau sy'n cael eu hadeiladu ar hyn o bryd	10,364		7,633	
Cyfanswm eiddo, peiriannau ac offer	1	723,056		675,482	
	Eiddo Buddsoddi ac Ystâd Amaethyddol		29,064		28,508
	Asedau Anniriaethol		57		110
	Buddsoddiadau Hirdymor		0		0
	Dyledwyr Hirdymor		2,387		2,211
CYFANSWM ASEDAU ANGHYFREDOL		754,564		706,311	
 ASEDAU CYFREDOL					
	Rhestrau Eiddo	940		1,075	
	Dyledwyr Byrdymor (darpariaeth lleihad mewn gwerth ne	36,116		36,642	
	Buddsoddiadau Byrdymor	0		0	
	Arian Parod a Chywerthoedd Arian Parod	32,361		7,173	
	Asedau i'w Gwerthu	1,517		4,243	
	Ased treth cyfredol	213		5	
CYFANSWM ASEDAU CYFREDOL			71,147		49,138
 DYLEDION CYFREDOL					
	Benthyciadau i'w Had-dalu ar gais neu o fewn 12 mis	(58,084)		(14,377)	
	Credydwyr Byrdymor	(29,513)		(32,836)	
	Darpariaeth ar gyfer absenoldebau cronodig	(1,776)		(2,651)	
	Dyledion gohiriedig	(541)		(565)	
	Derbyniadau Grantiau Ymlaen Llaw	(2,512)		(1,528)	
	Darpariaethau	(609)		(418)	
	Rhwymedigaeth treth cyfredol	213		0	
CYFANSWM DYLEDION CYFREDOL			(92,822)		(52,375)
 DYLEDION ANGHYFREDOL					
	Credydwyr Hirdymor	(1,342)		(240)	
	Benthycia Hirdymor	(253,672)		(250,998)	
	Dyledion gohiriedig	(4,846)		(5,386)	
	Darpariaethau	(2,131)		(994)	
	Dyledion Hirdymor Eraill	(352,215)		(395,050)	
	Derbyniadau Grantiau Ymlaen Llaw	(1,632)		(2,382)	
	Rhwymedigaeth Treth Ohiriedig	0		(921)	
CYFANSWM DYLEDION ANGHYFREDOL			(615,838)		(655,971)
 ASEDAU NET					
			117,051		47,103

MANTOLEN GRŴP
fel yr oedd hi ar 31 Mawrth 2018

	2018		2017	
	£000	£000	£000	£000
CRONFEYDD WRTH GEFN Y GELLIR EU DEFNYDDIO				
Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf	14,094		10,671	
Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwysio	4,825		4,012	
Cronfa'r Cyngor	13,486		10,774	
Cronfeydd Wrth Gefn sydd wedi'u Clustnodi	(2,320)		20,525	
Cyfrif Refeniw Tai	14,876		1,642	
Elw a Cholled Wrth Gefn	1,918		178	
CYFANSWM CRONFEYDD WRTH GEFN Y GELLIR EU DEFNYDDIO		46,879		47,802
CRONFEYDD WRTH GEFN NA ELLIR EU DEFNYDDIO				
Y Gronfa Adbrasio Wrth Gefn	107,630		63,283	
Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	319,537		340,435	
Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol	(6,452)		(6,814)	
Y Gronfa Bensiynau Wrth Gefn	(348,865)		(395,050)	
Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig	98		98	
Cyfrif absenoldebau cronodig	(1,776)		(2,651)	
CYFANSWM CRONFEYDD WRTH GEFN NA ELLIR EU DEFNYDDIO		70,172		(699)
CYFANSWM CRONFEYDD WRTH GEFN		<u>117,051</u>		<u>47,103</u>

DATGANIAD LLIF ARIAN GRŴP
ar gyfer y flwyddyn a orffennodd ar 31 Mawrth 2018

	2018		2017
	£000	£000	£000
Gwarged neu (ddiffyg) net ar ddarparu gwasanaethau	(25,977)		(52,098)
Addasiad i warged neu ddiffyg ar ddarparu gwasanaethau ar gyfer symudiadau anariannol	62,764		69,026
Addasiad ar gyfer eitemau a gynhwysir yn y gwarged neu ddiffyg net ar gwasanaethau sy'n weithgareddau buddsoddi neu ariannu	<u>(20,886)</u>		<u>(10,811)</u>
All-lif arian parod net o weithgareddau gweithredu		15,901	6,117
Llif arian parod net o weithgareddau buddsoddi	(33,353)		(34,250)
Llif arian parod net o weithgareddau ariannu	<u>42,640</u>		<u>10,109</u>
		<u>9,287</u>	<u>(24,141)</u>
(Cynnydd) / Gostyngiad net mewn arian parod a chyfwerth ag arian parod		25,188	(18,024)
Arian parod a chyfwerth ag arian parod ar ddechrau'r cyfnod adrodd		7,173	25,197
Arian parod a chyfwerth ag arian parod ar ddiwedd y cyfnod adrodd		32,361	7,173

NODIADAU I'R CYFRIFON GRŴP

1. EIDDO, PEIRIANNAU AC OFFER

	Cyngor Sir y Fflint £000	NEW Homes £000	Newydd £000	Cynyrchiadau Theatr Clwyd Ltd £000	Grŵp £000
Llyfrwerth Net 31 Mawrth 2018					
Anheddau cyngor	207,735	0	0	0	207,735
Tir ac adeiladau eraill	313,234	9,983	0	0	323,217
Cerbydau, offer, dodrefn a chyfarpar	14,577	0	45	0	14,622
Asedau dros ben	8,934	0	0	0	8,934
Asedau isadeiledd	153,463	0	0	0	153,463
Asedau cymunedol	4,721	0	0	0	4,721
Asedau sydd wrthi'n cael eu hadeiladu	7,512	2,852	0	0	10,364
	710,176	12,835	45	0	723,056

	Cyngor Sir y Fflint £000	NEW Homes £000	Newydd £000	Cynyrchiadau Theatr Clwyd Ltd £000	Grŵp £000
Llyfrwerth Net 31 Mawrth 2017					
Anheddau cyngor	210,912	0	0	0	210,912
Tir ac adeiladau eraill	271,556	4,502	0	0	276,058
Cerbydau, offer, dodrefn a chyfarpar	15,918	0	0	0	15,918
Asedau dros ben	9,008	0	0	0	9,008
Asedau isadeiledd	151,232	0	0	0	151,232
Asedau cymunedol	4,721	0	0	0	4,721
Asedau sydd wrthi'n cael eu hadeiladu	3,789	3,844	0	0	7,633
	667,136	8,346	0	0	675,482

ADRODDIAD YR ARCHWILYDD ANNIBYNNOL I AELODAU CYNGOR SIR Y FFLINT

Rwyf wedi archwilio datganiadau ariannol:

- Cyngor Sir y Fflint; a
- Grŵp Cyngor Sir y Fflint.

ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2018 o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Mae datganiadau ariannol Cyngor Sir y Fflint yn cynnwys Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn, y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, y Fantolen, y Datganiad Llif Arian a Datganiad Incwm a Gwariant y Cyfrif Refeniw Tai, Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cyfrif Refeniw Tai a'r nodiadau cysylltiedig, gan gynnwys crynodeb o bolisiau cyfrifo arwyddocaol.

Mae datganiadau ariannol Grŵp Cyngor Sir y Fflint yn cynnwys y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn y Grŵp, Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr y Grŵp, Mantolen y Grŵp a Datganiad Llif Arian y Grŵp.

Y fframwaith adroddiadau ariannol a ddefnyddiwyd i'w paratoi yw cyfraith gymwys a'r Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2017-18 sy'n seiliedig ar Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (SAARh).

Yn fy marn i mae'r datganiadau ariannol:

- yn rhoi cipolwg cywir a theg o sefyllfa ariannol Cyngor Sir y Fflint a Grŵp Cyngor Sir y Fflint fel yr oedd ar 31 Mawrth 2018 ac o'i incwm a'i wariant ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny; a
- wedi cael eu paratoi'n briodol yn unol â gofynion deddfwriaethol a'r Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2017-18.

Sail i farn

Cynhaliiais fy archwiliad yn unol â'r gyfraith gymwys a Safonau Rhyngwladol ar Archwilio yn y DU (ISAs (y DU)). Disgrifir fy nghyfrifoldebau o dan y safonau hynny ymhellach yn yr adran sy'n sôn am gyfrifoldebau'r archwilydd am archwilio'r datganiadau ariannol yn fy adroddiad. Rwy'n annibynnol [ar y cyngor [a'i grŵp]] yn unol â gofynion moesegol sy'n berthnasol i fy archwiliad o'r datganiadau ariannol yn y DU gan gynnwys Safon Moesegol y Cyngor Adroddiadau Ariannol, ac rwyf wedi cyflawni fy nghyfrifoldebau moesegol eraill yn unol â'r gofynion hyn. Credaf bod y dystiolaeth archwilio yr wyf wedi'i chaffael yn ddigonol ac yn briodol i ddarparu sail i fy marn.

Casgliadau mewn perthynas â busnes gweithredol

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w adrodd ynglŷn â'r materion canlynol mewn perthynas i'r rheiny y gofynnir i mi eu hadrodd wrthyh yn unol ag ISAs (Y DU) lle:

- nad yw defnyddio sail cyfrifo'r busnes gweithredol yn briodol wrth baratoi'r datganiadau ariannol; neu
- nid yw'r swyddog ariannol cyfrifol wedi datgelu yn y datganiadau ariannol unrhyw ansicrwydd perthnasol a nodwyd a allai daflu amheuaeth sylweddol dros allu Cyngor Sir y Fflint neu Grŵp Cyngor Sir y Fflint i barhau i fabwysiadu sail cyfrifo'r busnes gweithredol am gyfnod o ddeuddeg mis o leiaf ar ôl dyddiad awdurdodi'r datganiadau ariannol i'w dosbarthu.

Gwybodaeth Arall

Mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am y wybodaeth arall yn yr adroddiad blynyddol a'r cyfrifon. Mae'r wybodaeth arall yn cynnwys y wybodaeth a gynhwysir yn yr adroddiad blynyddol heblaw am y datganiadau ariannol ac fy adroddiad archwilydd arnynt. Nid yw fy marn am y datganiadau ariannol yn cwmpasu'r wybodaeth arall ac, oni bai am i'r graddau a nodaf yn glir yn ddiweddarach yn fy adroddiad, nid wyf yn mynegi unrhyw fath o gasgliad sicrwydd ar hynny.

Mewn cysylltiad â'm harchwiliad o'r datganiadau ariannol, fy nghyfrifoldeb i yw darllen y wybodaeth arall i nodi anghysondebau perthnasol â'r datganiadau ariannol a archwiliwyd a nodi unrhyw wybodaeth sy'n ymddangos yn fater anghywir sy'n seiliedig ar, neu yn sylweddol anghyson â'r wybodaeth a roddwyd i mi wrth gyflawni'r archwiliad. Os byddaf yn dod yn ymwybodol o unrhyw gamdatganiadau neu anghysonderau ymddangosiadol, byddaf yn ystyried y goblygiadau ar gyfer fy adroddiad.

ADRODDIAD YR ARCHWILYDD ANNIBYNNOL I AELODAU CYNGOR SIR Y FFLINT

Barn am faterion eraill

Yn fy marn i, yn seiliedig ar y gwaith a wnaethpwyd yn ystod fy archwiliad:

- mae'r wybodaeth yn yr Adroddiad Naratif ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau ariannol ar eu cyfer yn cyd-fynd â'r datganiadau ariannol ac mae'r Adroddiad Naratif wedi cael ei baratoi yn unol â'r Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2017-18;
- Mae'r wybodaeth a roddir yn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau ariannol ar eu cyfer yn cyd-fynd â'r datganiadau ariannol ac mae'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol wedi cael ei baratoi yn unol â chanllawiau.

Materion yr adroddaf arnynt trwy eithriad

Yng ngoleuni gwybodaeth a dealltwriaeth Cyngor Sir y Fflint a Grŵp Cyngor Sir y Fflint a'i amgylchedd a gasglwyd yn ystod yr archwiliad, nid wyf wedi nodi camddatganiadau perthnasol yn yr Adroddiad Naratif na'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol.

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w adrodd ynglŷn â'r materion canlynol, a adroddaf wrthyh, os wyf o'r farn:

- nad oes cofnodion cyfrifo digonol wedi cael eu cadw;
- nad yw'r datganiadau ariannol yn cyd-fynd â'r cofnodion cyfrifo a'r ffurflenni; neu
- os nad wyf wedi derbyn yr holl wybodaeth ac esboniadau sydd eu hangen amaf ar gyfer fy archwiliad.

Tystysgrif cwblhau archwiliad

Ardystiaf fy mod wedi cwblhau'r archwiliad o gyfrifon Cyngor Sir y Fflint yn unol â gofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a Chod Ymarfer Archwilio Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Cyfrifoldebau'r swyddog ariannol cyfrifol o ran y datganiadau ariannol

Fel yr esbonnir yn fanylach yn y Datganiad Cyfrifoldebau ar gyfer y Datganiad o Gyfrifon a welir ar dudalen 9, mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am baratoi datganiad o gyfrifon, Grŵp Cyngor Sir y Fflint sy'n rhoi cipolwg cywir a theg, ac am unrhyw reolaeth fewnol a bennir yn angenrheidiol gan y swyddog ariannol cyfrifol i allu paratoi datganiadau o gyfrifon nad ydynt yn cynnwys camddatganiadau perthnasol, boed hynny oherwydd twyll neu wall.

Wrth baratoi'r datganiad o gyfrifon, mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am asesu gallu'r cyngor a'r grŵp i barhau fel busnes gweithredol, gan ddatgelu fel sy'n briodol, materion sy'n ymwneud â'r busnes gweithredol a defnyddio sail cyfrifo'r busnes gweithredol oni bai y tybir bod hynny'n amhriodol.

Cyfrifoldebau'r archwilydd am archwilio'r datganiadau ariannol

Fy amcanion yw cael sicrwydd rhesymol ynglŷn â p'un a yw'r datganiadau ariannol cyfan yn cynnwys camddatganiadau materol ai peidio, boed hynny oherwydd twyll neu wall, a dosbarthu adroddiad archwilydd sy'n cynnwys fy marn. Mae Sicrwydd Rhesymol yn sicrwydd ar lefel uchel, ond nid yw'n gwarantu y bydd archwiliad a gynhaliwyd yn unol ag ISAs (Y DU) bob amser yn canfod camddatganiad materol pan fydd un yn bodoli. Gall camddatganiadau godi o dwyll neu wall ac fe'u hystyrir yn berthnasol os gellir disgwyl iddynt o fewn rheswm, boed hynny'n unigol neu ar y cyd, ddylanwadu ar benderfyniadau economaidd defnyddwyr a wnaethpwyd ar sail y datganiadau ariannol hyn.

Mae disgrifiad pellach o gyfrifoldebau'r archwilydd am archwilio'r datganiadau ariannol ar gael ar wefan y Cyngor Adroddiadau Ariannol – gwefan www.frc.org.uk/auditorsresponsibilities. Mae'r disgrifiad hwn yn ffurfio rhan o fy adroddiad archwilydd.

Anthony J Barrett

Ar gyfer ac ar ran Archwilydd Cyffredinol Cymru

Llofnod

24 Heol y Gadeirlan

Caerdydd

CF11 9LJ

Dyddiad:

14 Medi 2018

2017/18

Cyngor Sir y Fflint – Datganiad Llywodraethu Blynyddol

Beth yw Llywodraethu?

“Mae llywodraethu wrth wraidd gwasanaethau cyhoeddus. Mae’n sail i sut y rheolir adnoddau, sut y gwneir penderfyniadau, sut y darperir gwasanaethau a sut effaith y maent yn eu cael, rŵan ac yn y dyfodol. Mae llywodraethu hefyd yn dylanwadu ar sut yr arweinir sefydliadau a sut maent yn rhyngweithio gyda’r cyhoedd. Mae angen i lywodraethu fod yn gadarn a rhaid iddo hefyd fod yn gymesur. Mae sefydliadau wedi’u llywodraethu’n dda yn ddeinamig ac yn cymryd risgiau wedi’u rheoli’n dda; nid ydynt yn llonydd ac yn fiwrocratig.”¹

Mae'r fframwaith llywodraethu yn cynnwys y diwylliant, y gwerthoedd, y systemau a'r prosesau sy'n arwain ac yn rheoli sefydliad. Mae'r fframwaith yn dod â chyfres sylfaenol o ofynion deddfwriaethol, egwyddorion arfer da a phrosesau rheoli at ei gilydd.

Mae Cyngor Sir y Fflint yn cydnabod ei gyfrifoldeb dros sicrhau bod system lywodraethu gadarn yn bodoli. Mae'r Cyngor wedi datblygu Cod Llywodraethu Corfforaethol Lleol sy'n diffinio'r egwyddorion sy'n sail i lywodraethu'r sefydliad. Mae'r Cod Lleol yn ffurfio rhan o Gyfansoddiad y Cyngor a gellir ei weld ar wefan y Cyngor. Mae crynodeb o'r egwyddorion y mae'r Cod wedi'i seilio arnynt i'w gweld yn ddiweddarach yn y ddogfen hon.

Mae fframwaith llywodraethu'r Cyngor yn cefnogi ei nodau fel corff cyhoeddus modern, sydd â'r **athroniaeth** o weithredu fel busnes cymdeithasol sy'n:

- ddiwastraff, modern, effeithlon ac effeithiol.
- wedi'i ddylunio, ei drefnu a'i weithredu i ddiwallu anghenion cymunedau a chwsmeriaid; ac
- sy'n gweithio gyda'i bartneriaid i gyrraedd y safonau gwasanaeth cyhoeddus uchaf posibl er lles Sir y Fflint.

I wireddu'r dyheadau hyn mae'r Cyngor wedi gosod y **safonau** canlynol:-

- rhagori mewn llywodraethu corfforaethol ac enw da.
- rhagori mewn perthynas â pherfformiad yn erbyn ein targedau ni'n hunain a thargedau sefydliadau cyfoedion sy'n perfformio'n uchel.
- bod yn fodern ac yn hyblyg, gan addasu'n barhaus er mwyn darparu gwasanaethau a chefnogaeth heb eu hail i'r cyhoedd, cwsmeriaid a chleientiaid.
- defnyddio ei bedwar adnodd – arian, asedau, pobl a gwybodaeth – yn strategol, yn effeithiol ac yn effeithlon.
- croesawu a gweithredu systemau a phrosesau busnes diwastraff, effeithiol, effeithlon a llai biwrocraidd.

¹ Swyddfa Archwilio Cymru: "Papur Trafod: Heriau llywodraethu gwasanaethau a ddarperir yn anuniongyrchol ac a ariennir yn gyhoeddus yng Nghymru" 2017

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

I gyrraedd y safonau hyn bydd **ymddygiad** y Cyngor yn:-

- dangos arweinyddiaeth strategol o'r sefydliad ac o'n partneriaethau.
- herio, adolygu, newid a moderneiddio'r ffordd rydym yn gwneud pethau yn barhaus.
- bod mor ddiwasttraff ac anfiwrocraidd â phosibl.
- manteisio i'r eithaf ar dechnoleg newydd.
- manteisio i'r eithaf ar weithio'n hyblyg.

Mae'r Cyngor yn ymroddedig i'r **egwyddorion** canlynol:-

- bod yn gyflogwr modern, teg a gofalgar.
- bod yn deg, cyfiawn a chynhwysol yn ei bolisiau a'i arferion.
- cynllunio a rheoli ei weithgareddau yn gydwobodol, a gwneud penderfyniadau mewn modd cynaliadwy.

Mae'r Cyngor hefyd wedi ymrwymo i werthoedd ac egwyddorion penodol wrth weithio gyda'i bartneriaid a phartneriaethau allweddol. Mae'r rhain yn cynnwys partneriaethau strategol megis y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus (y Bwrdd Gwasanaethau Lleol gynt) a'r sector gwirfoddol, gan gynnwys cytuno ar gyfres o egwyddorion Ariannu'r Sector Gwirfoddol.

Y Cyngor yw'r Awdurdod Gweinyddu ar gyfer Cronfa Bensiwn Clwyd (y Gronfa Bensiwn). Mae'r trefniadau llywodraethu y rhoddir manylion yn eu cylch yn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol hwn yr un mor berthnasol i'r Gronfa Bensiwn ag y maent i gyfrifoldebau'r Cyngor.

Mae yna ofynion penodol ychwanegol ar gyfer y Gronfa Bensiwn sef:

- Datganiad o Egwyddorion Buddsoddi
- Datganiad Strategaeth Ariannu
- Prisiad Actiwaraid Llawm i'w gwblhau bob trydedd blwyddyn

Beth yw'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol?

Yn unol â Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2018 mae'n ofynnol i'r Cyngor baratoi datganiad ar reolaeth fewnol. Yn yr un modd â sawl awdurdod yng Nghymru, mae Sir y Fflint yn cyfeirio at hwn fel y 'Datganiad Llywodraethu Blynyddol'. Dogfen gyhoeddus yw hon sy'n adrodd ar y graddau y mae'r Cyngor yn cydymffurfio â'i god llywodraethu ei hun.

Yn y ddogfen hon bydd y Cyngor yn:

- cydnabod ei gyfrifoldeb dros sicrhau system lywodraethu gadarn;
- crynhoi elfennau allweddol y fframwaith llywodraethu a rolau'r rhai sy'n gyfrifol am ddatblygu a chynnal a chadw'r amgylchedd llywodraethu;
- egluro sut y mae'r Cyngor wedi monitro a gwerthuso effeithlonrwydd ei drefniadau llywodraethu yn y flwyddyn, ac unrhyw newidiadau sydd wedi'u cynllunio ar gyfer y cyfnod i ddod;
- rhoi manylion ar sut mae'r Cyngor wedi ymateb i unrhyw fater(ion) a nodwyd yn natganiad llywodraethu'r llynedd;
- adrodd ar unrhyw faterion llywodraethu arwyddocaol a ddaeth i'r amlwg yn sgil yr adolygiad hwn ac ymrwymo i fynd i'r afael â nhw.

Mae'r datganiad llywodraethu blynyddol yn adrodd ar y fframwaith llywodraethu a oedd yn ei le yng Nghyngor Sir y Fflint ar gyfer y flwyddyn ariannol 2017/18 a hyd ddyddiad cymeradwyo'r datganiad cyfrifon.

Sut y paratowyd y Datganiad Llywodraethu Blynyddol?

Cafodd yr adolygiad cychwynnol o fframwaith llywodraethu'r Cyngor ei gynnal gan y Gweithgor Llywodraethu Corfforaethol. Fe wnaeth y grŵp hwn baratoi holiaduron ar gyfer pob Prif Swyddog sy'n dal portffolio a hefyd ar gyfer rhai swyddogaethau llywodraethu penodol fel cyllid, adnoddau dynol a'r adran gyfreithiol. Roedd yr holiaduron yn seiliedig ar y saith egwyddor sydd i'w gweld ym mhrif ran y ddogfen hon ac a aseswyd er mwyn adnabod unrhyw feysydd ar gyfer gwelliant. Cafodd holiaduron eu llenwi hefyd gan Gadeiryddion y pwyllgorau Trosolwg a Chraffu. Yn ogystal, mae'r Pwyllgor Archwilio'n cynnal hunanasesiad, sydd hefyd wedi hysbysu'r gwaith hwn.

- Mae gwaith paratoi a chynnwys y fframwaith llywodraethu eleni wedi'i ystyried gan Dîm y Prif Swyddog, gyda chefnogaeth sicrwydd gan Archwilio Mewnol, y Pwyllgor Archwilio ac Archwilio Allanol (Swyddfa Archwilio Cymru). Ni all y fframwaith llywodraethu ddileu pob risg o fethu â chyrraedd y targedau yn ein polisiau, ein nodau a'n hamcanion, felly dim ond sicrwydd rhesymol nid absoliwt o effeithlonrwydd y gall ei ddarparu.

Wrth baratoi'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol, mae'r Cyngor wedi:

- adolygu trefniadau llywodraethu presennol y Cyngor yn erbyn y Cod Llywodraethu Corfforaethol lleol.
- diweddarau'r Cod Llywodraethu Corfforaethol lleol lle bo angen, i adlewyrchu newidiadau yn nhrefniadau llywodraethu'r Cyngor a gofynion newydd CIPFA/Solace 2016 – Nodiadau Canllaw ar gyfer Awdurdodau Cymru.
- asesu effeithiolrwydd trefniadau llywodraethu'r Cyngor ac wedi tynnu sylw at unrhyw newidiadau sydd wedi'u cynllunio ar gyfer y cyfnod i ddod.

Mae Tîm y Prif Swyddog, dan arweiniad y Prif Weithredwr, hefyd wedi ystyried y materion a'r egwyddorion llywodraethu arwyddocaol sy'n wynebu'r Cyngor. Mae'r rhain i'w gweld ar dudalennau 127 – 134 o'r ddogfen. Mae'r egwyddorion sydd **wedi'u lliwio mewn Gwyrdd** yn adlewyrchu'r rhai sydd ym marn y Prif Swyddogion yn cael eu cymhwyso'n gyson dda ar draws y Cyngor. Mae egwyddorion a gafodd eu hasesu fel bod angen gwelliant pellach wedi'u manylu ar dudalennau 140 – 142.

Mae Pwyllgor Archwilio'r Cyngor yn rhoi sicrwydd i'r Cyngor ynghylch effeithiolrwydd ei drefniadau llywodraethu, ei fframwaith rheoli risg a'r amgylchedd rheoli mewnol. Fel rhan o'r rôl hon, mae'r Pwyllgor yn adolygu ac yn cymeradwyo'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol.

Beth yw egwyddorion allweddol y Fframwaith Llywodraethu Corfforaethol?

Mae'r Cyngor yn anelu at gyflawni safon lywodraethu dda drwy gadw at y saith egwyddor yn arweiniad newydd CIPFA/Solace 2016 – Nodiadau Canllaw i Awdurdodau Cymru, sy'n ffurfio sail y Cod Llywodraethu Corfforaethol Lleol. Y saith egwyddor allweddol yw:

Egwyddor A	Ymddwyn gyda chywirdeb, dangos ymrwymiad cryf i werthoedd moesegol, a pharchu rheolau'r gyfraith
Egwyddor B	Sicrhau agoredrwydd ac ymgysylltiad cynhwysfawr â rhan-ddeiliaid
Egwyddor C	Diffinio canlyniadau o ran buddion economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol cynaliadwy
Egwyddor D	Penderfynu ar yr ymyriadau sydd eu hangen er mwyn cyflawni'r canlyniadau arfaethedig hyd yr eithaf
Egwyddor E	Datblygu galluedd yr endid, gan gynnwys gallu ei arweinyddiaeth a'r unigolion sy'n rhan o hynny
Egwyddor F	Rheoli risgiau a pherfformiad drwy reolaeth fewnol gadarn a rheolaeth arian cyhoeddus gref
Egwyddor G	Gweithredu arferion da o ran tryloywder, adrodd ac archwilio i gyflawni atebolrwydd effeithiol

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

Egwyddor A

Ymddwyn gyda chywirdeb, dangos ymrwymiad cryf i werthoedd moesegol, a pharchu rheolaeth y gyfraith

Is-egwyddorion:

Ymddwyn gyda chywirdeb

Dangos ymrwymiad cryf i werthoedd moesegol

Parchu rheolaeth y gyfraith

Sut rydym yn gwneud hyn:

- Mae ymddygiad a disgwyliadau Swyddogion ac Aelodau wedi'u nodi yng Nghod Ymddygiad y Cyngor, y Cyfansoddiad, cyfres o bolisiau a gweithdrefnau'n ymwneud â hyfforddiant cyflwyno Swyddogion ac Aelodau, goruchwyllo, hyfforddi ac arfarnu a chymwyseddau arwain.
- Rheoli achos ar gyfer Aelodau a Swyddogion.
- Mae'r Codau Ymddygiad ar gyfer Aelodau a Swyddogion yn nodi gofynion yn ymwneud â datgan cysylltiad yn ffurfiol ar ddechrau cyfarfodydd, rhoddion, lletygarwch, ac ati.
- Mae'r Cyngor yn cymryd twyll o ddifrif. Mae polisiau allweddol yn eu lle i atal, lleihau a rheoli digwyddiadau o'r fath. Mae polisiau'n cynnwys:
 - Polisi Rhannu Pryderon
 - Strategaeth gwrth-dwyll a llygredigaeth
 - Cynllun ymateb i dwyll
 - Rheolau Gweithdrefnau Ariannol a Chontractau
- Cydymffurfio â pholisiau a phrotocolau e.e. Rheolau Gweithdrefnau Contract

- Mae cyfres o gymwyseddau arwain wedi'u eu cynnwys ym mhob Portffolio a'u harwain gan bob Prif Swyddog.
- Mae polisi recriwtio'r Cyngor, hyfforddiant a'r broses arfarnu seiliedig ar gymwyseddau yn sail i ymddygiadau personol gyda gwerthoedd moesegol.
- Mae polisiau a gweithdrefnau cadarn yn eu lle, a chawsant eu cymeradwyo gan bwyllgorau ffurfiol cyn eu mabwysiadu.
- Mae pob contract a darparwr gwasanaethau allanol, gan gynnwys partneriaethau, yn ymgysylltu drwy broses gaffael gadarn ac yn dilyn rheoliadau rheolau'r Weithdrefn Contractau.
- Dilyn y model gweithredu corfforaethol; ein ffordd o fod yn drefnus, gweithio'n fewnol i hyrwyddo safonau uchel o berfformiad proffesiynol ac ymddygiad moesegol i gyflawni blaenoriaethau ac amcanion sefydliadol.

- Mae'r Cyngor yn sicrhau bod swyddogion statudol a swyddogion ac aelodau allweddol eraill, yn cyflawni gofynion deddfwriaethol a rheoleiddiol drwy fframwaith cadarn sy'n cynnwys: Cynllun dirprwyo, cyflwyno, datblygu a hyfforddi gofynion presennol a newydd; cymhwyso gweithdrefnau gweithredu sefydlog; ac ymgysylltu â chyngor buan / allanol lle bo angen.
- Gwneud y defnydd eithaf o bwerau llawn y Cyngor drwy herio rheolaidd a chadw gwybodaeth am ddeddfwriaeth newydd yn gyfredol er mwyn cyflawni blaenoriaethau corfforaethol ac i fod o fudd i ddinasyddion, cymunedau a rhanddeiliaid eraill e.e. modelau gwasanaeth amgen (ADM)
- Fframwaith gwrth-dwyll a llygredigaeth effeithiol wedi'i gefnogi gan gyfres o bolisiau; bydd unrhyw doriadau yn cael eu trin yn unol â darpariaethau ddeddfwriaethol ac arweiniad allweddol y cyrff priodol.
- Swyddog Monitro'r Cyngor sy'n gyfrifol am sicrhau bod y Cyngor yn cydymffurfio â'r gyfraith ac yn osgoi camweinyddu. Mae Cyfansoddiad y Cyngor yn hyrwyddo safonau ymddygiad uchel a gaiff eu monitro gan y Pwyllgor Safonau.
- Defnyddio asesiadau risg cyson ar gyfer cynlluniau strategol, gweithredol a phartneriaeth.
-

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

Egwyddor B

Sicrhau gonestrwydd ac ymgysylltiad cynhwysfawr â rhan-ddeiliaid

Is-egwyddorion:

Agoredrwydd

Sut rydym yn gwneud hyn:

- Mae'r Cyngor yn ymroddedig i fod â diwylliant agored. Caiff hyn ei ddangos gan:
 - Y Weithdrefn Gwynion a Chanmoliaeth
 - Cyfarfodydd yn digwydd mewn amgylchedd agored
 - Gwefan y Cyngor
- Penderfynir ar yr ymyriadau / dulliau gweithredu mwyaf addas ac effeithiol drwy ddefnyddio ymgynghoriad ac ymgysylltiad ffurfiol ac anffurfiol a gefnogir gan:
 - Ymgynghoriad cyhoeddus ar y Strategaeth Ariannol Tymor Canolig
 - Egwyddorion ymgynghori, e.e. Rhaglen Moderneiddio Ysgolion
 - Modelau ymgysylltu ffurfiol ac anffurfiol gyda gweithwyr a chymunedau e.e. modelau darparu amgen, gweithdai aelodau
 - Fforwm y Sir (Cynghorau Tref a Chymuned)
 - Ymgysylltiad ag Undebau Llafur yn ffurfiol ac yn anffurfiol

Ymgysylltiad cynhwysfawr â rhanddeiliaid sefydliadol

- Mae'r Cyngor yn ymgysylltu'n effeithiol gyda rhanddeiliaid i sicrhau canlyniadau llwyddiannus a chynaliadwy drwy:
 - Gymhwyso a darparu strategaethau cyfathrebu effeithiol i gefnogi'r ddarpariaeth
 - Targedu cymunedau a defnydd effeithiol o Gyfryngau Cymdeithasol
 - Cyfarfodydd ffurfiol ac anffurfiol gyda grwpiau rhanddeiliaid allweddol
 - Ymgysylltiad effeithiol â rhanddeiliaid ar faterion strategol
 - Holiaduron adborth a digwyddiadau a arweinir gan y gwasanaethau
- Mae'r Cyngor yn defnyddio adnoddau'n effeithiol ac yn cyflawni canlyniadau drwy bartneriaethau anffurfiol a ffurfiol:
 - Amrediad eang o bartneriaethau i gefnogi ddarpariaeth blaenoriaethau strategol y Cyngor, yn cynnwys y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus
 - Trefniadau partneriaeth agored a chynhyrchiol wedi'u cefnogi gan fframwaith llywodraethu effeithiol
 - Mae ymddiriedaeth a pherthnasau da'n arwain ddarpariaeth y canlyniadau a fwriadwyd e.e. trosglwyddiadau asedau cymunedol
 - Cynrychiolaeth partneriaid mewn pwyllgorau Craffu

Ymgysylltiad effeithiol â rhanddeiliaid, yn cynnwys dinasyddion unigol a defnyddwyr gwasanaeth

- Cefnogir cyflawniad y canlyniadau arfaethedig gan amrywiaeth o ganllawiau ystyrion ar ymgynghori, ymgysylltu a thechnegau adborth gyda dinasyddion unigol, defnyddwyr gwasanaeth a rhanddeiliaid eraill. Mae hyn yn cynnwys:
 - Amrediad o sianelau cwsmeriaid
 - Cynnal asesiadau effaith
 - Canlyniadau o arolygon bodddhad i wella darpariaeth gwasanaeth lle bo angen
 - Adolygu cynion i asesu dysgu a newid sefydliadol
 - Rhannu gwybodaeth ysgafn ac arfer da
 - Adroddiadau pwyllgor yn portreadu'r holl adborth perthnasol
 - Mae gwasanaethau'n cael eu hasesu am werth am arian a chyfleoedd ar gyfer arbedion effeithlonrwydd
 - Ystyried buddion trethdalwyr a defnyddwyr gwasanaethau'r dyfodol
- Mae gan y Cyngor strwythurau addas yn eu lle i annog cyfranogiad cyhoeddus wedi'i lywodraethu drwy'r Polisiau Cyfathrebu a Chyfyngau Cymdeithasol. Mae'r rhain yn cynnwys:
 - E-newyddlenni
 - Gwefan y Cyngor
 - Fforymau Tenantiaid
 - Grwniau defnyddwyr gwasanaeth

Diffinio canlyniadau o ran buddion economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol cynaliadwy

Is-egwyddorion:

Diffinio canlyniadau

Sut rydym yn gwneud hyn

- **Mae gan y Cyngor weledigaeth glir sy'n disgrifio pwrpas a chanlyniadau arfaethedig y sefydliad, a gyflawnir drwy:**
 - Gysylltu gweledigaeth a bwriad gyda'r MTFS sy'n cysylltu â Chynllun Gwella'r Cyngor, Cynlluniau Busnes Portffolio a chynlluniau a strategaethau eraill sy'n canolbwyntio ar flaenoriaethau newid a gwella
 - darparu amcanion sefydliadol drwy Fyrddau Rhaglen a phrosesau gwneud penderfyniadau gwleidyddol
 - Rhoi ystyriaeth o Gynllunio Gwasanaethau yn cynnwys cynaliadwyedd darparu gwasanaeth
- Rheolir Risg yn gyson ar lefel prosiect, partneriaeth a busnes, gan ddefnyddio'r system perfformiad corfforaethol (CAMMS) sy'n cadw at y Polisi a'r Strategaeth Rheoli Risg, ac yn sicrhau'r defnydd cyson o gofrestrï a therminoleg risg.
- **Mae'r awch am risg hefyd yn ystyriaeth wrth ddatblygu senarios y dyfodol ac opsiynau gyda staff allweddol**
- Mae datblygu Cynllun Lles y Sir a darparu blaenoriaethau'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus yn sicrhau bod gwasanaethau cyhoeddus yn gweithio'n effeithiol gyda'i gilydd i ychwanegu gwerth.

Buddion economaidd, cymdeithasol ac amgylchedd cynaliadwy

- Mae'r Cyngor yn cymryd golwg tymor hirach ac yn cydbwysu effeithiau economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol polisiâu, cynlluniau ac ati, ynghyd â budd ehangach y cyhoedd wrth wneud penderfyniadau am ddarpariaeth gwasanaeth. Cefnogir hyn gan amrediad o ddulliau llywodraethu:
 - **Gosod cyllideb y Rhaglen Gyfalaf ac MTFS a chynllunio busnes tymor hwy drwy ddefnyddio modelau rhagolygon effeithiol**
 - **Gosod amcanion tymor hwy waeth beth oedd y cyfnod gwleidyddol**
 - **Darparu canlyniadau diffiniedig**
 - **Ymagwedd amlddisgyblaethol tuag at ddatblygiad polisi materion economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol e.e. Diwygio Lles, Diogelu Corfforaethol**
 - **Sicrhau mynediad teg at wasanaethau**
 - Mae strategaeth gaffael yn diffinio disgwyliadau o amgylch buddion economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol sy'n llywio manylebau, tendrau a chontractau gwasanaeth.
 - Cynlluniau cyfathrebu ar gyfer ymgysylltiad cyhoeddus a chymunedol
 - Cofnod clir wedi'i gofnodi o'r llwybr at newid

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

Egwyddor D

Penderfynu ar yr ymyriadau sydd eu hangen i wneud y mwyaf o gyflawniad y canlyniadau arfaethedig

Is-egwyddorion:

Penderfynu ar ymyriadau

Sut rydym yn gwneud hyn

- Gwneir y penderfyniadau doethaf drwy sicrhau bod y rhai sy'n gwneud y penderfyniadau'n cael dadansoddiad gwrthrychol a thrwyadl o'r wybodaeth a'r opsiynau i gyflawni'r canlyniadau arfaethedig, yn cynnwys y risgiau cysylltiedig. Cyflawnir hyn drwy:
 - **Ymgysylltu'n llawn ag aelodau ar sail tymor hwy e.e. MTFS a Chynlluniau Busnes**
 - **Darparu'r MTFS a'r broses gosod y gyllideb, drwy roi opsiynau i'r cyhoedd, rhan-ddeiliaid ac aelodau i ymgysylltu i ystyried addasiadau**
 - Datblygu modelau sy'n rhoi rhagolygon
 - Ymgysylltiad gweithredol wrth wneud penderfyniadau allweddol i ddatblygu syniadau cychwynnol, opsiynau a chanlyniadau a risgiau posibl e.e. Rhaglen ADM, Gateways
 - **Arfarniadau opsiwn clir yn manylu ar effeithiau, arbedion a risgiau**
 - Monitro cyllideb pob Portffolio ac ystyriaethau corfforaethol
 - **Rheoli disgwyliadau ar gyfer rhan-ddeiliaid allweddol**
 - Strategaethau gweithlu allweddol eraill e.e. digidol a chaffael
 - Cymhwyso Asesiadau Effaith

Ymyriadau cynllunio

- Mae'r Cyngor wedi sefydlu a gweithredu cylchoedd cynllunio a rheoli cadarn, yn ymdrin â chynlluniau busnes a strategol, blaenoriaethau, targedau, capasiti ac effaith. Cyflawnir hyn drwy:
 - Gyd-ddylunio atebion gwasanaeth gyda rhan-ddeiliaid allweddol
 - **Cymhwyso egwyddorion rheoli risg wrth weithio mewn partneriaeth a c yn gydweithredol a gwneud defnydd gweithredol o gofrestris risg**
 - **Monitro cynllunio busnes, effeithlonrwydd a dibynadwyedd rheolaidd, yn cynnwys adborth ar fodel cynllunio busnes**
- **Mesurir perfformiad gwasanaeth drwy ddangosyddion perfformiad cenedlaethol a sefydliad amrediad o ddangosyddion lleol, a gaiff eu monitro, eu hadrodd a'u defnyddio ar gyfer dibenion meincnodi**
- **Mae dulliau cadarn a chynhwysol ar waith i lunio'r MTFS sy'n rhan annatod o fframwaith llywodraethu'r Cyngor, ac mae cynlluniau Busnes Portffolio'n gysylltiedig â Chynllun Gwella'r Cyngor**

Gwneud y mwyaf o gyflawniad y canlyniadau arfaethedig

- Mae gofynion adnoddau ar gyfer y gwasanaethau'n cael eu nodi drwy broses cynllunio busnes a fanylir yn yr MTFP, sy'n tynnu sylw at unrhyw ddiffyg mewn adnoddau a gofynion gwario.
- **I sicrhau bod proses y gyllideb yn hollgynhwysol, ystyrir cost lawn y gweithrediadau dros y tymor canolig a hwyr, ymgysylltir yn rheolaidd a pherchnogaeth o'r gyllideb drwy Dîm y Prif Swyddog, ac ymgynghorir ag aelodau drwy weithdai a phroses graffu gadarn.**
- Cyflawnir manteision cymunedol drwy gomisiynu gwasanaethau'n effeithiol a chydymffurfiaeth â gweithdrefnau Cyngor.
- Mae ymgynghori ac ymgysylltu o amgylch cynnwys yr MTFS drwy ddigwyddiadau cyhoeddus a gweithwyr yn nodi'r cyd-destun ar gyfer preswylwyr a gweithwyr. Yn enwedig gan ymwneud â phenderfyniadau parhaus ar faterion cyflawni sylweddol neu ymatebion i newidiadau yn yr amgylchedd allanol

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

Egwyddor E

Datblygu galluedd yr endid, yn cynnwys gallu ei arweinyddiaeth a'r unigolion ynddo

Is-egwyddorion:

Datblygu galluedd yr endid

Sut rydym yn gwneud hyn:

- Rydym yn adolygu ein gweithrediadau, ein perfformiad, a'n defnydd o asedau'n rheolaidd i sicrhau eu bod yn parhau i fod yn effeithiol drwy:
 - Adolygu darpariaeth gwasanaeth, perfformiad a risgiau drwy gyfarfodydd tîm ac adrodd yn ffurfiol bob chwarter,
 - Datblygu a monitro byrddau rhaglen
- Mae'r Cyngor yn adolygu digonolrwydd ac addasrwydd dyraniad adnoddau drwy dechnegau fel:
 - Meincnodi adolygiad mewnol ac allanol a wneir i nodi gwelliannau wrth ddyrannu adnoddau, yn cynnwys y defnydd o Ddangosyddion Perfformiad cenedlaethol a lleol
 - Her fewnol
- Manteision cydweithio a gwaith partneriaeth yn rhanbarthol ac yn lleol i sicrhau y cyflawnir gwerth ychwanegol drwy gysylltu blaenoriaethau gwasanaethau a sefydliadau o ran gwaith partneriaeth
- Datblygu a chynnal cynllun gweithlu i wella dyraniad strategol adnoddau drwy gyhoeddi adroddiadau data gweithlu rheolaidd a thynnu ar wybodaeth o gyfarfodydd goruchwyllo ac arfarnu.
- Cynllunnir gweithlu ac olyniaeth yn y dyfodol ym mhob portffolio, i nodi galluedd gweithlu yn y dyfodol a chynnydd.

Datblygu galluedd arweinyddiaeth yr endid ac unigolion eraill

- Cefnogir arweinyddiaeth wedi'i rannu effeithiol, sy'n galluogi'r Cyngor i ymateb yn llwyddiannus i ofynion a risgiau allanol newidiol drwy
 - Amrywiaeth o raglenni datblygu rheolaeth ac arweinyddiaeth, sy'n cael eu rhedeg mewn partneriaeth â Choleg Cambria
 - Datblygiad y gweithlu a 'chapasiti arweinyddiaeth' a 'rheoli perfformiad' yw dwy allan o'r bum blaenoriaeth o fewn Strategaeth Pobl 2016-2019.
 - Mae gan yr Arweinydd a'r Prif Weithredwr rolau arweinyddiaeth gwahanol, wedi'u diffinio'n glir
- Cefnogir gofynion unigol a sefydliadol drwy:
 - Gyflwyniad corfforaethol i weithwyr newydd y Cyngor
 - Cyflwyniadau i weithwyr mewn swyddi newydd
 - Dysgu a datblygu parhaus i weithwyr a nodir drwy system arfarnu'n seiliedig ar gymwyseddau a chyfarfodydd un i un
 - Amrediad cynhwysfawr o gyfleoedd hyfforddi a datblygu ar gael, mewn partneriaeth â Choleg Cambria a chyrrff proffesiynol.
 - Adborth a dysgu a rennir i'r sefydliadau drwy adroddiadau a sesiynau rhyngweithiol fel yr 'Academi'
- I gefnogi a chynnal lles corfforol a meddyliol y gweithlu darperir amrywiaeth o ymyraethau gan gynnwys y Gwasanaeth Iechyd Galwedigaethol, cyfeirio gweithwyr at Gofal yn Gyntaf (cefnogaeth Gwnsela annibynnol), Ymwybyddiaeth Rheolwyr a Chefnogaeth, hyfforddiant mewnol a sesiynau ymwybyddiaeth i gefnogi absenoldebau'n gysylltiedig â straen.

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

Egwyddor F

Rheoli risgiau a pherfformiad drwy reolaeth fewnol gadarn a rheolaeth arian cyhoeddus gref

Is-egwyddorion:

Rheoli risg

Rheoli perfformiad

Rheolaeth fewnol gadarn

Rheoli data

Rheolaeth arian cyhoeddus gref

Sut rydym yn gwneud hyn:

- Mae Rheoli Risg yn rhan annatod o bob gweithgaredd ac o wneud penderfyniadau drwy:
 - Y defnydd o'r polisi a'r strategaeth rheoli risg
 - Defnyddio system Rheoli Risg y Cyngor, CAMMS
 - Adnabod yr holl risgiau a'r mesurau lliniaru priodol a rhoi gwybod i bwyllgorau am gynlluniau trosiannol
 - Dyrannu cyfrifoldeb dros reolaeth risg yn gliriad clir, gydag uwch reolwyr a phrif swyddogion yn goruchwyllo
 - Sicrwydd gan Archwilio Mewnol a'r Pwyllgor

- Aelodau ac uwch reolwyr yn derbyn adroddiadau rheolaidd ar berfformiad y gwasanaeth yn erbyn dangosyddion perfformiad allweddol a cherrig milltir yn erbyn canlyniadau a fwriedir
- Caiff yr aelodau wybodaeth glir a rheolaidd am y sefyllfa a'r goblygiadau ariannol, gan gynnwys yr effeithiau ar yr amgylchedd ac ar adnoddau

- Mae Archwilio mewnol yn rhoi barn flynyddol annibynnol a gwrthrychol i'r awdurdod, ar ddigonolrwydd ac effeithiolrwydd rheolaeth fewnol, rheolaeth risg, trefniadau llywodraethu a pholisïau cysylltiedig y Cyngor
- Mae'r Cyngor yn ymroddedig i fynd i'r afael â'r ymddygiadau a nodir yn y Strategaeth Gwrth-dwyll a Llygredigaeth, Cynllun Ymateb i Dwyll a'r Polisi Codi Pryderon

- Mae gan y Cyngor gyfeiriad strategol effeithiol, cyngor a champau monitro gwybodaeth gyda pholisïau a gweithdrefnau clir ar ddata personol ac yn rhoi hyfforddiant rheolaidd i sicrhau cydymffurfiaid â'r rhain.
- Mae'r Cyngor yn mynnu bod Protocol Rhannu Gwybodaeth yn ei le o ran yr holl wybodaeth a rennir gyda chyrrff eraill.
- Cefnogir ansawdd a chywirdeb y data a ddefnyddir ar gyfer gwneud penderfyniadau a monitro perfformiad gan arweiniad gan amrywiaeth o gyrff proffesiynol.
- Mae Archwilio Mewnol yn adolygu ac yn archwilio'n rheolaidd ansawdd a chywirdeb y data a ddefnyddir wrth wneud penderfyniadau a monitro perfformiad yn rheolaidd.

- Mae trefniadau llywodraethu ariannol yr awdurdod yn cefnogi cyflawniad canlyniadau yn yr hirdymor a pherfformiad ariannol tymor byr drwy ddarpariaeth yr MTFs
- Gosod Isafswm Darpariaeth refereniw darbodus ar gyfer talu dyledion yn ôl.
- Mae integreiddio'r holl reolaeth ariannol yn cael ei adolygu ar hyn o bryd fel rhan o'r prosiect moderneiddio cyllid.

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

Egwyddor G

Gweithredu arferion da o ran tryloywder, adrodd ac archwilio i gyflawni atebolrwydd effeithiol

Is-egwyddorion:

Gweithredu arfer da o ran tryloywder

Sut rydym yn gwneud hyn:

- Mae'r Cyngor wedi gwella cynllun a chyflwyniad ei adroddiadau'n ddiweddar, er mwyn gwella cyflwyniad y wybodaeth allweddol i'r rhai sy'n gwneud penderfyniadau.
- Mae'r Cyngor yn ymwybodol o'r angen i roi'r hynny o wybodaeth sy'n angenrheidiol i sicrhau tryloywder
- Cynhaliwyd adolygiad o brotocolau rhannu gwybodaeth a mabwysiadwyd egwyddorion newydd.

Gweithredu arferion da wrth adrodd

- **Mae'r Cyngor yn adrodd o leiaf bob blwyddyn ar gyflawniad a chynnydd ei ganlyniadau arfaethedig a'r sefyllfa ariannol. Gwneir hyn drwy:**
 - Adroddiad Perfformiad Blynyddol yn asesu perfformiad yn erbyn y Cynllun Gwella
 - Datganiad Cyfrifon Blynyddol yn dangos sut mae'r Cyngor wedi perfformio, wedi sicrhau gwerth am arian ac wedi stiwardio ei adnoddau.
 - Cynnydd yn erbyn y Cynllun Lles
- Cyhoeddir y Datganiad Cyfrifon Blynyddol yn dilyn herio cadarn a llym er mwyn asesu a dangos llywodraethu da.

Sicrwydd ac atebolrwydd effeithiol

- Drwy ddulliau sicrwydd cadarn, gall y Cyngor ddangos atebolrwydd effeithiol. Mae'r dulliau hyn yn cynnwys:
 - Mae Archwilio Mewnol yn cynnal adolygiadau annibynnol i roi barn flynyddol ar sicrwydd rheolaeth, rheoli risg a fframwaith llywodraethu'r Cyngor. I ganiatáu hyn, mae gan Archwilio Mewnol fynediad uniongyrchol at y Prif Swyddog ac aelodau o'r Cyngor.
 - Mae pob cam y cytunir arno o adolygiadau Archwilio Mewnol yn cael ei fonitro'n rheolaidd gydag adroddiadau i'r Prif Swyddogion bob mis ac i bob Pwyllgor Archwilio.
 - Caiff unrhyw farn am sicrwydd 'cyfyngedig/coch' ei adrodd yn llawn i'r Pwyllgor Archwilio a chedwir llygad agos ar gynnydd
 - Her cymheiriaid ac arolygiad gan gyrff rheoleiddiol ac adolygiadau cydymffurfio allanol. Mae'r canlyniadau o'r arolygiadau hyn yn cael eu defnyddio i lywio a gwella'r ddarpariaeth gwasanaeth,
 - Drwy drefniadau comisiynu a monitro effeithiol a chydymffurfiaid â gweithdrefnau'r Cyngor, mae'r Cyngor yn cael sicrwydd ar risgiau sy'n gysylltiedig â darparu gwasanaethau drwy drydydd partion ac unrhyw risgiau trosiannol.
 - Mae adroddiadau'n cael eu cyflwyno i'r Cabinet a chyflwynir adroddiad blynyddol i'r Pwyllgor Archwilio ar adborth allanol

Cyfraniadau at Fframwaith Llywodraethu effeithiol

Y Cyngor	<ul style="list-style-type: none"> – Yn cymeradwyo'r Cynllun Corfforaethol (Cynllun Gwella) – Yn hyrwyddo'r Cyfansoddiad – Yn cymeradwyo'r polisi a fframweithiau ariannol
Cabinet	<ul style="list-style-type: none"> – Prif gorff gwneud penderfyniadau'r Cyngor – Yn cynnwys Arweinydd y Cyngor ac aelodau Cabinet sy'n gyfrifol am bortffolios penodol
Pwyllgor Archwilio	<ul style="list-style-type: none"> – Helpu i godi proffil rheolaeth fewnol, rheoli risg a materion adrodd ariannol o fewn y Cyngor, yn ogystal â rhoi fforwm i drafod y materion a godwyd gan archwilywyr mewnol ac allanol
Pwyllgorau Safonau a'r Cyfansoddiad a Gwasanaethau	<ul style="list-style-type: none"> – Mae'r Pwyllgor Safonau'n hyrwyddo safonau uchel o ymddygiad gan aelodau etholedig a chyfetholedig, ac yn monitro gweithrediad Cod Ymddygiad yr Aelodau. – Pwyllgor y Cyfansoddiad a Gwasanaethau Democrataidd yn ystyried ac yn cynnig newidiadau i'r Cyfansoddiad a'r Cod Llywodraethu Corfforaethol.
Byrddau Rhaglen Portffolio	<ul style="list-style-type: none"> – Orlhain arbedion effeithlonrwydd, tynnu sylw at risg a champau lliniaru er mwyn cyflawni – Ystyried cadernid cynllunio effeithlonrwydd a rhagamcanu ac ystyried sut i sicrhau'r adnoddau angenrheidiol ar gyfer y ddarpariaeth sydd wedi'i chynllunio – Cynllunio gweithgarewch cyfathrebu ac ymqysylltu
Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu	<ul style="list-style-type: none"> – Adolygu a chraffu ar benderfyniadau a pherfformiad y Cyngor, Cabinet, a Phwyllgorau – Adolygu a chraffu ar benderfyniadau a pherfformiad cyrff cyhoeddus eraill, yn cynnwys partneriaethau – Cynorthwyo'r Cynorwr a'r Cabinet i ddatblygu'r fframwaith Cwllideb a Pholisi drwy ddadansoddiad manwl o faterion polisi.
Tîm Prif Swyddogion a Rheolwyr Gwasanaeth	<ul style="list-style-type: none"> – Gosod safonau llywodraethu – Arwain a chymhwyso safonau llywodraethu ar draws portffolios – Cynnal hunanasesiad blynyddol
Archwilio Mewnol	<ul style="list-style-type: none"> – Darparu barn annibynnol a gwrthrychol flynyddol ar ddigonolrwydd ac effeithiolrwydd rheolaeth fewnol, rheoli risg a threfniadau llywodraethu – Ymchwilio i dwyll ac anghysondebau

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

Sut mae Cyngor Sir y Fflint yn monitro ac yn gwerthuso effeithiolrwydd ei drefniadau llywodraethu?

Mae'r Cyngor yn adolygu effeithiolrwydd ei fframwaith llywodraethu, gan gynnwys y system o reolaeth fewnol, yn flynyddol. Mae elfennau allweddol y sicrwydd sy'n hysbysu'r adolygiad llywodraethu wedi'u nodi isod:

Tîm Prif Swyddogion <ul style="list-style-type: none">Goruchwyllo corfforaethol a chynllunio strategolAsesiad Llywodraethu Corfforaethol BlynyddolGweithredu a monitro protocolau llywodraethu rheoleiddio ac eraill	Swyddog Monitro <ul style="list-style-type: none">Sicrwydd cyfreithiol a rheoleiddiolMonitro gweithrediad y CyfansoddiadYmchwiliadau Ombwdsmon	Swyddog Adran 151 <ul style="list-style-type: none">Gweinyddiad cywir materion ariannol y Cyngor	Llywodraethu Gwybodaeth <ul style="list-style-type: none">Uwch Berchennog Risg Gwybodaeth Dynodedig (SIRO)Gweithdrefnau Diogelu DataDiogelwch Gwybodaeth a gweithdrefnau Rheoli Cofnodion	Archwilio Mewnol <ul style="list-style-type: none">Adroddiad barn blynyddol ar ddigonolrwydd rheolaethau mewnol, rheoli risg a threfniadau llywodraethuCynllun Archwilio Mewnol ac adroddiad yn olrhain perfformiad gan y Pwyllgor ArchwilioDarparu Cyngor ac YmgynghoriaethCynnal ymchwiliad a gwaith twyll rhagweithiol
Trosolwg a Chraffu <ul style="list-style-type: none">Adolygu a herio polisiTrosolwg a chraffu ar bynciauPerfformiad Corfforaethol a Phortffolio a Monitro Risg	Pwyllgor Archwilio <ul style="list-style-type: none">Hunan-asesiad o'r Pwyllgor ArchwilioAdolygu effeithiolrwydd archwilio mewnol ac allanolYstyried digonolrwydd rheolaeth fewnol, rheoli risg a threfniadau Llywodraethu	Rheoli Risg <ul style="list-style-type: none">Polisi a Strategaeth Rheoli RisgMonitro ac adrodd ar y Risgiau Strategol bob chwarter	Archwiliad Allanol/Arolygiadau <ul style="list-style-type: none">Archwilio datganiadau ariannolAdolygiadau thematig a chenedlaetholArolygiadau eraill	Gwrth-dwyll <ul style="list-style-type: none">Trefniadau Gwrth-dwll, Llygredigaeth a Chodi PryderonCodau Ymddygiad ar gyfer Swyddogion ac AelodauRheolau Ariannol a Gweithdrefnau Contract

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

Sut mae'r Cyngor wedi mynd i'r afael â'r materion llywodraethu a strategol o 2016/17?

Roedd Datganiad Llywodraethu Blynyddol 2015/16 yn cynnwys 14 maes gwella allweddol: i) Materion Llywodraethu Mewnol y Cyngor – y rhai hynny sy'n deillio o'r porffolio, hunan asesiadau blynyddol y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu ac Archwilio sy'n effeithio ar drefniadau llywodraethu mewnol y Cyngor, a,

ii) Materion perthnasol i'r Cynllun Gwella Strategol – y rhai hynny a ddynodwyd fel rhan o Gynllun Gwella 2016/17 sydd eto heb eu lliniaru h.y. statws risg 'coch'.

Mae'r materion a sut y cawsant eu trin i'w gweld isod:

Materion Llywodraethu Mewnol y Cyngor	Risg	Camau Lliniaru	Sylwadau Rheolwyr	Statws Presennol
Safbwyntiau a phrofiadau dinasyddion, defnyddwyr gwasanaethau a sefydliadau o wahanol gefndiroedd, gan gynnwys cyfeiriad at y ffaith bod anghenion y dyfodol yn cael eu hystyried	<ul style="list-style-type: none"> Nid yw cynllunio gwasanaethau yn ystyried anghenion defnyddwyr gwasanaethau yn y dyfodol Heriau cyfreithiol a/neu farnwrol 	Datblygu ymdriniaeth asesu effaith integredig i hysbysu penderfyniadau cyllidol a chynaliadwyedd mwy hirdymor gwasanaethau.	<p>Asesiad o Effaith integredig (IAA) yn awr wedi'i ddatblygu a'i ddefnyddio i hysbysu cyllideb 2018/19. System CAMMS wedi'i diweddarau gydag IAA ar gyfer prosiectau effeithlonrwydd newydd; y broses i fod yn weithredol o Ebrill 2018.</p> <p>Er bod gan y Cyngor bolisiau a gweithdrefnau i sicrhau cyfreithlondeb ei benderfyniadau, mae'r posibilrwydd o heriau cyfreithiol a barnwrol yn dal i fod yn risg parhaus i'r awdurdod.</p>	<p>Ar agor</p> <p>Hyd nes y bydd yr Asesiad o Effaith Integredig wedi'i wreiddio'n llawn.</p>
Adnabod a rheoli risgiau er mwyn gwireddu deilliannau	<ul style="list-style-type: none"> Risgiau ddim yn cael eu lliniaru yn ystod camau trawsnewidiol neu weithrediad Tan-gyflawni 	Ymdriniaeth rheoli risg y Cyngor yn cael ei rhoi ar waith yn gyson ar draws meysydd strategol, gweithredol a gwaith partneriaeth	<p>Risiau'n cael eu rheoli'n dda yn ystod camau trawsnewidiol a gweithredu. Mae templed gweithredu wedi ei ddatblygu er mwyn olrhain gweithrediad a'r risgiau cysylltiedig.</p> <p>Yr arwyddion cynnar yw bod</p>	<p>Ar agor</p> <p>Risgiau'n cael eu rheoli'n dda yn ymarferol a Pholisi a Strategaeth wedi eu diweddarau, fodd bynnag nid yw hyn wedi</p>

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

Materion Llywodraethu Mewnol y Cyngor	Risg	Camau Lliniaru	Sylwadau Rheolwyr	Statws Presennol
			risgiau'n cael eu rheoli'n dda drwy bob cam o ddarpariaeth strategol. Cafodd y deilliannau eu gwireddu fel y mae monitro perfformiad rheolaidd wedi ei ddangos. Mae Polisi a Strategaeth Rheoli Risg y Cyngor wedi eu hadolygu i adlewyrchu cysondeb yr ymdriniaeth ar draws pob maes strategol, gweithredol a gwaith partneriaeth.	ei wreiddio'n gyson eto.
Sefydlu a gweithredu cylchoedd cynllunio a rheoli cadarn sy'n cynnwys cynlluniau, blaenoriaethau a thargedau strategol a gweithredol.	<ul style="list-style-type: none"> • Cam-aliniad cynlluniau a strategaethau • Methu cyfleoedd ar gyfer cydweithio 	Adnewyddu'r ymdriniaeth cynllun busnes ar draws yr holl bortffolios gan gynnwys cyfraniadau at strategaethau corfforaethol allweddol.	Cynllun y Cyngor a chynlluniau a strategaethau cysylltiedig eraill wedi eu mapio er mwyn sicrhau nad oes unrhyw anghysondebau neu ddyblygu.	Wedi cau Cynllun y Cyngor, Cynllun Lles, Cynlluniau Busnes Ariannol i gyd mewn un lle. Cynlluniau gwasanaethau a phortffolio yn eu lle ar gyfer gwasanaethau gweithredol.
Sicrhau bod capasiti'n bodoli i gynhyrchu'r wybodaeth sy'n angenrheidiol er mwyn adolygu ansawdd gwasanaethau'n rheolaidd.	<ul style="list-style-type: none"> • Ansawdd gwasanaethau'n gostwng • Anallu i feincnodi a chymharu ansawdd gwasanaethau 	Sicrhau bod diwygio gwasanaethau, olyniaeth a chynllunio'r gweithlu yn ystyried y gofynion gwybodaeth	Gwasanaethau'n edrych ymhle y byddai meincnodi'n gwella gwybodaeth i hysbysu gwasanaethau Mae gan y Cyngor aelodaeth gorfforaethol o rwydweithiau Perfformiad APSE sy'n rhoi'r cyfle i nifer uchel o wasanaethau feincnodi	Ar agor Wedi'i ddynodi'n risg yn holiadur AGC 17/18

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

Materion Llywodraethu Mewnol y Cyngor	Risg	Camau Lliniaru	Sylwadau Rheolwyr	Statws Presennol
Datblygu a chynnal cynllun gweithlu effeithiol er mwyn gwella dyraniad strategol adnoddau.	<ul style="list-style-type: none"> Cynladwyedd darpariaeth gwasanaethau Dyraniad adnoddau aneffeithlon 	Cynllunio'r gweithlu ar uwch lefelau ym mhob portffolio gan asesu demograffeg y gweithlu, gofynion newidiol a galw'r farchnad. Datblygu cynllun olyniaeth, adnabod talent a chefnogaeth ychwanegol ar gyfer twf a darpariaeth gwasanaethau parhaus.	Mae cynllunio'r gweithlu cynhwysfawr yn dal i ddigwydd ar draws yr awdurdod. Cymedrol yw'r risg i gynladwyedd darpariaeth gwasanaethau o hyd.	Ar agor Wedi'i ddynodi'n risg yn holiadur AGS 17/18
Trefniadau effeithiol ar gyfer casglu, storio a defnyddio data'n ddiogel.	<ul style="list-style-type: none"> Heriau cyfreithiol a dirwyon Torri cyfrinachedd personol 	Darpariaeth canllawiau clir, ymwybyddiaeth a hyfforddiant priodol. Rheolwyr yn goruchwyllo trefniadau.	Polisiâu a gweithdrefnau'n dal i fod yn eu lle ar gyfer pob agwedd ar ddiogelu data. Mae'r rhain yn cael eu hadolygu fel rhan o weithrediad y Rheoliad Diogelu Data Cyffredinol (GDPR) ar 2il May 2018. O'r dyddiad hwn cynyddodd y cosbau ariannol i 20 miliwn Ewro a gall gwrthrychau data geisio iawndal. Er gwaethaf lliniariad, mae'r risg o heriau cyfreithiol a dirwyon am doriadau diogelwch data yn parhau i fod yn risg real ac arwyddocaol i'r Cyngor.	Ar agor Dim digon o dystiolaeth fod popeth yn ei le Adroddiad Archwilio Mewnol yn ategu hyn
Sicrhau bod rheolaeth ariannol mewnol effeithiol yn ei le	Camreoli arian cyhoeddus	Rheolau Gweithdrefnau Ariannol (FPR) a Rheolau Gweithdrefnau Contract (CPR) yn eu lle ac yn cael eu hadolygu'n rheolaidd. Mae gan y Cyngor swyddogaeth archwilio mewnol sydd o dro i dro yn profi rheolaeth fewnol y Cyngor ac yn	Y mesurau rheoli o'r adolygiad Archwilio Mewnol a'r Rheolau Gweithdrefnau Ariannol yn dal yn eu lle ac yn destun adolygiadau rheolaidd.	Wedi cau Cefnogwyd gan adroddiad WAO.

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

Materion Llywodraethu Mewnol y Cyngor	Risg	Camau Lliniaru	Sylwadau Rheolwyr	Statws Presennol
		darparu adroddiad blynyddol ar sicrwydd.		

Materion strategol o Gynllun Gwella 2016/17	Risg	Camau Lliniaru	Sylwadau Rheolwyr	Statws Presennol
Breguster a chynaliadwyedd y sector cartrefi gofal	Ansawdd gofal yn gostwng, anawsterau gyda recriwtio a dal gafael ar staff yn cynyddu a llai o gapasiti yn y sector cartrefi gofal.	Ailffocysu ar arbenigeddau mewn darpariaethau mewnol i gyd-fynd a galwadau sy'n newid. Parhau i fonitro capasiti yn y sector.	Gwnaed gwaith rhanbarthol gyda darparwyr er mwyn trafod breguster ac effaith derbyniadau i ysbytai aciwt a rhyddhad cynnar. Mae gwaith gyda darparwyr newydd i gefnogi eu mynediad i farchnad Sir y Fflint ar y gweill Mae cap Llywodraeth Cymru ar ofal dydd wedi cynyddu o £60 i £70 yr wythnos gyda chynnydd cynyddrannol i £100 yr wythnos dros amser er mwyn cefnogi'r sector.	Ar agor Er bod cynnydd wedi ei wneud mae lefel y risg yr un fath oherwydd breguster parhaus y sector.
Ni fydd cyllid y Cyngor ar gyfer addasiadau a benthyciadau cartref yn ddigon i ddiwallu'r galw.	Mae ar y Cyngor ddyletswydd statudol i wneud addasiadau. Byddai galw sy'n fwy na'r cyllidebau presennol yn rhoi pwysau ariannol ar y rhaglen gyfalaf.	Rheolwyr yn monitro cyllidebau a llwythi achosion yn fisol. Cydlyniad ar draws timau'r Cyngor er mwyn sicrhau bod yr ymagwedd tuag at addasiadau yn gwneud y defnydd gorau o'r	Fframwaith comisiynu newydd yn ei le i gyflymu gwaith i fynd i'r afael â'r cynnydd mewn galw am arian Grant Cyfleusterau i'r Anabl. Mae rhagor o welliannau i brosesau wedi eu dynodi	Ar agor Bydd yn rhaid monitro'r fframwaith newydd er mwyn sicrhau gwerth am arian. Yr Adroddiad Archwilio Mewnol yn ateg hyn

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

Materion strategol o Gynllun Gwella 2016/17	Risg	Camau Lliniaru	Sylwadau Rheolwyr	Statws Presennol
		gyllideb sydd ar gael.		
Nifer y llefydd mewn ysgolion ddim yn cyd-fynd â demograffeg sy'n newid	Cymarebau dysgu uchel, llefydd heb eu llenwi a phwysau ôl groniad gwaith cynnal a chadw.	Bydd parhad y Rhaglen Moderneiddio Ysgolion yn lleihau nifer y llefydd heb eu llenwi, yn lleihau'r ôl groniad o waith cynnal a chadw ac yn dileu costau sefydlog a seilwaith diangen	Mae lleihau'r nifer o lefydd heb eu llenwi mewn ysgolion drwy newid trefniadaeth ysgolion yn broses sydd ar y gweill. Gallai prosiectau newid ysgolion gymryd rhwng tair a phum mlynedd i'w cyflawni cyn y bydd y lleihad mewn llefydd heb eu llenwi yn cael ei wireddu. Mae hon yn broses barhaus sy'n gysylltiedig â'r Rhaglen Moderneiddio Ysgolion. I ategu hyn mae'r Cyngor yn gweithio'n agos â'r ysgolion er mwyn ystyried ffyrdd arloesol eraill o leihau capasiti ar sail ysgol i ysgol gyda'r nod o gwrdd â'r targed cenedlaethol o tua 10% o lefydd heb eu llenwi ym mhob sector ysgol.	Ar agor Gwaith ar y gweill i gyrraedd y targed cenedlaethol.
Cyllid cyfyngedig i fynd i'r afael â'r ôl-groniad o waith trwsio a chynnal a chadw mewn asedau Addysg ac leuenctid	Bydd adeiladau Addysg ac leuenctid yn parhau i ddirywio gan arwain at gynnydd mewn materion iechyd a diogelwch ac anghydbwysedd rhwng llefydd dros ben a heb eu llenwi.	Arolygon o gyflwr yn parhau i ddynodi blaenoriaethau o ran buddsoddi. Gweithredu Polisi'r Sir ar gyfer aildrefnu a moderneiddio ysgolion.	Mae'r Rhaglen Moderneiddio Ysgolion yn un o'r opsiynau strategol i fynd i'r afael â'r ôl groniad o waith trwsio a chynnal a chadw.	Ar agor Mae achosion busnes cyfalaf ar gyfer gwelliannau a thrwsio a chynnal a chadw mewn ysgolion yn cael eu hystyried drwy broses achosion busnes y Cyngor
Efallai y bydd yr arian sydd ar gael ar gyfer mesurau effeithlonrwydd ynni yn llai	<ul style="list-style-type: none"> Gallai rhwystredigaeth y cyhoedd a lleihad 	Yr holl ffynonellau posibl o gyllid allanol wedi'u targedu'n rhagweithiol	Mae mwy o alw o hyd am fesurau effeithlonrwydd ynni nag y gall y lefelau cyllid presennol ei ddiwallu	Ar agor Mae disgwyliadau'n cael

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

Materion strategol o Gynllun Gwella 2016/17	Risg	Camau Lliniaru	Sylwadau Rheolwyr	Statws Presennol
na'r galw gan y cyhoedd.	<p>mewn cyllid effeithio ar enw da'r Cyngor.</p> <ul style="list-style-type: none"> Cyfleoedd i leihau costau tai a thlodi tanwydd ddim yn cael eu manteisio arnynt llawn 	<p>am gymorth.</p> <p>Defnydd yn cael ei wneud o ffynonellau cyllid arloesol ble bynnag bosib. Rheoli disgwyliadau'r cyhoedd cyn belled â phosibl/.</p>		<p>eu rheoli cyn belled â phosib ac mae ffynonellau eraill o gyllid yn cael eu hystyried yn weithredol.</p>
Ni fydd modd cael arian ar gyfer cynlluniau lliniaru llifogydd blaenoriaeth.	<p>Cynlluniau lliniaru llifogydd ddim yn cael eu cyflawni gan arwain at risg cynyddol o ddifrod i'r seilwaith a tharfu ar y gymuned.</p>	<p>Adolygu ein hymdriniaeth o ran ariannu prosiectau cyfalaf.</p>	<p>Mae strategaeth rheoli risg lleol sir y Fflint yn cynnwys cam gweithredu i 'adnabod prosiectau a rhaglenni sy'n fforddiadwy, gan wneud y defnydd gorau o cyllid cyfalaf o ffynonellau mewnol ac allanol'.</p>	<p>Ar agor</p> <p>Bydd adolygiad o wasanaethau'n creu dull/strwythur mwy effeithiol sy'n cydbwysu'r gallu i gael arian ar gyfer gwaith llifogydd gyda chyflawniad dyletswyddau statudol o dan y Ddeddf Rheoli Llifogydd a Dŵr</p>
Graddau'r her ariannol	<p>Dim digon o arian gan y Cyngor i ddiwallu ei flaenoriaethau a'i rwymedigaethau.</p>	<p>Strategaeth Ariannol Tymor Canolig y Cyngor a'r rhaglen effeithlonrwydd.</p> <p>Trafodaethau cenedlaethol ar gyllid llywodraeth leol.</p>	<p>Effaith y setliad terfynol ar gyfer Sir y Fflint oedd gostyngiad o 0.2% mewn cyllid.</p> <p>Cafod opsiynau cyllidol eu hystyried mewn dau gam gyda'r aelodau ac fe'u cytunwyd mewn egwyddor gan y Cyngor ym mis Rhagfyr 2017. Cytunwyd ar yr opsiynau cyllidol terfynol ym mis Chwefror 2017.</p>	<p>Ar agor</p> <p>Ystyriodd y Cabinet y rhagolygon cychwynnol ar gyfer 2019/20 yn Ebrill 2018 a byddant yn parhau i'w monitro'n agos.</p>

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

Beth yw'r materion llywodraethu a strategol arwyddocaol a nodwyd yn ystod 2016/17?

Mae'r adolygiad o effeithiolrwydd fframwaith llywodraethu'r Cyngor wedi dynodi'r materion arwyddocaol canlynol a fydd angen sylw yn ystod 2017/18. Maent wedi'u dosbarthu fel a ganlyn:

- i) Materion Llywodraethu Mewnol y Cyngor - y rhai hynny sy'n deillio o hunanasesiadau blynyddol portffolio, pwyllgorau Trosolwg a Chraffu ac Archwilio sy'n effeithio ar drefniadau llywodraethu mewnol y Cyngor.
- ii) Materion strategol Cynllun y Cyngor – y rhai hynny sydd wedi'u nodi fel rhan o Gynllun y Cyngor ar gyfer 2017/18 sydd heb eu lliniaru eto h.y. statws risg 'Coch'.

i) Materion Llywodraethu Mewnol y Cyngor	Risg	Camau Lliniaru
Cyfathrebu ac Ymgysylltu	<ul style="list-style-type: none"> • Safbwyntiau a phrofiadau dinasyddion, defnyddwyr gwasanaethau a sefydliadau o wahanol gefndiroedd, gan gynnwys cyfeiriad at anghenion y dyfodol ddim yn cael eu hystyried wrth wneud penderfyniadau a rhoi gwybod am benderfyniadau • Diffyg dulliau effeithiol o roi adborth fel bod rhanddeiliaid yn gwybod sut yr ystyriwyd eu safbwyntiau; rhanddeiliaid ddim yn cael gwybodaeth ac felly'n llai tebygol o gefnogi newidiadau i wasanaethau • Diffyg strwythurau i annog cyfranogiad y cyhoedd 	<ul style="list-style-type: none"> • Gwreiddio'r Asesiad o Effaith Integredig • Strategaethau cyfathrebu wedi'u datblygu a'u rhoi ar waith ar gyfer yr holl benderfyniadau mawr sy'n effeithio ar y cyhoedd • Sicrhau bod dulliau effeithiol o roi adborth yn cael eu cynnwys mewn strategaethau cyfathrebu, gan ystyried amrywiaeth y dulliau cyfathrebu.
Capasiti i ddarparu gwybodaeth effeithiol i gefnogi penderfyniadau'r gwasanaeth	<ul style="list-style-type: none"> • Diffyg gwybodaeth lawn a chadarn i hysbysu penderfyniadau 	<ul style="list-style-type: none"> • Adolygu capasiti sefydliadol i gefnogi gwybodaeth, ymchwil a data
Cynllunio'r gweithlu	<ul style="list-style-type: none"> • Mae diffyg cynllunio'r gweithlu effeithiol yn arwain at glustnodi adnoddau strategol yn aneffeithiol a cholled posibl neu beidio a gwneud 	<ul style="list-style-type: none"> • Creu teclynnau cynllunio'r gweithlu cadarn er mwyn hyrwyddo trafodaethau a chynllunio pellach • Cefnogi ethos 'adeiladu un eich hun' gyda'r

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

i) Materion Llywodraethu Mewnol y Cyngor	Risg	Camau Lliniaru
	y defnydd gorau o sgiliau a capasiti	teclynnau priodol
Proses gyflwyno briodol	Ni fydd ethos, amcanion a ffyrdd o weithio'r cyngor yn cael eu cyflwyno i recriwtiaid newydd mewn modd amserol; ni fydd gan recriwtiaid newydd y wybodaeth, yr uchelgais a'r ysgogiad y mae'r Cyngor am eu harddangos	<ul style="list-style-type: none"> Adolygiad o gyrsiau cyflwyno corfforaethol a gwasanaethau
Hyfforddiant a datblygiad	<ul style="list-style-type: none"> Dim proses ar gyfer mapio anghenion gweithwyr / y sefydliad er mwyn manteisio i'r eithaf ar sgiliau ac uchelgais unigolion wrth gyflawni amcanion a sicrhau capasiti'r sefydliad 	<ul style="list-style-type: none"> Adolygu er mwyn sicrhau bod yr holl anghenion unigol a sefydliadol yn cael eu cefnogi gyda chyfleoedd hyfforddi a datblygu parhaus
Rheoli Risg	<ul style="list-style-type: none"> Risgiau ddim yn cael eu huwchgyfeirio o fewn y sefydliad a chyfrifoldebau ddim yn cael eu dyrannu'n glir. 	<ul style="list-style-type: none"> Gwreiddio protocol uwchgyfeirio newydd fel rhan o'r Polisi a'r Strategaeth Rheoli Risg diwygiedig
Rheoli Perfformiad: (dynodwyd gan Gadeirydd y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu)	<ul style="list-style-type: none"> Ymagwedd y Cyngor tuag at reoli perfformiad a monitro ddim wedi ei ddeall yn llawn gyda hynny'n arwain at herio a chraffu aneffeithiol 	<ul style="list-style-type: none"> Gweithdy Aelodau: deall ymagwedd y Cyngor tuag at Reoli perfformiad a systemau cefnogi
Sicrhau bod y camau gweithredu coch/sicrwydd cyfyngedig (4) o'r adroddiadau archwilio mewnol yn cael eu rhoi ar waith	<ul style="list-style-type: none"> Methiant i fynd i'r afael â'r materion rheoli a llywodraethu a ddynodir mewn gwaith archwilio 	<ul style="list-style-type: none"> Camau gweithredu manwl yn eu lle i fynd i'r afael â'r casgliadau, gan gynnwys sefydlu bwrdd trosolwg.
ii) Materion strategol o Gynllun y Cyngor	Risg	Camau Lliniaru
Cyngor Cefnogol: Argaeledd cyllid digonol i ariannu'r prif flaenoriaethau – gan gyfeirio'n benodol at y Grantiau Cyfleusterau ar gyfer yr Anabl (DFG)	<ul style="list-style-type: none"> Y galw am DFGs ac addasiadau ddim yn cael ei ddiwallu oherwydd diffyg cyllid DFGs ddim yn cael eu darparu mewn dull amserol– tanberfformiad yn genedlaethol 	<ul style="list-style-type: none"> Ymateb i argymhellion Archwilio Mewnol ar gyfer gwella prosesau

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

ii) Materion strategol o Gynllun y Cyngor	Risg	Camau Lliniaru
<p>Cyngor Cefnogol: Bydd lefelau dyled yn codi os na all tenantiaid fforddio i dalu eu rhent na'u treth cyngor</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Y cyngor ddim yn cael incwm yn erbyn y costau • Tenantiaid yn disgyn i fwy o gategoriâu o ddyled • Cynnydd posibl mewn pobl yn cyflwyno eu hunain fel bod yn ddigartref 	<ul style="list-style-type: none"> • Ymyrraeth gynnar gyda thenantiaid sy'n hawlio Credyd Cynhwysol er mwyn taclo ôl-ddyledion rhent a'u hannog i dalu'r rhent. • Osgoi ôl ddyledion newydd neu rai sy'n cynyddu er mwyn sicrhau y gellir osgoi diagartrefedd ble bynnag bosibl
<p>Cyngor Cefnogol: Y galw'n fwy a'r nifer o wlaŷ sydd ar gael mewn cartrefi gofal, cartrefi preswyl a chartrefi nyrsio</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Diffyg gwlaŷ mewn cartrefi preswyl neu gartrefi gofal yn arwain at fwy o arosiadau yn yr ysbyty • Mwy o bwysau ar ofalwyr • Adnoddau gofal sylfaenol yn cael eu hymestyn fwy fyth 	<ul style="list-style-type: none"> • Mae'r gwaith o ehangu Maryfield i gefnogi datblygiad tymor canolig y sector nyrsio ar y gweill. • Mae ail bennu cyfnodau cyflwyno cyfalaf y Gronfa Ofal Integredig er mwyn cyd-fynd â rhaglen gyfalaf y Cyngor wedi ei gytuno gan Lywodraeth Cymru • Mae ffrydiau gwaith gweithredol eraill yn cynnwys datblygiad adnoddau i gefnogi'r sector, adolygiadau diagnostig ar gyfer darparwyr a chynadleddau gofal.
<p>Cyngor Cefnogol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gwybodaeth ac ymwybyddiaeth o ddiogelu ddim wedi eu datblygu'n ddigonol ym mhob portffolio • Gallai methu â gweithredu hyfforddiant diogelu olygu nad yw achosion yn cael eu hadnabod ar y cam cynharaf. 	<ul style="list-style-type: none"> • Y defnydd gorau ddim yn cael ei wneud o adnoddau a gweithlu'r Cyngor er mwyn cefnogi diogelu 	<ul style="list-style-type: none"> • Cynnwys diogelu yn hyfforddiant cyflwyno'r Cyngor • Cyfleoedd hyfforddiant yn cael eu darparu'n rheolaidd • Cefnogaeth mentoriaid yn cael ei ddarparu gan uwch reolwyr a swyddogion cyswllt
<p>Cyngor Dysgu: Cynladwyedd Ffrydiau Cyllid</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Gostyngiadau i'r Grant Gwella Addysg a grantiau eraill ar fyr rybudd yn arwain at doriadau yn narpariaeth gwasanaethau pan fo'r galw am gefnogaeth ar gyfer disgyblion yn cynyddu 	<ul style="list-style-type: none"> • Cydweithio gyda Ffederasiynau Penaethiaid i ystyried opsiynau a chyfleoedd • Ymgyrchu mewnol ac allanol i wyrdroi polisi LLC
<p>Cyngor Dysgu:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Llefydd heb eu llenwi mewn ysgolion ddim yn 	<ul style="list-style-type: none"> • Rhaglen Moderneiddio Ysgolion

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

ii) Materion strategol o Gynllun y Cyngor	Risg	Camau Lliniaru
Nifer y llefydd mewn ysgolion ddim yn cyd-fynd â'r newid mewn demograffeg	<ul style="list-style-type: none"> cyrraedd y targedau cenedlaethol Baich trwsio a chynnal a chadw yn cynyddu 	<ul style="list-style-type: none"> Y Cyngor a'r ysgolion yn gweithio er mwyn ystyried ffyrdd arloesol o leihau capasiti
Cyngor Dysgu: Cyllid cyfyngedig i fynd i'r afael ag ôl-groniad gwaith trwsio a chynnal a chadw hysbys mewn asedau Addysgol ac leuenctid	<ul style="list-style-type: none"> Ystâd ysgolion annigonol Llefydd dros ben Cyflwr gwael ac addasrwydd yr ystâd ysgolion 	<ul style="list-style-type: none"> Rhaglen moderneiddio ysgolion Achosion busnes cyfalaf yn cael eu cyflwyno drwy broses y Cyngor
Cyngor Gwyrdd: Dim cyllid ar gyfer cynlluniau lliniaru llifogydd blaenoriaeth	<ul style="list-style-type: none"> Ni fydd gwaith lliniaru llifogydd yn cael ei weithredu'n effeithiol gyda'r cyllid priodol 	<ul style="list-style-type: none"> Adolygiad o'r gwasanaeth i gydbwysu'r angen i gael arian ar gyfer gwaith lliniaru llifogydd ochr yn ochr a dyletswyddau statudol.
Cyngor Gwyrdd: Tywydd gwael yn effeithio ar y rhwydwaith priffyrdd	<ul style="list-style-type: none"> Effeithiau andwyol ar gyflwr y ffyrdd ar draws ardal y Cyngor 	<ul style="list-style-type: none"> Cynlluniau ail-wynebu a thrwsio yn cael eu blaenoriaethu ar gyfer cyfnod yr haf Ymatebion amserol i drwsio'r rhwydwaith wrth i ddiffygion ddod i'r amlwg
Cyngor Gwasanaeth: Graddau'r her ariannol	<ul style="list-style-type: none"> Dim digon o gyllid gan y Cyngor i ddiwallu ei flaenoriaethau a'i rwymedigaethau 	<ul style="list-style-type: none"> Strategaeth Ariannol Tymor Canolig y Cyngor a'r Rhaglen Effeithlonrwydd. Trafodaethau cenedlaethol ar gyllid llywodraeth leol.

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

Ardystiad

Mae'r adolygiad yn rhoi sicrwydd cyffredinol da bod trefniadau Cyngor Sir y Fflint yn parhau i gael eu hystyried yn addas at y diben yn unol â gofynion y fframwaith llywodraethu ar gyfer Awdurdodau Lleol yng Nghymru.

Mae cyfleoedd i gynnal a datblygu trefniadau llywodraethu'r Cyngor wedi'u nodi drwy'r gydol yr adolygiad hwn. Rydym yn addo ein hymrwymiad i fynd i'r afael â'r materion hyn dros y flwyddyn i ddod a byddwn yn monitro eu gweithrediad fel rhan o'n hadolygiad blynyddol nesaf.

Llofnodwyd ar ran Cyngor Sir y Fflint

Colin Everett - Prif Weithredwr

Y Cyngorydd Aaron Shotton - Arweinydd y Cyngor

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

Fframwaith Llywodraethu Corfforaethol Cyngor Sir y Fflint Prif Rwymedigaethau Statudol ac Amcanion Sefydliadol

Ymddwyn gyda chywirdeb, dangos ymrwymiad cryf i werthoedd moesegol, a pharchu rheolau'r gyfraith

Sicrhau gonestrwydd ac ymgysylltiad cynhwysfawr â rhan-ddeiliaid

Diffinio canlyniadau o ran buddion economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol cynaliadwy

Penderfynu ar yr ymriadau sydd eu hangen i wneud y mwyaf o gyflawniad y canlyniadau arfaethedig

Datblygu galluedd y Cyngor, yn cynnwys gallu ei arweinyddiaeth a'r unigolion ynddo

Rheoli risgiau a pherfformiad drwy reolaeth fewnol gadarn a rheolaeth ariannol cyhoeddus cryf

Gweithredu arferion da o ran tryloywder, adrodd ac archwilio er mwyn sicrhau atebolrwydd effeithiol

Datganiad sicrwydd

Mae Llywodraethu Corfforaethol yn cynnwys y systemau a'r prosesau, y diwylliannau a gwerthoedd sy'n arwain ac yn rheoli Cyngor Sir y Fflint ac sy'n eu gwneud yn atebol i, yn peri iddynt ymgysylltu â, a lle bo hynny'n briodol, yn peri iddynt arwain eu cymunedau

Dogfennau Cyhoeddus Allweddol: Adolygiad / Cynhyrchiad Blynyddol

Dogfennau Allweddol: Adolygiad / Cynhyrchiad Ad-hoc

Prosesau sy'n Cyfrannu Monitro Rheoleiddio

- Datganiad Llywodraethu Blynyddol
- Adroddiad Cyllid Alldro Blynyddol
- Adroddiad Perfformiad Blynyddol
- Datganiad Llywodraethu Gwybodaeth Blynyddol
- Strategaeth Gyfalaf a Chynllun Rheoli Asedau
- Cod Llywodraethu Corfforaethol
- Rheolau Gweithdrefn Contractau
- Strategaeth Ddigidol
- Rheoliadau Ariannol
- Cynllun Gwella
- Strategaeth Ariannol Tymor Canolig
- Cynllun Lwfans Aelodau
- Adroddiad Blynyddol Trosolwg a Chraffu
- Cynlluniau Busnes Portffolio
- Cynllun Lles Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus
- Datganiad Cyfrifon
- Cynllun Cydraddoldeb Strategol
- Cofrestr Risg Strategol
- Strategaeth Rheoli'r Trysorlys

- Cynllun gwaith gwrth-dwyll
- Cynlluniau Parhad Busnes
- Egwyddorion Cyfathrebu
- Cyfansoddiad
- Polisi Diogelu Data
- Polisiâu Cydraddoldeb ac Amrywiaeth
- Polisiâu AD
- Polisiâu Iechyd a Diogelwch
- Protocol Archwilio Mewnol/Allanol
- Polisiâu TG
- Cod Ymddygiad Aelodau
- Cod Ymddygiad Swyddogion
- Strategaeth Gaffael
- Polisi Cyfryngau Cymdeithasol
- Safonau Iaith Gymraeg
- Polisi Codi Pryderon

- Arfarnu a Goruchwylio
- Rheoli Presenoldeb
- Pwyllgor Archwilio
- Adroddiadau Monitro Cyllideb
- Canmoliaeth, Sylwadau a Chwynion
- Llywodraethu Corfforaethol
- Iechyd a Diogelwch Corfforaethol
- Fframwaith Llywodraethu (Cynllun) y Cyngor
- Cyfarfodydd y Cyngor
- Ymgysylltu ac ymgynghori
- Archwilio Allanol
- Gwefan CSyFf
- Hyfforddiant Sefydlu
- Adroddiadau Arolygiaeth
- Archwilio Mewnol
- Swydd-ddisgrifiadau
- Pecynnau Cymorth Rheolwyr
- Hyfforddiant Aelodau
- Swyddog Monitro
- Hunanasesiadau Partneriaeth
- Rheoli Perfformiad
- Rheoli Risg
- Fframwaith Craffu
- Cyflwyniad staff
- Newyddlen Eich Cyngor